

FLATTIVIESTI

2/2020 - www.flatti.net

PIDÄN SINUSTA HUOLTA ♥

KAUNEUTTA & TERVEYTTÄ

TERVEET
TASSUT

SUOJAA JA
RAVITSEE IHOA

ELÄINLÄÄKÄRIT
SUOSITTELEVAT

KAIKILLE TURKEILLE

**TOTEAA
VAIKUTUS
2-6 VIIKOSSA**

KASVATTAJAT JA
TRIMMAAJAT
SUOSITTELEVAT

patented · patented
EU USA
· EP 2 370 074 B1 ·
· US 8 47 0876 ·

KAUNIS TURKKI, TERVE IHO JA TERVEET TASSUT

Omega-6 linolihappo on välttämätön ihon kosteustasapainolle. Tätä pitää yllä erityinen ihon suojakerros. Jos se järkkyy, iho kuivuu ja altistuu erilaisille ongelmille. Tällöin myös turkki muuttuu elottomaksi ja karvaa lähtee normaalia enemmän.

WWW.NUTROLIN.FI

ESTD 2007

#NUTROLINLIFE

FLATTIVIESTI 2/2020 sisältö

- 2 NUTROLIN
- 4 FLATTI/JUNIORIMESTARUUS 2020
- 5 PUHEENJOHTAJAN TERVEISET
- 6 PÄÄNÄYTTELYN TUOMARIESITTELYT
- 7 SUOMEN SILEÄKARVAISET NOUTAJAT RY PÄÄNÄYTTELY
- 8 KOIRANJALOSTUKSEN UUDET TUULET
- 12 TÄHTÄIMESSÄ TAIPUMUSKOE
- 14 MARIANNEN TOKONURKKA OSA 7
- 16 HARRASTAVAN KOIRAN LIHASHUOLTO
- 19 FLATTIEN MEJÄ-MESTARUUS / PM-MESTARUUS 2020
- 20 PENNUN SOSIAALISTAMINEN POIKKEUSOLOISSA
- 22 JALOSTUSTOIMIKUNNAN TERVEISET
- 23 KOIRAN KORVATULEHDUS
- 30 NOME-NURKKA: LÄHIALUEHAUN PERUSTEET
- 32 TAIPUMUSKOE 30.8. / RALLY-TOKOILEMASSA LOHJALLA
- 33 MEJÄ-KOKEISSA ULKOMAILLA
- 36 VÄLIMUOTOINEN LANNERISTINIKAMA ELI LTV
- 40 VESIPELASTUS ON UIMAHULLUN FLATIN UNELMALAJI
- 42 MIKÄ IHMEEN KÄSIKOSKETUS
- 44 WT-KOKEET LIEKSA 1.8. JA 2.8.
- 45 KOIRAN ÄLYKKYYS JA TUNTEET
- 49 LONKKANIVELN KEHITYSHÄIRIÖ ANATOMIAN NÄKÖKULMASTA
- 50 SILEÄKARVAISTEN NOUTAJIEN REKISTERÖINNIT 2019
- 53 SITOUDETUKO SINÄ SILEÄKARVAISEN NOUTAJAN TULEVAISUUTEEN?
- 56 NOUTAJA MONIPUOLISENA METSÄSTYSKOIRANA
- 58 SYYSTREFFIT 2020 / PENTUVÄLITYS
- 59 PUUTIAISTEN LEVITTÄMÄT SAIRAUDET / PUNKKIEN TORJUNTA
- 62 SNJ JUHLANÄYTTELY / TARVIKEMYynti
- 63 MEJÄ - METSÄSTYSKOIRIEN JÄLJESTÄMISKOE
- 67 FLATTIKISÄLLI
- 68 VANHAT JA VIISAAT
- 70 NARTUN KANTOAJAN 10 TÄRKEINTÄ SÄÄNTÖÄ
- 73 UUDET VALIOT
- 74 RASVAHAPOT KOIRAN IHON JA KROONISEN TULEHDUKSEN HOIDOSSA
- 78 TOTTELEVAISUUSKOKEEN LIIKEMUUTOKSET
- 79 FLATTIEN TOKO-VIIKONLOPPU 10.-11.10.
- 80 KASVATTAJAILMOITUKSET
- 82 JÄSENASIAT / FLATTIVIESTIN AIKATAULUT
- 83 JÄRJESTÖN YHTEYSTIEDOT
- 84 BOZITA ROBUR

Kuva © Juho Pajari

PÄÄTOIMITTAJA

Mari Mamia

TOIMITUSSIHTEERI

Jaana Kontto, flattiviesti@gmail.com

TAITTO

Elisa Pekki, flattiviesti@gmail.com

TOIMITUSKUNTA

Jalostus-, näyttely-, mejä-, nou/nome- ja harrastuslajien toimikunnat, hallitus sekä jäsenet.

KANNEN KUVA

Juho Pajari

FLATTIVIESTIEN MATERIAALI

flattiviesti@gmail.com

VALIOILMOITUKSET

flattiviesti@gmail.com

ILMOITUSKOOT

1/1 sivu 210 mm x 297 mm

1/2 sivu (vaaka) 186 mm x 133,5 mm

1/2 sivu (pysty) 90 mm x 273 mm

1/4 sivu 90 mm x 133,5 mm

1/8 sivu 90 mm x 64 mm

Kasvattajaboksi 88 mm x 50 mm

ILMOITUSHINNASTO JÄSENILLE

1/1 sivu 60€/lehti, 200€/vuosi

1/2 sivu 40€/lehti, 140€/vuosi

1/4 sivu 30€/lehti, 100€/vuosi

1/8 sivu 15€/lehti, 40€/vuosi

Kasvattajaboksi 15€/lehti, 40€/vuosi

Valioilmoitus normaali taittokoossa ilmainen

Ilmoitusmaksut Suomen sileäkarvaiset noutajat ry:n tilille: FI28 5620 0920 4247 50. Ilmoitusaineistot osoitteeseen flattiviesti@gmail.com. Ilmoituksen mukana tulee lähettää maksukuitti.

FLATTIVIESTI NRO 3/2020

Ilmesty: 25.9.2020. Aineistopäivä: 24.8.2020.

AINEISTOVAATIMUKSET

Tekstitiedostot Wordin doc/docx/rtf-muodossa. Kuvat jpg/tif/pdf-muodossa, 300 dpi. Matalaresoluutioiset kuvat menevät printissä sutuisiksi, emmekä valitettavasti voi käyttää niitä.

Toimitus huomauttaa, että artikkeleiden mielipiteet ovat kirjoittajien omia, eivätkä välttämättä Suomen sileäkarvaiset noutajat ry:n hallituksen tai toimituksen. Flattiviestiin kirjoitettuihin jutuissa on aina oltava kirjoittajan oikea nimi ja yhteystiedot, jotka pyydyttäessä jäävät vain toimituksen tietoon. Artikkeleiden ja kuvien osittainenkin lainaaminen ilman toimituksen ja kirjoittajan lupaa on kielletty.

PAINOPAIKKA

Savion Kirjapaino Oy, Kerava

**Tervetuloa
Flattimestaruuteen 2020 ja
Juniorimestaruuteen 2020
Outokumpuun,
Pohjois-Karjalan ja
Savon rajamaille.**

Flattimestaruuden
karsintakoe järjestetään
Vuonoksen kaivoksen
patoalueella, jossa on
aiempina vuosina
kisattu niin tollereiden
kuin kultsujenkin
mestaruudesta.

FLATTIMESTARUUS 2020 JUNIORIMESTARUUS 2020

15.-16.8.2020 Outokumpu

Molemmat tapahtumat alkavat näyttelyosiolla, joka järjestetään lauantaina 15.8.2020. Tämän jälkeen on vuorossa juniorimestaruuden koeosio sekä flattimestaruuden karsintaluokat. Flattimestaruuden karsintaluokat ovat virallisia AVO- ja VOI-luokan NOME-B kokeita. Flattimestaruuden finaali järjestetään sunnuntaina 16.8.2020.

Tarkempia tietoja majoitusvaihtoehdoista sekä viikonlopun aikataulusta päivitetään yhdistyksen kotisivuille flatti.net sekä tapahtuman Facebook-sivulle.

Tapahtuman tuomarit:

Näyttelyosuus Pia Takkunen (JUN), Heli Kapanen-Lappalainen (AVO, VOI)

Juniorimestaruus Tiia Bräyschy-Martiskainen

AVO-luokka Kari Silvennoinen

VOI-luokka Ari-Pekka Fontell

Lisätietoja: Ramin Miraftabi, rmiraftabi@gmail.com, 050-5632485

Tapahtuman Facebook-sivulle pääset skannaamalla puhelimella oheisen QR-koodin:

Puheenjohtajalta

”Elämme kovia aikoja, ystävä hyvä!” tote- si Aku Ankan puhuva koira aikoinaan Carl Barksin klassikossa. Tässä maailman tilanteessa puhuvan koiran nostalginen, joskin hieman alakuloinen lausahdus tiivistää kaikkien meidän elämäämme moniulotteisesti, tavalla jos toisellakin vaikuttavan tilanteen. Koronaviruksen takia maahamme julistettiin maaliskuun puolivälissä poikkeustila, joka nykytietämyksen nojalla jatkuu toukokuun puoliväliin saakka. Tilanne on historiassa hyvin erikoislaatuinen, eikä tällaista vielä muutama kuukausi sitten osattu kuvitella. Koiraharrastuksen näkökulmasta kaikki harrastustapahtumat on toukokuun loppuun saakka peruttu, eikä rajoitusten lieventyminen kesä-heinäkuun kannalta näytä kovinkaan todennäköiseltä.

Flattiviestin uudistuksessa pari vuotta sitten lehdelle määritettiin sisällön ja ulkoasun tarkan arvioinnin lisäksi maksimisivumäärä, jota noudattamalla lehden kustannukset pysyvät budjetoidussa. Koska maailman tilanne on tällä hetkellä hyvin erityinen, ihmisten liikkumista on rajoitettu, eikä tapahtumia voida järjestää, päätettiin jäsenistölle tarjota tämän Flattiviestin numeron, 2/2020 myötä huomattavasti määritettyä sivumäärää laajempi, sisältöltään monimuotoinen lukupaketti. Olemme hankkineet lehteen monia eri aihepiirejä käsitteleviä artikkeleita monilta asiantuntijakirjoittajilta. Lehdessä on pitkiä artikkeleita liittyen flattien terveyteen, lihas- huoltoon ja ravitsemukseen. Jopa mahdollisia roturisteytyksiä on pohdittu lehden sivuilla! Artikkeleita on laadittu eri harrastusmuodoista, sekä avattu ohjeita erilaisiin harjoitteisiin. Kiinnostava on myös artikkeli pennun sosiaalistamisesta poikkeusoloissa. Kiitän lämpimästi kaikkia kirjoittajia ja toivon yhteistyömme edelleen jatkuvan lehden kehitystyön merkeissä. Lukijoille toivon mielenkiintoisia ja oivaltavia lukuhetkiä lehden parissa.

Suomen sileäkarvaiset noutajat ry:n vuosikokousta ei voitu järjestää suunnitellusti maaliskuussa Covid-19 pandemian takia. Rotujärjestön hallitus teki päätöksen siirtää kaikki vuosikokouksen asiat käsiteltäväksi järjestön syyskokouksessa. Koska sileäkarvaisten noutajien jalostuksen tavoiteohjelmaa (JTO) ei voitu hyväksyä vuosikokouksessa, hallitus teki päätöksen anoa Suomen kennelliitosta JTO:lle vuoden lisäajan. Näin ollen jalostuksen tavoiteohjelma liitteineen tulee hyväksyttäväksi rotujärjestön syyskokoukseen. Syyskokous järjestetään viimevuotiseen tapaan syystreffien yhteydessä. Kokouspäivä on 24. lokakuuta ja paikka Tuorlan majatalo Piikkiössä.

Järjestön erikoisnäyttely on päätetty siirtää järjestettäväksi syyskuulle. Erikoisnäyttelyn osalta tulemme tekemään tiivistä yhteistyötä Suomen Noutajakoiraajärjestön kanssa, sillä näyttelypaikka, kauppakeskus Tuulosen parkkihalli Hämeenlinnassa, sekä näyttelyn ajankohta, 27.9.2020 tukevat tiiviin yhteistyön tekemistä. Onneksemme tuomarit Jim Irvine ja Ronnie Ross ovat käytettävissä myös näyttelyn uutena ajankohtana.

Rotujärjestön hallitus teki huhtikuun kokouksessaan raskain sydämin päätöksen perua perinteisen flattien kesäleirin kesältä 2020. Maailman epävarma turvallisuus- ja taloustilanne tukivat tämän vastuullisen päätöksen tekemistä. Emme halua saattaa jäsenistöämme, emmekä kouluttajia siihen tilanteeseen, että kokoontumalla yhteiselle kesäleirille aiheutamme osallistujille huomattavasti kohonneen altistumis- ja tartuntariskin. **Peruuntuneen kesäleirin korvaamiseksi aiomme vahvistaa merkittävästi syystreffille suunniteltua ohjelmaa.** Lisäksi suunnitelmis- sa on toteuttaa lyhyen aikavälin tapahtumia alueellisesti, sekä lisätä tapahtumatarjontaamme verkossa tapahtuvia koulutuksia. Näistä kerromme lisää www.flatti.net, sekä facebook sivuilla Suomen Sileäkarvaiset Noutajat Ry.

Onneksi kevättä ei ole peruttu, eikä luontoa suljettu. On ehkä onni onnettomuudessa meidän suomalaisten kannalta, että elämme juuri tätä mahtavaa luonnon heräämisen, muuttolintujen ja valon lisääntymisen vuodenaikaa. Vaikka marraskuun pimeydessä, sateessa ja kylmyydessä olisi ehkä helpompaa pysytellä ohjeistuksen mukaisesti kotona.

Kevätaurinko houkuttelee meitä ulos luontoon ja treenaamaan flattejamme. Monilla on tällä hetkellä enemmän aikaa ulkoiluun ja mahdollisuuksia koirien kanssa treenaamiseen viikonloppujen ja arki-iltojen vapauttuna muulta harrastustoiminnalta. Kannustankin lämpimästi jäseniämme käyttämään mahdollisen ylimääräisen ajan – viranomais- ten suositukset ja ohjeet muistaen – lähiluon- nossa liikkumiseen ja flattiemme viimeiste- llyyn maagiseen terään tulevia kokeita varten. Sillä kyllä ne kokeetkin sieltä vielä tulevat. Syksyn tapahtumajärjestelyt pyörivät rotujär- jestössä normaalisti ja keväältä perutut tapah- tumat pyritään järjestämään syksyn aikana.

Jos et jostain syystä pysty ulkoilemaan tai treenaamaan tavallista enempiä, voit keksiä jotain muuta mukavaa flattitekemistä. Lue kerrankin kunnolla koko Flattiviesti. Palaa tutustumaan edellisiin lehtiin ja niissä julkais- tuihin juttusarjoihin. Opiskele treenivinkkejä ja osallistu nettiluentoihin. Tai jos haluaisit kantaa kortesi kekoon, olla mukana ja auttaa, voit myös ottaa yhteyttä rotujärjestön toimi- henkilöihin ja tarjota apuasi esimerkiksi leh- tijuttujen kirjoittamiseen tai nettisivujen uu- distamiseen.

Toivotan kaikille jäsenillemme mukavaa kevättä ja kesää poikkeusoloista huolimatta. Toivon kaikille hyvää terveyttä ja sietokykyä epävarmuuteen. Ollaan tukena toisillemme, kilautetaan flattikaverille ja kysytään, mitä kuuluu. Jaetaan flattimaista, hyvää energiaa toisillemme innovatiivisin keinoin!

- Mari

Erikoisnäyttely 2020 – Tuomariesittelyt

JIM IRVINE (GB)

My first two puppies were purchased from the kennel of Miss Vilma B. Ogilvie-Shepherd, namely, Sh.Ch. Vbos Video in 1981 and Sh.Ch. Vbos Vervine in 1985. My foundation bitch was Sh.Ch. Gayplume Fine Fashion of Dravidian purchased as a puppy in 1993 from Mrs Chris Murray. Abi won the Bitch CC at Crufts in 1998 and was top bitch in the UK in 2000. In 1997 Abi was mated to Sh.Ch. Branchalwood Strathfinnan and this produced the bitch Sh.Ch. Vbos Lady From Louisiana. Fern was the top brood bitch in the UK for 4 consecutive years. She won the bitch CC at Crufts in 2000 and 2004

plus the RCC in 2005. In 2001 Fern was mated to the Sorcerer's Apprentice From Jaeva. This mating produced 3 Show Champions, namely:

- Sh.Ch. Vbos Lady From Monterey - Ria was mated to Sh.Ch. Branchalwood Strathybay and this produced a litter of 2 dogs and 1 bitch. I kept the bitch and she was registered as Vbos Lady From Sonora.

- Sh.Ch. Vbos The Tycoon JW, Sh.Ch. - was purchased by Mr S Chipperfield and Miss H Higginbotham. Travis won a total of 8 CCs and also had group placings.

- The third Show Champion from this litter was Vbos The Kentuckian. Jet gained his title in 2005 and in 2011 became the new breed record holder with 64 CCs, 59 with BOB and 14 RCCs. He is only the second flatcoat to win BIS at General Championship Show level in the UK. Jet's greatest achievement was to win BIS at Crufts in 2011. After a show career spanning 9 years it was decided to retire him from further competition after winning BIS at SKC Championship Show in May 2011.

The Vbos kennel name was gifted to me by the late Miss Ogilvie-Shepherd and was transferred to my name after her death in 1994.

My first judging appointment at Open Show level was in 1986 and I awarded CCs for the first time in 1995. I have now awarded CCs in the UK on 14 occasions, including bitches at Crufts in 2009. My first overseas appointment was in Norway in 1998 and besides Finland I have also judged previously in Sweden, Denmark, Belgium, Holland, France, Italy, Germany, Switzerland, Czech Republic, Russia, Canada and the USA.

At the moment my 2 flatcoats and I are enjoying our weekly agility training. I feel privileged at being invited to judge at your prestigious show and I am looking forward to my appointment immensely. – Jim

RONNIE ROSS (GB)

I had my first Flatcoat in 1995 and was lucky enough to make her up to a show champion. I have also bred a further two show champions and others who have gained their stud book numbers.*

I started judging in 2000 and attained champion show level in 2009. I have previously judged in Sweden and have an appointment to judge in Holland.

Just having had a litter I have kept a dog and a bitch so looking forward to campaigning them in the show ring.

many thanks, Ronnie

Ostin ensimmäiset kaksi pentuani Miss Vilma B. Ogilvie-Shepherdin kennelistä: näyttelyvaliot Vbos Videon v. 1981 ja Vbos Vervinen v. 1985. Kantanarttuni oli Sh.Ch. Gayplume Fine Fashion of Dravidian, jonka ostin pentuna Mrs Chris Murraylta v. 1993. Abi voitti narttujen sertin Cruftsissa v. 1998 ja oli Iso-Britannian vuoden paras (flatti)narttu v. 2000. Vuonna 1997 Abi astutettiin Sh Ch Branchalwood Strathfinnanilla, ja tähän pentueeseen syntyi narttu Sh Ch Vbos Lady From Louisiana. Fern oli neljänä peräkkäisenä vuonna Iso-Britannian paras jalostusnarttu. (Suom. huom. Top Brood Bitch -kilpailu on rotukohtainen ja siinä lasketaan emän jälkeläisten näyttelyistä saamat pisteet tiettyjen sääntöjen mukaan. Urosten vastaava titteli on Top Stud Dog.) Fern voitti narttujen sertin Cruftsissa vuosina 2000 ja 2004 ja sai varasertin vuonna 2005. Vuonna 2001 se astutettiin Sorcerer's Apprentice From Jaevalla. Tämä yhdistelmä tuotti kolme näyttelyvaliota:

- Sh Ch Vbos Lady From Monterey – Ria astutettiin Sh Ch Branchalwood Strathybaylla ja tästä tuloksena kaksi urospentua ja yksi narttu, Vbos Lady From Sonora, jonka pidin itse.

- Sh Ch Vbos The Tycoon JW meni Mr S Chipperfieldille ja Miss H Higginbothamille. Travis voitti kaikkiaan 8 sertiä ja sillä oli myös ryhmäsijoituksia.

- Kolmas näyttelyvalio tästä pentueesta oli Sh Ch Vbos The Kentuckian. Jet saavutti tittelinsä v. 2005 ja v. 2011 siitä tuli uusi rodun ennätyksen haltija 64 sertillä, 59 ROP-voitolla ja 14 varasertillä. Se on vasta toinen flatti, joka koskaan on voittanut Best in Shown General Championship Show -tasolla Iso-Britanniassa. Jetin upein saavutus oli Cruftsin BIS-voitto v. 2011. Yhdeksän vuoden näyttelyuran jälkeen päätin antaa Jetin jäädä eläkkeelle sen voitettua toukokuussa 2011 vielä BIS:n Skotlannin kennelklubin Championship Showssa.

Edesmennyt Miss Ogilvie-Shepherd lahjoitti Vbos-kennelnimen minulle ja jatkoin kasvatustyötä hänen v. 1994 tapahtuneen kuolemansa jälkeen.

Ensimmäinen arvostelutehtäväni Open show -tasolla oli v. 1986 ja sertejä pääsin jakamaan ensimmäistä kertaa v. 1995. Olen nyt jakanut sertejä 14 näyttelyssä Englannissa, mukaan lukien Crufts 2009, jossa arvostelin nartut. Ensimmäinen ulkomainen näyttelyni oli Norjassa v. 1998, ja Suomen lisäksi olen arvostellut myös Ruotsissa, Tanskassa, Belgiassa, Hollannissa, Ranskassa, Italiassa, Saksassa, Sveitsissä, Tsekissä, Venäjällä, Canadassa ja USA:ssa.

Tällä hetkellä kaksi flattiani ja minä nautimme viikoittaisista agilityharjoituskistamme. Tunnen olevani etuoikeutettu saadessani kutsun arvostelemaan hienossa näyttelyssä ja odotan tehtävääni innolla. – Jim

Hankin ensimmäisen flattini v. 1995 ja ilokseni sain sen näyttelyvalioksi. Olen myös kasvattanut kaksi muuta näyttelyvaliota ja muitakin jalostusnumeron ansainneita koiria.*

Arvostelin näyttelyssä ensimmäistä kertaa v. 2000 ja saavutin Championship Show -tason v. 2009. Olen aikaisemmin arvostellut Ruotsissa ja olen menossa myös Hollantiin.

Juuri kasvattamastani pentueesta jätin kotiin sekä uroksen että nartun ja odotan kovasti, että pääsen kiertämään näyttelykehiä niiden kanssa.

Paljon kiitoksia kutsusta, Ronnie

*suom. huom. Englannissa flateilla avoimen luokan 1., 2. tai 3. palkinto tai Limit-luokan luokkavoitto serttinäyttelystä oikeuttavat jalostusnumeroon sertin, varasertin tai junioriluokan Warrant-palkinnon ohella. Jalostusnumeron saaneilla koirilla on elinikäinen osallistumisoikeus Cruftsiiin. The Kennel Club määrittelee stud bookin (kantakirjan) palkintovaatimukset rotukohtaisesti. Myös koepuolella on vastaava järjestelmä.

SUOMEN SILEÄKARVAISET NOUTAJAT RY:N

PÄÄNÄYTTELY

Hämeenlinna

27.9.2020

Kauppakeskus Tuulosen parkkihalli

Tuulosentie 1, 14810 Tuulos

Arvostelu alkaa klo 10:00

Urokset:

Jim Irvine, GB

Ryhmakilpailut:

- Paras veteraani
- Jälkeläisryhmä
- Best In Show

Nartut:

Ronnie Ross, GB

Ryhmakilpailut:

- Paras pentu
- Kasvattajaryhmä

Tuomarit ovat varalla toisilleen

Ilmoittautumiset 31.8. mennessä osoitteeseen:

Piia Piiparinen

Kylväjätie 29

45610 Korja

tai flatti.net tai showlink.fi

Lisätietoja: Piia Piiparinen - 040 831 4848

Ilmoittautumismaksu 40€,

saman om. 2 jne koira 35€, pennut 32€

ja vet yli 10v ilmaiseksi

Tilille:

FI28 5620 0920 4247 50 / OKOYFIHH

Suomen Sileäkarvaiset noutajat / viite 130620208

Koiranjalostuksen uudet tuulet!

Koiramaailma on monella tavalla erikoinen. Meillä koirien ystävillä on tapana unohtaa tai jopa kieltää monia asian-
tuntijoille itsestään selviä totuuksia. Ihanat koiramme ovat kehittyneet nykyisenlaisiksi tuhansien vuosien aikana.
Nykyisin noutajiksi kutsumamme rotutyypit ovat olleet olemassa nykyisen kaltaisina hyvin pitkän ajan, joskin niitä on
aiemmin kutsuttu vesikoiriksi tai vesispanieleiksi. Koirat on jo kauan historian kuluessa jaettu eri muunnoksiin, joilla
oli eri tehtävät. Kaikkina aikoina on kuitenkin tiedetty, että eläimet samoin kuin ihmisetkin sairastuvat liian altaasta
sisäsiitoksesta. Tästä syystä on katsottu parhaaksi risteyttää eri koiratyyppejä, jotta koirien terveys säilyisi.

Kun englantilaiset keksivät 1860-luvulla ru-
veta kilpailemaan koirilla näyttelyissä, alkoi-
vat eri rotut eriytyä omiksi tyypeikseen voi-
dakseen kilpailla keskenään. Alettiin laatia
rotumääritelmiä ja palkitsemaan niitä koiria,
jotka kaikkein tarkimmin muistuttivat rotu-
määritelmien ihanteita.

Jalostukseen ei valittu koiria, joilla oli
väärit mittasuhteet tai joilla oli väärä karvan
laatu tai väri. Noutajien osalta tämä toteutui
siten, että aluksi palkittiin mustia koiria, joil-
la oli aaltoileva tai kihara karva. Asteittain
ihanne muuttui siten, että koirilla tuli olla
suorempi tai lyhyt karva, ja ajan mittaan rus-
keat ja keltaiset yleistyivät. Vaikka eri nouta-
jaroduilla on yhteinen alkuperä, rotukirjoja
alettiin sulkea, koska haluttiin säilyttää eri
muunnokset, joilla oli täsmälleen oikea ul-
komuoto. Mahdollisuus risteyttää eri nou-
tajarotuja säilyi kuitenkin Englannissa aina
1970-luvulle, ja nykyajassa on monia esi-
merkkejä siitä, miten roturisteytykset saivat
suuren merkityksen rotujen kehitykselle.

Kaikessa tavoitteellisessa koiranjalostuk-
sessa on kyse valinnoista, mutta meillä on

taipumus sulkea silmämme tältä totuudelta.
Emme tietenkään valitse jalostukseen niitä,
jotka eivät ole täysin terveitä, mikä on hyvä.
Mutta emme liioin valitse jalostukseen niitä,
jotka eivät vastaa ihannetta niin ulkomuo-
doltaan kuin työskentelyominaisuuksiltaan.
Tästä seuraa, että suljemme koko ajan jalos-
tuksesta yhä useampia geenejä, jotka myö-
tävaikuttavat rodun geneettiseen vaihteluun
ja siten myös hyvään terveyteen. Pintapuoli-
sesti saamme yhä enemmän samannäköisiä,
kauniimpia ja toivottavasti tehokkaampia
koiria. Mutta pinnan alla tapahtuu saman-
aikaisesti jotain kielteistä. Kun koirista tulee
ihannekoiran kopioita, tulevat ne samalla
myös perimältään yhä enemmän samanlai-
siksi. Ammattikielellä sanotaan, että rodun
yksilöiden fenotyyppin (= ilmiön) saman-
laistuuessa, myös genotyyppi (= perimä) tulee
yhä enemmän samanlaiseksi. Koirista tulee
yhä enemmän sisäsiitotisia vaikka ehkä luu-
lemme risteyttäneemme koiria, jotka eivät
ole sukua.

Tämä on erityisen huomattavaa lukumää-
rältään pienissä roduissa, joissa on alunperin

hyvin kapea jalostuspohja. Sileäkarvainen on
rotu, jossa kaikki tänä päivänä elävät yksilöt
kautta maailman polveutuvat n. 30 englan-
tilaisesta yksilöstä 1930-luvulta. Ne olivat
niitä ”ainutlaatuisia” yksilöitä, jotka tulivat
siitoskäyttöön, kun rotu jälleenrakennettiin
toisen maailmansodan jälkeen. Lähes tul-
koon kaikki nämä yksilöt olivat kuitenkin
hyvin läheistä sukua, ja koska parhailla näis-
tä harjoitettiin järjestelmällistä linjasiitosta
tulevien vuosikymmenten aikana, rajoittui
geneettinen vaihtelu entisestään ja näin on
jatkonut.

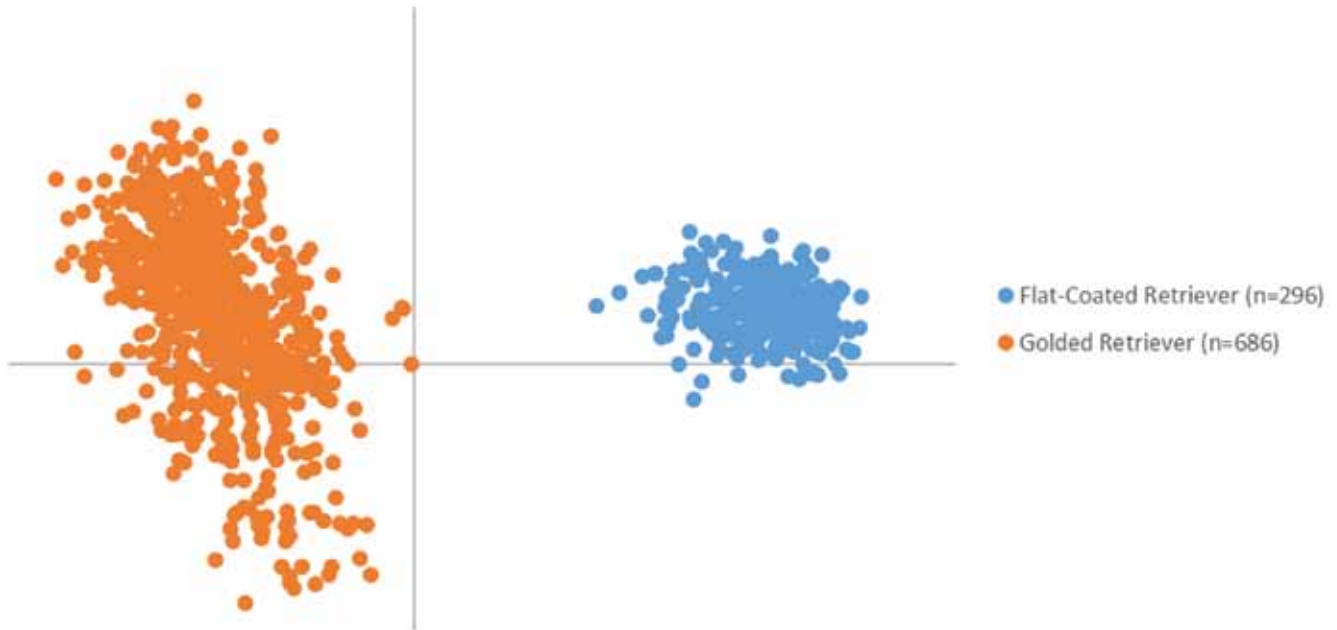
Merkittävien DNA-laboratorioiden ku-
ten UC Davis VGL ja Genoscooper tekemien
DNA-analyysien perusteella tiedämme tänä
päivänä, että sileäkarvainen on yksi niistä ro-
duista, jolla on kapein jalostuspohja – kaik-
kein rajoitunein geneettinen vaihtelu. Vaik-
ka sileäkarvaisemme ovatkin monella tavalla
hyvin terveitä, on varsin todennäköistä, että
kapea jalostuspohja vahvasti myötävaikuttaa
siihen, että rotu johtaa vaikeiden syöpäsaira-
uksien liiga.

Kuvat 1 ja 2

Labradori Horton Max (synt. 1913) oli hyvin menestyksenkäs näyttelykoira 1910-luvulla. Sen isoisa, sileäkarvainen Jimmy
of Riverside (synt. 1906), oli suuri voittaja sileäkarvaisten kehässä, ja Maxissa oli 75% sileäkarvaisen verta. Tämän johdosta
Englannissa kirjoitettiin rekisteröintisäännöt uusiksi ja rotukirjat suljettiin suureksi osaksi, mutta roturisteytykset sallittiin
aina vuoteen 1970.

Comparison of genetic diversity of Golden Retriever and Flat-Coated Retriever using PCoA

Kuva 3

Tämä graafinen esitys, jonka amerikkalainen DNA-laboratorio UC Davis VGL on laatinut, osoittaa selvästi, miten sileäkarvaisen ja rotuserkun kultaisenoutajan geneettinen vaihtelu eroavat. On todettu, että sileäkarvainen on yksi niistä roduista, joilla on pienin geneettinen vaihtelu.

Juuri tätä kirjoittaessani tipahtaa mailiini artikkeli, jossa englantilainen lehti Country Life esittelee rotua. Se antaa hyvin myönteisen kuvan rodun suuresta charmista ja sen erityisistä kyvyistä työkoirana, mutta samalla kerrotaan rodun terveysongelmista, joista kaikkien potentiaalisten omistajien tulee olla tietoisia. Yli 50% kaikista sileäkarvaisista kuolee etuajassa syöpään, ja hyvin monet saavat syöpätyypin nimeltään histiosyyttinen sarkooma. Tämä on aggressiivinen syöpä, joka on vaikea diagnosoida ja hoitaa aikaisessa vaiheessa. Tätä syöpätyyppiä kuulemma tutkitaan Cambridgen yliopistossa. Sitä ei kuitenkaan mainita, mistä ongelmasta varsinaisesti on kyse. Eli siitä, että sileäkarvaisten yhä kapeampi jalostuspohja on mitä suurimmalla todennäköisyydellä syynä syövän lisääntyvään esiintymiseen. Ruotsin suurimman eläinvakuutusyhtiön Agrian julkaisema tilasto osoittaa, että rotu on yksi kaikkein eniten syöpää sairastavista roduista. Lähes joka artikkelissa, jossa rodusta kerrotaan yleisesti ja sen kaikista hyvistä ominaisuuksista, kerrotaan samalla kuinka vaikeasti rotu on syövän koettelema. Näin ei pitäisi olla. Me voimme muuttaa tämän.

Ennen kuin ahtaat rotumääritelmät vahvistettiin näyttelymaailman lapsuudessa, oli itsestään selvä, että kaikkia rotuja tulee risteyttää silloin tällöin, jotta ne säilyisivät terveinä. Tämä on ollut tabu viimeiset 70 vuotta. Matkaamme kuuuhun, kehitämme itseohjautuvia autoja ja tekoälyä, mutta meidän on ollut vaikea omaksua niin itsestään selvä asiaa, että rotuja voidaan ja tulee risteyttää keskenään silloin tällöin, jotta voisimme tuoda niihin uusia geenejä ilman että rotu itsessään muuttuu olemukseltaan.

Mutta koiramaailma alkaa muuttua. Nämme yhä useampien pennunostajien sivuuttavan vakiintuneet koirarodut ja ostavan ns. designkoiria; erilaisia villakoiraristeytyksiä. Puhdasrotuisten koirien koetaan muut-

tuvan yhä epäterveemmiksi. FCI:n piirissä ollaan tietoisia tästä ja siellä pyritään parhaillaan määrittelemään rotuserkuksia, joi- ta voisi risteyttää. Yhä useampi rotujärjestö tuntee perusteltua huolta ja ryhtyy risteytysprojekteihin, joissa oman rodun geneettistä vaihtelua lisätään. Tällaisia projekteja on käynnissä Pohjoismaissa. Norjassa risteytetään lunnikoiraan kolmea eri pohjoismaista pystykorvarotua, ja norjalaiseen ajokoiraan risteytetään muita ajokoirarotuja. Samankaltainen projekti on käynnissä ruotsalaisissa ajokoiraroduissa, ja huomiota herättäneessä ja hyvin menestyksekkäässä projektissa on clumberspanieliin risteytetty metsästyscockeria. Belgiassa on rotukirjat avattu neljän kansallisen paimenkoirarodun välillä.

Kuva 4

Spindel's Crossline oli metsästyscockerin ja clumberspanielin lapsenlapsi. Rotuasiantuntija tutki sen ja luokitteli sen puhdasrotuiseksi clumberiksi.

Maaailmassa on kuitenkin harvoja risteytysprojekteja, jotka vetävät vertoja Suomessa viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana suoritetuille. DNA-tutkimuksiin erikoistuneiden molekyylogeneetikkojen, Suomen Kennelliiton geneetikkojen ja eri rotujärjestöjen läheisen yhteistyön ansiosta on käynnissä hyvin kunnianhimoisia roturisteytysprojekteja. Kauaskantoisin on meneillään Suomen Kromfohrländer r.y:ssä, missä rotuun risteytetään parsonrusselinterrieriä, tiibetinterrieriä ja villakoiraa. Geneettistä vaihtelua halutaan lisätä radikaalisti hyvin sisäsiitteisessä rodussa ja samalla korjata ei-toivottuja rotuominaisuuksia, kuten liiallista metsästysviettä ja joskus liian terävää luonnetta.

Toisessa samankaltaisessa projektissa risteytetään saksalaiseen pinseriin läheistä sukua olevaa snautseria. Ranskalaista vesikoiraa barbetia risteytetään läheistä sukua olevaan espanjanvesikoiraan ja vastaavista projekteista on esimerkkejä muissa rodussa. On osoitettu, miten nopeasti rotutyyppejä voidaan ennallistaa, kun risteytetään takaisin omaan rotuun, ja kaikissa näissä suomalaisissa projekteissa on saatu näyttelyvoittajia ensimmäisessä tai toisessa sukupolvessa.

Suomi viitoittaa tietä koiramaailmassa myös käytännöllisellä menettelytavallaan, jolla risteytyskoirat tosin aluksi rekisteröidään ”Ei jalostukseen” (EJ-) rekisteriin. Jos ne aikuisina osoittautuvat terveiksi ja käyttäytymiseltään toivotunlaisiksi, ne voidaan siirtää sellaiseen rekisteriin, joka mahdollistaa niiden jalostuskäytön. Ne saavat kuitenkin osallistua kaikkiin kilpailuihin samoilla ehdoilla kuin puhdasrotuiset, ja joissain tapauksissa jopa ensimmäisen polven risteytykset ovat onnistuneet voittamaan näyttelyissä. Tällä tavoin voidaan houkutella aktiivisia pennunostajia, jotka voivat kilpailla aivan samoin kuin puhdasrotuisilla koirilla, ja kaikki rotujärjestön jäsenet voivat seurata projektin jatkuvaa edistymistä. Norjassa tätä ei ole sallittu, mikä tietysti tekee heidän projekteistaan vähemmän näkyviä kaikille asiasta kiinnostuneille.

Tosiasiat puhuvat sen puolesta, että roturisteytyksiä on tehtävä myös sileäkarvaisissa. On olemassa useita hyviä esimerkkejä siitä, miten roturisteytykset ovat vaikuttaneet erittäin myönteisesti rotuun. Englantilaisen Pewcroft-kennelin jalostus perustui narttuun Pewcroft Plague, ja kaikki johtavat kasvattajat käyttivät kennelin koiria jalostukseen toisen maailmansodan jälkeen. Plaguen isä oli menestyksekkäs sileäkarvainen, mutta emä oli merkittävä labradori. Tonggreen Sparrowboyn vaikutus tämän päivän sileäkarvaisiin on suurempi kuin useimpien muiden. Sen kuuden polven sukutaulussa on kuusi Plaguen palautuvaa linjaa. Plague vaikutti myös

Kuva 5 (vas.)

Narttu Pewcroft Peg polveutui Pewcroft Plaguesta, joka oli sileäkarvaisen ja labradorin risteytys. Se on rodun merkittävimmän metsästyslinjan taustalla ja löytyy suurella määrällä niiden koirien takaa, jotka jälleenrakensivat rodun toisen maailmansodan jälkeen.

Kuva 6 (oik.)

Tonggreen Sparrowboy. Yksi flattijalostuksen vaikutusvaltaisimmista koirista kautta aikain löytyy lukuisia kertoja nykyisten koirien sukutaulujen takaa. Sen kuuden polven sukutaulussa esiintyy flatti/labradori risteytys Pewcroft Plague kuusi kertaa.

kaikkiin muihin sileäkarvaisiin vaihtelevalla merkityksellä, ja se myötävaikutti ennen kaikkea niihin menestyksellisiin metsästyslinjoihin, joita voimme seurata aina tämän päivän erinomaisiin koiriin.

Ruotsalaiseen jalostukseen suuresti vaikuttaneella Mimosa of Halstockilla oli takanaan kultainenoutaja neljännessä polvessa. Sen läheisiin sukulaisiin kuului Latchford Snobben, yksi ensimmäisistä suurista ruotsalaisista näyttelytähdistä, kuten myös metsästyksellisesti menestyneen Hinnared-kennelin kantaemo.

Edelleen yksi tärkeä perustelu risteytysprojektin puolesta on se, että rodun metsästysominaisuudet ovat todennäköisesti huonontuneet. Näemme yhä harvemmin sileäkarvaisten metsästysominaisuuksia testattavan niin Englannissa, Ruotsissa kuin todennäköisesti muissakaan maissa. Koiria, jotka saavuttavat huippusijoituksia metsästyskokeissa kilpailtaessa labradoreja ja kultaisia vastaan, on vähän ja määrä vain vähenee. Metsästysominaisuudet ovat muovanneet rodun, joten niiden säilyttäminen täytyy olla keskeistä, ja voimme selvästi nähdä, että aiemmat risteytykset ovat kohottaneet rodun metsästyksellisiä kykyjä. Kyse ei ole sileäkarvaisen perustavaa laatua olevien luonteenpiirteiden muuttamisesta, mutta risteytyksiä voidaan käyttää terveyden parantamiseen sekä vakiinnuttaa rodun toiminnallisia vahvuuksia ja parantaa puutteita.

Mielestäni meidän on tehtävä se taas ja sen on todennäköisesti tapahduttava jossain Pohjoismaassa. Täällä on jo joukko hyvin toimivia risteytysprojekteja, jotka voivat näyttää tietä. Täällä on myös eri kennelklubien ilmaiseva tuki risteytysprojekteille. Täällä löytyy tieto-taitoa kasvattajien ja rotujärjestöjen keskuudessa sekä pätevää ja aulista tukea kennelklubien ja yliopistojen geneetikkojen taholta. Lisäksi sileäkarvaisten jalostus on täällä hyvin menestyksekkästä ja sitä pidetään esikuvallisena muualla maailmassa. Johdonmukaisinta olisi risteyttää sileäkarvaisen tarkkaan valikoituja yksilöitä metsästyslinjaisista labradoreista ja todennäköisesti myös kultaisista. Ne ovat rotutyypiltään kaikkein lähinnä sileäkarvaista. Tämä tietenkin edellyttää, että voidaan käyttää yksilöitä, jotka ovat luonteeltaan tasapainoisia ja joilla on hyvä ulkomuoto ja hyvä terveystilasto. On valittava yksilöitä, jotka ovat mahdollisimman paljon sileäkarvaisen kaltaisia niin ulkomuodoltaan kuin käyttöominaisuuksiltaan. Käytettävien sileäkarvaisten on tietenkin oltava yhtä laadukkaita, jotta risteytysten tuloksista tulee houkuttelevia siitoskoiria joka sukupolvessa.

Clumber/cocker risteytysten viemisessä Isoon Britanniaan ei ole ollut ongelmia, kun nämä on kolmen sukupolven jälkeen rekisteröity puhdasrotuisina clumberspanieleina. Ruotsalaisen clumber-risteytyksen jälkeläiset on otettu hyvin vastaan ja niitä

on käytetty aktiivisesti englantilaisessa jalostuksessa. Mutta vaikka Englannin kennelklubin johtavat edustajat puoltavat roturisteytysten tarpeellisuutta, klubin vanhoillinen puoli pitää todennäköisesti vielä tovin vanhentuneissa säännöissä, jotka eivät salli rotujen risteyttämistä. Tämä koskee myös mahdollista risteytysprojektia omassa rodussamme. On kuitenkin tärkeää, että tästä tiedotetaan rodun kotimaan rotujärjestölle ja pyydetään kannanottoa.

Suomen Kennelliitolla on selvät FCI:n sääntöihin perustuvat säännöt ja ohjeistus, miten roturisteytyksiä tulee tehdä. Ennen projektin toteuttamista vaaditaan rotujärjes-

tön ja SKL:n päätös. Projekti toteutetaan siten läheisessä yhteistyössä SKL:n asiantuntijoiden kanssa, joista Katariina Mäki edustaa geneettistä asiantuntemusta. Risteytysten ensimmäisen sukupolven tulokset rekisteröidään ns. EJ-rekisteriin, mutta ne saavat kilpailla samoilla ehdoilla kuin puhdasrotuiset koirat. Tämän sukupolven jalostuskoirat valitaan terveyden, ulkomuodon ja luonteen osalta, ja siirretään rekisteriin, jossa jalostuskäyttö on mahdollista. Kolmen sukupolven jälkeen suoritettun ulkomuodon ja luonteen huolellisen jälkeläisarvostelun perusteella voidaan jälkeläiset rekisteröidä normaaliin kantakirjarekisteriin (FI) puhdasrotuisina

yksilöinä ja käyttää siitokseen samoilla ehdoilla kuin muita puhdasrotuisia koiria. Ja jos jokin vielä huolestuttaa, niin koirat, jotka eivät ulkomuodoltaan tai käytökseltään ole rodun hyviä edustajia, jättävät kasvattajat tietenkin käyttämättä siitokseen samalla tavalla kuin muitakin koiria, jotka eivät täytä vaatimuksia tänä päivänä.

*Teksti: Ingemar Borelius
Suomenmos: Kenneth Kankkunen*

Suomen Kennelliiton geneetikko Katariina Mäki on tarkastanut käännöksen ja antanut artikkelille julkaisuluvan

Ingemar Borelius on eräs Pohjoismaiden tunnetuimpia sileäkarvaisten asiantuntijoita. Hän sai vuonna 1971 ensimmäisen flattinsa, nartun Tittie, josta sittemmin tuli kaksoisvalio. Tästä alkoi myös pienimuotoinen kasvatus. Vuonna -77 Borelius oli yhdessä Bat Brulinin (Puhs) ja Stig Olssonin (Hovhills) kanssa perustamassa Ruotsin flattiklubia. 80-luvulla hän toimi flattiklubin puheenjohtajana sekä myöhemmin Ruotsin spanieli- ja noutajaklubin puheenjohtajana. Jo 70-luvulla Borelius toimi flattien jalostusneuvojana ja on sen jälkeen tutkinut noutajien historiaa, jalostusta ja käyttöä tutustumalla mm. Englannissa säilyneisiin lähteisiin. Hän on kaikkina näinä vuosina ollut tuottoisa ja arvostettu kirjoittaja, jonka erityisenä kohteena on työskentelevä sileäkarvainen. Hänen artikkeleitaan löytyy mm. sivustolta workingflatcoatedretriever.com.

Kiitos!

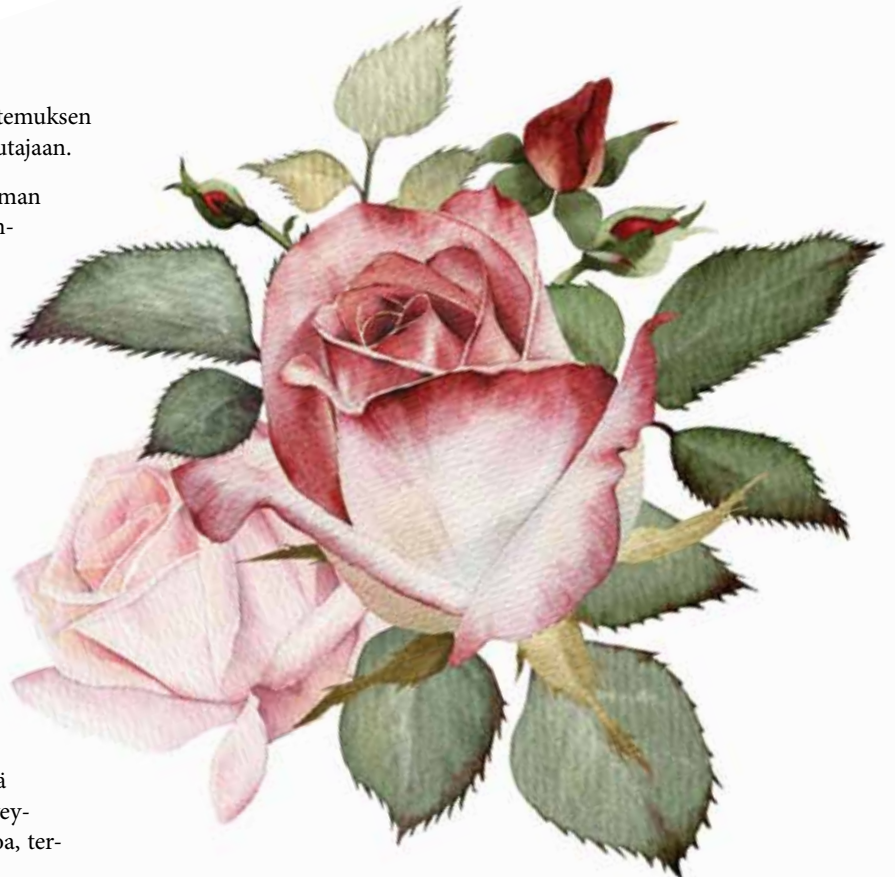
Flattiviestin toimittamiseen tarvitaan asiantuntemuksen lisäksi intohimoa ja rakkautta sileäkarvaiseen noutajaan.

Iso kiitos kaikille teille, jotka olette antaneet oman panoksenne Flattiviestin ilmestymiselle nyt, menneisyydessä ja tulevaisuudessa. Artikkelien kirjoittajat, kuvatoimittajat, koko toimitustiimi – KIITOS.

Lämmin kiitos myös kaikille teille työmyyrille, jotka vapaaehtoisesti työskentelette yhteisen tavoitteenne, elinvoimaisen sileäkarvaisen noutajan eteen. Kiitos kaikelle talkootyövoimalle, joka on mahdollistanut ja edelleen mahdollistaa tapahtumien järjestämisen ja rotujärjestötoiminnan. Näinä aikoina kaikki toiminta on vaatinut epävarmuuden sietämistä, mutta myös huumorintajua, intohimoa ja innovatiivisuutta.

Vielä kiitos teille – jäsenistöllemme hoitoalalla. Tässä poikkeustilanteessa, te toimitte siellä kuuluisassa etulinjassa. Kiitos teille kaikille, että turvaatte yhtä yhteiskuntamme tukipilaria, terveydenhuoltoa ja meille jokaiselle tärkeää perusarvoa, terveyttämme.

– Mari

Tähtäimessä taipumusko

Teksti ja kuvat Noora Saarikko

Noutajien taipumuskokeessa (NOU) arvioidaan koiran metsästysominaisuuksia ja luonnetta. Koe arvostellaan hyväksytty / hylätty -periaatteella, ja saadakseen hyväksytyin tuloksen kokeesta, tulee koiran suoriutua hyväksytysti kokeen jokaisesta osaluueesta. Arvosteltavat ominaisuudet ovat sosiaalinen käyttäytyminen, uimahalu, hakuinto, noutohalu, riistankäsittely, palauttaminen, reagointi laukaukseen, itseluottamus ja aloitekyky, yhteistyö sekä yleisvaikutelma. Taipumuskokeeseen voi osallistua yhdeksän kuukautta täyttäneen koiran kanssa.

Taipumuskokeessa on neljä osiota: sosiaalinen käyttäytyminen, vesityö, haku ja kanin jälki. Koko kokeen kestävä sosiaalisuuden testaaminen alkaa, kun kokeen koirakot kokoontuvat tiiviiseen ryhmään ja tuomari käy tervehtimässä koiria. Samalla tuomari kertoo osallistujille kokeen kulusta.

Kokeen ensimmäinen tehtävä on vesityö, jossa koira suorittaa kaksi noutoa vedestä. Ensimmäisenä noudetaan maalta heitetty riista. Toinen heitto tulee veneestä laukauksen kera. Koiran tulee palauttaa riistat vedestä rantaan, eli käteen palautusta ei vaadita. Heittojen aikana koira pidetään kytkettynä, ja sen saa lähettää heti riistan osuessa veteen. Vesityön riistoina käytetään yleensä lorkkia, mutta myös sorsalintujen käyttö on mahdollista.

Vesityön jälkeen koira kytketään ja siirrytään hakualueelle, jonne on valmiiksi jätetty viisi riistaa. Tyypillisesti käytetään variksia, mutta myös fasaaneja voidaan käyttää. Kauimmat riistat ovat alueella vähintään 50 metrin päässä lähetyspaikasta niin, että koira ei niille edettyään näe ohjaajaa.

Tultaessa lähetyspaikalle koira pidetään kytkettynä. Maastossa olevat avustajat ampuvat laukauksen haulikolla ja heittävät kuuden linnun hakualueelle. Ennen koiran lähettämistä odotetaan, että avustajat poistuvat hakualueelta. Hakiessa koiran tulisi työskennellä itsenäisesti vainuaan käyttäen, mutta tarvittaessa tuomari voi avustaa koira hieman. Haettavien riistojen määrä riippuu koiran työskentelystä. Onnistuneesti sekä vesi- että hakutehtävien suorittaneet koirakot pääsevät jatkamaan koetta jälkitehtävään.

Jälkitehtävissä koiran on tarkoitus jäljestää vapaana noin 80 metrin pituinen kanin laahausjälki. Jälki on vedetty valmiiksi maastoon koirakon näkemättä. Ohjaaja lähettää koiran jäljelle ja jää odottamaan lähetyspaikalle.

Onnistuneen jälkisuorituksen jälkeen koira on läpäissyt taipumuskokeen NOU1-tuloksen arvoisesti. Tulos antaa kisaamisoikeuden NOME-B ja NOWT-kokeisiin. Lisäksi NOU1 on muotovalion arvoon vaadittava koetulos. Vaikka taipumusko ei ensimmäisellä yrityksellä menisikään läpi, voi sen uusia ilman rajoituksia.

Koulutus ja valmistautuminen

Taippareihin valmistavia kursseja järjestävät mm. paikalliset noutajayhdistykset ja kaupalliset toimijat. Myös monet kasvattajat järjestävät koulutusta kasvateilleen. Lisäksi Suomen sileäkarvaiset noutajat ry:llä on aluetoimintaa, jonka kautta järjestetään koulutuksia. Ilman kurssiakin pääsee itsenäisesti hyvään alkuun tehtävien harjoittelussa.

Vaikkei olisi kiinnostusta jatkaa koiran kanssa pidemmälle noutajien metsästyskokeissa, ja vaikka koiraharrastuksen pääpaino olisi muissa lajeissa, toimii taipumuskokeeseen harjoittelu mielekkäänä rodunomaisena tekemisenä jokaiselle flatille. Taipumuskoesuoritukset antavat myös hyvää tietoa rodun metsästysominaisuuksista.

Jo pienelle pennulle voidaan alkaa kouluttaa asioita, jotka valmistavat sitä taipumuskokeeseen. Pennun kanssa kannattaa heti sen tultua harjoitella luoksetuloa. Sen lisäksi, että luoksetulo on arjessa tärkeä taito, toimii se myös tärkeänä pohjataitona noutoa varten.

Pentua kannattaa kutsua tilanteissa, joissa uskoo sen tulevan luokse ja palkita se onnistuneesta luoksetulosta. Pentua kannattaa palkita myös sen tullessa omatoimisesti ohjaajan luokse. Luoksetuloa kannattaa harjoitella paljon ja monenlaisissa tilanteissa, jotta siitä tulee mahdollisimman varma.

Pentua kannattaa pienestä pitäen totuttaa erilaisiin ympäristöihin, ihmisiin ja muihin koiriin. Taipumuskokeessa on paljon erilaisia häiriöitä nuorelle koiralle: heti alkuun seistään tiiviissä ryhmässä muiden koirien ja ihmisten kanssa, ja maastossa on mukana yleisöä ja toimitsijoita. Yksin harjoituksissa hienosti toimiva koira voi innostua tai hämmentyä poikkeavista häiriöistä eikä pysty keskittymään itse suoritukseen.

Noutaminen ja tavaroiden kantaminen on flatille hyvin luontaista ja tätä piirrettä kannattaa hyödyntää noudon opettamisessa. Pennut kantelevat erilaisia tavaroita, jolloin niitä voi kutsua luokse keuhuttavaksi ja rapsuteltavaksi. Kehujen jälkeen leluun voi vaihtaa namipalaan tai toiseen leluun. On tärkeää ettei pentu koe menettävänsä lelua tuodessaan sen ohjaajalle. Koiran tuodessa leluja ja muita esineitä hyvin, voidaan alkaa noutoharjoittelu myös dameilla. Harjoitukset kannattaa aloittaa sisällä, ja siirtyä ulos, kun koira palauttaa hyvin. Matkaa ja häiriöitä lisätään harjoituksiin asteittain.

Ennen taipumuskoetta koiran tulee tottua laukauksiin. Vaikka koira ei pelkääkään laukausta, voi se silti reagoida kuullessaan sellaisen ensimmäistä kertaa. Alkuun ei kannata ampua kuin yksittäinen laukaus etäämmältä. Mikäli koira reagoi voimakkaasti laukauksen ääneen ja pyrki pois tilanteesta, voivat uudet laukaukset totuttamisen sijaan lisätä pelkoa. Harjoitusten jatkuessa ampujaa voidaan tuoda lähemmäs koira, ja lopulta yhdistää laukaukset noutoharjoituksiin.

Riistan tutustuminen alkaa monesti jo ennen luovutusikää kasvattajan toimesta. Ensimmäisiä kertoja riistan tutustuessa kannattaa käyttää mahdollisimman hyväkuntoisia riistoja. Jotkin koirat voivat vaatia enemmän innostamista riistan nostamiseksi. Kun koira osaa kytkettyä nostaa ja kantaa riistaa, voi aloittaa riistalla noutojen tekemiseksi. Alkuun riistanoutoja harjoitellaan luoksetulon yhteydessä, sitten yksittäisinä motivoituina noutoina. Riistan kanssa kannattaa pitää samat kriteerit luovutuksen suhteen kuin damilla on opetettu.

Lämpimän veden kaudella voi jo pennun kanssa alkaa harjoitella veteen menoa ja uimista. Koiran voi houkutelua veteen menemällä itse kahlaamaan sen kanssa tai esimerkiksi lelua heittämällä. Veteen menemistä on hyvä myös harjoitella erilaisilta rannoilta, mutta alkuun kannattaa totutella uimiseen hitaasti syvenevissä rannoissa.

Kun pentu ui hyvin, voidaan aloittaa noutotreenit vedestä. Vaikkei taipumuskokeessa vaadita käteen palautusta, kannattaa kuitenkin harkita sen opettamista. Näin on jo pohjat vesitöille tehty, mikäli myöhemmin herää kiinnostus jatkaa B-kokeisiin. Alkuun matka rantaan kannattaa olla lyhyt, jotta koira ei ehdi tiputtaa damia tai ravistaa matkalla. Kun koira onnistuu palautuksissa lyhyellä matkalla, voidaan etäisyyttä rantaan kasvattaa hiljalleen. Vesitreeneiden yhteydessä koira kannattaa totuttaa myös veneisiin. Toiset koirat saattavat jännittää venettä, kun taas toiset kiinnostuvat siitä ja uivat sen luokse riistan sijaan.

Treenatessa flatin kanssa rannalla on tärkeää huomioida, ettei koiralle rannalle tullessa synny odotusarvoa siitä, että veteen lentää joutain. Taipumuskokeessa hakualue on lyhyen siirtymän päässä rannasta, joten kannattaa harjoitella myös sitä, että koira lähetettäessä etenee metsään päin, vaikka selän takana olisi vesistö.

Hakuharjoitukset voi aloittaa, kun koira osaa noutaa ja luovuttaa halutulla tavalla. Alkuvaiheessa hakualueella on koiralle vain yksi noudettava dami, jotta jos koira palauttaessa törmää toiseen damiin, se ei pääse sitä vaihtamaan. Haun opetteluun voi aloittaa esimerkiksi motivoimalla alueen viemällä sinne yhdessä dameja tai katsoa kun avustaja vie. Vaihtoehtoisesti voi viedä valmiiksi hajustetulle alueelle yhden damin melko lähelle lähetyspaikkaa. Dami on niin, että sen haju kulkeutuu tuulen mukana lähetyspaikalle, mutta sitä ei voi sieltä nähdä. Koira tuodaan kytkettyä lähetyspaikalle ja reagoiessa damin hajuun se päästetään vapaaksi. Pikkuhiljaa matkaa lähetyspaikan ja damin välillä

’Noutaminen ja tavaroiden kantaminen on flatille hyvin luontaista ja tätä piirrettä kannattaa hyödyntää noudon opettamisessa. Pennut kantelevat erilaisia tavaroita, jolloin niitä voi kutsua luokse keuhuttavaksi ja rapsuteltavaksi. Kehujen jälkeen leluun voi vaihtaa namipalaan tai toiseen leluun. On tärkeää ettei pentu koe menettävänsä lelua tuodessaan sen ohjaajalle. Koiran tuodessa leluja tai muita esineitä hyvin, voidaan alkaa noutoharjoittelu dameilla.’

kasvatetaan ja damien määrää lisätään. Näin koira oppii alusta lähtien käyttämään vainuaan hakutehtävässä. Kun koira suoriutuu hyvin vastatuuleen hausta, voidaan tehtävää vaikeuttaa aloittamalla myötätuuleen haku – tällöin damit ovat taas lähempänä lähetyspaikkaa.

Haussa kannattaa olla aina enemmän noudettavaa kuin sieltä on tarkoitus haetuttaa. Määrää kannattaa myös vaihdella mahdollisimman paljon. Koira oppii nopeasti, jos aina haetaan sama määrä dameja eikä välttämättä enää lähde sen jälkeen hakuun. Taipumuskokeessa matka kauimmaiselle riistalle on noin 50m, mutta harjoiteltaessa kannattaa opettaa koira etenemään myös pidempiä matkoja. Näin kauimmaisen riistan hakeminen on koiralle taipumuskokeessa helppoa.

Kun koira on jo tehnyt hakuharjoituksia, ja osaa irrota ohjaajasta, voi aloittaa jäljen harjoittelun. Jälki kannattaa aloittaa lyhyillä, myötätuuleen vedetyillä jäljillä. Jäljen mittaa voi kasvattaa asteittain, ja jälkiä kannattaa tehdä monipuolisesti erilaisiin maastoihin.

Kannattaa rohkeasti lähteä harjoittelemaan eri tehtäviä ja koulutamaan omaa koira kohti taipumuskoetta. Harjoituksia on helppo tehdä esimerkiksi lenkkien yhteydessä vähän kerrallaan. Kokeissa ilmapiiri on kannustava, ja tuomarit auttavat mahdollisimman paljon onnistuneen suorituksen saamiseksi. Ja koska koirien kanssa harrastaessa tarvitaan aina myös ripaus onnea, ei epäonnistumista kannata ennakkoon miettiä, sillä se ei ole vaarallista. Ennen kaikkea kannattaa pyrkiä siihen, että olette koiran kanssa tiimi ja se on ainoa asia mikä merkitsee jotain. //

Ajatuksia TOKOsta – osa 7

Kapulän pitäminen

TOKOssa kapulan pito

tai nouto sisältyy jokaiseen koeluokkaan:

- Alokasluokka: Kapulan pitäminen
- Avoin luokka: Tasamaanouto (ohjaaja heittää kapulan)
- Voittajaluokka: Ohjattu nouto, hyppynouto metallikapulalla, tunnistusnouto
- Erikoisvoittajaluokka: Ohjattu nouto; merkin kiertäminen, pysähtyminen ja ohjattu noutaminen esteen yli hypäten, tunnistusnouto

Noutajalle noudettavaan esineeseen tarttuminen ja noutaminen ovat melko luontaisia asioita. Toisaalta TOKO-noudossa on noutajallekin hyvin monta opetettavaa asiaa. Puukapulalla ei ole noutajalle sellaista arvoa kuin esimerkiksi riistalla, jota se haluaa noutaa jo ihan viettiensä puolesta. Lisäksi TOKOssa vaaditaan voimakasta työskentelyä ja nopeutta lyhyilläkin matkoilla, mikä noutajalle harvemmin rakentuu ihan itsestään. Myös kapulan pidon pitäisi olla vakaa – ei kapulan pureskelua tai liian löysää otetta.

Seuraavassa muutamia

ajatuksiani pidon opettamisesta:

Koiran täytyy haluta tarttua kapulaan. Ensimmäin voidaan esimerkiksi hieman saalistuttaa koiraa kapulan perässä niin, että kapula on ohjaajan kädessä tai narun päässä. Annetaan koiran voittaa vauhdista kapula itselleen. Kehutaan koiraa ja annetaan koiran tarjota kapulaa ohjaajalleen. Tarkoituksena on alkuun vain antaa koiran tutustua kapulaan ja nostaa motivaatiota kapulaa kohtaan.

Myöhemmin voidaan esim. tavalla viedä ensin kapulaa pois päin koirasta saalistuttamalla, tämän jälkeen ”istu”-käsky ja annetaan kapula hetkeksi koiralle. Ei työnnetä kapulaa koiran suuhun, vaan koiran pitäisi itse olla halukas tarttumaan siihen.

Ajan kasvattaminen kapulan pitämiseen.

Aikaa ja rauhaa kapulan pitämiseen voidaan saada esim. makupalasta luopumisen avulla. Luopuminen kannattaa opettaa ensin ilman kapulaa. Koiran pitäisi siis pystyä olemaan paikallaan, rauhoittumaan ja patoamaan ohjaajan avoimessa kädessä oleviin maku-

paloihin useiden sekuntien ajan (kuvat 1 ja 2). Aina lopuksi koira pääsee syömään luvan kanssa makupalat ohjaajan kädestä. Koira voi pitää kontaktia ohjaajaan tai katsoa makupaloja. Tärkeintä on se, että koiralla on korkea odotusarvo palkkaan. Myöhemmin koiralle annetaan kapula suuhun ja tehdään sama treeni. Ohjaajalla on makupalat kädessään ja kun pito on hyvä ja vakaa -> ”jes” -> koira saa tiputtaa kapulan ja syödä makupalat ohjaajan kädestä. Vähitellen kasvatetaan sekunteja kapulan ottamisen ja palkkaamisen välillä.

Palkkasanan opettaminen. On hyödyllistä opettaa koiralle jokin palkkasana (esim. omille koirilleni käytän ”jes”). Tämä sana tarkoittaa koirilleni, että juuri tämä mitä nyt teet, on oikein ja saat siitä palkan. Omassa ajattelumaailmassani kehu ei ole koskaan vapautus, vaan tekeminen jatkuu. Siinä piilee kehumisen ja ”jes”-sanan ero. Otetaan esimerkkinä pito. Kun koira pitää kapulaa, sitä kehuaan hyvästä pidosta, mutta silti pito jatkuu. Jos halutaan lopuksi palkita hyvä pito makupalalla tai lelulla, tarvitaan palkkasana: ”jes” -> koira saa tiputtaa tällöin kapulan ja ottaa makupalan/lelun palkaksi. Jos koiralle annetaan irrotus-käsky (”irti” / ”kiitos”) ja annetaan palkka tämän jälkeen, koira tulee palkituksi siitä, että se sylkäisee kapulan, ei itse pidosta.

Ohjaajan tarttuminen kapulaan ei tarkoita irrotusta. Tämän on yksi tärkeä pointti, miksi en itse myöskään tartu koiralla olevaan kapulaan opetuksen alkuvaiheessa. En halua koiralle sitä mielikuvaa, että ohjaajan käsien lähestyminen kapulaa tarkoittaisi löystyvää otetta tai kapulan tiputtamista. Tätä on hyvä lähteä harjoittelemaan siinä vaiheessa, kun koiralla on jo jonkinlainen ajatus pidosta. Viedään kädet kapulan laipoille, aluksi vain pikaisesti. Myöhemmin ohjaaja voi tarttua kapulasta ja koiran pitää silti jatkaa pitämistä. Opetusvaiheessa vien kädet kapulalle, otan kädet pois, kehu koiraa ja tämän jälkeen ”jes” -> pito on kuitattu ja koiraa saa palkan.

Haasteita, kuuliaisuus, tarkkuus. Myöhemmin, jo osaavamman koiran kanssa teen usein treeneissä korostetusti niin, että otan kiinni kapulasta, odotan hetken, jonka jälkeen sanon ”kiitos” ja otan kapulan. Toisinaan muistutan koiraa pidon tärkeydestä viemällä kädet kapulalle, voin hieman vetäkin kapulaa sivusuuntaan ja koira ei saa silti irrottaa ennen ”kiitos”- tai ”jes”-sanaa.

Toisinaan saatan haastaa koiraa myös sillä, että tarttuessani kapulaan sanonkin jonkun muun sanan, joka ei merkitse koiralle mitään, esim. ”kirppu” tai ”kiire” ja vasta tämän jälkeen ”kiitos”. Koiran on aina siis kuunneltava käskyjä viimeiseen kirjaimen saakka. Pienillä asioilla on mahdollisuus pitää kuuliaisuutta ja tarkkuutta yllä. Koirat niin helposti rupeavat olettamaan asioita, jos ne toistuvat aina saman kaavan mukaan.

Mustavalkoisuus ja selkeys pidonkin opettamisessa on siis kaikkein tärkeintä. TOKO-kokeissa ohjaajan tarttuminen kapulaan ja irrotus-käsky tulisivat tapahtua aika samanaikaisesti. Treeneissä haluan kuitenkin korostaa rauhallisen luovutuksen tärkeyttä koirilleni. Nämä ovat taas vain omia ajatuksiani tästä aiheesta, erilaisia opetustapoja on lukuisia :)

- Marianne

Kirjoittaja on TOKOlle sydämensä vuosia sitten menettänyt, MM-tasolla menestystä niittänyt TOKO-kisaaja ja -kouluttaja. Hän on järjestänyt koulutuksia ympäri Suomen ja pitänyt koulutuseminaareja myös ulkomailla. Hän on saavuttanut omille flateilleen Suomen- ja pohjoismaiden tottelevaisuusvalion arvoja. Hän kuuluu valtakunnalliseen TOKOn valmennusrenkaaseen ja on edustanut Suomea TOKOn menestyksekkäässä maajoukkueessa. TOKO on on aina kiehtonut häntä lajina, koska siinä hienoimmillaan tiivistyy koiran ja ohjaajan välinen yhteistyö, vauhti, intensiivisyys ja tarkkuus. ”Se mihin ryhdytään tehdään tarkasti ja perusteellisesti tai sitten ei tehdä ollenkaan.”

Harrastavan koiran lihashuolto

Jokainen koira tarvitsee lihashuoltoa ainakin jossain muodossa ja jossain elämänsä vaiheessa. Peruskunto on tietenkin kaiken a ja o, koirat tarvitsevat säännöllistä ja monipuolista liikuntaa pysyäkseen kunnossa niin fyysisesti kuin psyykkisesti. Liikunnan monipuolisuus on terveyden kannalta tärkeää ja liikuntaa tulee harrastaa erilaisissa maastoissa, eri nopeuksilla ja eri tavoin. Hyvin yksipuoleinen liikunta altistaa koirankin elimistön rasitusvammoille. Koiran mielestä voi olla ihanaa noutaa keppiä vaikka 500 kertaa peräkkäin, mutta se ei ole hyväksi koiran tuki- ja liikuntaelimistölle. Tärkeää on myös liikunnan ja harrastamisen sekä levon oikea suhde. Liikunnan määrä ja laatu tulee myös suhteuttaa koiran sen hetkiseen kuntoon.

Kuva © Juhon Pajari

Eri harrastusmuodoissa koirat kuormittuvat eri tavoin. Esimerkiksi MEJÄssä tai agilityssa vaatimukset ja kuormitus ovat hyvin erilaiset. Eri lajeissa vaaditaan erilaisia kestävyys-, voima- ja nopeusominaisuuksia. Lisäksi koiran rakenne vaikuttaa sen kuormittumiseen liikunnan ja harrastusten aikana. Me omistajina voimme myös vaikuttaa siihen, kuinka rasittavaksi suoritus koirallemme muodostuu. Koira tekee ja harrastaa meidän ehtojemme mukaan, joten meillä on myös vastuu sen hyvinvoinnista. Lihashuollosta huolehtimalla, teemme harrastamisesta koirallemme miellyttävämpää ja turvallisempaa.

Peruskunto

Peruskunnon kehittäminen alkaa jo kasvu-aikana ja nuorelle koiralle tulisikin järjestää mahdollisuus riittävään ja monipuoliseen liikuntaan. Nuoren, kasvavan koiran liikuntaa tulisi rajoittaa mahdollisimman vähän koiran oman jaksamisen puitteissa. Tällöin koiran lihaksistolla ja rakenteella on mahdollisuus kehittyä jo nuorena voimakkaaksi ja kestäväksi. Eli monipuolista liikuntaa koiran ehdoilla. Myös jo pentuajan liikunnalla kasvattajan luona on merkitystä ja pikkupentujen tulisikin saada tutustua erilaisiin maastoihin, erilaisiin alustoihin ja ennen kaikkea pentujen tulee saada liikkuu. Kasvaa koira ei kuitenkaan saa liikuttaa liikaa ja sille on annettava mahdollisuus lepoon.

Kun liikuntaa lähdetään lisäämään tai aloitetaan esimerkiksi uusi harrastus, tulee rasi- tusta lisätä asteittain. Harjoittelu olisi hyvä aloittaa peruskestävyydestä, siirtyä sitten voimaharjoitteluun, tämän jälkeen nopeus- harjoitteluun ja vasta viimeisenä lajiharjoit- teluun. Peruskestävyyttä harjoitetaan pitkillä matala- ja tasatempoisilla lenkeillä esimer- kiksi kävellen ja pyöräillen, kesällä myös

'Koiraa tekee ja harrastaa meidän ehtojemme mukaan, joten meillä on myös vastuu sen hyvinvoinnista. Lihashuollosta huolehtimalla teemme harrastamisesta koirallemme miellyttävämpää ja turvallisempää.'

uuden. Peruskuntoharjoittelu tulisi aloittaa jo hyvissä ajoin ennen kisakautta (esim. tammi-kuussa kesää varten). Voimaharjoittelua on esimerkiksi syvässä lumessa tai vedessä kahlaaminen. Nopeusharjoittelua ovat nopeatempoiset vedot ja vauhdikkaat juoksu-lenkit vapaana.

Erilaiset alustat ja maastot ovat tärkeitä koiralle, jotta sen asennonhallinta kehittyy. Tasaisten asfaltti- ja hiekkatielenkkien lisäksi koiran olisi ehdottoman tärkeää päästä liikkumaan metsässä ja muussa epätasaisessa maastossa, jotta sen koordinaatiokyky ja tasapaino pääsevät kehittymään. Noutajan pitäisi päästä myös nuoresta alkaen liikkumaan sellaisessa maastossa, missä se tulee myöhemmin työskentelemään.

Lihashuolto ennen suoritusta ja sen jälkeen

Alkulämmittely ennen varsinaista suoritusta saa veren kiertämään, lihakset lämpiämään ja valmistaa elimistön rasitukseen. Alkulämmittelyn avulla ehkäistään vammoja, kuten lihasrevähdyksiä. Alkulämmittely tulisi suorittaa juuri ennen suoritusta ja sen tulisi kestää 20-30 minuuttia. Muista, että alkulämmittely tulee suorittaa myös ennen treenejä ja vapaana juoksemista!

Alkulämmittelyn aikana rasituksen tulisi lisääntyä progressiivisesti eli alkaa hidasteppoisesti ja kiihtyä loppua kohden. Alkulämmittelyn aikana mennään käyntiä, ravia ja laukkaa. Lopuksi voi tehdä lyhyitä, muutaman sekunnin mittaisia venytyksiä, jotka avaavat liikeratoja ja valmistavat suoritukseen.

Jos odotusaika ennen suoritusta on pitkä, tulee koira pitää liikkeessä ja lämpimänä esim.

kävellä. Mitä kylmempi sää ja mitä pidempi odotusaika, sitä tärkeämpää tämä on. Lämpimänä pysymistä voi auttaa vaateuksella. Erilaiset loimet ja takit eivät kuitenkaan korvaa alkulämmittelyä vaan auttavat vain pysymään lämpimänä. Kylmissä vesissä uimassa ja työskennellessä neopreeniliivi lämmittää hieman, mutta tuolloin on erityisen tärkeää huolehtia lämpimänä pysymisestä passissa ollessa ja vuoroa odottaessa.

Loppuverryttelyn tavoitteena on poistaa liikunnan aikana syntyneitä kuona-aineita elimistöstä ja aloittaa rasituksen jälkeinen palautuminen. Loppuverryttelyn tulee alkaa heti suorituksen loputtua. Liikunnan tempo laskee vähitellen loppuverryttelyn edetessä eli päinvastoin kuin alkulämmittelyssä. Hyvä nyrkkisääntö on, että loppuverryttelyä tulisi jatkaa vähintään niin kauan, että koira lopettaa läähättämisen. Loppuverryttelyn aikana syke palaa normaalitasolle, verenkierto tasaantuu, verenpaine laskee, kehon lämpötila palaa lähelle normaalia, hengitys tasaantuu, viretila palaa normaalitasolle ja koira rauhoittuu ja elimistön stressitila alkaa purkautua. Loppuverryttelyn laiminlyönti jättää suorituksessa syntyneet kuona-aineet elimistöön, jolloin ne voivat aiheuttaa lihaskireyksiä, kivuliaita lihaskrampeja sekä huonontaa suorituskykyä tulevina päivinä.

Aktiivinen palautuminen on passiivista tehokkaampaa, joten voimakkaan rasituksen jälkeen ei ole hyvä olla täysin levossa ja liikkumatta. Rauhallinen ravilenkki poistaa jäljellä olevat kuona-aineet lihaksista paljon tehokkaammin kuin paikallaan makaaminen. Levossa pitäminen saattaa jopa hidastaa palautumista. Kesällä myös rauhallinen uinti

Aktiivinen palautuminen on passiivista tehokkaampaa, joten voimakkaan rasituksen jälkeen ei ole hyvä olla täysin levossa ja liikkumatta. Rauhallinen ravilenkki poistaa jäljellä olevat kuona-aineet lihaksista paljon tehokkaammin kuin paikallaan makaaminen.

on hyvä palautumiskeino. Nämä lenkit ovat tärkeitä kilpailujen ja raskaiden harjoitusten jälkeisinä päivinä, jolloin elimistö palautuu vielä fyysisestä rasituksesta. Rauhallinen liikunta on myös hyvä tapa poistaa henkistä stressiä.

Jos koiralle sattuu lenkillä tai harrastuksen yhteydessä tapaturma esim. venähdys tai revähdyks, voi koiralle soveltaa ihmisille tuttua kolmen K:n ohjetta: kylmä, koho, kompressio. Pienet tapaturmat hoituvat usein kotihoidolla, mutta isommissa vammoissa on syytä kääntyä aina eläinlääkäriin puoleen. Varhaisessa vaiheessa tehty oikea diagnoosi helpottaa ja nopeuttaa myös jatkokuntoutusta. Tärkeää tapaturman jälkeen on aina riittävän pitkä lepo. Koira ei useinkaan osaa itse varoa ja ottaa rauhallisesti, joten vastuu jää omistajalle.

Ravinto ja nesteytyminen

Oikea ravinto ja riittävä nesteytyminen auttavat elimistöä suoriutumaan rasituksesta ja palautumaan siitä. On tärkeää, että koira saa itselleen sopivaa ravintoa, joka sisältää kulu-tukseen nähden oikeassa suhteessa energiaa, rasvaa, proteiineja, hiilihydraatteja sekä vitamiineja. Eri lajit vaikuttavat koiran energiantarpeeseen eri tavoin. Esimerkiksi agilityssa suoritukset ovat lyhytkestoisia ja nopeita, kun taas metsästyksessä koira saattaa työskennellä kauden aikana montaa päivää peräkkäin täydet työpäivät. Tällöin energiantarvekin kasvaa huomattavasti.

Ennen harjoituksia ja kilpailuja (viimeistään noin 3 h ennen) voidaan antaa koiralle pieni annos helposti sulavaa, mutta energiapitoista syötävää, jotta verenkierrossa on energiaa fyysisistä suorituksista varten. Tämä voi olla pieni määrä esimerkiksi lihaa, tonnikalaa tai kuivamuonaa. Varsinainen ateria syödään kuitenkin vasta rasituksen jälkeen. Hiilihydraattipitoista ateriaa ei koiralle kannata antaa ennen suoritusta, koska seurauksena voi olla verensokerin lasku ja väsähtäminen.

Koiran päivittäinen vedentarve on noin 50-60 ml/elopainokilo. Rasituksessa vedentarve voi nousta 150-200 ml/kg/vrk. 30 kiloa painavalla koiralla tämä tarkoittaa 1,5-1,8 litraa nestettä levossa vuorokauden aikana ja rasituksessa määrä voi nousta jopa kuu-teen litraan. Erityisesti kesällä on tärkeää

Kuva © Kati Kallio

'Hieronnin vaikutusten myötä myös vammautumisen riski pienenee ja suorituskyky paranee. Hieronnan avulla voidaan opettaa koiralle rentoutumista ja rauhoittumista. Tämä on tärkeää jo pennusta alkaen. Riittävä lepo auttaa tuki- ja liikuntaelimiä palautumaan rasituksesta ja jaksamaan paremmin fyysisistä rasitusta.'

huolehtia koiran riittävästä nesteytyksestä, vaikka väkisin. Vettä voi maustaa esimerkiksi tonnikalalla tai jauhelihalla maittavuuden parantamiseksi. Nestevaje huonontaa koiran suorituskykyä suuresti, heikentää palautumista ja nestehukka on myös riski terveydelle.

Nesteytys tulisi tehdä hyvissä ajoin ennen suoritusta ja vähintään 30 minuuttia ennen suoritusta, jotta se ei aiheuta oksentamista. Kesken suorituksen voidaan antaa pieniä määriä nestettä. Raskaan suorituksen jälkeen (30 minuutin sisällä suorituksesta) tehdään ns. palautusjuotto, jossa nesteeseen on lisätty helpoliukoisia hiilihydraatteja (esim. malto- dekstriiniä). Tänä päivänä koirille on saatavilla omia nesteytys- ja palautusjuomia. Näiden maistuvuus ja sopivuus omalle koiralle kannattaa testata jo ennen suorituspäivää.

Hieronta ja venyttely

Hieronnan avulla voidaan muokata käsin jännittyneitä, kireitä lihaksia, parantaa liike- laajuutta sekä parantaa rasituksen jälkeistä palautumista. Hieronnalla parannetaan jännittyneen lihaksen verenkiertoa ja aineen- vaihduntaa. Lisäksi voidaan parantaa samalla koiran kehontuntemusta ja keuhonhallintaa.

Hieronnan vaikutusten myötä myös vammautumisen riski pienenee ja suorituskyky paranee. Hieronnan avulla voidaan opettaa koiralle rentoutumista ja rauhoittumista. Tämä on tärkeää jo pennusta alkaen. Riittävä lepo auttaa tuki- ja liikuntaelimiä palautumaan rasituksesta ja jaksamaan paremmin fyysisistä rasitusta.

Venyttelyillä voidaan parantaa liikkuvuutta. Venyttelyt tulee tehdä aina lämpimään lihakseen ja kivuttomaan. Ennen suoritusta voi tehdä lyhyitä, muutaman sekunnin mittaisia venytyksiä (valmistavat suoritukseen), mutta pitkiä venytyksiä on syytä välttää. Liikuntasuorituksen jälkeen voi tehdä pidempikestoisia venytyksiä lihasten pituuden palauttamiseksi. Liikunnan jälkeen on kuitenkin syytä odottaa pari tuntia ennen venyttelyitä.

Aktiiviset venytykset, jotka koira suorittaa itse, ovat varsin turvallisia. Tällaisia venytyksiä ovat esimerkiksi makupalan kurotukset rinnalta, etujalkojen välistä, etutassulta, kyljeltä, lantiolta, hännäntyvestä ja takatassulta. Harjoitteissa tulee venytystä ja liikettä niskan ja selän eri osiin riippuen makupalan paikasta. Lyhytkestoisia nämä venytykset voi tehdä myös ennen suoritusta.

Ammattitaitoiselta koirahierojalta tai eläin- fysioterapeutilta saa vinkkejä ja neuvoja oman koiran hierontaan, venyttelyyn ja muuhun harjoitteluun. Tällöin voidaan esimerkiksi venyttelyt käydä läpi kädestä pitäen ja varmistaa, että ne tulee varmasti tehtyä oikein. Esimerkiksi pidemmällä metsästysreissuilla on hyvä, jos itsekkin osaa tehdä kevyttä lihashuoltoa omalle koiralle. Päivän päätteeksi tehty lihashuolto niin omistajalle kuin koirallekin takaa kevyempiä kilometrejä tuleville jahtipäiville.

Ammattilainen osaa myös kertoa millaista harjoittelua ja lihashuoltoa koirasi kaipaa. Ennen harrastuskauden alkua voidaan tehdä arvio koiran sen hetkisestä lihaskunnosta ja huoltotarpeesta. Eläinlääkäreillä on käytössään myös muita hoitomenetelmiä esimerkiksi tuki- ja liikuntaelinvaihoissa. Kannattaa muistaa, että aktiivinen harrastuskoira on verrattavissa urheilijaan, joten säännöllinen lihashuolto on paikallaan.

- Eläinlääkäri Kati Kallio

Kirjoittaja toimii eläinlääkärinä Eläinklinikka Hakametsässä Tampereella sekä Toijalan Eläinlääkäriasemalla.

Flattien MEJÄ-mestaruus ja Hirvipää 2.8.2020 Mäntsälä

Ylituomari ja MEJÄ-mestaruus: Leena Kähkönen, Hirvipää: Minna Vornanen
Vastaava koetoimitsija: Mari Mamia

Ilmoittautumisaika: 23.6. – 20.7.2020

Ilmoittautumiset ja tiedustelut: Mari Mamia, 050 458 6770, meja@flatti.net

MEJÄ-mestaruuteen ilmoittautuvien tulee toimittaa ilmoittautumisen liitteenä
kopioid VOI-luokan tuloksista ajalta 5.8.2019 – 20.7.2020.
Etuoikeutettuna Flatti MEJÄ-mestari 2019.

Flattien Pohjoismainen mestaruus 2020

Pohjoismainen mestaruuskoe järjestetään Fredrikstadissa Norjassa 9.-11.10.2020

Kuva © Juho Pajari

Perjantaina on kokoontuminen epämuodollisine illallisineen ja mini golf -kisoineen.

Lauantaina kilpaillaan joukkuemestaruudesta. Kisa toteutetaan IWT-tyyppisenä damikokeena, jossa kisataan kolmen hengen joukkueena. Jokaisella maalla on kolme joukkuepaikkaa. Järjestäjän kriteerit joukkuekoirille ovat: sileäkarvainen noutaja ja yli yhden vuoden ikä.

Sunnuntaina kilpaillaan yksilömestaruudesta. Tähän kokeeseen voivat osallistua lauantain joukkuekisaan osallistuneet koirakot. Koe järjestetään mock trial -kokeena ja se on virallinen WT-koe. Norjassa voittajaluokan WT-kokeeseen saa osallistua B-kokeessa tai WT-kokeessa voittajaluokan osallistumisoikeuden omaavat koirakot.

Suunnitteilla on myös 16 koirakon NOME A -koe Ruotsissa tämän viikonlopun jatkoksi maanantaina 12.10.2020.

Suomen sileäkarvaiset noutajat ry nimeää Norjan PM 2020 -kokeeseen maksimissaan kolme edustusjoukkuetta, joita rotujärjestö tukee myös taloudellisesti. Rotujärjestön edustusjoukkueet nimetään hakemusten perusteella edustusjoukkuevalintasäännön mukaisesti www.flatti.net/säännöt/ edustusjoukkueen valinta. Järjestelyjen edetessä kokeista ja ilmoittautumiskäytännöistä tiedotetaan järjestön kotisivuilla sekä FB:ssä.

Pennun sosiaalistaminen poikkeusoloissa

- Pentu tulossa, miten sosiaalistaminen?

Koiranpennun paras sosiaalistumiskausi on 7-12 viikkoisena. Mahdollisimman paljon erilaisia hyviä kokemuksia olisi hyvä kerätä pennun ensimmäisen puolen vuoden aikana. Normaaleissa olosuhteissa veisimme pentua eri paikkoihin, osallistuisimme ehkä pentukurssille ja tutustuisimme toisiin koiriin ja vieraisiin ihmisiin. Tämänhetkinen poikkeustila liikkumisrajoituksineen aiheuttaa kuitenkin ihan aiheellista huolta myös pennun tasapainoisesta kehityksestä. Mitä, jos pennusta tulee arka? Jutussa käydään läpi, mitä voidaan tehdä sosiaalistamisen eteen tämänhetkisen tilanteen aikana.

'Jos vieraita ihmisiä joudutaan välttelemään kokonaan, itse tai perheenjäsenet voivat heittäytyä roolileikkeihin ja pukeutua erilaisiin asuihin. Sateenvarjot, kävelykepit, aurinkolasit ja hatut voi tehdä pennulle tutuksi ilman vieraitakin.'

Kotona

Kotioiloissa kannattaa panostaa käsittelytoimenpiteiden opetteluun. Näitä ovat esimerkiksi rauhallisena paikallaan oleminen eri asennoissa, tassujen ja korvien koskettelu, hampaiden katsominen, kynsien leikkaaminen, peseminen ja harjaaminen. Kaikki toimenpiteet tehdään pennulle mieleisiksi palkitsemalla. Kun pentu yhdistää jotain itselleen miellyttävää toimenpiteisiin, se alkaa kokea myös toimenpiteet miellyttäväksi. Vastaavasti myös, jos se yhdistää jotain epämiellyttävää esimerkiksi kiinnipitäminen väkisin toimenpiteisiin, se alkaa kokea toimenpiteet epämiellyttävinä.

Kotona tulee varmasti myös tutustuttua pentua ääniin, esimerkiksi imuriin. Pennulle voi myös antaa äänekkäitä leluja ja soittaa erilaisia ääniä tietokoneelta. Erilaisia alustoja voi myös järjestää kotiin, vaikkapa liukas pressu tai metallinen oviritilä, erilaiset kiipeilymahdollisuudet ja epätasaiset alustat ovat myös hyviä harjoitteluun.

Jos vieraita ihmisiä joudutaan välttelemään kokonaan, itse tai perheenjäsenet voivat heittäytyä roolileikkeihin ja pukeutua erilaisiin asuihin. Sateenvarjot, kävelykepit, aurinkolasit ja hatut voi tehdä pennulle tutuksi ilman vieraitakin.

Ympäristö

Auton kyydissä olemiseen on hyvä tottua ja auton sisältä voi katsella ympäröivää maailmaa turvallisesti. Erilaisia liikkumistyytlejä ja välineitä esimerkiksi skeittaajat, rullaluistelijat, polkupyöräilijät ja mopoilijat olisi hyvä nähdä. Ympäristöä ja ihmisiä voi mennä katselemaan kauempaakin, pennun ei tarvitse nähdä kaikkea ja kaikkia lähietäisyydeltä ja joskus näin on parempikin, ettei se ainakaan pääse pelästymään liian lähelle tulevia asioita.

Toiset koirat

Toisia koiria voi nähdä myös matkan päästä ja sopia yhteislenkkejä, joilla pystytään itse pitämään riittävä etäisyys muihin ihmisiin. Mikäli tunnet jonkun, kenellä on varmas-ti toisia koiria kohtaan sosiaalinen koira ja

paikka, missä koirat voi päästää keskenään leikkimään myös tämä on vaihtoehto. Nyt kannattaa kuitenkin olla todella varovainen, että pentu ei saa huonoa kokemusta toisista koirista, koska hyvän kokemuksen saaminen poikkeusoloissa voi olla vaikeaa.

Luonto

Meillä on Suomessa aivan mahtava ja puhdas luonto ja sitä on paljon, joten sosiaalisen etäisyyden pitäminen kanssaliikkuihin pitäisi onnistua suhteellisen helposti. Pennun voi laittaa vaikka valjaisiin ja pitkään liinaan, jolloin se voi tutkia ympäristöä vapaammin. Luonnosta löytyy paljon pennulle jännittäviä asioita, kiviä, kantoja, puskia, puroja ja muita vesiaiheita, kuralätäkkökin voi olla suuri tutkimuskohde!

Entä jos pentu jää kasvattajalle yli luovutusiän?

Mikäli pentua ei liikkumisrajoitusten vuoksi päästä noutamaan normaalin luovutusiän tulla täyteen, on kasvattajalla todella suuri rooli ja vastuu tarjota pennulle edellä mainittuja kokemuksia. Pentu voi vaikuttaa kotioiloissa ihan tavallisen reippaalta, mutta joutuessaan uusiin ympäristöihin se saattaa olla hyvinkin varovainen ja uuteen kotiin päästessään paras sosiaalistumiskausi voi olla jo ohi. Tämä vaikuttaa pennun koko tulevaan elämään.

Jotain hyvääkin

Tässä tilanteessa voimme kontrolloida pentumme saamia kokemuksia ehkä normaalia paremmin. Kukaan tuskin ryntää kysymättä sinun ja pentusi luokse, jolloin pääsemme totuttamaan pentua kaikessa rauhassa matkan päästä uusiin asioihin. Kun lisäämme kehuja, palkkioita ja leikkiä uusiin kokemuksiin, niistä muodostuu pennulle miellyttäviä. Sosiaalistaminen poikkeustilanteessa vaatii enemmän suunnittelua, mutta onnistuu kyllä.

- Katja Taskinen

Eläinten kouluttaja yrityksessä Salon Koirahalli

Kuva © Julia Romanov

Jalostustoimikunnan terveiset

Kesä tekee tuloaan ja tästä keväästä on muodostunutkin kovin erilainen, kuin mitä osasimme etukäteen ajatella. COVID-19 on vaikuttanut koiraharrastukseen todella paljon, kun kaikki näyttelyt, kokeet ja koulutukset on peruttu. Mutta koiraharrastus ei ole ainoa mihin se on vaikuttanut, vaan se on vaikuttanut erityisesti meidän jokapäiväiseen elämään ja se on tuonut lähelle sellaisen uhan, jollaista emme uskoneet kokevamme.

Kuva © Julia Romanov

Rotujärjestö on joutunut siirtämään vuosikokouksen ja tämän vuoksi myös JTO:lle sekä PEVISA-ohjelmalle on anottu jatkoaikaa. Laitoin kasvattajien fb-palstalle kyselyä siitä, mitä mieltä kasvattajat ovat tämän hetken jalostustyöohjeesta. Oli tosi mukavaa, että monet kertoivat mielipiteitään ja saatiin aikaan rakentavaa keskustelua. Pääsääntöisesti jalostustyöohjeeseen oltiin tyytyväisiä. Selkätutkimukset nousivat siellä esille ja sen vuoksi lisäsimmekin jalostustyöohjeen suosituksiin selkätutkimukset, mutta tämä siis tulee päätettäväksi syksyn kokoukseen. On myös tarkoitus järjestää selkien joukkokuvaus. Toivottavasti jo syksyllä pystymme sen järjestämään. Jalostustyöohjeen ja JTO:n tulee kulkea käsi kädessä eli jalostustyöohjeessa ei voi olla mitään sellaista että se olisi ristiriidassa JTO:n kanssa. Tämän vuoksi olemme tehneet muitakin pieniä muutoksia jalostustyöohjeeseen, jotta se olisi selkeä kaikille. Välillä on ollut tulkintaepäselvyyksiä ja toivomme, että uuden version myötä, näitä ei enää olisi.

Jalostustoimikunnan kokoonpano on tänä vuonna sellainen, että toimin edelleen toimikunnan vetäjänä. Sihteerinä jatkaa Tuula Niva. Toimikunnan jäseniä ovat Jenni Juvén,

Anne Kolsi, Riitta Niemelä sekä Laura Rajakallio. Olemme saaneet taas monia jalostustiedusteluja, jotka pyrimme käsittelemään mahdollisimman pikaisesti. Kun lähetätte tiedusteluja, niin muistakaa seuraavat asiat:

1. lähettäkää tiedustelu ajoissa
2. kertokaa rehellisesti narttunne viat ja hyvät puolet
3. jos teillä on oma ehdotus, niin perustelkaa, miksi juuri ko. uros
4. jos oma ehdotus on ulkomainen uros, niin liittäkää tiedustelun mukaan kopio sukutaulusta, lonkka- ja silmälausunnosta + muut mahdolliset terveystutkimustulokset, kopio näyttelytuloksesta sekä mahdollisista koetuloksista
5. jos haluat jalostustoimikunnalta ehdotuksen, niin kerro millaista urosta etsit ja pitääkö olla Suomesta
6. käsittelyaika on 3 viikkoa (tavoiteaika) ja tiedustelun voimassaolo on 6 kuukautta

Olisi erityisen tärkeää olla hyvin kriittinen siitä, onko narttu jalostuskelpoinen. Onko sillä sellaisia vahvuuksia, joiden vuoksi sitä tulisi käyttää jalostukseen tai onko sillä sellaisia heikkouksia, minkä vuoksi sitä ei missään

nimessä tulisi käyttää jalostukseen. Tämä koskee yhtä lailla jalostukseen käytettävää urosta. Uroksen omistajalla on samalla tavalla vastuu rodusta, kun nartun omistajallakin. Uroksen omistaja voi hyvin vastata, että ei halua urostaan käytettävän lainkaan jalostukseen tai että ei pidä yhdistelmää sopivana.

Yleensäkin jalostuksessa tulisi miettiä enemmän yhdistelmiä kuin yksilöitä. Helposti sورتutaan siihen, että koira täyttää juuri ja juuri kaikki ne vaatimukset, mitkä rotujärjestö on jalostukseen käytettävälle yksilölle asettanut. Olisi hyvä pysähtyä miettimään noita jo mainitsemiani nartun vahvuuksia ja heikkouksia ja sitten pyrkiä valitsemaan uros, joka täydentäisi nartun puutteita.

Iso kiitos flattien kasvattajille ja omistajille siitä, että tutkimusprosenttimme niin lonkkien ja kyynärien osalta kuin silmätutkimustenkin osalta on pysynyt korkeana. Myös polvia tutkitaan koko ajan enemmän. Tämä on todella tärkeää rodun kannalta. Vain harva rotu pääsee samoihin tuloksiin. Muisuttaisin tässä yhteydessä myös sellaisista sairauksista, joita ei mitata näissä em. tutkimuksissa, kuten mm. allergiat, epilepsia, sydän- ja munuaissairaudet. Lähettäkää myös niistä tietoa jalostustoimikunnalle. Olemme tällaisia ilmoituksia saaneet vain muutamia.

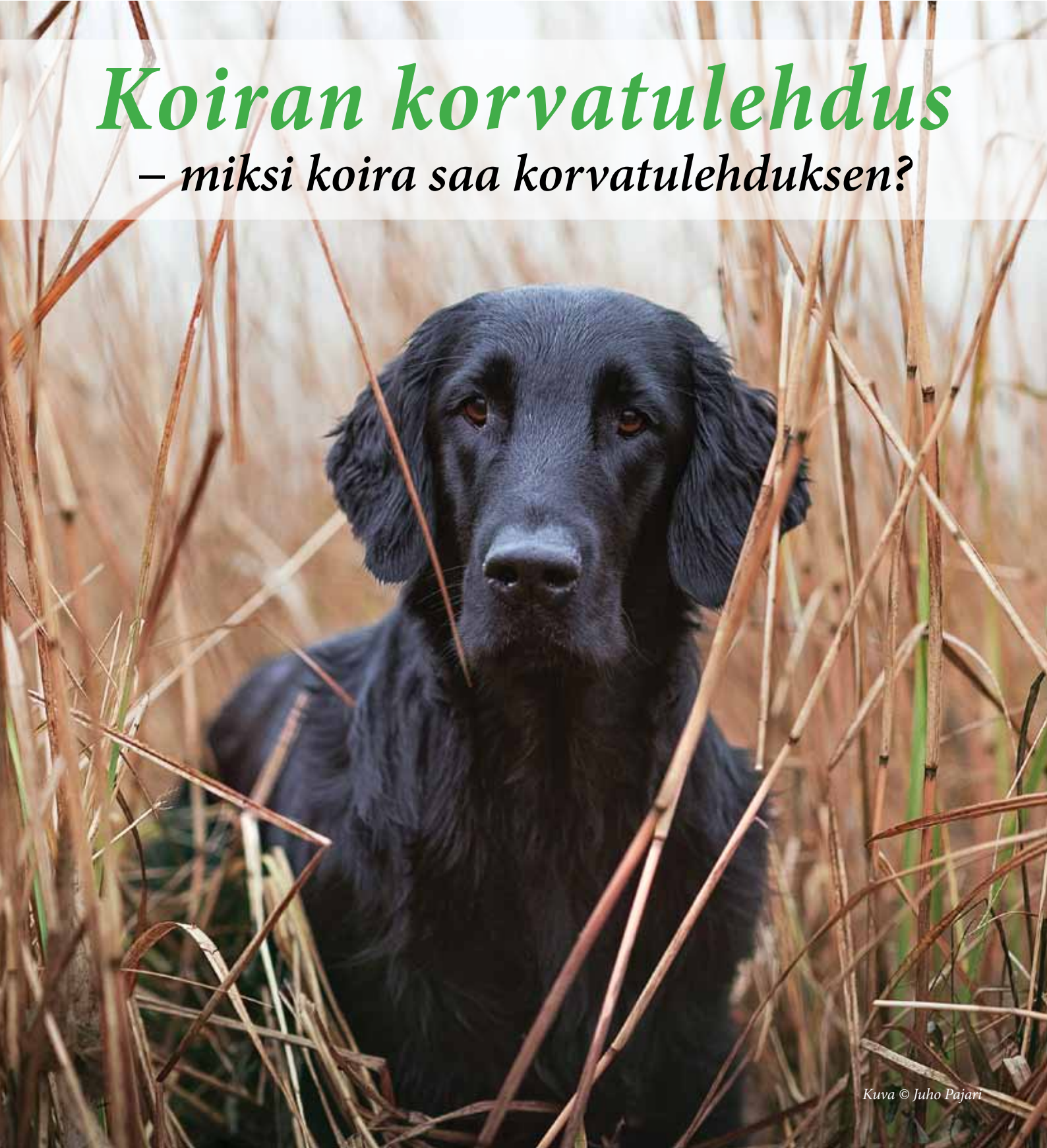
Mikäli koira kuolee yllättäen ja kuolemalle ei ole selvää syytä, niin koiralle kannattaisi tehdä ruumiinavaus. Se ei tuo koiraa takaisin, mutta auttaisi ehkä toisia samaan tilanteeseen joutuneita. Jalostustoimikunta kerää näitä tietoja kartoittaakseen rodun terveystilannetta. Tiedot ovat luottamuksellisia ja niiden julkaisemiseen tarvitaan aina koiran omistajan lupa. Muistakaa myös kirjata tiedot koiranne kuolemasta Kennelliiton jalostustietojärjestelmään. Toimikunnalle voi edelleen lähettää tietoja ulkomaille viedyistä pennuista. Näitä koiria, samoin kuin alle kaksivuotiaina kuolleita ei lasketa mukaan Aktiivisin kasvattaja -kilpailuun.

*Aurinkoisin kevätterveisin
Kirsi Nieminen*

Terve korva ei kutise, ei punoita eikä ”likaannu”. Terve korva ei myöskään tarvitse minkäänlaista hoitoa, joten esimerkiksi säännölliset puhdistukset eivät ole tarpeen. Korvia toki tulee hoitaa, mikäli koiralla esiintyy korvatulehduksia tai muita korvaongelmia. Koiran korvatulehdukseen saa yleensä eläinlääkäriltä hoidoksi korvanpuhdisteen ja lääketipan. Tulehdus usein paraneekin tällä hoidolla hyvin. Tämä hoito ei kuitenkaan yksinään riitä, mikäli koiralla on toistuvia korvatulehduksia (= yli yksi korvatulehdus vuodessa) tai pitkittynyt korvatulehdus (= korvatulehdus on kestänyt yli kuukauden). Tässä artikkelissa käydään läpi, miksi koira saa korvatulehduksen ja mitkä seikat tulee ottaa huomioon, jotta korvatulehdukset eivät uusiudu tai huonosti paraneva tulehdus saadaan hallintaan.

Koiran korvatulehdus

– miksi koira saa korvatulehduksen?

Tavoitteena kivuton elämä ilman korvatulehduksia

Korvatulehduksista kärsivien koirien kohdalla tavoite on, että toistuvat korvatulehdukset saadaan loppumaan tai pitkittynyt korvatulehdus paranemaan. Jotta tavoite voidaan saavuttaa, on jokaiselle koiralle tehtävä yksilöllinen tilanteen kartoitus.

Koiran korvatulehduksen syntyyn vaikuttavat tekijät on jaettu neljään ryhmään. Käytännössä kartoitus tarkoittaa, että jokaisen yksilön kohdalla jokainen näistä neljästä ryhmästä käydään läpi järjestelmällisesti, ja selvitetään, mitkä tekijät kussakin ryhmässä ovat juuri tämän yksilön kohdalla korvatulehduksen taustasyitä. Onnistuneeseen lopputulokseen päästään, kun otetaan huomioon kaikki neljä ryhmää.

Koiran korvatulehduksen vaikuttavat neljä ryhmää

1. Ensisijaiset syyt
2. Toissijaiset syyt
3. Altistavat tekijät
4. Ylläpitävät tekijät

Jotta nämä neljä ryhmää ja niiden merkitys korvatulehduksen synnyssä on helpompi hahmottaa, vertaan korvatulehdusta vesivahinkoon. Tämän osuuden jälkeen käyn yksitellen läpi jokaisen ryhmän.

Korvatulehduksessa ensisijaisella syyllä (1) tarkoitetaan taustasairautta, joka aiheuttaa korvatulehduksen. Vesivahingossa ensisijainen syy on vuotava putki. Toissijaisella syyllä (2) tarkoitetaan seurausta eli näkyvää osaa. Korvatulehduksessa näkyvä osa on itse tulehdus eli korvassa olevat hiivat ja bakteerit. Vesivahingossa näkyvä osa on lattialle vuotanut vesi.

Jos haluamme hoitaa vesivahingon, tulee meidän etsiä vuotokohta putkesta ja tämän jälkeen tukkia se. Sama pätee korvatulehduksessa. Meidän tulee selvittää, mikä aiheuttaa koiralle korvatulehduksen, ja hoitaa se. Mikäli korvatulehduksen ensisijaisia syytä ei selvitetä, on se sama kuin jättäisimme rikkoutuneen putken tihkuttamaan ja pyyhkisimme vain lattialle valuneen veden pois uudestaan ja uudestaan. Toki lattialle vuotanut vesi on pyyhittävä, kuten on hoidettava hiivat ja bakteeritkin. Hiivat ja bakteerit tulevat kuitenkin takaisin, jos ensisijaisia syytä ei hoideta.

Altistavilla tekijöillä (3) tarkoitetaan tekijöitä, jotka vaikuttavat esimerkiksi korvakäytävässä olevan ilman kosteuteen. Altistavia tekijöitä voisi verrata vesivahingossa putkissa olevaan vedenpaineeseen. Mikäli vesiputki on ehjä, ei korkea vedenpaine ole ongelma. Jos taas putkessa on vuoto eli ensisijainen ongelma, korkea vedenpaine vain pahentaa tilannetta. Sama pätee korvassa. Ei terveeseen korvaan tule korvatulehdusta uimisesta tai hieman normaalia tuuheammasta korvakarvoituksesta (mm. uiminen ja runsas korvakarvoitus ovat altistavia tekijöitä). Tilanne on kuitenkin eri, jos taustalla on jokin ensisijainen sairaus. Tällöin esimerkiksi uiminen voi olla ns. viimeinen niitti, ja tämän seurauksena korva tulehtuu.

Ylläpitävillä tekijöillä (4) tarkoitetaan muutoksia, jotka tapahtuvat korvakäytävän rakenteessa ja toiminnassa korvatulehduksen seurauksena. Niitä voisi verrata itse taloon, jossa vesivahinko tapahtuu. Jos vesivahinko on pieni ja vuotanut vesi saadaan tehokkaasti siivottua sekä putki korjattua, ei vahinkoa talolle tule. Mikäli vuoto kuitenkin jatkuu, eikä vuotanutta vettä siivota pois, niin lopulta talo mätänee ja romahtaa. Tässä vaiheessa ei enää auta putken korjaaminen tai tehokas siivous, kun rakenteet ovat jo tuhoutuneet.

Sama pätee korvassa. Toistuvat tai pitkittyneet korvatulehdukset muuttavat korvan rakennetta ja toimintaa. Lievimmät muutokset voivat olla palautuvia, ja tiettyyn pisteeseen saakka aggressiivisella hoidolla ja lääkityksellä tilanne saadaan pysymään hallinnassa. Lopulta kuitenkin korvalle käy samoin kuin talolle, jonka vesivahinkoa ei hoidettu.

1. Ensisijaiset syyt eli taustasairaudet

Koiran korvatulehduksen taustalla on aina jokin muu sairaus tai syy. Tämä tarkoittaa, ettei korvatulehdus synny tyhjästä. Ensimmäinen tehtävä on selvittää, mikä aiheuttaa koiralle korvatulehduksen. Yleisin syy siihen, että koiralla on jatkuvia korvatulehduksia, on ettei ensisijaisia syytä olla saatu selville tai sen hoidossa ei olla onnistuttu. Toki jos koiralla on elämänsä ensimmäinen korvatulehdus, joka vastaa hoitoon hyvin, ei ole tarvetta vielä aloittaa taustasyyn selvittämistä. Korvatulehduksen ensisijaiset syyt on lueteltu taulukossa 1.

Tyypilliset syyt nuoren koiran korvatulehdukseen

Yleisimmät sairaudet, jotka aiheuttavat koiralle korvatulehdusta, ovat yliherkkyyssairaudet atopia ja ruoka-aineallergia. Nämä voivat olla taustasyynä missä tahansa iässä alkaville korvaongelmille. Usein kuitenkin atopiaa tai/ja ruoka-aineallergiaa sairastavilla koirilla korvaoireet ovat alkaneet jo nuorena. Nämä eivät kuitenkaan ole ainoita sairauksia, jotka voivat olla ongelman taustalla.

Nuoren koiran korvatulehduksen kohdalla kannattaa atopian ja ruoka-aineallergian lisäksi pitää mielessä erityisesti ulkoloisten (mm. korvapunkki) aiheuttamat korvaongelmat ja keratinisaatiohäiriöt. Aivan pienen pennun korvatulehduksen aiheuttaja voi olla harvinaisen juveniili selluliitti.

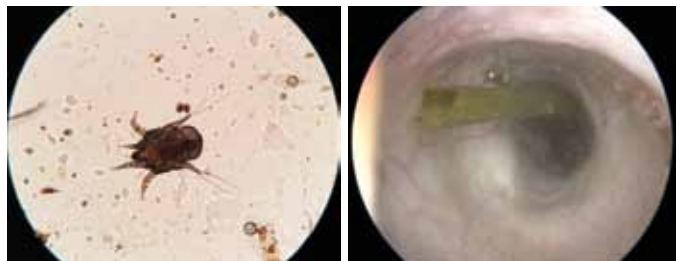
Tyypilliset syyt keski-ikäisen ja vanhan koiran korvatulehduksiin

Jos koira saa keski-ikässä tai vanhempana elämänsä ensimmäisen korvatulehduksen, systeemisairaudet (= koko elimistöön vaikuttavat sairaudet) on hyvä pitää mielessä. Esimerkiksi kilpirauhasen vajaatoiminta on systeemisairaus, joka voi aiheuttaa koiralle korvatulehdusta. Yliherkkyyssairaudet taustasyynä ovat edelleen mahdollisia ja nämä tulee erityisesti ottaa huomioon, jos koiralla on ollut elämän aikana muita iho-ongelmia.

Korvan kasvaimia tavataan yleisimmin vanhemmilla koirilla. Epäilyksen kasvaimesta voi herättää toispuolinen korvatulehdus vanhalla koiralla, jolla ei ole aikaisemmin ollut korvaongelmia. Tyypillisesti näillä koirilla korvatulehdus vastaa normaalia huonommin lääkehoitoon ja tulehdus uusiutuu nopeasti.

Muita syitä koiran korvatulehdukselle

Autoimmuunisairaudet ja immuunivälitteiset sairaudet voivat aiheuttaa korvatulehduksen koiran iästä riippumatta. Tyypillistä näille sairauksille ovat usein oireiden nopea eteneminen ja oireiden rajuus. Korvaan päättynyt vierasesine (esim. kasvin osa) voi aiheuttaa myös korvaoireita kaiken ikäisille koirille. Vierasesine korvassa aiheuttaa yleensä äkillisesti alkaneet, toispuoleiset ja kivuliaat korvaoireet.

Kuva 1.
Korvapunkki mikroskoopilla katsottuna.

Kuva 2.
Kasvin osa muuten normaalissa korvakäytävässä. Vierasesine on turvallisinta poistaa korvasta video-otoskopian avulla.

Taulukko 1. Ensisijaiset syyt. Vaikka koiralla olisi jokin mainituista sairauksista, ei se suoraan tarkoita, että koiralla on myös korvatulehduksia. Joskus taas korvatulehdus voi olla ainoa havaittu oire sairaudesta.

<p>Allergiset sairaudet</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Allergiset sairaudet ovat kaikkein yleisin syy koiran korvatulehdukseen. - Yleisimmät korvaongelmia aiheuttavat allergiset sairaudet ovat ruoka-aineallergia ja atopia. Korvatulehdus voi olla myös atopian ainoa oire, eli koiralla ei ole mitään muita atopian oireita/iho-ongelmia. - Allergisia sairauksia, jotka voivat aiheuttaa korvatulehdusta ovat myös kontaktiallergia ja kirppuallergia. Korvatulehduksen aiheuttava kontaktiallergia on yleensä seurausta jostakin korvapuhdisteesta tai -lääkkeestä. Kontaktiallergia on harvinaisen, kuten myös kirppuallergia Suomessa.
<p>Ulkoloiset</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Korvapunkit ovat yleisiä korvatulehduksen aiheuttajia kissoilla, koirilla taas suhteessa harvinaisempia. Yleensä korvapunkkitartunnan oireeksi kuvataan suuri määrä tummaa kahvinporoilta näyttävää eritettä. Tämä oire on tyypillinen kissoilla. Koirilla on harvemmin kahvinporoilta näyttävää eritettä, koska koirien tartunnassa punkkimäärä on yleensä merkittävästi vähäisempi. Vähäinen määrä eritettä ei kuitenkaan tarkoita vähäisempää määrää oireita. On todettu, että jopa kolme punkkia korvakäytävässä voivat aiheuttaa koiralle oireilua. - Sikaripunkki, kapi sekä Trobiculidae- ja Leeuwenhoekiidae-punkit (harvest mites, sadonkorjuupunkki) ovat mahdollisia, mutta harvinaisia koiran korvatulehduksen aiheuttajia.
<p>Vierasesine</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Korvakäytävään kuulumaton vierasesine tai -aine voi aiheuttaa korvatulehduksen. Yleisimmät vierasesineet korvassa ovat mm. kasvin osat, irronneet karvat tai lika.
<p>Endokrinologiset sairaudet eli hormoneja tuottavien elinten sairaudet</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Cushingin oireyhtymä, kilpirauhasen vajaatoiminta ja sukuhormoneihin liittyvät sairaudet (esim. kiveskasvain) voivat aiheuttaa korvatulehdusta. Nämä ovat kuitenkin harvinaisia koiran korvatulehduksen aiheuttajia.
<p>Autoimmuunisairaudet ja immuunivälitteiset sairaudet</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Immuunivälitteisiä sairauksia, jotka voivat aiheuttaa korvatulehduksen ovat vaskuliitti eli verisuonitulehdus sekä erythema multiforme. Immuunivälitteiset lääke-reaktiot voivat aiheuttaa myös korvatulehduksen. Immuunivälitteiset sairaudet ovat harvinaisia koiran korvatulehduksen aiheuttajia. - Autoimmuunisairaudet, jotka voivat aiheuttaa korvatulehduksen on Bollous pemphigoid, Epidermolysis bullosa, Lupus erythematosus ja pemphigus foliaceus. Nämä ovat harvinaisia koiran korvatulehduksen aiheuttajia.
<p>Keratinisaatiohäiriöt eli sairaudet, jotka aiheuttavat häiriötä ihon sarveistumisessa</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Sebaceous adenitis eli tutummin SA-tauti, primary idiopathic seborrhea, Vitamin A-responsive dermatosis, Zinc-responsive dermatosis ja Lipid-responsive seborrhea voivat aiheuttaa korvatulehdusta.
<p>Glandulaariset sairaudet eli rauhasiin liittyvät sairaudet</p>	<ul style="list-style-type: none"> - korvaeritteen määrän ja laadun muutokset - talirauhasten liika- tai vajaakasvu
<p>Mikro-organismit</p>	<ul style="list-style-type: none"> - sienet (äärimmäisen harvinaista, erityisesti Suomessa)
<p>Virukset</p>	<ul style="list-style-type: none"> - penikkatauti, ei tavata lähes lainkaan Suomessa
<p>Muut sairaudet</p>	<ul style="list-style-type: none"> - auricular chondritis, Eosinophilic granuloma complex, Idiopathic inflammatory/hyperplastic otitis of cocker spaniel, juvenile cellulitis

2. Toissijaiset syyt: tulehduksen näkyvä osa eli hiiva ja bakteerit

Toissijaisella syyllä tarkoitetaan hiivaa ja bakteereita. Eläinlääkäri ottaa topsy-puikolla näytteen koiran korvasta, värjää sen ja tutkii mikroskooppilla. Tulokseksi yleisimmin saadaan, että koiralla on korvissa hiivaa, bakteereita tai molempia.

Toissijaiset syyt aiheuttavat korvatulehduksen oireet

Toissijaiset syyt ovat korvatulehduksen näkyvä osa. Hiivan ja bakteerien lisääntyminen saa aikaan korvan erittämisen, punoituksen ja kutinan. Näiden seurauksena koira raapii korvaa, joka on yleinen syy tuoda koira eläinlääkäriin. Eläinlääkärikäynniltä koira saa mu-

Kuva 3. Roikkuvat korvanlehdet ovat korvatulehduksen altistava tekijä, mutta yksinään ne eivät saa aikaan koiralle korvatulehdusta.

Kuva 4. 'Kirjekuorikorvanlehti' sulkee korvakäytävän ja edesauttaa kosteuden kohoamista.

kaansa puhdisteen ja lääketipan korviin. Tällä hoidolla saadaan usein oireet helpottumaan ja bakteerit/hiivat häädettyä korvasta.

Hiiva ja bakteerit eivät tartu

Hiivan ja bakteerien määrän lisääntyminen korvassa on seurausta ensisijaisen syyn aiheuttamasta inflammatiosta. Määrän lisääntymisen aiheuttaa korvatulehduksen. Hiiva ja bakteerit eivät saa aikaan yksinään sairautta terveessä korvassa. Koiran korvatulehdus ei siis tartu (poikkeuksena korvapunkkitartunta).

3. Koiran korvatulehduksen altistavat tekijät

Altistavat tekijät edistävät korvatulehduksen syntyä, mutta ne eivät yksinään pysty aiheuttamaan korvatulehdusta. Altistavat tekijät on lueteltu taulukossa 3. Ne eivät pelkästään edistä korvatulehduksen syntyä vaan voivat myös vaikeuttaa sen paranemista. Altistavat tekijät on tärkeä ottaa huomioon kartoituksessa ja mahdollisuuksien mukaan myös hoitaa niitä, mutta yksinään näiden tekijöiden hoito harvoin tuottaa onnistunutta lopputulosta.

Roikkuvilla korvanlehdellä ajateltua

vähemmän merkitystä korvatulehduksen synnyssä

Korvan rakenteeseen liittyviä altistavia tekijöitä ovat korvanlehdien muoto ja asento, korvanlehdien ja korvakäytävän runsas karvoitus, korvakäytävän rakenteellinen ahtaus ja lisääntynyt rauhasen määrä korvakäytävässä. Kuten aiemmin on tullut ilmi, mikään näistä seikoista yksinään ei aiheuta korvatulehdusta. Eihän esimerkiksi jokaisella koiralla, jolla on rakenteellisesti roikkuvat korvat, ole korvatulehdusta. Samoin runsas korvakarvoitus ei aiheuta yksinään koiralle korvatulehdusta.

Kuva 5. Runsa karvoitus korvanlehdessä ja korvakäytävän suulla.

Korvakäytävässä normaalia enemmän karvoitusta.

Rakenteellisesti ahdas korvakäytävä.
Kuvassa olevan katetrin halkaisija on 1,3 mm.

Runsas uiminen, liiallinen vesipohjaisten korvapuhdisteiden ja -lääkkeiden käyttö lisäävät korvakäytävien kosteutta. Lisääntyneen kosteuden seurauksena korvakäytävän iho alkaa maseroitua. Maseroituminen tarkoittaa ihon pehmenemistä sekä vettymistä, ja se altistaa korvatulehdukselle.

Korvakäytävän kasvain voi olla altistava tekijä tai ensisijainen syy
Korvakäytävän hyvälaatuiset kasvaimet ovat altistavia tekijöitä. Kasvainten ollessa pieniä ne eivät yksinään aiheuta korvatulehdusta. Hyvälaatuisten kasvainten suurentuessa jossakin vaiheessa ylitetään kriittinen piste. Tällöin kasvain mm. muuttaa korvan mikroympäristöä (esim. kosteutta). Hyvälaatuinen kasvain muuttuu altistavasta tekijästä ensisijaiseksi tekijäksi, jolloin se yksinään voi aiheuttaa

korvatulehduksen. Pahalaatuiset kasvaimet voivat olla ensisijaisia tekijöitä. Tällöin ne aiheuttavat korvatulehduksen jo sairauden alkuvaiheessa, vaikka olisivat kooltaan vielä pieniä.

Korvien hoitaminen voi altistaa korvatulehdukselle

Korvien ja korvatulehduksen hoitaminen voi toimia altistavana tekijänä. Korvalääkkeet ja -puhdisteet voivat hoidon sijaan ärsyttää korvaa. Tämän vuoksi korvalääke ja -puhdiste tulee valita yksilöllisesti tilanteen mukaan. Altistavia tekijöitä ovat siis liiallinen puhdisteiden ja lääkkeiden käyttö, mutta myös liian kovakourainen hoitaminen. Esimerkiksi toistuvat antibioottihoidot muuttavat korvan bakteeristoa ja altistavat antibiooteille vastustuskykyisten bakteerikantojen syntyä.

Taulukko 2. Altistavat tekijät

Rakenne	<ul style="list-style-type: none"> - karvaiset korvakäytävät - runsaasti karvoja korvanlehden alapuolella - roikkuvat korvanlehdet - kapeat korvakäytävät - uiminen - kuuma ja kostea ilma - liiallinen/vääränlainen korvanhoitotuotteiden käyttö
Lisääntynyt kosteus	<ul style="list-style-type: none"> - uiminen - kuuma ja kostea ilma - liiallinen/vääränlainen korvanhoitotuotteiden käyttö
Korvakäytävää ahtauttavat sairaudet	<ul style="list-style-type: none"> - hyvä- ja pahalaatuiset kasvaimet
Systeemisairaudet	<ul style="list-style-type: none"> - yleiskuntoa ja elimistön puolustusvastetta heikentävät sairaudet
Hoidon aiheuttamat	<ul style="list-style-type: none"> - trauma liian rajusta puhdistamisesta - antibioottien liiallinen käyttö

4. Koiran korvatulehduksen ylläpitävät tekijät

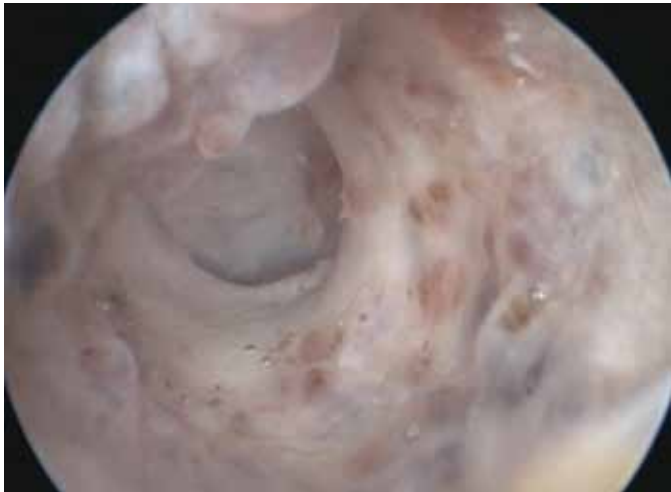
Ylläpitävillä tekijöillä tarkoitetaan muutoksia, jotka tapahtuvat korvakäytävän rakenteessa ja toiminnassa korvatulehduksen seurauksena. Ne ovat yleensä korvatulehduksen uusiutumisen syy, vaikka taustasairaus (ensisijainen syy) on hoidossa ja itse tulehduskin (toissijainen syy) on saatu kuriin. Ylläpitävät tekijät voivat olla myös syy siihen, miksi itse tulehdusta ei saada hallintaan ja korvatulehduksen hoito epäonnistuu. Ylläpitävät tekijät on lueteltu taulukossa 4.

Krooninen korvatulehdus saa aikaan

merkittäviä muutoksia korvan rakenteessa ja toiminnassa

Tulehduksen seurauksena korvakäytävään tulee turvotusta ja korvakäytävän pinnan solujen määrä lisääntyy. Korvakäytävä alkaa ahtautua ja pinta poimuuntua. Muutoksia tapahtuu myös korvakäytävän tali- ja korvavaharauhaisissa. Aluksi muutoksia tapahtuu talirauhaisissa, mutta tilanteen pitkittyessä erityisesti korvavaharauhaset alkavat kasvaa. Rauhasten koon kasvu edelleen ahtauttaa korvakäytävää.

Normaalisti pääosa korvaeritteestä on talirauhasten erittämää rasvaista eritettä. Tämä rasvainen erite on tärkeää korvan normaalille toiminnalle. Tulehduksen pitkittyessä korvavaharauhaset eivät ainoastaan kasva kokoa, mutta myös niistä tulevan eritteen määrä kasvaa. Korvavaharauhasten erite on vesipitoisempaa, eli korvaeritteen vesipitoisuus kohoaa ja rasvapitoisuus laskee. Korvakäytävän ahtautuminen ja eritteen muuttuminen vesipitoisemmaksi saavat aikaan korvakäytävän kosteuden kohoamisen. Ahtautuminen myös nostaa korvakäytävässä olevan ilman lämpötilaa sekä vaikeuttaa korvaeritteen normaalia poistumista.

Korvavaharauhasten liikakasvua.
Korvakäytävä on kuitenkin vielä hyvin auki.

Korvavaharauhasten liikakasvua.
Korvakäytävä on merkittävästi ahtautunut.

Korvakäytävän ahtautuminen, muutokset korvaeritteessä sekä korvakäytävän kosteuden ja lämmön lisääntyminen aikaansaavat hyvät olosuhteet korvatulehdukselle ja vaikeuttavat sen paranemista. Korvakäytävän poimuuntuminen edelleen hankaloittaa tilannetta, koska poimuihin pääsee kerääntymään eritettä ja poimut luovat otolliset elinolosuhteet bakteereille sekä hiivoille. Poimut myös hankaloittavat korvan puhdistumista sekä hoitoa. Prosessin edetessä korvakäytävän kudokset alkavat lopulta kalkkeutua.

Yllämainittuja muutoksia tavataan eri asteisina, jos koiralla on pitkittynyt korvatulehdus tai toistuvia korvatulehduksia. Niitä esiintyy myös akuutin korvatulehduksen yhteydessä. Muutokset ovat tiettyyn pisteeseen saakka palautuvia, ja niitä voidaan hoitaa aggressiivisella lääkityksellä.

Välikorvantulehdus

Välikorvantulehdus

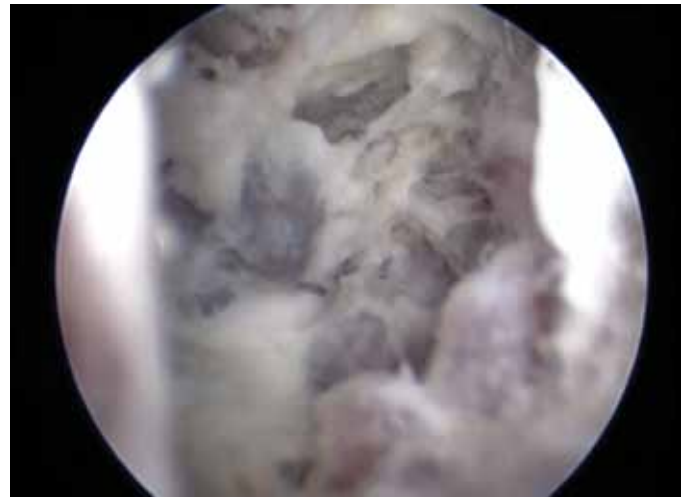
Koiran korvatulehdus on tulehdus korvakäytävässä. Korvakäytävä päättyy tärykalvoon, ja tärykalvon takana on välikorva, josta edelleen lähtee sisäkorva. Korvatulehduksen seurauksena tärykalvo voi puhjeta, ja tällöin tulehdus siirtyy myös välikorvan puolelle.

Mikäli välikorvantulehdusta ei huomata tai hoideta asianmukaisesti, toimii se ylläpitävänä tekijänä. Välikorvatulehdus on yllättävän yleinen koirilla, joilla on pitkittyneitä tai toistuvia korvatulehduksia. Ehjä tärykalvo ei ole tae siitä, etteikö koiralla voi olla välikorvantulehdusta. Tärykalvo voi puhjeta ja kasvaa uudelleen umpeen.

Välikorvantulehduksen hoitona käytetään välikorvaontelon huuhtelua yhdistettynä sopivaan lääkitykseen. Suurin osa perinteisistä korvapuhdisteista ja -lääkkeistä ei sovellu välikorvantulehduksen hoitoon. Välikorvan huuhtelu suositellaan ensisijaisesti tehtävän video-otoskoopilla eli korvatähystimellä.

Hoida koiran korvatulehdus ajoissa

Ylläpitävät tekijät ovat yksi tyypillinen syy, miksi koiran korvatulehduskierrettä ei saada pysähtymään. Tästä syystä nämä tekijät on tärkeä tunnistaa ja pyrkiä ennaltaehkäisemään niiden syntyä. Ennaltaehkäisyssä olennaisinta on hoitaa koiran korvatulehdus välittömästi ja aloittaa tehokas hoito (hoidon laatu riippuu ensisijaisista, toissijaisista tekijöistä ja altistavista syistä).

Korvakäytävässä runsaasti korvavaharauhasten liikakasvua sekä märkäeritettä. Korvakäytävä on täysin ummessa.

Kuvassa reikä tärykalvossa (oikea alanurkka).

Kroonisen korvatulehduksen seurauksena tässä korvassa ei ole enää lainkaan tärykalvoa. Kuvassa näkymä suoraan välikorvaan.

Taulukko 3. Korvatulehdusta ylläpitävät tekijät

Muutokset korvakäytävässä	<ul style="list-style-type: none"> - korvakäytävän ja tärykalvon puhdistus- ja korjausmekanismien häiriöt - korvakäytävän pinnan solujen määrän lisääntyminen - turvotus ja korvakäytävän kaventuminen - korvaeritteen tuoton lisääntyminen - kalkkeutuminen
Muutokset tärykalvossa	<ul style="list-style-type: none"> - paksuuntuminen, puhkeaminen, laajentuminen, pullistuminen (seurauksena valetärykalvo ja cholesteatoma)
Muutokset rauhas kudoksessa	<ul style="list-style-type: none"> - korvavaha- ja talirauhasten kasvu, hikirauhastulehdus
Muutokset välikorvassa	<ul style="list-style-type: none"> - välikorvantulehdus, välikorva täyttyy eritteellä, muutokset välikorvan luisessa rakenteessa

Sara Kyrkkö

Kirjoittaja on eläinlääkäri, joka on kiinnostunut erityisesti koirien korva- sekä ihosairauksista, ja ottaa potilaita vastaan Eläinklinikka Hakametsässä Tampereella.

Käy lukemassa lisää artikkeleita Saran blogista:
www.sarakyrkko.com

Lähteet:

- Saari S, Näreaho A, Nikander S. Elinympäristönä koira – koiran loiset ja loissairaudet. 1. p. Fennonet Oy, Helsinki 2016.
- Miller WH, Griffin CE, Campbell KL. Small Animal Dermatology. 7. p. Saunders Elsevier, Missouri 2013.
- Harvey RG, Paterson S. Otitis Externa – An Essential Guide to Diagnosis and Treatment. 1. p. Taylor & Francis Group, Boca Raton 2014.
- Griffin CE. Otitis: Basics, pathogenesis and diagnosis. European School for Advanced Veterinary Studies Dermatology 1-kurssin oppimateriaali 2015
- Noli C, Foster AP, Rosenkrantz W. Veterinary Allergy. 1. p. John Wiley & Sons, West Sussex 2014.
- Paterson S. Discovering the causes of otitis externa. In Practice 2016, 38: 7-11.

NOME- nurkka

Kuva © Juho Pajari

Lähialuehaun perusteet ja vainun käyttö

Mikä lähialuehaku?

Lähialuehaku tai lähihaku tarkoittaa sitä, että koira opetetaan vainuaan käyttäen etsimään ympäriltään rajatulla pienellä, noin muutamam neliön alueella. Lähialuehaku eroaa varsinaisesta laajasta metsästyshausta sillä, että koira ei saa laajentaa hakua rajatulta alueelta, vaan sen tulee keskittyä metsästämään rauhallisesti pienellä alueella. Metsästyksessä ja noutajien metsästyskokeissa lähialuehaku tarvitaan yleisemmin ohjaustehtävän yhteydessä, jolloin koira on ohjattu tietylle alueelle ja siellä sen pitää etsiä tarkasti halutulla alueella. Joskus metsästystilanteissa riista ei olekaan siellä, missä kuvittelemme sen olevan, se on esimerkiksi saattanut olla haavakko, joka koiran tulee jäljestää. Tällöin on tärkeää, että koira myös oppii jättämään alueen, jossa sille on annettu lähialuehaun avulla käsky metsästää. Ohjaajan onkin siis

osattava lukea koiraa ja antaa koiran tehdä itsenäistä työtä haavakon etsinnässä. Alueen jättämiseen on eri harjoitteita, tässä artikkelissa keskityn kertomaan, miten lähialuehaun alkeita opetetaan. Haluan tähdentää, että vaikka lähihakuharjoitteilla koiraa pidetään tiukasti metsästävässä tietyllä alueella, pitää aina muistaa, että koiran itsenäistä metsästystä ei saa ”tappaa”. Lähihaulla pyritään auttamaan koiraa löytämään riista tai dami nopeasti sen sijaan, että se joutuisi etsimään laajalta alueelta. Kun koiralle on opetettu vahva lähialuehaku, se yleensä keskittyy myös kaikissa nouto- ja metsästystilanteissa etsimään paremmin ja luottamaan tarkemmin nenäänsä, kun se saa vainun riistasta tai damista. Tämän vuoksi suosittelen harjoittamaan lähialuehakuja todella paljon erilaisin variaatioin. Usein lähialuehaku on koiralle myös mieluisaa tekemistä.

Pillikäsky

Lähialuehaku kannattaa opettaa heti pikkupennulle. Jos opettaminen on jäänyt pikkupentuvaiheessa, sen voi tehdä koska vaan myöhemminkin. Ensin koiralle pitää opettaa pillikäsky, jolla sen tulee tehdä lähialuehaku. Itse käytän pillikäskynä pi-piuu-pi-piuu-pi-piuu. Lähihakupillityksen tulee erottua selkeästi luoksetulo- tai pysäytyspillityksestä. Pillin opettamiseen on monia eri tapoja, tässä muutama esimerkki. Opettamisen voi aloittaa sisätiloissa laittamalla makupaloja pienelle alueelle esimerkiksi karvalankamatolle, mistä koira ei havaitse makupaloja suoraan silmillään. Koiran annetaan alkaa etsimään makupaloja ja samalla vihelletään toistuvasti lähihakupillitystä. Saman voi tehdä myös ulkona, ripottelemalla nurmikolle pienelle alueelle makupaloja tai kumota koiran päivittäisestä ruoka-annoksesta osan

nurmikolle. Tämän voi tehdä kahdella eri tavalla. Joko niin, että koira näkee, kun makupalat tai ruoka laitetaan maahan tai siten, että makupalat laitetaan koiran näkemättä. Itse käytän useammin jälkimmäistä tapaa sen vuoksi, että koira oppii käyttämään vainuaan, saa lisää itseluottamusta ja vahvistusta luottaa vainuunsa. Laitan siis makupalat nurmikolle koiran näkemättä. Haen koiran paikalle ja lähden kävelemään koiran kanssa, koira vapaana tuulen alapuolelle, jolloin se saa helposti vainun maassa olevista makupaloista tai ruoasta. Yleensä noutaja on innokas kaiken ruoan perään, jolloin se seuraa vainuaan ja menee alueelle, jossa makupalat ovat. Heti lähihakupillitystä, kun koiran nenä on maassa ja se alkaa nuuskuttelemaan. Pillitystä annetaan koko ajan, kun koira nuuskuttelee maata. Jos koira poistuu alueelta, pillitys lopetetaan. Pillitystä jatketaan, kun se palaa takaisin alueelle. Kun koira alkaa oppimaan, mitä pillitys tarkoittaa, pillitystä vähennetään ja annetaan koiran tehdä rauhassa työtänsä. Aluksi kannattaa suosia samaa lähihakupaikkaa ja lyhyttä etsimisaikaa. Kun päätät lopettaa harjoituksen, ota koira hihnaan ja poistutte alueelta. Lisää aikaa ja vaihtele alueita eri maastoihin sitä mukaa, kun koiran kokemus lisääntyy. Varmuus lähihakuun syntyy vain useilla toistoilla.

Harjoittelu maastossa

Kun koira on oppinut mitä lähihakupillitys tarkoittaa, voit aloittaa harjoittelun maastossa pienillä dameilla tai tennispalloilla. Noutoesineiden tulee olla pienempiä kuin normaalit damit, jotta ne saa kunnolla piiloon. Itse suosin heinikkoista aluetta, koska sinne saa piilotettua noutoesineet hyvin. Hajusta rajattu alue heittelemällä damia tai karvadamia alueen reunoille ja myös alueen keskelle. Hajustamisen tarkoitus on, että koira saa kunnon motivaation pysyä alueella. Hajustamisen jälkeen piilotan noutoesineet oikein hyvin heinikon sisään, jotta koira oppii metsästämään pitkäjänteisesti ja luottamaan

vainuunsa käyttäen sitä sitkeästi sekä perikiantamattomasti. Muista taas, että aluksi vaadit koira etsimään lyhyempiä aikoja – lisää aikaa, kun kokemus lisääntyy.

Lähialuehaku voi harjoitella maastossakin useilla eri variaatioilla, tässä muutamia esimerkkejä. Näissä harjoitteissa on tarkoituksena opettaa koiralle lähihakukäskyn noudattaminen. Harjoitan myös koiralleni lähahaun etsimisen tietystä suunnasta, oikealta tai vasemmalta. Mutta näiden harjoitusten aika on vasta, kun koiralla on vahva perusta pelkkään lähihakuun lähihakupillityksen avulla. Eli aluksi en käytä lähahaun yhteydessä käsimerkkejä lainkaan, koiran pitää tehdä etsimistä ainoastaan pillikäskyn avulla. Vaikka lähihaku vaatii tarkkaa alueella pysymistä, haluan, että koirani on aina itsenäinen metsästäjä eikä tukeudu metsästäessään liikaa ohjaajaan. Eli, kun koiralle annetaan käsky metsästä, sen tulee tehdä sitä itsenäisesti niin pitkään, että saalis löytyy tai ohjaaja toisin käskää. Tämän vuoksi varioin lähihakuharjoitteita itsenäisen ja motivoidun lähahaun välillä.

Itsenäinen lähialuehaku

Itsenäisen lähialuehaun teen niin, ettei koira näe, kun hajustan alueen ja piilotan alueelle kaksi-kolme damia. Haen koiran paikalle, kun alue on hajustettu ja damit piilotettu. Koira vapaaksi ja lähdetään kävelemään tuulen alapuolelle, jolloin koira saa jossain kohtaa hajun alueesta ja dameista. Heti, kun koira menee alueelle, annetaan sille etsimisen merkiksi lähihakupillitystä. Taas alkuharjoitteissa pillitystä useammin, pillitystä vähennetään, kun kokemus karttuu. Lopulta, useiden toistojen jälkeen, on tarkoitus, että pillitys annetaan kerran ja heti, kun koira etsii, lopetetaan pillitys. Aluksi myös riittää, että koira löytää alueelta yhden damin, jonka jälkeen harjoitus lopetetaan. Koira hihnaan ja poistutaan alueelta. Vaatimusta useamman damin hakemisesta lisätään, kun kokemusta ja sitkeyttä on tullut lisää menemällä koiran

kanssa uudelleen alueen läheisyyteen tuulen alapuolelle, jolloin koira saa vainun ja alkaa etsimään seuraavaa damia.

Motivoitu lähialuehaku

Motivoitussa lähialuehaussa koira näkee, kun damit piilotetaan alueelle. Kokemukseni mukaan koirilla on usein ohjaustehtävän pysäytyksen ja siitä seuraavan lähihakukäskyn jälkeen tapana valua ohjaajaa kohti. Tämän vuoksi pääsääntöisesti piilotan lähihakudamit koiran taakse, jolloin koira alkaa tekemään lähihakua minusta pois päin. Koira laitetaan istumaan lähihakualueen etureunaan ja piilotetaan damit heinikkoon. Huom! Koiran tulee tässä vaiheessa jo osata pysyä paikallaan istumassa, vaikka ohjaaja piilottelee dameja. Jos paikallaolo ei ole varma, tee aiemmin mainittua itsenäisen lähahaun harjoitteita tai käytä tässä harjoitteessa avustajaa, joka hajustaa alueen ja piilottaa damit. Alueen hajustamisen ja damien piilottamisen jälkeen koira käännetään selin piilotettuihin dameihin nähden, ohjaaja siirtyy koiran eteen ja antaa lähihakupillitystä. Kun koira on löytänyt ensimmäisen damin se viehdään takaisin samaan paikkaan istumaan, josta se lähetettiin ensimmäisen damin etsimiseen. Jälleen poistutaan koiran luota koiran eteen ja annetaan lähihakukäsky. Aluksi kannattaa suosia lyhyempää etsimisaikaa, aikaa pidentään, kun kokemus lisääntyy. Kun koiralle on tehty useita harjoitteita motivoitusti, voidaan alkaa vaatimaan lähialuehakuun sitkeyttä ja kestoa vähentämällä alueen hajustamista tai damien määrää.

Mitä seuraavaksi?

Kun perusasiat lähialuehaussa alkavat olla kunnossa, tulee ennemmin tai myöhemmin eteen kysymyksiä. Mitä teen, jos koira ei pidä aluetta? Mitä sitten, jos koira ei etsi itsenäisesti ja tukeutuu liikaa ohjaajaan? Alueen jättäminen ohjaajan käskystä? Useampi lähihakualue? Muun muassa näistä voit lukea Flattiviestistä 3/2020. //

Damit piilotetaan lähihakualueelle koiran nähden (motivoitu lähialuehaku) / Kuva Mikko Tusa

Koira metsästää damia peitteisestä heinikosta / Kuva Mikko Tusa

TAIPUMUSKOE 30.8.2020

Kouvola, Korja

Suomen sileäkarvaiset noutajat ry
järjestää noutajien taipumuskokeen
30.8. Kouvola.

Tuomari: Katja Villikka

Ilmoittautuminen:
Koekalenterin kautta 20.7.-10.8.2020

Koemaksu 38 € yhdistyksen jäsenille
ja 41 € ei-jäsenille. Maksetaan
ilmoittautumisen yhteydessä.

Etusija järjestävän yhdistyksen jäsenillä
ja sileäkarvaisilla noutajilla.

Lisätietoja: Koesihteerit Piia Piiparinen
flatti87@gmail.com, puh. 040 8314848

Kuva © Juho Pajari

Rally-tokokilpailussa Lohjalla

Teksti Tanja Ruis

Osallistuimme Suomen sileäkarvaiset noutajat ry:n järjestämään rally-tokokilpailuun Lohjalla 29.2. Porista ajokilometrejä tuli jonkun verrankin, mutta halusimme päästä tapaamaan lajia harrastavia flattien omistajia koirineen, heitä kun täällä Porin suunnilla vähemmän tapaa.

Saavuimme kisapaikalle hyvissä ajoin, kuten pruukkaamme aina tekemään vieraassa hallissa startatessamme. Tutun näköisiä ihmisiä hääpäily paikan päällä ahkerina ja myös meiltä kysyttiin apua tavaroiden kantamiseen ja esteiden siirtelyyn, joihin luonnollisesti osallistuimme. Hallilla vallitsi leppoisa tunnelma ja myös kisaajia alkoi kerääntymään hallille lisää koko ajan.

Harmiksi ja yllätykseksi kisoissa starttasi kovin vähän flatteja. Heidän omistajiin tutustuttiin kuitenkin ilolla ja oli antoisaa vaihtaa

kokemuksia lajiin liittyen heidän kanssaan. Myös muun rotuisten koirien omistajiin tehtiin tuttavuutta ja eri koirarotujen erilaisuus oli silloin usein keskustelun aiheena. Siinä missä jollakin saattoi olla ongelmana koiran alivireinen tekeminen niin me taas rauhoitettiin itseä ja etenkin koiriamme ennen rata-suoritukseen lähtöä, kun sitä energiaa tuntui riittävän ihan yllin kyllin.

Starttasimme kisoissa kaikkien kolmen flattimme kanssa. Vaikka kisat oli tuplakisat, jokainen koiramme otti yhden startin vain alle. Oma saldomme kisoista oli yksi AVO hyväksytty tulos sekä yksi VOI hyväksytty tulos/luokan kolmas sijoitus ja luokannousu mestariin. Veteraani jäi harmiksi kahden pisteen päähän voittajaluokan hyväksytystä tuloksesta. Asiaa olisi auttanut kummasti, jos ohjaaja olisi osannut laskea askeltehtävissä

askeleensa oikein. Se on joskus pienestä kiinni tässäkin lajissa. Vaan pappa-koiralla oli kovasti hauskaa radalla, joka on aina pääasia, ja jos terveyttä piisaa, pääsee pappa vielä yrittämään viimeistä hyväksyttyä luokastaan/luokannousua myös sinne mestariin.

Rally-toko on meidän yksi viidestä harrastuslajistamme. Se sopii erinomaisen hyvin lajina flateille, oli sitten tarkoitus harrastaa lajia omaksi ilokseen tai kisata siinä. Voi lämpimästi suositella ihan jokaiselle! Kiitos Suomen sileäkarvaiset noutajat ry:lle mukavista kisoista! Tunnelma oli mukava ja tuntuu aina kivalta, kun kaikki tsemppaa toinen toisiaan lajista riippumatta.

Terveisin Tanja ja Ismo
sekä flattit Velmu, Pate sekä Vallu

Hyväksytyt sileäkarvaisten noutajien tulokset, rally-toko Lohja 29.2.

Majakkasaaren Milla Magia, MES 94p & MES 91p, Noanarkin Bubo Lacteus MES 78p,

Kvarntorpet's Sandman, VOI 90p, RTK3, Majakkasaaren Pirkka Pekka, AVO 86p, Kvarntorpet's Midsummer Wildboy, AVO 80p

MEJÄ-kokeissa ulkomailla

Norjassa: – Lähdetkö mukaan Norjaan MEJÄ-kokeeseen? kysyi Elisa. Hän suunnitteli lähtevänsä kultaisen Årsyn kanssa elokuussa Karasjoelle Pohjois-Norjaan. No tietenkin, olinhan salaa siitä haaveillut, mutta koskaan ei ollut tullut vielä siellä käytyä. Heila-flattini (Goofytroop's Secret Love) oli valioitunut Suomessa edellisenä vuonna, joten uusia kokemuksia voisi kyllä hankkia. Ilmoittautumisen kanssa meinasi tulla hieman ongelmia. Nykyään Norjassa ilmoittaudutaan sähköisen koekalenterin kautta ja ulkomaisen koiran omistaja voi naputella itse koiransa tiedot NKK:n tietokantaan. Mutta Norjan järjestelmä ei tunnekaan EJ-etuliitettä koiran rekisterinumeroissa. Heinäkuu, kaikki lomilla, myös Norjassa. Kukaan ei vastaa sähköpostiin tai puhelimeen. Onneksi lopulta elokuun puolella noutajakoirayhdistyksen ihminen auttoi ongelmassa ja saimme koepaikan.

Matkaa koepaikalle oli yli 900 kilometriä, joten sinne menemiseen sai varata aikaa. Yövyimme mökeissä Suomen puolella ja kävimme Norjan puolella päiväreissut sekä lauantaina että sunnuntaina. Osallistuimme siis kokeisiin molempina päivinä. Koepäivän kulku Norjassa poikkeaa kovasti suomalaiseseen verrattuna. Aikataulut ovat vähän niin ja näin, kenelläkään ei ole kiirettä, paitsi suomalaisilla. Koepaikkana toimi toisena päivänä tuomarin kesämökin piha ja toisena päivänä parkkipaikka ison tien varressa. Ruokailuja tai muuta ei ollut, mutta kanttiinista sai ostaa kahvia ja pullaa. Kaikki oli valmiiksi järjestetty ja jäljetkin oli arvottu etukäteen.

Jäljelle meneminen jännitti kovasti, koska en yhtään tiennyt, mitä tuleman piti. Tapahutumista tiesin vain sen, että jos koira löytää makauksen, siitä pitää kertoa tuomarille. Ei auttanut muu kuin luottaa koiraan ja kävellä sen perässä. Olin kuullut, että jälki saattoi mennä missä ja miten vaan, mutkitella omistuksesta ja päättyä vaikka mihin. Ensimmäisen päivän jälki oli tavallisessa metsässä ja onneksi aika tasaisella maalla. Jäljen pituus on noin 600 metriä, mikä tuntui kovin lyhyeltä suomalaisen jälkeen tottuneelta. Jäljen jälkeen jäi hyvä fiilis, vaikka ei ollut mitään käsitystä siitä, menikö koiran suoritus hyvin vai ei. Ja ykkönehän sieltä onneksi tuli.

Toisen päivän jälki kulki pururadan varressa kukkulan päällä olevalla suolla. Se suoritus ei mennyt niin hyvin ja opas kertoikin, että oli nähnyt jälkeä tehdessä hirviä kyseisellä paikalla.

Näiden kahden päivän saldona kaikki paikalla olleet kolme suomalaista koiraa sai-

Koiran tuonti- ja vientisäädökset Pohjoismaissa

- Koiran tulee olla tunnistusmerkitty ISO 11784 -standardin mukaisella mikrosirulla.
- Raivotautirokotus tulee olla voimassa. Ruotsiin vietäessä rokotus tulee olla annettu 21 vuorokautta aiemmin tai ennen kuin edellisen rokotuksen voimassaolo on päättynyt.
- Koiralla tulee olla EU:n lemmikkieläinpassi, josta selviävät tunnistustiedot, rokotustiedot ja tarvittaessa ekinokokkoosilääkitykset.
- Suomesta vietäessä koiralle ei tarvitse antaa ekinokokkoosilääkitystä. Ruotsista ja Tanskasta palatessa lääkitys vaaditaan, Norjasta palatessa lääkitystä ei vaadita.
- Lisätietoja Ruokaviraston sivuilta: www.ruokavirasto.fi

vat Norjan jälkivalion arvon. Hyvä mieli jäi siis reissusta. Matka vaan oli aika pitkä, mutta autossa rupertellessa aika ei tullut pitkäksi. Ja ehdin jopa maanantaiamuksi töihin kahden tunnin yöunien jälkeen.

Ruotsissa: Ystäväni Minna aikoi lähteä Ruotsiin mejäkokeeseen syyslomalla labradori Tequilan kanssa. Sain idean lyöttäytyä mukaan Heila matkassa. Ruotsissa mejässä koira voi valioitua myös ns. liikkuvasta kokeesta. Siinä ei ole ennalta sovittua koepäivää, vaan suoritus sovitaan tuomarin kanssa. Jännitystä aiheutti myöhäinen syksyn ajankohta. Ajassamme kohti pohjoista Ruotsin rajaa satoi räntää. Seurasimme tuomarin kanssa säättiedotteita jännityksellä, ja onneksi päästesämme paikalle Sikforsiin maa oli lumeton ja tuomari saattoi tehdä koirillemme jäljet seuraavaksi aamuksi. Aamulla maassa oli hieman lunta, mutta metsä oli lumeton. Varasuunnitelmana oli, että mikäli koirat eivät saisi ykköstuloksia, tuomari tekisi jäljet myös seuraavalle päivälle.

Ystävällinen tuomari haki meidät mökiltä ja johdatti meidät metsään. Olimme harjoitelleet Ruotsin mallin jälkeä etukäteen, joten ennakkokuva jäljestä oli jo päässä. Ruotsissa koiran pitää löytää itse lähtö merkitystä ruudusta, tätä Heila tarkisteli pariin otteeseen. Samoin kulmalla, jossa jälki palaa taaksepäin, pyörittiin ja tarkisteltiin kovasti. 600 metrin jälki alkoi tuntua äkkiä aika pitkältä. Loppua lähestyttäessä tuomari pyysi koiran pysähtymään ja kävi ampumassa starttipistoolilla vähän matkan päässä edessä, eli ns.

lopettamassa eläimen. Tämän jälkeen koiran piti jatkaa jäljestystä ja Heila ampaisi matkaan kuin ohjus. Tuomariakin nauratti kovasti. Löyhkäävä sorkka löytyi ja suoritus oli päättynyt. Mutta tulos jännitti, koska oma olo oli epävarma. Ruotsissa koiraa saa auttaa ja siellä ei tuomita samanlaista hukkaa kuin Suomessa. Tulos oli kuitenkin ykkönen ja vieläpä molemmilla koirilla! Sitten vielä eläinlääkäri kävi ystävällisesti mökillämme valvomassa matolääkkeen antamisen ja leimaamassa passit. Ilta meni iloisesti juhliessa ja seuraavana päivänä kotiin, Haaparannan Ikean kautta tietenkin.

Valionarvohakemukset: Norjan jälkivalion tittelin anominen sujui kätevästi. Skannasin koepöytäkirjan ja lähetin sen sähköpostilla Norjan kennelliittoon. Seuraavana päivänä sain vastauksena vahvistamiskirjeen ja linkin, josta tilasin kunniakirjan. Se tuli Suomeen kolmessa päivässä, helppoa ja nopeaa. Ruotsin valionarvon hakemusta varten piti ensin odottaa, että tulos kirjataan sikäläiseen hunddataan. Sitten piti tilata anomuslomake Ruotsin kennelliitosta, jonka jälkeen se piti täyttää ja lähettää. Sitten postissa saapui vahvistuskirje ja lomake, jolla pystyi tilaamaan kunniakirjan. Ja sitä taas postittamaan. Hie-man monimutkaista ja kankeaa. Suomessa ulkomaan valionarvo vahvistetaan niin, että lähetetään Kennelliittoon kopio kirjeestä, viestistä tai kunniakirjasta ja ulkomainen titteli ilmestyy koiranettiin jo seuraavana päivänä.

Kiinnostuitko Ruotsin, Norjan tai Tanskan kokeista?

Tässä muutamia vinkkejä, miten lähteä koereissulle

Norja Tiedot Norjan jälkikokeista löytyvät Norjan kennelliiton sivuilta: Norsk Kennel Klub – Terminliste Prover. Jälkikoe (Blodsporprov) voi olla kiinteä koe (Ordinaer/Samlet) vastaavasti kuten Suomessakin, jolloin tarkka koepäivämäärä ja koepaikka on etukäteen määritetty. Norjan koe voi olla myös (Beveglig), jolloin koe/kokeet järjestetään tiettyjen päivämäärien välisenä aikana. Ilmoittautuminen Norjan kokeisiin onnistuu nettilinkillä koelistasta suoraan, tämä vaatii kuitenkin kirjautumiseen Norjan Kennelliiton Min Side -palveluun. Palvelu on vastaava kuin Suomen Kennelliiton Oma koira -palvelu. Koira rekisteröidään palveluun, ja ilmoitetaan sen jälkeen kohdan ilmoittautumiset (Påmeldiner) kautta haluttuun kokeeseen (Påmelding til prove). Myös maksu hoituu nettipalvelusta suoraan.

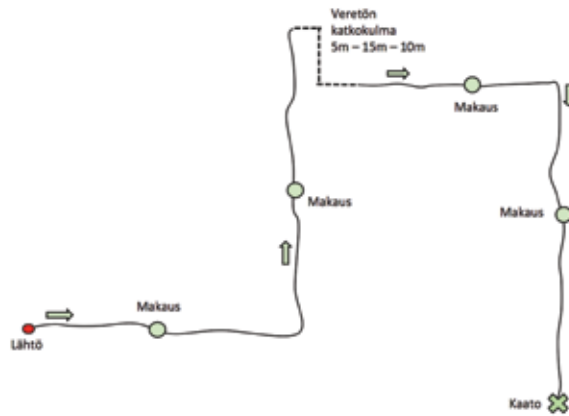
Ruotsi Ruotsissakin kokeet ovat joko kiinteitä (Ordinarie) tai liikkuvia (Rörligt). Ulkomaalaisen koiran tiedot pitää nykyään toimittaa hyvissä ajoin Ruotsin Kennelliittoon, jotta tulos voidaan kirjata. Ohje tähän löytyy Svenska Kennelklubben → Prov & tävling → Tips och råd → Utländsägnd hund. Ruotsissa kokeiden tietoja ei löydy suoraan sikäläisen kennelliiton sivuilta, mutta tietoja löytyy ainakin Svensk Spaniel och Retriever klubin sivulta. Näiltä sivuilta löytyy koelista, jossa on mainittu kokeen alue. Tarkempia tietoja löytyy alueellisten yhdistysten sivuilta (kuten esim. SSRK södra) ja eri rotujärjestöjen sivuilta. Kokeet löytyvät myös alueellisten yhdistysten omilta sivuilta. SSRK:n viltspår-kohdassa on myös muuta ohjeistusta kokeisiin ja ilmoittautumiseen. Sivuille on mahdollisesti tulossa koekalenteri, mutta toistaiseksi hakutoiminnot eivät ole käytössä. Myös molempien maiden jälkikokeiden säännöt löytyvät valtakunnallisten kennelliittojen sivuilta.

Norjan kennelliitto: www.nkk.no
 Ruotsin kennelliitto: www.skk.se

Tanska Tanskassa on kahdenlaisia jäljestämiskokeita: Kaikille roduille avoin koe (schweissprøve), sekä vain noutajille tarkoitettu jäljestämiskoe (Retrievere viltsporprov). Noutajat (lukuun ottamatta tollereita) voivat valioitua vain noutajien jäljestämiskokeista. Osallistuakseen Tanskassa noutajien jälkikokeeseen ulkomaisen koiran täytyy olla jäljestysvalio jostain Pohjoismaasta, tai sillä on oltava vähintään yksi ensimmäinen palkinto määrätystä Tanskan Kennelliiton jäljestyskokeesta (schweissprøve). Tiedot Noutajien jäljestyskokeiden ajankohdista Tanskassa löytyvät Tanskan valtakunnallisen kennelliiton koekalenteri Hundewebistä. Kätevimmin Hundewebiin pääsee Tanskan noutajakoirajärjestön sivuilta: Dansk Retriever Klub – Aktiviteter – Kalender – Hundeweb. Ilmoittautuminen Tanskan kokeisiin onnistuu nettilinkillä suoraan koelistasta, tämä vaatii kuitenkin kirjautumisen Tanskan kennelliiton Hundeweb -palveluun. Myös maksu hoituu nettipalvelusta suoraan.

Tanskan noutajakoirajärjestö: www.dansk-retriever-klub.dk

Esimerkki Suomen jälkikaaviosta (1200-1400 m)

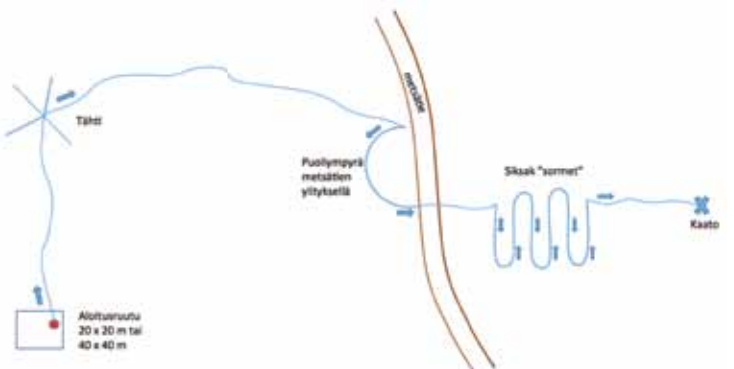
Esimerkki Ruotsin jälkikaaviosta (600-700 m)

Esimerkki Norjan jälkikaaviosta (600 m)

Esimerkki Tanskan jälkikaaviosta (1000 m)

Jälki	Suomi	Ruotsi	Norja	Tanska
Insertti	Suomen jälkikokeessa on avoin luokka ja voittajaluokka. Alla kuvattu voittajaluokan jälki.	Ruotsin jälkikokeessa on alokasluokka ja avoin luokka. Taulukossa kuvataan avoimen luokan jälki, jolta koirat voivat saavuttaa valionarvon.	Norjassa jälkikokeissa on avoin luokka ja eliittiluokka. Koirat osallistuvat avoimeen luokkaan ja valioituvat siitä luokasta. Eliittiluokkaan osallistuvat koirat ovat jo valioituneita. Taulukon tiedot koskevat avointa luokkaa.	Tanskassa on sekä yleinen jäljestämiskoe ja erikseen noutajille oma, haastavuudeltaan korkeatasoinen noutajien jäljestyskoe. Noutajat voivat valioitua vain noutajien jäljestyskokeesta.
Pituus	1200-1400 m	600-700 m, ei yleensä yli 650 m	n. 600 m	1000 m
Ikä	väh. 18 h	n. 12-14 h	väh. 12 h	20 h
Verimäärä	3 dl	2 dl	n. 3 dl	1 dl
Jäljen tekotapa/verety	Jälki tehdään veretetyllä vaahtomuovisienellä, jota jäljentekijä vetää perässään n. 2,5m pituisessa narussa. Makauksille lisätään runsaammin verta, muutoin veri jaetaan koko jäljen mitalle tasaisesti ja lisätään sieneen.	Jälki tehdään erityisen verityskepin/putken avulla, jonka päässä on veretyspinta. Tai jälki voidaan tehdä pirskontamalla verta pullosta jäljelle.	Jälki tehdään mieluiten pirskontamalla verta pullosta jäljelle. Verta lisätään runsaammin makauksiin, muutoin veri pyritään jakamaan tasaisesti jäljen matkalle.	Jälki tehdään jäljentekokengillä, joihin kiinnitetään peuran sorkka. Jäljelle pirskotaan myös veripisaroiita.
Lähtö	30 x 30 cm veretty lähtömakaus, 10m avomerkattu ohjausmatka.	25 x 25 m lähtöalue, jonka sisältä koirakon on löydettävä jäljen alkua.	Vahingoittumispaikka ja pakosuunta ovat tiedossa ja avomerkattu maastoon.	20-40 x 20-40 m lähtöalue, jonka sisältä koirakon on löydettävä jäljen alkua.
Jälkikaavio, tapahtumat	Kolme kulmaa, kaksi 90 asteen kulmaa sekä veretön katkokulma 15 m ohi ajatellun kulman paikan ja sen jälkeen 10 m uuteen suuntaan. Makauksia, 30 x 30 cm potkittuja verettyjä alueita, on neljä.	Kolme veretöntä katkoa, 15 m suoralla osuudella, 20 m kulman jälkeen ja katkokulma 10 m ohi kulman paikan ja sen jälkeen 20 m uuteen suuntaan. Jäljellä tulee olla vähintään 4 kulmaa.	Kaksi veretöntä n. 10 m suoran osuuden katkoa, joista toinen kulman jälkeen. Makaukset tehdään potkimalla n. 30 x 30 cm alue, johon lisätään hieman enemmän verta. Jälki tehdään mukaillen maaston luonnollisia muotoja, mutta siinä tulee olla neljä kulmaa.	Kolme ennalta määrittelmätöntä tapahtumaa. Tapahtumavaihtoehtoja on yhteensä 11kpl. (1. tavallinen kulma 90 astetta, 2. makaus jossa verta ja peuran karvaa, 3. makaus jossa verta ja luita, 4. kulman ylikävely ja harhautus, 5. ylikävely ja spiraali kulmalla, 6. tähtikuvio, 7. silmukka kulmalla, 8. terävä kulma, 9. hevosenkenkä, 10. siksak ja 11. puoliympyrä)
Kaato	Hirvieläimen sorkka näkyviin kaatomakaukselle	Hirvieläimen sorkka	Jokin sorkkaeläimen osa näkyviin kaatomakaukselle	Peuran nahkaa
Laukauksen sieto	Ennen jäljestystä, paukkuarat koirat eivät saa startata	50 -100m ennen kaatoa maastossa	-	-
Suoritus aika	45 min	45 min	-	90 min
Jälkiliina	6 m	Alle 10 m, ohjaajan pysyttävä koirasta koko ajan väh. 5 metrin päässä.	Väh. 5 m	Väh. 8 m
Jäljestysvauhti	Maastoon sopiva kävelyvauhti	-	Todelliseen jäljestystilanteeseen sopiva	-
Koiran kannustaminen / avustaminen	Koiran kannustaminen vaikuttaa arvosteluun, taukoja ei saa pitää tai koiraa avustaa ilman tuomarin lupaa.	Hillitty kannustaminen / koiran tukeminen jäljestyksen aikana sallittua. Koiran saa ohjata takaisin jäljityöhön riistan jäljiltä ilman tuomarin lupaa tai vaikutusta arvosteluun.	Koiraa saa auttaa löytämään takaisin jäljelle. Koiran tulee kuitenkin halukkaasti alkaa seurata jälkeä ja tehdä se vakuuttavasti.	Koiraa saa kannustaa ja auttaa löytämään jäljen tai kaadon. Jäljellä olevista tapahtumista ja näkyvästä verestä pitää ilmoittaa tuomarille. Koiraa saa tarvittaessa juottaa tai jäljestämisessä voi pitää tauon ilman tuomarin lupaa, tauko vaikuttaa suorituksen kokonaisaikaan.
Doping	Antidoping-säännöt voimassa	Antidoping-säännöt voimassa	Antidoping-säännöt voimassa	Antidoping-säännöt voimassa

Välimuotoinen lanneristinikama eli LTV

Normaali selkäranka

Koiran selkäranka jaetaan anatomisesti viiteen osaan: kaularankaan, rintarankaan, lannerankaan, ristiluuhun sekä häntään. Koiralla on normaalisti 27 ristiluuta edeltävää nikamaa: seitsemän kaulanikamaa, 13 rintanikamaa, seitsemän lannenikamaa, ristiluu, joka on

muodostunut kolmen ristiniikaman luutuessa yhteen, sekä joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta noin 20 häntänikamaa. Ristiluun keskiharjanne on normaalisti kukonhelttamainen rakenne ristiluussa ja se on muodostunut ristiniikamien pystyhaarakeiden yhdistyessä.

Kuva 1: Normaali selkäranka:
kaularanka: 7 nikamaa (C1-C7)

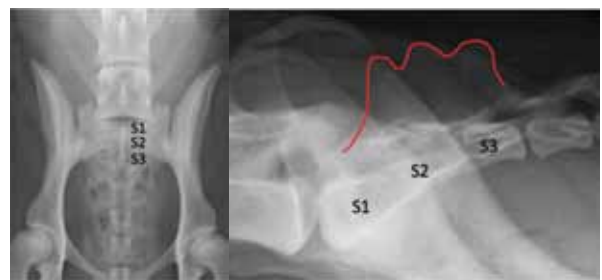
Kuva 3: Normaali selkäranka:
lanneranka: 7 nikamaa (L1-L7)

Kuva 2: Normaali selkäranka:
rintaranka: 13 nikamaa, jossa kylkiluut (T1-T13)

Kuvat 4-5: Normaali selkäranka:
ristiluu koostuu kolmesta yhteen luutuneesta nikamasta (S1-S3)

Välimuotoiset nikamat

Välimuotoiset nikamat ovat synnynnäisiä ja perinnöllisiä epämuodostumia. Ne ovat selkärangan eri osien liitoskohdissa (kaularankarintaranka, rintaranka-lanneranka, lanneranka-ristiluu, ristiluu-häntä) esiintyviä nikamia, joissa on piirteitä liitoskohdan molemmin puolin sijaitsevista nikamista. Esimerkiksi: kaula- ja rintarangan liitoskohdassa, viimeisessä kaulanikamassa, voidaan esimerkiksi havaita kylkiluuta muistuttava, normaalia pidempi poikkihaarake joko toisella tai molemmilla puolilla, rinta- ja lannerangan liitoskohdassa puolestaan viimeisen rintanikaman kylkiluut voivat puuttua tai olla vajaasti kehittyneet tai ensimmäisessä lannenikamassa voidaan normaalien poikkihaarakkeiden sijaan havaita selkärangan niveltäviä kylkiluu toisella puolella tai molemmin puolin nikamaa.

Vaaditaankin röntgenkuvat koko selkärangan alueelta, jotta voidaan määrittää nikamien kokonaislukumäärä. Muualla, kuin ristiluun yhteydessä sijaitsevat välimuotoiset nikamat huomioidaan VA-lausunnossa.

LTV eli välimuotoinen lanneristinikama

LTV (lumbosacral transitional vertebra) eli välimuotoinen lanneristinikama on välimuotoinen nikama, joka sijaitsee lanne-ristiluu -alueella. Lumbarisaatiassa ensimmäisessä ristinikamassa voidaan nähdä lannenikaman rakenteellisia piirteitä. Sakralisaatiassa lannenikaman rakenne muistuttaa ristinikamaa.

Muutokset välimuotoisessa nikamassa voivat olla eri asteisia ja näkyvissä, symmetrisesti tai epäsymmetrisesti. Monilla koirilla välimuotoisia nikamia esiintyy useissa selkärangan liitoskohdissa.

Kliininen merkitys

Välimuotoisella lanne-ristinikamalla tiedetään olevan joissakin tapauksissa myös kliinistä merkitystä.

Välimuotoisen lanne-ristinikaman on todettu altistavan Cauda equina -syndrooman (CES) kehittymisessä. Cauda equina -syndrooma on seurausta siitä, että selkäytimen jälkeen sijaitseva hermokimppu jää syystä tai toisesta puristuksiin, mistä seuraa neurologisia oireita, kuten kipua sekä eri asteisia halvauksia alueilla, joiden hermotus lähtee cauda equinan alueelta. Koirille, joilla on välimuotoinen lanne-ristinikama, kehittyy cauda equina -syndrooma kahdeksan kertaa todennäköisemmin, kuin normaalirakenteisille koirille. Välimuotoinen lanne-ristinikama on myös yhdistetty lantion alueen välilevyjen rappeutumiseen nuorilla koirilla: välimuotoinen lanne-ristinikama joko jouduttaa välimuotoista nikamaa edeltävän välilevyn rappeumamuutoksia tai välimuotoisen nikaman välilevy on voinut olla jo alkuaankin vajaasti kehittynyt ja siksi alttiimpi enneaikaiselle rappeumalle.

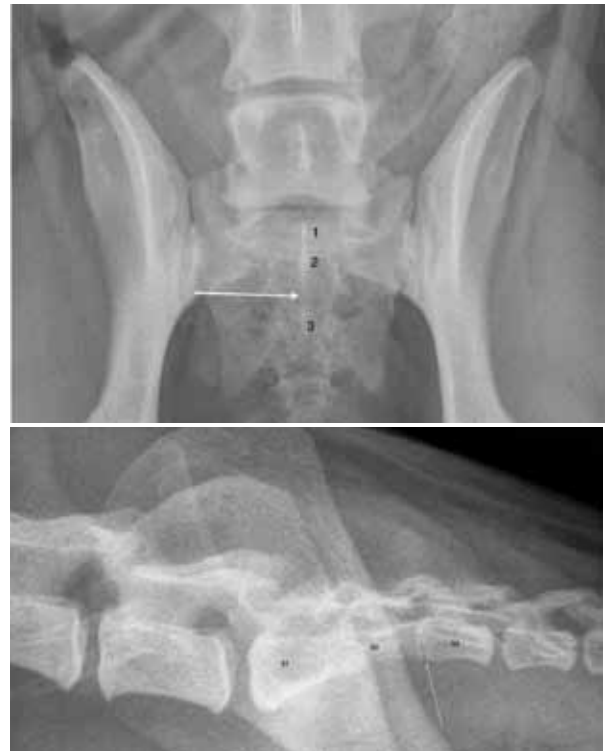
Erään oletuksen mukaan välimuotoinen lanne-ristinikama rajoittaa lanne-ristinivelen liikettä, jonka seurauksena välimuotoisen nikaman ja tätä edeltävän nikaman nikamaväliin ja välilevyyn kohdistuu normaalia suurempi mekaaninen stressi, joka edesauttaa rappeumamuutosten kehittymistä. Etenkin epäsymmetrinen välimuotoinen lanne-ristinikama voi aiheuttaa lantion kiertymistä ja aiheuttaa myöhemmin epäsymmetriaa kehittyviin lonkkiin. Kun lantio on kiertynyt, lonkkamalja voi peittää pienemmän osan reisiluun päästä toisella puolella. Epäsymmetrinen välimuotoinen lanne-ristinikama vaikeuttaa lisäksi koiran asettelua sopivaan asentoon lonkkakuvausta varten ja kiertynyttä lantiota voi olla mahdotonta saada suoraksi kuvaustilanteessa.

Kuvat 6-7: LTV1:
jakautunut ristiluun keskiharjanne

Hyvin lievä Selkeämpi

Kuvat 8-9: LTV1: ristiluu koostuu vain kahdesta nikamasta

Kuva 10: LTV1: ristiluu koostuu neljästä nikamasta

LTV-lausunnot

Koira voi saada LTV- ja VA-lausunnon täytettyään 12 kuukautta. Lausuntoa varten koirasta tulee ottaa vähintään kolme röntgenkuvaa: Sivukuvat rinta- ja lannerangasta sekä ristiluusta ja toinen kuvasuunta lanne-ristiluualueelta, joka voi olla myös lonkkakuva.

Suomen Kennelliiton lausunnoissa käytetään välimuotoisen lanneristinikaman luokittelussa viisiportaista asteikkoa:

- LTV0:

ei ole välimuotoiseen lanneristinikamaan viittaavia muutoksia.

- LTV1:

välimuotoisen lanne-ristinikaman lievin muoto: ensimmäisen ristinikaman pystyhaarake on erillään ristiluun keskiharjanteesta tai muu lievästi normaalista poikkeava rakenne.

Muu lievästi poikkeava rakenne voi esimerkiksi olla se, että: viimeinen lannenikama on lyhyt ja sijaitsee takana tai ristiluun koostuu kahdesta tai neljästä nikamasta normaalin kolmen nikaman sijaan.

- LTV2:

symmetrinen välimuotoinen lanne-ristinikama, jossa muutokset ovat samanlaiset molemmilla puolilla. Ristiluun runko-osassa voidaan nähdä rako ensimmäisen ja toisen ristinikaman rungon välillä tai koiralla voi olla epätäydellinen välilevy heti ristiluun edessä, mikä näkyy kaventuneena tai epäsymmetrisenä nikamavälinä viimeisen lannenikaman ja ristiluun välillä.

- LTV3:

epäsymmetrinen muoto, jossa välimuotoisen nikaman toinen puoli muistuttaa enemmän lannenikamaa ja toinen ristinikamaa. Toisella puolella kontakti viimeisen lannenikaman toisen poikkihaarakeen ja suoliluun välillä.

- LTV4:

ristiluun ensimmäinen nikama on muodoltaan lannenikama, jolloin koiralla on kahdeksan lannenikamaa (L8) (kultaisellanoutajalla) tai seitsemäs lannenikama on muodoltaan ristinikama, jolloin koiralla on vain kuusi lannenikamaa (L6).

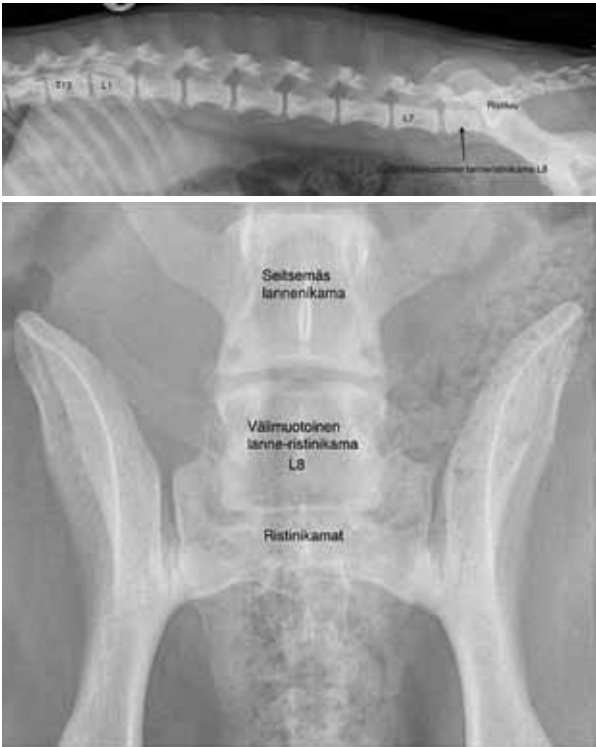
LTV2

LTV3 eli epäsymmetrinen välimuotoinen lanneristinikama ja toispuoleinen lonkkanivelen kasvuhäiriö

LTV4:
lumbarisaatio eli kahdeksan
lannerikamaa normaalin seitsemän sijaan

Välimuotoiset nikamat muualla kuin lanneristiluun -alueella huomioidaan VA-lausunnoissa. Esim. viimeisen rintanikaman puuttuvat tai vaivallisesti kehittyneet kylkiluut -> VA1.

Periytymisaste ja esiintyminen

Välimuotoiset nikamat ovat perinnöllisiä muutoksia, mutta periytymismalli ei ole tiedossa. Tutkimuksissa on todettu, että, kun yhdistetään koiria, joilla on välimuotoinen nikama, myös jälkeläisillä on keskimäärin enemmän välimuotoisia nikamia, mutta välimuotoisen nikaman tyyppi ei ole välttämättä sama kuin vanhemmalla. Myös suvun tuloksilla on vaikutusta.

Välimuotoisen lanne-ristinikaman yleisyys vaihtelee eri rotujen välillä. Sileäkarvaisella noutajalla muutoksen yleisyys ei ole tiedossa. Saksanpaimenkoirilla välimuotoisen lanne-ristinikaman periytyvyysdeksi saatiin erässä tutkimuksessa 0,5. Ominaisuuden periytyvyyttä pidetään korkeana, kun se on välillä 0,4-1,0.

Yleinen suositus on, että välimuotoisen lanneristinikaman omaavaa oireetonta koiraa voi käyttää jalostukseen, mutta se suositellaan yhdistettäväksi normaaliin (ei välimuotoista nikamaa missään kohtaa selkärankaan).

Vaivallisesti kehittyneisiin tai ylimääräisiin kylkiluihin (VA1) kannattaa suhtautua jalostuksessa, kuten LTV1:een. Ortopedi Juha Kallio luennoi luustosairauksista Golden Ringille 2018 ja hän ei suositellut ainakaan epäsymmetrisen lanneristinikaman (LTV3) omaavaa koiraa jalostuskäyttöön.

'Tärkeintä olisi, että noutajien selkiä kuvattaisiin enemmän, niin saataisiin luotettavampaa tietoa näiden muutosten esiintymisestä roduissamme. Joskus lonkkalausunnossa annetaan suositus virallisille selkäkuville ja siihen kannattaa reagoida. Muutos on toki mahdollinen, vaikka suositusta ei olisi annettukaan.'

VA 1: välimuotoinen rintanikama:
vaivallisesti kehittyneet kylkiluut

Tärkeintä olisi, että noutajien selkiä kuvattaisiin enemmän, niin saataisiin luotettavampaa tietoa näiden muutosten esiintymisestä roduissamme. Joskus lonkkalausunnossa annetaan suositus virallisille selkäkuville ja siihen kannattaa reagoida. Muutos on toki mahdollinen, vaikka suositusta ei olisi annettukaan.

Artikkeli on julkaistu aiemmin Golden Ring -lehden numerossa 4/2019.

*Teksti ja kuvat: Eläinlääkäri Vilma Reunanen
diagnostisen kuvantamisen kliininen opettaja
Suomen Kennelliiton röntgenlausuja*

Vesipelastus on uimahullun flatin unelmalaji

Hyvältä vesityöskentelykoiralta vaaditaan monenlaisia ominaisuuksia. Ehdoton edellytys on rakkaus veteen ja siellä työskentelyyn. Melkein kaikki vesipelastusliikkeet perustuvat tavalla tai toisella noutoon, joten koiran on pidettävä esineitä suussa. Myös taistelutahdosta on hyötyä.

Kuva © Elisa Pekki

Vesipelastuksessa koira on kosketuksessa vieraaseen ihmiseen, joten koira ei voi aristella vieraita ihmisiä. Hyvä vesipelastuskoira on rohkea: se ei pelkää kovia ääniä, uusia asioita tai keikkuvaa venettä. Perustotelevaisuuden on myös hyvä olla kunnossa ennen lajin aloittamista

Vedessä työskentely on fyysisesti raskasta, lisäksi virtaukset ja tuuli lisäävät haasteita. Laji ei siis sovellu kaikkein pienimmille koirille, vaan koiran on oltava vähintään keskikokoinen. Tosin koiran kokoa tärkeämpi asia on koiran kunto ja uimatekniikka. Peruskunto luodaan talven aikana lenkkeilemällä ja kesällä vaikkapa uimalla.

Treeneissä jokainen osallistuu muiden koirien treenaamiseen eli soutaa, hukkuu, ottaa esineitä vastaan, lähettää muiden koiria tai seisoo maaliltoilppien välissä. Yksi koira tekee kerralla liikkeitä ja muut odottavat autossa tai häkissä. Koiran pitää osata odottaa omaa vuoroaan rauhassa ja suhteellisen hiljaa. Osa treenirannoista on sellaisissa paikoissa, että haukkuva koira häiritsee muita.

Noutajat, vesikoirat ja ylösajavat koirat

Kun tärkeimpänä kriteerinä on rakkaus veteen ja noutamiseen, ei ole ihme, että useimmissa kokeissa on mukana noutajia. Noutajien jalostuksessa arvostetaan taipumuskokeen läpäisyä, joten into uimiseen ja noutamiseen on jalostuskriteeri. Yleensä noutajat ovat aktiivisia ja oppimiskykyisiä koiria, ja metsästyskäyttöön luotu koira erkanee hyvin ohjaajasta. Etenkin ylemmissä luokissa koiran on irrottava ohjaajasta.

Rekisteröintimäärältään suurilukuiset noutajarodut (labradorin- ja kultainennoutaja) käyvät eniten vepekokeissa. Lisäksi kokeissa nähdään usein novascotiannoutajia ja sileäkarvaisia noutajia. Sileäkarvaisten noutajien ja novascotiannoutajien rekisteröintimäärissä ei ole isoa eroa, mutta suuri-kokoisempi flatti on tutumpi näky kokeissa. Kiharakarvaisia- ja chesapeakelahdennoutajia näkee kokeissa satunnaisesti.

Rotu	Valiit ja varjovaliit
Labradorinnoutaja	36 + 1
Kultainennoutaja	32 + 2
Sileäkarvainen noutaja	7 + 1
Novascotianoutaja	2 + 0
Yhteensä	77 + 4

Rotu	Koekäynnit 2019	VOI1-tulokset 2019	Rekisteröinnit 2019
Labradorinnoutaja	421 tulosta	41 tulosta	2259
Kultainennoutaja	196 tulosta	35 tulosta	1186
Novascotiannoutaja	32 tulosta	0 tulosta	206
Sileäkarvainen noutaja	46 tulosta	8 tulosta	232

Sileäkarvaiset noutajat vepevaliot

- Batzi's Dard Brandy
- Flatkiss Fight For Your Life
- Flatts Red Line Chris
- Harvahampaan Go For Success
- Majakkasaaren Maukka Perusjätkä (varjovalio)
- Majakkasaaren Milla Magia
- Mei Dan Bloody Mary
- Peppermint Temper Tirani

Laji vaatii sitoutuneen harrastajan

Tärkein tekijä on koiran omistaja tai ohjaaja, sillä lajia harrastava ei saa pelätä kastumista, soutamista, veneiden kantamista tai hukkuvana toimimista. Lajin harrastaminen vaatii sitoutumista: kuka tuo varusteet rantaan, kuka kuivattaa tavarat, veneiden kantaminen vaatii monta kättä, tai kuka pukeutuu kuivapukuun ja pulahtaa aallokkoon sateessa?

Koska jokainen osallistuu omalla panoksellaan treenien onnistumiseen, treeniryhmäläisten on sitouduttava treenaamiseen. Kyseessä on kesään sijoittuva laji eli kausi on lyhyt ja moni matkustelee kesäisin. Kaikille tulee toki poisjääntejä, mutta pelkkä sade tai elokuvan katsominen ei ole riittävä syy kotiin jäämiselle. Yleensä kokeisiin suuntaavat ihmiset ovat valmiimpia sitoutumaan ryhmän toimintaan, joten treeniryhmiä täytettäessä valtaosa kerhoista täyttää paikat potentiaalisilla koeroduilla. Tosin jos omistaja on valmis

kastumaan ja talkoilemaan, niin aktiivinen ihminen saa varmasti treenipaikan, vaikkei koiralla välttämättä olisikaan mahdollisuuksia osallistua kokeisiin. Lajin pariin on helppointa tulla tutustumispäivän tai -kurssin kautta. Lisäksi esim. SNJ:n leirillä järjestetään koulutusta.

Soveltuvuuskoe

Vesipelastuskokeessa on muista lajeista poikkeava soveltuvuuskoe. Vepe on avoin laji kaikenrotuisille rekisteröidyille koirille, mutta newfoundlandinkoiria ja landseereita lukuun ottamatta muut osallistuvat ensin soveltuvuuskokeeseen. Soveltuvuuskoe käydään samoilla säännöillä kuin alokasluokka. Soven läpäisemiseen riittää, että koira suorittaa kolme liikettä ja niissäkin voi tulla kymmenen virhepistettä (esim. maalilinjan ohituksista, liioista käskyistä tai liian aikaisista esineen/köyden pudotuksista). Soveltuvuuskokeen on läpäissyt sata sileäkarvaista noutajaa.

Valtaosa pääsee sovesta läpi ensimmäisellä kerralla, mutta joka kesä muutama sove myös hylätään. Vuonna 2017 voimaan tulleiden sääntöjen mukaan sovea saa yrittää kolme kertaa. Vanhemmissa säännöissä yrityksiä oli vain kaksi.

Koska soveltuvuuskoetta saa yrittää vain kolme kertaa, kokeeseen ei kannata mennä ilman treenaamista, jos tavoitteena on osallistua myös muihin luokkiin. Soveltuvuusko-

keessa koira hyppää veneestä ja ui rantaan, vie veneelle esineen, tuo veneen rantaan ja pelastaa hukkuvan. Jos koira osaa uida, tulee luokse ja vesinouto on tuttu, koira ei välttämättä tarvitse yhtään treenikertaa. Vaikka kokeen läpäiseekin kolmella liikkeellä, ei kannata kuitenkaan ottaa riskiä, vaan koiran pitää myös viedä. Viennin on sujuttava, jotta saa alokasluokasta ykkösen. Soveen kannattaakin mennä vasta kun koira osaa tämänkin liikkeen. Lisäksi maalitolppien väliin tuloa on syytä opetella. Tärkeintä on kuitenkin lukea säännöt kunnolla läpi ja kuunnella kokeen ohjeita siitä, miten ohjaajan tulee sovesta toimia. Siksi ennen soveen menoa harjoitellaan yleensä kymmenkunta kertaa. Kaikkien koirakoiden taidot eivät tosin koskaan kehity koetasolle.

Vesipelastus sopii koiran ensimmäiseksi lajiksi, sillä harrastamisen voi aloittaa nuoren koiran kanssa. Toisaalta monet ovat harrastaneet muita lajeja aikaisemmin, joten eteneminen on nopeampaa ja soveen pääsee nopeammin. Etenkin hakukoirille ja nomekoirille lajissa eteneminen on yleensä nopeaa. Tokossa saavutetusta ohjattavuudesta on paljon apua. Tosin kaikki yhteinen tekeminen on hyvästä!

Ohjaajien kannattaa opetella ja muistaa säännöt. Vaikka soveltuvuuskokeessa testataan koiran kykyä työskennellä vedessä, soven hylkääminen voi johtua myös ohjaajista. Sovessa saa olla kaksi ohjaajaa, ja usein koiran omistajan ja treenaajan lisäksi koira ohjaa joko perheenjäsen tai joku treeniporukan jäsen. Osaava apuohjaaja on kullannarvoisen, jos koiran omistaja jännittää tilannetta ja unohtaa, mitä on tekemässä ja missä. Jos koira läpäisee soveltuvuuskokeen, se siirtyy alokasluokkaan ja voi jatkaa lajin parissa. //

Soveltuvuuskoe ja alokasluokka

1. Veneestä hyppy ja uinti 50 m
2. Esineen vienti 30 m
3. Veneen nouto 30 m
4. Hukkuvan pelastaminen 30 m

Avoin luokka

1. Uinti ja veneen nouto 50 m
2. Pelastusrenkaan vienti 30 m
3. Ohjattu veneen nouto 30 m
4. Hukkuvan pelastaminen 50 m veneestä lähtien

Voittajaluokka

1. Toisen veneen nouto 50 m
2. Köyden vienti veneeseen 30 m
3. Pelastusrenkaan nouto toiselta veneeltä veneestä lähtien 30 m
4. Hukkuvan pelastaminen pelastusrenkaalla 30 m

Mikä ihmeen käsikosketus

Käsikosketus ja sen hyödyt

Kuonokosketus, nenäkosketus ja käsikosketus ovat hakusanoja, joilla löytää paljon lisää tietoa aiheesta. Käsikosketuksen opettaminen on sinällään helppoa, mutta usein sen hyödyntäminen jää vähäiseksi. Mahdollisuuksia käsikosketuksen hyödyntämiseen koiran koulutuksessa on todella paljon! Tässä jutussa on mainittu joitakin esimerkkejä.

Opettaminen

Varaa harjoittelua varten paljon pieniä palkkionameja ja naksutin. Voit käyttää myös sanallista kehua, mutta naksuttimen avulla saat tarkemmin poimittua oikean suorituksen. Jos koiralle ei ole käytetty koulutuksessa naksutinta, pitää sille ensin opettaa naksuttimen merkitys. Sama toki pätee myös sanallisen kehuun käyttöön.

Naksuttimen käyttö perustuu siihen, että eläin ehdollistetaan palkkiomerkkiin. Koira oppii yhdistämään naksautuksen, eli alun perin neutraalin ärsykkeen sille johonkin merkitykselliseen asiaan, kuten ruokaan. Koira oppii myös nopeasti ymmärtämään, että naksauksen kuullessa se on tehnyt oikein ja palkkio on tulossa. Näin koira alkaa toistaa käytöstä, josta seuraa naksaus ja palkkio.

Harjoitus: Koiran ehdollistamiseen naksuttimeen tarvitaan häiriötön ympäristö, naksutin ja paljon pieniä hyviä nameja. 1. Naksauta ja anna koiralle heti nimi. 2. Toista kymmenen kertaa ja pidä pieni tauko. 3. Toista harjoitus muutaman kerran, kuitenkin maltillisesti, ettei koira kyllästy. 4. Tee harjoitusta eri ympäristöissä. Koira on ehdollistunut naksuttimeen, kun se reagoi sen ääneen kääntymällä kohti heti äänen kuullessaan.

Kun koira on ehdollistettu naksuttimeen tai muuhun palkkiomerkkiin, voidaan alkaa harjoitella käsikosketusta. Harjoittelussa on tärkeää antaa koiran toimia oma-aloitteisesti. Parasta on olla itse ihan hiljaa ja antaa koiran miettiä.

Harjoitus: Nenäkosketus käteen. 1. Ota naksutin toiseen käteen ja pidä palkkiot helposti saatavilla taskussa tai pöydän reunalla. 2. Avaa kätesi kämmenpuoli koiraan päin koiran ollessa edessäsi ja pidä käsi paikallaan. Useimmat koirat tulevat uteliaina heti haistamaan kättä. Kun poimit tämän naksauttamalla ja palkitset koiran, olet saanut ensimmäisen onnistuneen suorituksen! 3. Odota tekeekö koira toisen kosketuksen. 4. Mikäli koira ei tee kosketusta, vie käsi selkäsi taakse ja tuo se uudestaan näkyviin ja odota taas hetki. 5. Mikäli koira ei edelleenkään tule kohti kättä, naksauta jo siitä, että se katsoo kättä. Näin saat kerrottua koiralle, että käsi on merkityksellinen asia ja sen mielenkiinto tehtävään pysyy yllä. Poimi naksauttamalla ja palkitsemalla kaikki liike mitä koira kohdistaa kättä kohti. Lopulta se koskee kättä. 6. Tee viisi toistoa kolme kertaa, muista tauot.

Koiran oppimista voidaan mitata käytöksen sujuvuudella. Voit mitata koulutuksen etenemistä laskemalla, kuinka monen sekunnin kuluessa koira tekee uuden kosketuksen palkitsemisen jälkeen tai montako palkittua käsikosketusta koira tekee vaikkapa kolmenkymmenen sekunnin aikana. Vasta kun käsikosketus on sujuvaa, voidaan siihen alkaa kouluttaa kestoja tai voimaa. Kun käsikosketusta on harjoiteltu paljon, pelkän käden avaaminen toimii koiralle vihjeenä tulla tekemään kosketus. Sanallista vihjetä ei välttämättä tarvitse lisätä kosketukseen lainkaan. Tässä vaiheessa voimme alkaa hyödyntää kosketusta muussa koulutuksessa.

Käsikosketuksen hyödyntäminen arjessa

Arjessa käsikosketusta voi hyödyntää esimerkiksi vieraiden tervehtimisessä. Koira opetetaan tekemään vieraille käsikosketus tervehtimiskäytökseenä hyppimisen sijaan. Käsikosketusta voi käyttää myös, kun opetetaan koira kulkemaan mukana.

Ohitustilanteissa tai muissa häiriöissä käsikosketus toimii hyvänä tehtävänä, jolloin koiran huomio kiinnittyy tehtävään, eikä häiriöön.

Käsikosketuksen avulla koira voi myös tietoisesti siedättää ympäristöihin ja häiriöihin. Voidaan esimerkiksi harjoitella koulutushalissa tai ryhmäkoulutuksessa olemista. Jos koira ei pysty tekemään käsikosketusta, vaikka se osaa sen hyvin, on ympäristö liian haastava tai häiriö liian suuri. Tämä kertoo meille, että kannattaa helpottaa tilannetta.

Hoitotoimenpiteisiin voi opettaa koiralle pitkäkestoisesta käsikosketuksesta. Niin kauan, kun koira pystyy pitämään kuonoaan kädessä kiinni, koira voidaan käsitellä ja sitä palkitaan käsittelystä. Jos koira osoittaa tuntevansa olonsa epämukavaksi eikä pysty tekemään

'Käsi kosketusta voi hyödyntää monin tavoin niin arjessa kuin harrastuksissakin. Ohitustilanteet, tervehtiminen, hoitotoimenpiteet, sirun luku, säkämittaus... Harrastuksissa käsi kosketusta voi käyttää koulutusapuna esim. palautuksissa, asennon vaihdoissa, ohjauksissa, perusasennossa ja vaikkapa turhautumien poistossa. Lista on oikeastaan loputon.'

kosketusta tai lopettaa kosketuksen tekemisen, sitä ei käsitellä. Koira voi näin ikään kuin kertoa itse, milloin käsittely ei ole enää sen mielestä kivaa. Näistä harjoituksista on hyötyä esimerkiksi eläinlääkärissä, erilaisissa harrastuksissa ja arjen hoitotoimissa. Lisää tietoa aiheesta löytyy termillä omaehtoinen käsittely.

Käsi kosketus harrastuksissa

Käsi kosketuksen osaamisesta on hyötyä, kun koulutetaan koiralle esineen käteen palauttamista. Damin tai jonkun muun noudettavan esineen nostaminen yhdistetään käsi kosketukseen. Näin saadaan rakennettua käteen palautus.

Koira voi myös ohjata eri harrastuslajeissa käsi kosketuksen avulla. Tämä on huomattavasti parempi tapa kuin kädessä olevalla namilla houkuttelu, koska käsi kosketus on helpompi häivyttää pois kuin namikäsi.

Asennon vaihtoja tai perusasentoa voi kouluttaa käsi kosketuksen avulla. Käsi kosketus toimii myös hyvänä turhauman poistona, jos kouluttamasi asia ei onnistukaan. Turhauma tulee usein siitä, kun koira ei ymmärrä tehtävää. Voi olla, että oletimme koiran osaavan asian ja se epäonnistuu. Vikahan on meidän, joten on hyvä antaa koiran tehdä kiva ja helppo tehtävä, josta se saa palkkion. Tällä pidämme yllä koiran motivaatiota koulutus tilanteessa.

Lopuksi

Eri laisten taitojen kouluttaminen koiralle opettaa toki koiraa, mutta se opettaa myös meitä ihmisiä ymmärtämään koiran oppimista ja kehittämään meitä kouluttajina. Käsi kosketus on kohdetyöskentelyä, käsi on kohde ja kosketus on käytös, joka kohteeseen suoritetaan. Kun opettelee ja opettaa ensin käsi kosketuksen, voi lähteä seuraavaksi kouluttamaan muita kohdetyöskentely taitoja koiralle. Kuonolla voi koskea myös muihin kohteisiin.

*- Katja Taskinen
Eläinten kouluttaja yrityksessä Salon Koirahalli*

WT-koe Lieksa 1.8. ja 2.8.2020

Suomen sileäkarvaiset noutajat ry järjestää WT-kokeen 1.8. ja 2.8.2020 Pohjois-Karjalassa, Lieksan Nurmijärvellä.

Viikonloppuna on siis kaksi eri koetta. Molempiin kokeisiin voi ilmoittautua, ja näin saa kaksi mahdollisuutta tuloksiin saman viikonlopun aikana! Ilmoittautuminen tapahtuu perinteisesti koekalenterin kautta.

Edellisestä WT-kokeesta, joka oli myös ensimmäinen täällä Lieksassa, onkin jo vierähtänyt viisi vuotta. Koe pidettiin vappuna, ja koetta edeltävänä yönä satoi reilusti lunta jo sulalle pellolle. Koe rämmittiin loskassa, mutta onnistunut päivä kuitenkin saatiin aikaiseksi, myös tulosten osalta. Ikimuistoinen päivä!

Viime vuodet ollaan järjestetty täällä Lieksassa pääosin taippareita sekä NOME-kokeita. WT-kokeita on edelleen Pohjois-Karjalassa huomattavasti vähemmän, kuin NOME-kokeita, joten uskon että WT-kokeille on kysyntää myös täällä itäisessä Suomessa.

Haaveenani on ollut jo kauan järjestää WT-koe maastoon, joka vastaa metsästysalueitamme. Vaaraiset metsät ja niiden tuomat maaston korkeuserot, karut suolammet soineen, sekä jäkäläpohjaiset mäntykankaat ovat tyypillisintä metsästysmaastoa täälläpäin.

Tukipaikkanamme toimii Pielisjärven Erä- ja kennelmiehet ry:n Toivasmaja, jonka ympäristöön kokeen rastit sijoittuvat. Paikka on tuttu meille entuudestaan ja hyväksi havaittu. Pidimme siellä muutama vuosi sitten taipparit ja NOME-B AVO-kokeen.

Maja sijaitsee kauniilla paikalla Toivaslammen rannalla aivan ”keskellä ei mitään”, n. 25 km Lieksan keskustasta. Yöpymismahdollisuutta majalla ei ole muuta kuin talokiljoille, mutta muutama asuntovaunu- ja auto mahtuu pihaan. Mahdollisuus myös saunaan.

Majoitusmahdollisuuksia löytyy Nurmijärven kylältä pienesti, mutta Lieksan ympäristössä sitten jo reilummin. Kaikki reilun puolen tunnin ajomatkan päässä. Ruokailumahdollisuuksista tiedotan lähempänä koetta.

Majoitustiedustelut suoraan majoituspaikoista. Kaikkien majoituspaikkojen tiedot löydät niiden kotisivuilta.

Majoituksia:

Nurmijärven kylä – koepaikalle n. 15 min.

- Jongunjoen matkailu (1 mökki ja huoneita)
- Nurmijärven Luonto- ja Eräkeskus (huoneita)

- Kahvila Annukka, pieni valikoima elintarvikkeita, A- ja B-oikeudet sekä ulosmyynti

Ruunaa – matkaa koepaikalle n. 40 min.

- Ruunaan Matkailu ja Neitikosken retkeilykeskus (aitta, mökkejä, huone, asuntovaunupaikat)

Keskustan ympäristö – koepaikalle n. 30 min.

- Timitranniemi camping (mökkit, leirintäalue)
- Timitranniemi (huoneita)
- Hotelli Puustelli

Kokeeseen liittyvät tiedustelut: Tiina-M. Kisonen, tiinakisonen@gmail.com, 040 5477 128
Tervetuloa Pohjois-Karjalaan!

WT-koe Lieksan Nurmijärvellä 1.8. & 2.8.2020

Kaksi eri koetta, kaksi eri mahdollisuutta!

Tuomarit: Heikki Nevalainen & Jari Särkänlahti

Ilmoittautuminen koekalenterin kautta

Tiedustelut: Tiina-M. Kisonen
tiinakisonen@gmail.com, 040 5477128

Järjestäjä: Suomen sileäkarvaiset noutajat ry

Kokeissa metsärastit!

T
E
R
V
E
T
U
L
O
A

Koiran älykkyys ja tunteet

- Artikkelin on koostettu luentomuistiinpanoista Helena Telkänrannan luennolta 1.3.2020 / Mari Mamia

Koiran älykkyys

Älykkyyttä on niin koirilla kuin ihmisilläkin monia eri lajeja. Kykyä havaita ja ennustaa miten toiset yksilöt missäkin tilanteessa toimivat kutsutaan sosiaalisesti älykkyudeksi. Se, että yksilö hahmottaa tarkoituksenmukaisimman reitin on osoitus tilanhahmotuskyvystä. Mallioppiminen on uuden taidon omaksumista katsomalla toisen esimerkkiä ja oivaltava oppiminen tarkoittaa uuden ratkaisun keksimistä tarvitsematta käyttää yrittäystä ja erehdystä. Työkalujen käyttö, eli tavaroiden käsitteleminen ongelmien ratkaisemiseksi on yksi älykkyuden muoto. Yhteistä eri älykkyiden lajeille on se, että yksilöllä on kyky ymmärtää asioiden välisiä suhteita itse, ilman että joku muu on sen hänelle opettanut.

Koiran älykkyyttä tutkittaessa on havaittu muun muassa se, että monet koirayksilöt onnistuvat päättämään herkun kätköpaikan toisten koirien tai ihmisten kehonkielystä. Esimerkiksi ihmisen osoittaessa katseellaan, tai jollain kehonosallaan kätköpaikkaa, koirat pystyvät päättämään herkun olevan osoitetussa suunnassa ja löytävät sen. Koirat oppivat myös sanoja nimilappuina esineille, eräät yksilöt jopa yli tuhannelle esineelle, kuten maailman fiksuimmaksi koiraksi tituleerattu bordercollie Chaser, jolle sen omistaja, psykologian professori John Pilley opetti 1022 eri esineen (lelun) nimen. Yksilölliset erot koirien älykkyudessa ovat suuria, mutta roturyhmien välillä ei mainittavia eroja ongelmanratkaisukyvyssä ole.

Monesti olisi houkuttelevaa selittää epäonnistumista koiran kouluttamisessa sen älykkyydellä tai älykkyuden puutteella. Tutkimus kuitenkin tyrmää älykkyuden ja koulutettavuuden yhteyden koirilla. Tutkimuksissa on osoitettu, että koiran koulutustuloksissa kaikkein eniten vaikuttavat kouluttajan taidot. Toiseksi eniten koulutustulokset riippuvat koulutusmenetelmästä: positiivinen vahvistaminen tuottaa nopeimman oppimisen ja luotettavimman suorituksen. Tutkimuksissa on todettu vanhanaikaisella rankaisuun perustuvalla koulutuksella koulutettujen koirien kroonisen stressitason olevan jatkuvasti koholla. Krooninen stressi vaikuttaa erittäin epäsuotuisasti koiran koulutettavuuteen, oppimiskykyyn ja kykyyn rauhoittua. Lisäksi krooninen stressi voi aiheuttaa koiran luonteen muuttumisen vetäytyväksi, sekä fyysisiä ongelmia kuten vastustuskyvyn heikkenemistä tai vatsavaivoja. Kaikki koirien koulu-

Kuva © Pihla Pavas

tusmenetelmät perustuvat ehdollistumiseen, joka toimii yksinkertaisimmillakin eläinlajeilla. On kuitenkin todettu, että älykäs yksilö voi oppia ja yleistää hiukan nopeammin kuin muut yksilöt.

Vertailtaessa koiria muihin eläimiin on tutkimuksissa todettu muun muassa sian ymmärtävän peilikuvan huomattavasti paremmin kuin koira. Susi ja dingo ovat etevämpiä itsenäisessä ongelmanratkaisussa ja tilanhahmotuksessa kuin koira, kun taas koira oppii ihmisen eleiden merkityksiä helpommin kuin susi. Lukumäärien välisten suhteiden hahmotuskyky on koirilla samaa luokkaa kuin nisäkkäillä ja linnuilla keskimäärin. Koira ei opi ymmärtämään lauseita kuten ihmisapinat, isot papukaijat ja delfiinit, vaan koira oppii yleensä maksimissaan 2 sanaa. Kissojen älykkyys on samaa tasoa kuin koirien, mutta usean toimijan tarkkailu onnistuu koirilta kissoja paremmin.

Koiran tunteet

On tunnettua, että järki ja tunteet voivat olla ristiriidassa yhdessä ja samassa yksilössä. Järjen tasolla tiedämme jonkin ratkaisun olevan oikein ja järkevää, mutta tunteet toitottavat jotain muuta. Ja näin se on tutkitustikin. Perustunteet ovat aivojen kemiallisia tapahtumasarjoja ja ne syntyvät aivojen limbisessä järjestelmässä. Ne eivät siis liity mitenkään rationaalisen ajatteluun, joka taas tuotetaan myöhäisaivokuoressa. Perustunteita esiintyy kaikilla selkärangkaisilla eläimillä ja ne ovat periytyneet miljoonien vuosien takaa vedessä eläneiltä esi-isiltämme. Nykytietämyksen valossa eläinten tunteet rusto- ja luukaloista

nisäkkäiden ja liskojen kautta lintuihin ovat yhtä voimakkaita ja intensiivisiä kuin ihmisen.

Ilo ja mielihyvä voidaan jakaa kahteen eri osaan, tavoitteluvaiheeseen ja nauttimisvaiheeseen. Tavoitteluvaiheessa valpas odotus tai yrittäminen lisäävät koiran aivoissa dopamiini-hormonin eritystä, jolloin sympaattinen hermosto aktivoituu. Dopamiinia voitaisiin kutsua myös keskittymishormoniksi ja se on erittäin tärkeä koiran koulutuksessa. Nauttimisvaiheessa serotoniini-hormonin erityks lisääntyy, parasympaattinen hermosto aktivoituu ja koira rentoutuu.

Kiintymys ja hoiva on tunnistettu esimerkiksi koiraemon ja pennun tunteena toisiaan kohtaan. Myös perheenjäsenten, eli oman lauman kumppanuussuhteissa on tunnistettu koirilla kiintymystä. Kiintymystä aiheuttaa oksitosiini-hormoni, jota voitaisiin kutsua myös nimellä onnellisuushormoni. Samaa hormonia erittyy ihmisillä, niin miehillä kuin naisillakin, ollessamme rakastuneita, tai kun meillä on pieni vauva. Koiralla on todettu ihmiseltä saadun ystävällisen katsekontaktin myös vapauttavan oksitosiinia, joka voidaan tulkita kiintymyksen tunteeksi. Pitkän ja tiukan tuijotuksen koira kokee kuitenkin uhkana.

Koira on yksi harvoista eläimistä, joka leikkii aikuisenakin. Koiran hyvinvointi lisää koiran halua leikkiä ja leikki taas lisää koiran hyvinvointia. Koirat leikkivät monin eri tavoin kuten sosiaalisesti painimalla, liikunnallisesti toisiaan jahtaamalla tai erilaisia esineitä repimällä. Tutkimuksissa ei ole havaittu eroja erilaisten leikkimistyilien ja koiran

hyvinvoinnin välille vaan kaikenlainen leikkiminen on koiran hyvinvoinnille suotuisaa. On tutkittua, että koira leikkii, kun se voi hyvin ja tuntee olonsa turvalliseksi. Ja toisaalta, koira lopettaa ensimmäisenä leikkimisen, kun se kokee pahaa oloa ja turvattomuutta.

Koiran perustunne seksuaalisuus on pitkälti geenien ohjaamaa ja se aktivoituu juoksuaikana, mutta koiran seksuaalisuuden motivaatioon vaikuttavat oppiminen ja positiiviset tai negatiiviset kokemukset.

Pelko on osittain synnynnäistä ja osittain opittua ja se kohdistuu havaittuun vaaraan tai uskomukseen vaaran olemassaolosta. Koiran toistuvat pelkokokemukset lisäävät myös koiran yleistä arkuutta sekä kroonista stressiä.

Aggressio jaetaan puolustus-, kilpailu- ja saalistusaggressioon. Puolustusaggression aivokemia muistuttaa hyvin paljon pelkoa, kun taas kilpailuaggression ja etenkin saalistusaggression aivokemia muistuttaa mielihyvän tavoittelua ja koira voi aggressiosta huolimatta hyvin. Puolustusaggressiota tunteva koira voi erittäin huonosti. Mikäli tunnetila jatkuu pitkään, koira altistuu krooniselle stressille.

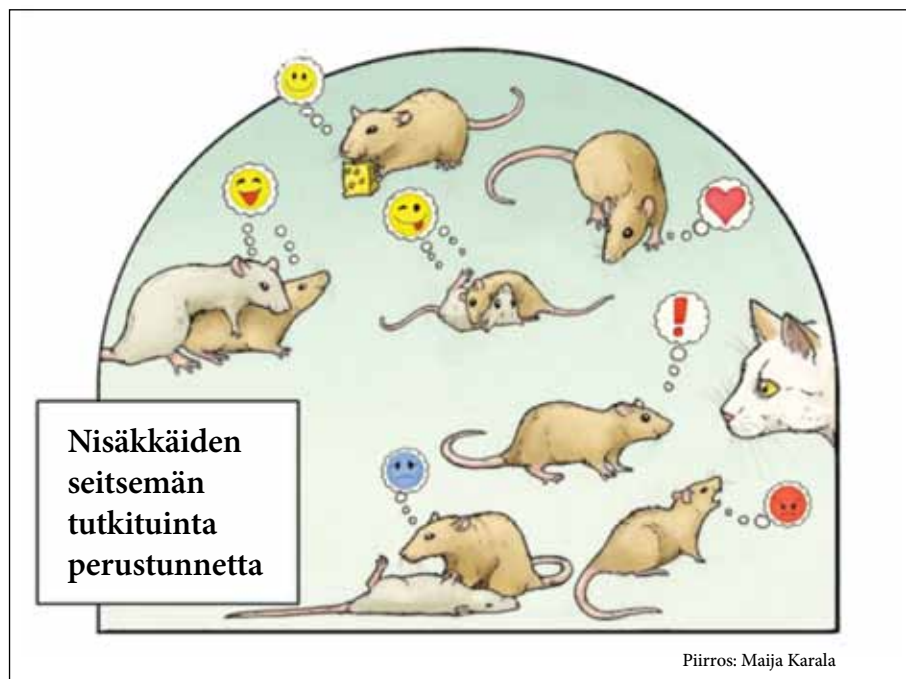
Koirien on todettu tuntevan surua hyvin samankaltaisissa tilanteissa kuin ihmisen. Esimerkiksi sosiaalisen kumppanin katoaminen tai kuolema aiheuttaa koiralla voimakkaan, epämiellyttävän oksitosiinivajeen.

Koiran älykkyys ja tunteet eivät suoranaisesti korreloi keskenään. Älykkyyden määrä ei vaikuta perustunteiden voimakkuuteen, mutta se vaikuttaa siihen, mitä muita tunteita kuin perustunteita eläin voi kokea.

Muita koirilla tunnistettuja tunteita

Myös muita kuin perustunteita koirilla on tutkittu, mutta vielä vähäisesti. Lisäksi on tutkittu fyysisiä tuntemuksia, kuten nälkä, jano, kipu ja sairauden tunne. Kivun ja etenkin kroonisen kivun tunnistaminen koirilla on hyvin haastavaa. On kuitenkin tunnistettu, että esimerkiksi rähinäherkkyys tai eroahdistus voivat olla oireita kroonisesta kivusta.

Koirilla on tunnistettu tunteiden tarttuminen, joka on hyvin yleistä sosiaalisilla nisäkkäs-, lintu- ja kalalajeilla. Koira siis kokee saman tunteen kuin sen kumppani, vaikka ei ymmärräkään miksi. Esimerkkejä tunteiden tarttumista eläimillä on esimerkiksi pentulaatikossa tapahtuva leikki. Ensimmäinen pentu leikkii, toinen alkaa myös leikkiä, kolmas ja niin edelleen kunnes pentulaatikossa on täysi kuhina päällä. Tunne on peräisin ajalta, jolloin lauman elinehto oli toimiminen esimerkin mukaan, vaikka jokainen yksilö ei tiennyt miksi esimerkiksi paetaan. Paikalleen tunnetilojaan aprikoimaan jääneet filosofit karsiutuivat armotta eloonjäämiskamppailussa. Koirien on tunnistettu myös kokevan empatiaa, eli ne ymmärtävät mitä toinen eläin tuntee. Monet koirat tuntevat

'Seitsemän tutkituinta perustunnetta ovat seksuaalisuus, ilo ja mielihyvä, kiintymys ja hoiva, leikki, pelko, aggressio sekä suru.'

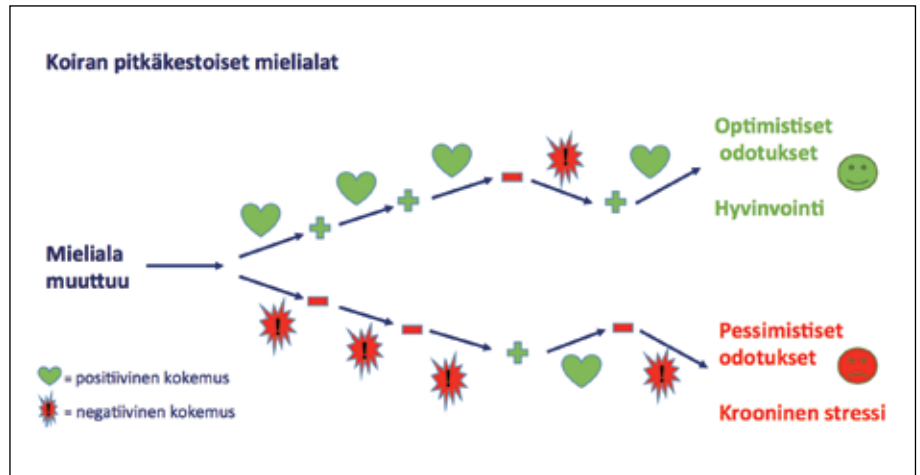
empatiaa esimerkiksi tilanteessa jossa perheeseen on syntynyt vauva. Koira ei ole totunut saamaan vauvalta hellyyttä, ruokaa tai huomiota, mutta vauvan itkiessä koira silti menee vauvan lähelle koskettaen ja lohduttaen. Koira ei siis tässä tilanteessa ole ehdollistunut saamaan toiminnastaan palkkiota, vaan toimii empatia-tunteen ohjaamana. Empatiaa esiintyy sosiaalisilla lajeilla ja sitä on tutkittu norsuilla, delfiineillä, ihmisapinoilla, rotilla ja koirilla.

Koirat eivät juurikaan reagoi tietoon toisen yksilön menneistä tai tulevista tunteista, tai koeta muuttaa toisen yksilön tulevia tunteita haluamukseen. Siksi syyllisyyden, häpeän, mielenosoituksen tai kostamisen tunteet ovat eläinmaailmassa hyvin harvinaisia ja niitä tavataankin lähinnä vain ihmisellä ja eräillä apinoilla. Täten koirat eivät myöskään tunne esimerkiksi sisaruskateuteen verrattavaa mustasukkaisuutta, vaan omistajansa syliin tarmokkaasti hakeutuva koira haluaa vaikuttaa omaan tunnetilaansa saamalla omistajaltaan huomiota. Koiran motiivina ei myöskään ole toisen yksilön hallitseminen, vaan koira yrittää aina vaikuttaa omaan tunnetilaansa. Siten siis koira, joka pureskelee omistajan poissa ollessa hänen kenkäänsä, ei protestoi omistajan poissaololle ja yrittää näin vaikuttaa omistajansa tunnetilaan, vaan yrittää tyydyttää omat käyttäytymistarpeensa ja vaikuttaa omaan tunnetilaansa tyyntävästi. Pureskelu on yksi koiran tärkeimmistä mielihyvän tuottajista.

On tutkittua, että koiran tunnetilat ja odotukset korreloivat suuresti koiran kokemuksiin. Ja kokemukset vaikuttavat koiran pitkäkestoiseen mielialaan. Jos koira pääsääntöisesti on tottunut kokemaan positiivisia tunnetiloja ja saamaan positiivisia kokemuksia esimerkiksi koulutustilanteessa, se voi hyvin ja sillä on optimistiset odotukset koulutustilanteelle, vaikka se välillä saisikin samassa tilanteessa negatiivisia kokemuksia. Kun taas toisin päin, jos koira pääsääntöisesti on tottunut saamaan vain negatiivisia kokemuksia esimerkiksi koulutustilanteesta, sillä on kertautuneet pessimistiset odotukset, eikä jokin positiivinen kokemus samassa tilanteessa vaikuta positiivisesti sen odotuksiin ja pitkäkestoiseen mielialaan kokonaisuutena. Runsaat negatiiviset kokemukset ja koiran mielialan pessimistiset odotukset lisäävät koiran kroonista stressiä.

Krooninen stressi ja sen vaikutukset koiran elimistöön

Lyhytkestoinen, hyvä stressi, auttaa koira vaikeissa tilanteissa. Stressaantunut koira tuntee kuitenkin aina myös ahdistusta. Stressitilanteessa koiran adrenaliinitaso nousee ja se jatkaa nousuaan vielä 2-15 minuuttia tilanteen jälkeen. Adrenaliinitasot eivät laske kovin nopeasti, vaan ne voivat pysyä korke-

'Jos koira pääsääntöisesti on tottunut kokemaan positiivisia tunnetiloja ja saamaan positiivisia kokemuksia esimerkiksi koulutustilanteessa, se voi hyvin ja sillä on optimistiset odotukset koulutustilanteelle, vaikka se välillä saisikin samassa tilanteessa negatiivisia kokemuksia. Kun taas toisin päin, jos koira pääsääntöisesti on tottunut saamaan vain negatiivisia kokemuksia esimerkiksi koulutustilanteesta, sillä on kertautuneet pessimistiset odotukset, eikä jokin positiivinen kokemus samassa tilanteessa vaikuta positiivisesti sen odotuksiin ja pitkäkestoiseen mielialaan kokonaisuutena.'

alla vielä 2-6 päivää stressaavan tapahtuman jälkeen tilanteesta riippuen. Siksi liian voimakas stressitason kohoaminen voikin romahduttaa koiran suoritusosan jopa useiksi päiviksi. Koirasta saattaa tulla yliherkkä ja levoton. Se ei pysty keskittymään, kontrolloimaan käytöstään, ajattelemaan eikä päättelemään. Koira saattaa reagoida tilanteeseen nähdessään liian voimakkaasti ja kaavamaisesti. Stressaantunut koira ei myöskään pysty opettelemaan uusia asioita.

Koiran elimistö kestää hyvin lyhytaikaista, pientä stressitason kohoamista, mutta pitkäkestoinen, krooninen stressi aiheuttaa vähitellen muutoksia koiran elimistössä jotka voivat esiintyä koiralla psykosomaattisina vaivoja sekä aggressiivisuutena. Koira siis saattaa sairastua henkisesti, mutta myös fyysisesti. Kroonisen stressin seurauksena kortisolia erittävät lisämunaisten kuorikerrokset paksuuntuvat ja koiran vereen erittyä jatkuvasti liikaa kortisolia, joka tunnetaan stressihormonina. Kortisoli nostaa tunnetusti verenpainetta ja verensokeria sekä vaikuttaa uni-valverytmiin ihmisillä, mutta näin käy myös koirilla. Liiallinen stressihormonin erittyminen aiheuttaa ruuansulatusongelmia, oppimishäiriöitä, keskittymiskyvyn puutetta tai jopa immunologisia häiriöitä ja se voi hidastaa myös sukupuolihormonien toimintaa. Kroonisen stressin tunnistaminen koiralla voi olla hyvin vaikeaa, koiran oireilla niin monin eri tavoin. Kroonista stressiä kokevan koiran kouluttaminen ei ole mielekästä, eikä

kroonisesti stressaantunut koira edes pysty ottamaan vastaan ja oppimaan uusia asioita. Tällaisessa tilanteessa omistajan tärkein tehtävä olisikin tunnistaa, mistä koiran krooninen stressi on peräisin ja pyrkiä etsimään keinot stressitilan purkamiselle.

Koiran luontaiset käyttäytymistarpeet

Koiran luontaisella käyttäytymisellä tarkoitetaan kaikkea sitä käyttäytymistä ja tekemistä, jota koira toteuttaisi luonnossa. Käyttäytyminen voidaan jakaa karkeasti kahteen, ulkoisesti motivoituneeseen käyttäytymiseen ja sisäisesti motivoituneeseen käyttäytymiseen. Esimerkiksi pedoilta pakeneminen luetaan ulkoisen motivoivan tekijän (pedon) tuottamaksi käyttäytymiseksi. Sisäisesti motivoitunut käyttäytyminen taas on koiran käyttäytymistarve, joka voi olla vuodenaikasta tai iästä riippuvainen, kuten esimerkiksi pesänrakennus. Päivittäin tai muutoin usein ilmenevä käyttäytymistarve, kuten ravinnonhankinta ja ympäristön tutkiminen ovat myös sisäisen motivaation käyttäytymistarpeita. Kaikilla kotieläimillä on jäljellä luonnonvaraisten esi-isänsä käyttäytymistarpeita lähes täysin muuttumattomina. Koiralle on esimerkiksi erittäin harvinaista, että se seuraisi saaliseläimen jälkeä (veri- tai muu hajuvana) väärrään suuntaan. Tämä ominaisuus on peritty sudelta ja on edelleen vahvana koiran perimässä.

Koiran käyttäytymistarpeiden osa-alueita ovat sosiaalinen kanssakäyminen ja pysyvät sosiaaliset suhteet. Tämän voi havaita

muun muassa saman talouden koirien keskuudessa. Jos koirat tulevat toimeen keskenään ne usein luovat erittäin vahvan keskinäisen suhteen. Koirien sosiaalisissa suhteissa omistajan tulee kuitenkin muistaa, että koira saa täyden sosiaalisen hyödyn toisista koirista vain, jos se on nuoresta pitäen saanut tarpeeksi paljon ja turvallisia koira-kontakteja. Liikkumisen vapaus, jota tulisi olla koiran hyvinvoinnin kannalta paljon, monipuolista ja erilaisissa ympäristöissä (erilaiset maastot ja ympäristöt, metsä, uiminen jne.), jossa koiralla on mahdollisuus tehdä valintoja ja vaikuttaa omaan olotilaansa ja tunnetilaansa. Lajityyppillinen ravinnonhankinta, kuten etsiminen ja pureskelu, sekä erällä roduilla myös repiminen ovat koiralle hyvin tavallisia käyttäytymistarpeita. Joillain koirilla on edelleen vahvasti perimässään suelta peritty kaivamisen tarve.

Mielihyväbudjetti

Koiran hyvinvoinnin mittaria, hyvinvointikapasiteettia, voidaan kutsua mielihyväbudjetiksi. Se käsittää kaikki ne toiminnot, joita koira tarvitsee päivittäin tai lähes päivittäin, jotta eräiden tärkeimpien hermovälittäjäaineiden ja hormonien (muun muassa dopamiini, serotoniini, endorfiinit, oksitosiini) erityys pysyy normaalilla tasolla. Kun koiran mielihyväbudjetti on tasapainossa, se lisää koiran hyvinvointia ja ehkäisee useimpia käyttäytymisongelmia. Useimmat käyttäytymisongelmat alkavat koiran omatekoisista yrityksistä korjata aivokemiallisen epätasapainon aiheuttamaa pahaa oloa.

Koiran mielihyväbudjetin tärkeimpiä osia:

- Sosiaalinen kontakti ihmiseen, toiseen koiraan tai muuhun eläimeen
- Monipuolisissa ympäristöissä liikkuminen
- Vapaana juokseminen
- Etsiminen, kuonotyöskentely
- Pureskeleminen, erällä roduilla myös repiminen
- Erällä roduilla takaa-ajaminen, pieninä määrinä
- Erällä roduilla kaivaminen

Kuva © Pihla Pavas

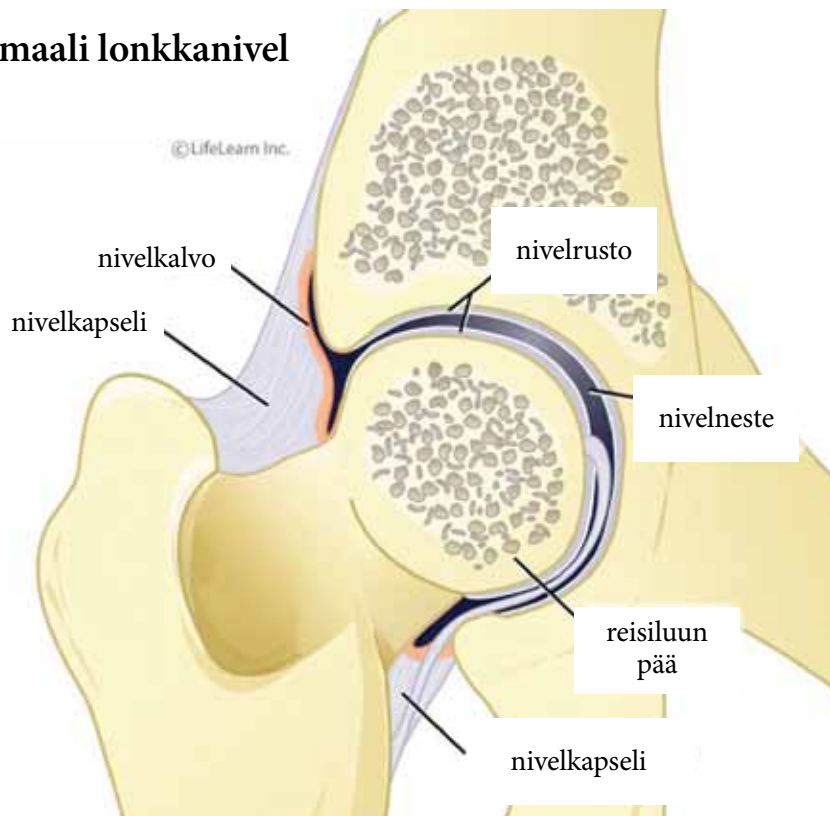
Tarvittava määrä kutakin toimintoa riippuu rodusta ja yksilöstä. Sellaiset tilanteet, jolloin voi antaa koiralleen mahdollisuuden juosta vapaana, lisäävät huomattavasti koiran mielihyväbudjettia ja ovat koiralle tärkeä mahdollisuus itsensä toteuttamiseen, tunnetilojen tasapainottamiseen ja omien valintojen tekemiseen.

Lähes kaikille roduille on hyvinvoinnin kannalta tärkein asia saada olla vapaana ja näin toteuttaa omien tahtotilojensa mukaista liikumista, etsimistä ja haistelua. Omistajan tulee silti aina muistaa, että koiran pitäminen vapaana tulee tehdä vaarantamatta luonnon eläimiä, poikasia tai pesintää ja kunnioittamalla laissa määriteltyjä kiinnipitoaikoja. //

Lonkkaniveleen kehityshäiriö anatomian näkökulmasta

Tämä artikkeli on kirjoitettu kandidaatin työn pohjalta anatomian näkökulmasta ottamatta sen enempää kantaa hoitomuotoihin, ympäristötekijöihin tai Kennelliiton antamiin lonkkalausuntoihin.

Normaali lonkkanivel

Lonkkaniveldysplasia on yleisin ortopedinen sairaus koirilla, varsinkin monilla isoilla koiraroduilla. Sairaus on perinnöllinen ja siihen vaikuttaa useita geenejä, jolloin sen periytyvyttä on hankala ennustaa. Myös ympäristötekijöillä, kuten ruokavaliolla ja liikunnalla, on oma roolinsa sairauden kehittymiseen ja etenemiseen.

Kun koiranpennut syntyvät, niiden lonkkanivelissä ei juuri ole keskenään eroavaisuuksia. Kuitenkin jo luovutusikäisillä pennuilla voitaisiin teoriassa havaita eroavaisuuksia lonkkaniveleen löysyydessä. Oireilu ja sairauden eteneminen alkaa yleensä 4-12kk ikäisenä. Tyypilliset oireet ovat haluttomuus liikkua, vaikeudet mennä makuulle ja nousta ylös, naksumista muistuttavat äänet nivelistä, ontuminen ja kipuilu.

Lonkkaniveltä muodostavat lantion luista muodostunut lonkkamalja, reisiluun pää

sekä useat ligamentit eli nivelsiteet, jotka kiinnittävät näitä toisiinsa. Niveltä rajaavana tekijänä sen ympärillä on nivelkapseli ja nivelen sisässä on nivelnestettä vähentävässä kitkaa. Lonkkaniveltä kutsutaan palloniveleksi, sillä se mahdollistaa ojennus- ja koukistusliikkeiden lisäksi myös lähennys-, loitonnu- ja rotaatioliikkeitä. Koiralla ja kissalla lonkkaniveleen liikeradat ovat laajat, mutta esimerkiksi hevosella liike on lähinnä eteen-takase suuntaista. Laajat liikeradat mahdollistavat esimerkiksi kyykkäamisen tai jalan nostamisen pissatessa sekä korvan rapsuttamisen takajalalla. Suuret lihakset lonkkaniveleen ympärillä suojaavat niveltä ulkoisilta iskuilta, mutta aiheuttavat samalla myös sen, ettei lonkkaniveltä ole mahdollista tunnustella ja arvioida samalla tavalla kuin vaikka tassun pieniä nivelä.

Lonkkaniveldysplasian suurimpana altistavana tekijänä pidetään nivelen löysyyttä,

mikä aiheuttaa sen, ettei reisiluun pää ja lonkkamalja sovi toisiinsa. Rasituksessa syntyvät voimat aiheuttavat epäsovivassa nivelessä voimia väärin kohtiin, joista voi aiheutua esimerkiksi rustovaurioita ja mikromurtumia, jotka taas edesauttavat sen, että yhteensopivuus entisestään vähenee. Näiden seurauksena lonkkamalja alkaa madaltua, reisiluun pää tasoittuu ja nivelsiteet voivat paksuuntua. Pahimmillaan nivelsiteitä voi myös revetä irti kiinnityskohdistaan. Epätasapainossa oleva nivel alkaa tuottaa paljon huonolaatuista nivelnestettä korjatakseen vahinkoja aiheuttaen painetta niveltä rajaavaan nivelkapseliin.

Pitkään jatkunut kuormitus sairastuneessa nivelessä johtaa yleensä ennen pitkään nivelrikkoon. Jos koira ei pentuna ole vielä oireillut, se alkaa yleensä tässä kohtaa sairauden etenemistä. Tällöin niveleen vapautuu hajottavia entsyymejä, mikä edesauttaa nivelen jäykistymistä ja luun uudismuodostusta, jolloin nivelen kyky ottaa iskuja vastaan heikentyy ja liikeradat rajoittuvat. Muuttunut nivelneste ei suojaa enää kitkalta yhtä hyvin. Muutokset ovat palautumattomia ja niitä on enää vaikea edes kirurgisesti hoitaa. Tutkimuksissa on todettu, että yhden nivelen nivelrikko voi altistaa myös muita nivelä.

Paras tapa estää sairaus on käyttää jalostukseen ainoastaan terveitä yksilöitä. Jalostuksen ohella on tärkeää huolehtia koiralle sopivasta ravinnosta ja liikunnasta. Pennun ontumista ei kannata ohittaa, sillä puuttuminen aikaisessa vaiheessa levolla, lääkkeellisillä tai kirurgisilla hoidoilla parantaa koiran ennustetta huomattavasti. Koira voi pärjätä löysempienkin nivelien kanssa pitkään, jopa koko elämän, jos taudin etenemistä saadaan hidastettua, eikä sillä ole kohtuutonta ylipainoa lisäämässä nivelten kuormaa.

Tiivistelmä eläinlääketieteen opiskelijan Janita Laurin kandidaatin työstä "Lonkkaniveldysplasian aiheuttamat muutokset koiran lonkkaniveleen rakenteeseen".

Sileäkarvaisten noutajien rekisteröinnit 2019

Vuonna 2019 rekisteröitiin kaikkiaan 29 pentuetta, joissa oli yhteensä 232 pentua. Pentueiden määrä oli hieman edellistä vuotta pienempi: pentueita oli kolme vähemmän ja pentuja 17 vähemmän. Kahdessa yhdistelmässä käytettiin samaa urosta. Viidessä pentueessa käytettiin ulkomaista urosta, jotka kaikki olivat ruotsalaisia.

Rekisteröidyistä pentueista 16 (55%) täytti jalostustyöohjeen vaatimukset. Vastaava osuus vuonna 2018 oli 53%. Niissä pentueissa, joissa vaatimukset eivät täyttyneet, oli syynä joko rodunomaisen koetuloksen puuttuminen toiselta tai molemmilta vanhemmilta, puuttuva terveystutkimustulos, sukusiitoskerroin tai uroksen pentuemäärä. Neljän pentueen osalta ei ollut tehty jalostustiedustelua.

Uusia tuonteja vuonna 2019 rekisteröitiin kaikkiaan 13 kappaletta (edellisvuonna 17). Tuontimaat olivat: Ruotsi 7, Puola 2 sekä Italia, Tanska, Kanada ja Venäjä yksi kustakin. Jalostustoimikunta käsitteli vuoden 2019 aikana 48 tiedustelua, joista 28 (58%) täytti jalostustyöohjeen vaatimukset. Vaatimukset jäivät täyttymättä puuttuvan koetuloksen, puuttuvan terveystutkimustuloksen osalta ja yhdessä tapauksessa jälkeläisten pienen lonkkakuvausmäärän takia. Vuoden aikana ei ole ilmoitettu yhtään vientiä. Ulkomaille viettyjä pentuja ei oteta huomioon Aktiivisin kasvattaja -laskelmassa.

*** täyttää jalostustyöohjeen vaatimukset
ei tiedustelua

synt. 25.6.2019 / ALLIKON ***

isä SE61490/2012 Waenddu Brock

emä FI20664/14 Allikon Tulinen Lempi

FI39951/19 uros Allikon Kaakana
FI39950/19 uros Allikon Kamppi
FI39952/19 uros Allikon Kitkuttaja
FI39949/19 uros Allikon Kontio
FI39953/19 uros Allikon Kyntölintu
FI39954/19 uros Allikon Käärikkiäinen
FI39948/19 narttu Allikon Kaarne

synt. 19.1.2019 / BIEHKAN ***

isä FI24888/12 FI MVA Noanarkin Taxidea Taxus

emä FI22990/14 Biehkan Sukkula

FI16253/19 uros Biehkan Huihai
FI16252/19 uros Biehkan Riprap
FI16254/19 uros Biehkan Rokrok
FI16251/19 uros Biehkan Soosoo
FI16258/19 narttu Biehkan Hiphop
FI16260/19 narttu Biehkan Paipai
FI16259/19 narttu Biehkan Piipaa
FI16256/19 narttu Biehkan Rairai
FI16261/19 narttu Biehkan Suitsait
FI16255/19 narttu Biehkan Tiutau
FI16257/19 narttu Biehkan Tuitui

synt. 7.6.2019 / BLACKPICKS

isä FI22224/18 Blacfriar Tribesman

emä FI54803/13 Blackpicks Amado Mio

FI36638/19 uros Blackpicks Remedy
FI36639/19 uros Blackpicks Right As Rain
FI36637/19 uros Blackpicks Skyfall
FI36640/19 uros Blackpicks Water And A Flame
FI36644/19 narttu Blackpicks Daydreamer
FI36643/19 narttu Blackpicks Hello Its Me
FI36641/19 narttu Blackpicks Million Years Ago
FI36642/19 narttu Blackpicks One And Only

synt. 15.5.2019 / BÄNHOLMENS ***

isä FI26936/09 Gunpoint's Pocket Rocket

emä † FI30329/15 Trollskogen Good Day Sunshine

FI31656/19 uros Bänholmens Aftonandakt
FI31654/19 uros Bänholmens Aftonbad
FI31655/19 uros Bänholmens Aftonskola
FI31657/19 uros Bänholmens Aftonsång
FI31653/19 narttu Bänholmens Aftonbön
FI31652/19 narttu Bänholmens Aftonrodnad
FI31650/19 narttu Bänholmens Aftonstjärna
FI31651/19 narttu Bänholmens Aftonstund

synt. 4.3.2019 / CELTAIR ***

isä FI38772/15 FI MVA Wildzeal Turn This World Around

emä FI38705/15 FI MVA Celtair Rumour Has It

FI21446/19 uros Celtair Walk This Way
FI21447/19 uros Celtair Welcome To My World
FI21448/19 uros Celtair Who Knows
FI21449/19 uros Celtair Winnie The Pooh
FI21450/19 uros Celtair Woody Woodpecker
FI21451/19 narttu Celtair West Side Story
FI21452/19 narttu Celtair Wild Smile
FI21453/19 narttu Celtair Wish Me Luck At Sniffens

synt. 21.6.2019 / DAKOTASPIRIT

isä SE47656/2012 SE MVA(N) NOJV-13 PMJV-13 PMJV-13 JV-13 V-13
Caci's lovely Prince Cake

emä FI29939/19 Dakotaspirit Walking In Memphis

FI41456/19 uros Dakotaspirit Carpe Diem
FI41450/19 uros Dakotaspirit Hulluuden Highway
FI41451/19 uros Dakotaspirit Kuussa Tuulee
FI41452/19 uros Dakotaspirit Maailma On Tehty Meitä Varten
FI41454/19 uros Dakotaspirit Pulp Fiction
FI41453/19 narttu Dakotaspirit Haloo Helsinki
FI41455/19 narttu Dakotaspirit Rakas

synt. 17.4.2019 / DANTARAN

isä FI43820/17 EEJV-18 BALTV-18 Flatts More Charming

emä FI33460/13 FI MVA EE MVA BALTV-18 Dantaran Day Of My Life

FI27157/19 uros Dantaran High And Mighty
FI27158/19 uros Dantaran High Five
FI27156/19 uros Dantaran Highlander
FI27159/19 narttu Dantaran Her Royal Highness
FI27162/19 narttu Dantaran High Fidelity
FI27160/19 narttu Dantaran Highway To Heaven
FI27161/19 narttu Dantaran Hunting In High Heels
FI27164/19 narttu Dantaran No Mountain Too High
FI27163/19 narttu Dantaran Sky High

synt. 4.4.2019 / FINNFLATS

isä FI30441/15 FI JVA LT MVA LTV-19 Morrini Carrock Beck
emä FI14489/15 FI MVA Finnflats Inari

FI25350/19	uros	Finnflats Man O'War
FI25351/19	uros	Finnflats Marengo
FI25352/19	uros	Finnflats Matador
FI25353/19	uros	Finnflats Milton
FI25354/19	uros	Finnflats Moorlands Totilas
FI25355/19	narttu	Finnflats Mannequin
FI25356/19	narttu	Finnflats Marimin
FI25357/19	narttu	Finnflats Meadow Trish
FI25358/19	narttu	Finnflats Merengue
FI25359/19	narttu	Finnflats Miss Citation
FI25360/19	narttu	Finnflats Moni Maker
FI25361/19	narttu	Finnflats Monoceros
FI25362/19	narttu	Finnflats Mystique

synt. 4.8.2019 / FLAT POWER * ###**

isä SE54820/2015 SE MVA(N) V-18 V-19 Almanza Backseat Driver
emä FI55302/16 FI MVA EE MVA Almanza Exception With A Twist

FI44188/19	uros	Flat Power Lilac Garden
FI44189/19	uros	Flat Power Lilac Heart
FI44190/19	uros	Flat Power Lilac Sky
FI44191/19	uros	Flat Power Sensation Lilac
FI44196/19	narttu	Flat Power Lilac Dream
FI44193/19	narttu	Flat Power Lilac Honey
FI44194/19	narttu	Flat Power Lilacs For Love
FI44192/19	narttu	Flat Power Miracle Of Lilac
FI44195/19	narttu	Flat Power Mystery Of Lilac
FI44197/19	narttu	Flat Power Passion For Lilac

synt. 28.3.2019 / FLATKISS ***

isä FI24944/13 FI MVA Flatkiss Gambler Man
emä FI29033/15 FI MVA Dantaran Everything She Wants

FI24943/19	uros	Flatkiss Jamrock Dude
FI24944/19	uros	Flatkiss Jokes Aside To You
FI24945/19	uros	Flatkiss Judgement Day
FI24946/19	narttu	Flatkiss Jewel Of Baycity
FI24947/19	narttu	Flatkiss Join My Life
FI24948/19	narttu	Flatkiss Journey To Dreams
FI24949/19	narttu	Flatkiss Joyful Hippie

synt. 23.5.2019 / FLATOUT ***

isä FI40293/09 FI MVA FI TVVA FI VPVA Harvahampaan Go For Success
emä FI41817/14 RO MVA Flatout Google It

FI34503/19	uros	Flatout I Am Flash
FI34504/19	uros	Flatout I Am The Son Of Superman
FI34505/19	narttu	Flatout I Am Wonder Woman

synt. 10.10.2019 / HARVAHAMPAAN ***

isä SE16809/2013 C.I.E FI MVA SE MVA(N) NO MVA LT MVA SEJV-13
Flutterhaft Face The Evil

emä FI42707/13 C.I.B C.I.E FI MVA EE MVA LT MVA JV-14
Harvahampaan Like A Hurricane

FI52219/19	uros	Harvahampaan Rain In Buckets
FI52220/19	uros	Harvahampaan Raining Cats And Dogs
FI52222/19	uros	Harvahampaan Rebellion In The Rain
FI52221/19	uros	Harvahampaan Risk Of Rain
FI52225/19	narttu	Harvahampaan Rain And Thunder
FI52227/19	narttu	Harvahampaan Rain Or Shine
FI52226/19	narttu	Harvahampaan Rain Warning
FI52224/19	narttu	Harvahampaan Raindancer
FI52223/19	narttu	Harvahampaan Romance In The Rain

synt. 13.3.2019 / HULAVUOREN ***

isä FI38585/16 FI MVA Heilurihännän Eye Of The Tiger
emä FI31868/16 FI MVA Morrini Snowflakes Falling

FI22139/19	uros	Hulavuoren Crazy About Hunting
FI22138/19	uros	Hulavuoren Hunting Hearts
FI22137/19	uros	Hulavuoren Hunting High And Low
FI22133/19	uros	Hulavuoren Hunting Like A Bachelor
FI22134/19	uros	Hulavuoren Hunting Like A Fool
FI22135/19	uros	Hulavuoren Hunting The Black Diamond
FI22136/19	uros	Hulavuoren Hunting Tiger
FI22131/19	narttu	Hulavuoren Hunting For Snowflakes
FI22132/19	narttu	Hulavuoren Hunting For Your Dream

synt. 26.5.2019 / HUNTFELLAS

isä FI40295/16 FI MVA EE MVA LV MVA LT MVA BALT MVA LV
JMVA EE JMVA EEJV-17 RIGAW-18 Harvahampaan Next Episode
emä FI42710/13 FI MVA LV MVA Harvahampaan Little Tornado

FI35127/19	uros	Huntfellas Breakaway
FI35126/19	uros	Huntfellas Defenseman
FI35124/19	uros	Huntfellas Goalkeeper
FI35125/19	uros	Huntfellas Referee
FI35123/19	uros	Huntfellas Shootout
FI35128/19	uros	Huntfellas Slapshot
FI35122/19	narttu	Huntfellas Hatrick
FI35120/19	narttu	Huntfellas Penaltyshot
FI35121/19	narttu	Huntfellas Playmaker
FI35119/19	narttu	Huntfellas Powerplay

synt. 18.2.2019 / HUNTSTARS

isä SE27715/2012 SE MVA(N) NO MVA Flatham's Häjlt Å Hoole Hajna
emä FI22082/14 FI MVA SE MVA(N) Huntstars Koh-I-Noor

FI19504/19	uros	Huntstars Designed Dream
FI19503/19	uros	HeJW-19 Huntstars Designed To Conquer
FI19500/19	uros	Huntstars Designed To Love
FI19505/19	uros	Huntstars Designed With Heart
FI19502/19	uros	Huntstars Designed With Intent
FI19501/19	uros	Huntstars Designed With Love
FI19496/19	narttu	Huntstars Designed For You
FI19498/19	narttu	Huntstars Designed In Sweden
FI19499/19	narttu	Huntstars Designed To Be Unique
FI19497/19	narttu	Huntstars Designed With Purpose

synt. 7.3.2019 / KEVÄTNIITYN ***

isä FI39550/10 Kevätniityn Blue Shadow
emä FI51790/15 FI MVA FI JVA Gilliam's Gold Special

FI23340/19	uros	Kevätniityn Country Breeze
FI23337/19	uros	Kevätniityn Country Field
FI23341/19	uros	Kevätniityn Country Freedom
FI23339/19	uros	Kevätniityn Country Shadow
FI23338/19	uros	Kevätniityn Country Wind
FI23343/19	narttu	Kevätniityn Country Lily
FI23342/19	narttu	Kevätniityn Country Rose

synt. 17.4.2019 / KORVEN AKAN ***

isä FI33507/14 FI MVA Kvarntorpet's Pocketful Of Sand
emä FI22544/14 Korven Akan Tuittu

FI27928/19	uros	Korven Akan Kaarne
FI27926/19	uros	Korven Akan Kirnulintu
FI27930/19	uros	Korven Akan Kotu
FI27929/19	uros	Korven Akan Kräkki
FI27927/19	uros	Korven Akan Urpulinu
FI27925/19	narttu	Korven Akan Kirppa
FI27924/19	narttu	Korven Akan Krappakana

synt. 14.1.2019 / MAJAKKASAAREN ***

isä† FI46345/13 FI MVA Toffedreams Walla Walla Racetrack
emä FI44880/15 Majakkasaaren Tupla

FI14751/19 uros Majakkasaaren Charmantti Jalava
FI14752/19 uros Majakkasaaren Charmantti Lehmus
FI14747/19 uros Majakkasaaren Charmantti Leppä
FI14749/19 uros Majakkasaaren Charmantti Saarni
FI14750/19 uros Majakkasaaren Charmantti Tammi
FI14746/19 uros Majakkasaaren Charmantti Tuomi
FI14748/19 uros Majakkasaaren Charmantti Vaahtera
FI14744/19 narttu Majakkasaaren Chic Paju
FI14745/19 narttu Majakkasaaren Chic Pihlaja

synt. 8.2.2019 / MAJAKKASAAREN

isä FI45621/17 Paartal Pioneer's Kapu
emä FI24166/15 FI MVA EE MVA LV MVA LV JMVA EE JMVA
Majakkasaaren Sateenkaari

FI18392/19 uros Majakkasaaren De-Ka-Detti
FI18390/19 uros Majakkasaaren De-Ka-Lastaja
FI18389/19 uros Majakkasaaren De-Ka-Nsimies
FI18388/19 uros Majakkasaaren De-Ka-Pteeni
FI18391/19 uros Majakkasaaren De-Ka-Rtoittaja
FI18387/19 narttu Majakkasaaren De-Ka-Momilla
FI18386/19 narttu Majakkasaaren De-Ka-Unokainen

synt. 13.7.2019 / MAJAKKASAAREN ***

isä FI39552/11 FI MVA EE MVA Metsänpeiton Voitto-Wirta
emä FI47735/16 LT JMVA LV JMVA EE JMVA BALT JMVA
Majakkasaaren Xante

FI40426/19 uros Majakkasaaren Eräjorma
FI40422/19 uros Majakkasaaren Eräloimu
FI40423/19 uros Majakkasaaren Eräroihi
FI40425/19 uros Majakkasaaren Erätaito
FI40424/19 uros Majakkasaaren Erävoitto
FI40427/19 narttu Majakkasaaren Eräliekki
FI40428/19 narttu Majakkasaaren Eräsara
FI40429/19 narttu Majakkasaaren Erätaika
FI40430/19 narttu Majakkasaaren Erätuuli

synt. 3.3.2019 / MEI DAN ###

isä FI16595/14 Mei Dan Thames
emä FI13293/17 CY MVA BY JMVA ME MVA EE JMVA ME GR MVA
APHRV-18 Mei Dan Primavera

FI21521/19 uros Mei Dan Dzin
FI21524/19 uros Mei Dan Golden Delicious
FI21522/19 uros Mei Dan Jaspi
FI21520/19 uros Mei Dan Jonagold
FI21523/19 uros Mei Dan Lobo
FI21525/19 uros Mei Dan Valkea Kuulas
FI21519/19 narttu Mei Dan Granny Smith
FI21517/19 narttu Mei Dan Honey Crunch
FI21518/19 narttu Mei Dan Pink Lady
FI21516/19 narttu Mei Dan Royal Gala

synt. 16.5.2019 / MEI DAN ###

isä FI53726/13 Mei Dan Veuve Clicquot
emä FI43210/14 BY MVA LT JMVA BA MVA HR MVA EE JMVA
LVJV-15 Mei Dan Camembert

FI32869/19 uros Mei Dan Carp
FI32871/19 uros Mei Dan Tench
FI32872/19 uros Mei Dan Trout
FI32870/19 uros Mei Dan Zander
FI32865/19 narttu Mei Dan Catfish
FI32868/19 narttu Mei Dan Cod
FI32867/19 narttu Mei Dan Pike
FI32866/19 narttu Mei Dan Seabass
FI32864/19 narttu Mei Dan Tilapia

synt. 3.8.2019 / MEI DAN ###

isä FIN37792/00 JV-00 Branchalwood Machriebay
emä FI53728/13 Mei Dan Gh Mumm
FI43944/19 uros Mei Dan Bablingtons Orache

FI43947/19 uros Mei Dan English Stonecrop
FI43946/19 uros Mei Dan Gorse
FI43938/19 uros Mei Dan Grass Of Parnassus
FI43943/19 uros Mei Dan Marsh Cinquefoil
FI43945/19 uros Mei Dan Thrift
FI43942/19 narttu Mei Dan Burnet Rose
FI43940/19 narttu Mei Dan Meadowsweet
FI43941/19 narttu Mei Dan Sea Campion
FI43939/19 narttu Mei Dan Water Avens

synt. 15.1.2019 / NOANARKIN ***

isä† FIN10762/08 EE VMVA Noanarkin Gobius Niger
emä FI28877/16 FI MVA BY MVA RO MVA Noanarkin Formica Fusca
FI15313/19 uros Noanarkin Lynx Lynx
FI15312/19 narttu Noanarkin Limosa Limosa
FI15311/19 narttu Noanarkin Lutra Lutra

synt. 13.6.2019 / NOANARKIN

isä FI13749/18 Swallowsflight Pole Position
emä FI40910/15 Noanarkin Bucco Capensis
FI36272/19 uros Noanarkin Canis Lupus
FI36273/19 uros Noanarkin Castor Fiber
FI36274/19 uros Noanarkin Cebus Capulinus
FI36275/19 uros Noanarkin Colius Indicus
FI36276/19 uros Noanarkin Corvus Corone
FI36277/19 narttu Noanarkin Camelus Ferus
FI36278/19 narttu Noanarkin Capra Ibex
FI36279/19 narttu Noanarkin Cavia Porcellus
FI36280/19 narttu Noanarkin Cuculus Canorus

synt. 29.1.2019 / NOBLEMATE ***

isä FI16760/13 FI MVA EE MVA Pyymäen Tuuliviiri
emä FI40786/14 O'Flanagan Stracciatella
FI16987/19 uros Nobleimate Icebreaker
FI16990/19 uros Nobleimate Snowfall
FI16988/19 uros Nobleimate Snowman
FI16991/19 narttu Nobleimate Iceflower
FI16993/19 narttu Nobleimate Shiny Snow
FI16989/19 narttu Nobleimate Snow White
FI16992/19 narttu Nobleimate Snowflake

synt. 10.3.2019 / SKÖNHETS

isä FI33462/13 C.I.B FI MVA SE MVA(N) EE MVA LV MVA
EE JMVA EEJV-14 Dantaran Daily Bonus
emä FI39219/14 Skönhets Midsommar Nattviol
FI22416/19 uros Skönhets Prins Aladdin
FI22414/19 uros Skönhets Prins Florian
FI22415/19 uros Skönhets Prins Naveen
FI22417/19 narttu Skönhets Prinsessa Esmeralda
FI22418/19 narttu Skönhets Prinsessa Tiana
FI22419/19 narttu Skönhets Prinsessa Vaiana

synt. 12.2.2019 / TAKA-TAPIOLAN ***

isä FI33507/14 FI MVA Kvarntorpet's Pocketful Of Sand
emä FI25900/13 Taka-Tapiolan Manta
FI18892/19 uros Taka-Tapiolan Sakke
FI18894/19 uros Taka-Tapiolan Seri
FI18893/19 uros Taka-Tapiolan Sero
FI18891/19 uros Taka-Tapiolan Simba
FI18896/19 narttu Taka-Tapiolan Saaga
FI18897/19 narttu Taka-Tapiolan Saana
FI18898/19 narttu Taka-Tapiolan Sani
FI18895/19 narttu Taka-Tapiolan Seitä

synt. 18.6.2019 / VESITIKERIN

isä FI43334/09 C.I.B C.I.E FI MVA EE MVA LV MVA EE VMVA
LT MVA BALT MVA LV VMVA LT VMVA BALT VMVA BALTV-14
HeVW-17 PMVV-17 Heilurihännän Cool Water Man
emä FI38588/16 FI MVA EE MVA LT JMVA EE JMVA
Heilurihännän Tiger's Hope
FI38364/19 uros Vesitiikerin All Good Everything
FI38363/19 uros Vesitiikerin Alpha Omega

Sitoudutko sinä sileäkarvaisen noutajan tulevaisuuteen?

Flattien vähentyneet taippari- ja metsästyskoekäynnit ovat jo jonkun aikaa puhuttaneet ja huolestuttaneetkin harrastajia ja rotujärjestön toimihenkilöitä. Uutta Jalostuksen Tavoiteohjelmaa varten selasin läpi taippariopöytäkirjoja vv. 2013-2016. NOU0 suorituksista kirjasin ylös hylkäämiseen johtaneet syyt. Alla vähän pohdintaa asian tiimoilta. Osa tekstistä on suoraan JTO:ta varten kirjoitettua; pohdinta täysin omiin mielipiteisiin perustuvaa.

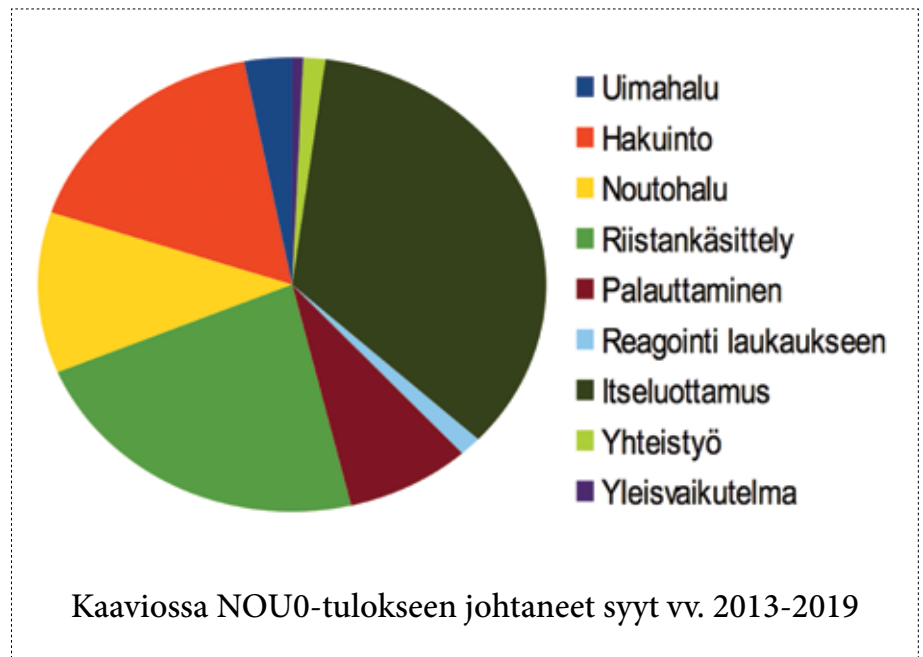
JTO 2016-2020: ”Rotu on jalostettu pienriistan talteenottoon. Sileäkarvaisen noutajan intohimo työskentelyyn tekee siitä väsymättömän metsästyskoiran, jonka ominaisuudet itsenäiseen työskentelyyn haussa ja markkeerauksissa ovat tunnettuja. Rodun temperamentti ja energisyys luovat haasteita koiran koulutukselle, mutta omistaja tulee arvostamaan koiransa älykkyyttä erityisesti vaativissa tehtävissä. Sileäkarvaisen noutajan käyttöominaisuuksien säilyttämiseksi on erittäin tärkeää, että koirien ominaisuuksia mitataan noutajien rodunomaisissa lajeissa.”

Kaunis rotumme on alunperin kehitetty ennen kaikkea toimivaksi metsästyskoiraksi, jopa voidaan sanoa, että ilman haulikon kehittymistä tuskin olisi kehittynyt myöskään koirarotua, jonka tänä päivänä tunnemme sileäkarvaisena noutajana. Tuohon toimivaan riistapoihuriin yhdistettiin myös silmää miellyttävä, elegantti ulkonäkö, kuitenkin niin, että rotumääritelmää kirjoitettaessa sekin tehtiin rodun käyttötarkoitus mielessä. Voitiin puhua ”dual purpose” -koirasta ja tuota ominaisuutta on sittemmin pyritty vaalimaan. Kuitenkin jo vuonna 1979 Nancy Laughton kirjansa ”A review of the flat-coated retriever” esipuheessa on ilmaissut huolensa rodun eri linjoihin jakautumisen kiihtymisestä.

Nancy Laughton, 1979: ”One thing is certain, with the recent emphasis on the show ring, sporting folk must look most seriously at the working potential of any stock in their breeding programmes. The progression towards a split between work and show potential which has been quite evident in other gun dog breeds, has occurred more slowly in the case of the Flat-coat, but the rate has accelerated within recent years.”

”Yksi asia on varma, kun viime aikoina on korostettu näyttelykäyntejä, kasvattajien on tarkasteltava vakavasti kasvattamiensa koirien työpotentiaalia. Eteneminen kohti käyttö- ja näyttelylinjoihin jakautumista, mikä on ollut melko selvää muissa metsästyskoiraroduissa, on tapahtunut hitaammin sileäkarvaisen noutajan tapauksessa, mutta tahti on kiihtynyt viime vuosina.” (vapaa suomennos)

Laughtonin huoli on mielestäni ollut perusteltu, sillä tuo kehitys on valitettavasti,

ainakin minun mielestäni, jatkunut edelleen. Tänäkin päivänä flatit ovat varsin suosittuja näyttelykehissä, mutta koekäynnit vähenevät vuosi vuodelta. Tasapuolisuuden nimissä totean, että ihan yhtälailla pelkkiin käyttöominaisuuksiin perustuva jalostus edistää rodun jakautumista kahteen linjaan. Tässä kirjoituksessa kuitenkin keskityn pohtimaan taippari- ja koekäyntejä.

Taipumuskoe etenkin toimii hyvänä perusmittarina koiran ominaisuuksille ja sen suorittaminen pitäisi olla flatille helppoa. JTO:ssa on asetettu tavoite, jonka mukaan n. 50% rekisteröidyistä sileäkarvaisista noutajista suorittaisi taipumuskokeen. Tuohon lukuun ei valitettavasti ole päästy, vaan luvut pyörivät n. 30% tienoilla. Kokeeseen osallistuneiden läpäisyprosentti on melko korkea, n. 80%. Pidemmällä aikajanaalla osallistuneiden määrät ovat laskeneet, läpäisyprosentin pysyessä suurin piirtein samana.

Yleisimmät hylkäysten syyt ovat pysyneet vuodesta toiseen melko samoina. Itsenäisyyden ja aloitekyvyn, hakuinnon, tai noutohalun puute sekä ongelmat riistankäsittelyssä ovat vuodesta toiseen yleisimpiä syitä hylkäykselle, järjestys hieman vaihtelee. Huo-

mattavaa tässä on, että syitä on tilastoitu vain suhteutettuna koekäynteihin, eli jos samalla koiralla on useampia startteja se saattaa näkyä useina hylkäyksinä samasta tai eri syistä. Positiivista on että sosiaalinen käyttäytyminen, palauttaminen, uimahalu, yhteistyö, reagointi laukaukseen tai yleisvaikutelma ovat vain harvoin johtaneet hylkäykseen

JTO 2016-2020: ”B-metsästyskokeiden tarkoituksena on arvostella noutajien soveltuvuutta ja halua työskennellä metsästyksenomaisissa tehtävissä ottaen huomioon jalostusta koskevat tavoitteet.” Näin todetaan koemuodon säännöissä. Kokeessa olevien tehtävien tulee vastata todellisia metsästytilanteita, ja näin ollen kokeet järjestetään metsästyksen soveltuissa maastoissa. Arvosteltavat ominaisuudet ovat haku, ohjattavuus, paikallistamiskyky, riistan käsittely, passiivinen työskentely, jäljestämiskyky (alokas-luokassa), muut ominaisuudet sekä yleisvaikutelma.

Suomessa B-kokeet ovat sileäkarvaisten noutajien suosituin metsästyskoemuoto ja sen merkitys jalostukselle voidaan katsoa olevan suurin eri koemuodoista taippareita lukuunottamatta. Kuvajassa seuraavalla sivulla on havainnollistettu metsästyskoe-

starttien lukumääriä suhteessa rekisteröintiin. Vuosina 2012-2016 syntyneistä sileäkarvaisista noutajista (1124 kpl) n. 14,5% on osallistunut metsästyskokeeseen (163 kpl) ja osallistuneista tuloksen sai n. 64% (104 kpl). Vastaavat luvut 2007-2011 syntyneillä (1385 kpl) ovat n. 17% (239 kpl) ja n. 64% (156 kpl). Laskentajaksolla vuosina 2002-2006 syntyneistä sileäkarvaisista noutajista 18% (224 kpl) osallistui metsästyskokeeseen ja tuloksen sai n. 65%. Vuosina 1997-2001 luvut olivat 812 rekisteröinnistä 23,5% (191 kpl) ja 71%.

Pelkän haun tehottomuuden tai käynnistymisen puutteen vuoksi nollauksia on ollut joka vuosi noin 10-20 kpl. Kokeen osatehtävistä kahden tehtävän (haku, paikallistamistehtävä, ohjauk) epäonnistumiset ovat johtaneet 0-tulokseen tasaisesti noin 15-20 tapauksessa vuosittain. Pelkkä hallittavuuden puute ja karkaaminen noutoon ovat olleet nollaavina syinä vain muutamissa tapauksissa."

Sileäkarvaisten noutajien osallistumisprosentti B-kokeisiin suhteutettuna rekisteröintiin on ollut laskeva jo viimeiset 20 vuotta. Tulosprosentti sen sijaan on pysynyt melko vakiona (n. 65%) vaikkakin pientä laskua on tapahtunut 2000-luvun vaihteen jälkeen.

Flattien koestarttien väheneminen ei ole vain suomalainen ilmiö. Englantilaisella ShootingUK -nettisivustolla on mm. artikkeli "What's happened to the flatcoated retriever?" (Mitä on tapahtunut sileäkarvaiselle noutajalle?) Artikkelin kirjoittaja Jeremy

Hunt ihmettelee, miksi 1930-40 -luvuilla jahdeista otetuissa valokuviissa lähes aina on flatteja, kun taas tänä päivänä flatti on harvinaisuus jopa rodun kotimaan jahdeissa. Samassa julkaisussa David Tomlinson kysyy "Why is the flatcoated retriever so rarely seen in the field now?" (Miksi sileäkarvaista noutajaa nähdään nykyään niin harvoin kokeissa/jahdeissa?) Artikkelissaan Tomlinson toteaa, että flattit ovat edelleen hyvin suosittuja näyttelykehissä, mutta jahdeissa niihin ei juurikaan törmää. Molemmissa artikkeleissa haastatellut flattien omistajat ja kasvattajat toteavat, että flatin kouluttaminen kestää kauemmin kuin esim. metsästyslinjaisen labradorin, sillä flattit kehittyvät hitaammin. Nykyään monet hakevat pikaratkaisua kaikkeen, jolloin koirankaan kouluttamiseen ei haluta uhrata paljon aikaa, vaan koiran on oltava nopeasti valmis kokeisiin ja metsälle. Tätä siirtymää toisiin rotuihinhan on meilläkin nähtävissä.

Flattien kanssa metsästävät keuhuvat yleensä rodun hyvää markkeerauskykyä ja muistia, mistä on hyötyä mikäli tulee useita pudotuksia lyhyellä aikavälillä.

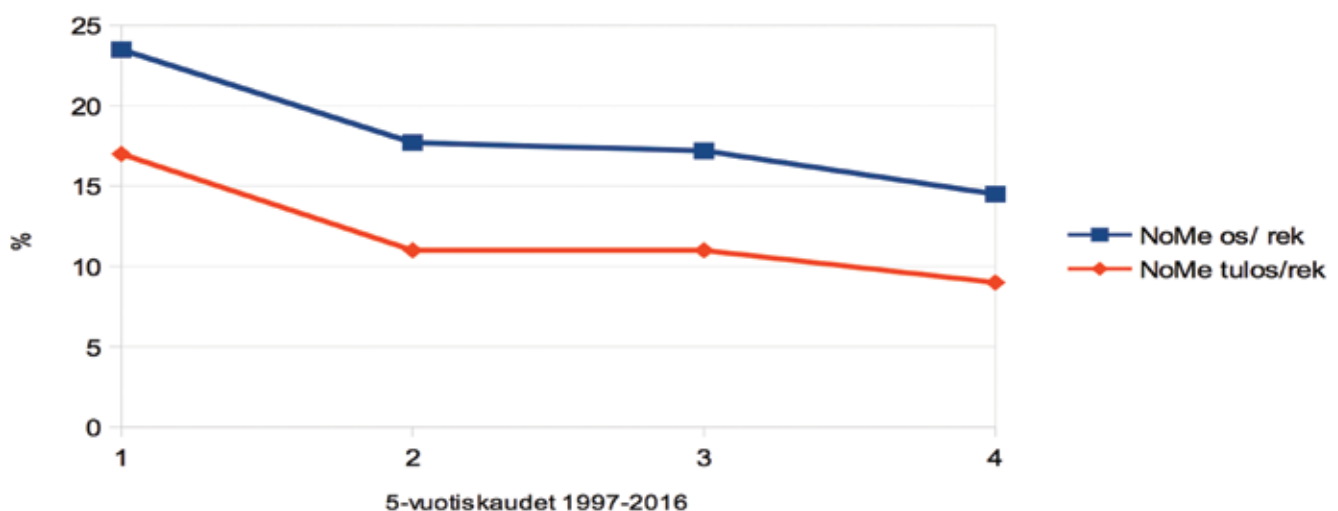
Samoin yleensä metsästäjät ovat tyytyväisiä koiriensa suuren itseluottamukseen, mikä taas on jonkin verran ristiriidassa taiparitulosten kanssa. Voisiko tässäkin olla kyse flatin hitaasta kehityksestä? Jos koira viedään taipumuskokeeseen hyvin nuorena, ei sen itseluottamus ole välttämättä vielä täysin kehittynyt. Useinhan flatinomistajat puhuvatkin "mörköiästä". Jo edesmennyt Veijo

Honka kirjoitti "Essee flatin koulutuksesta" (julkaistu Flattiviestissä 1989 ja 2017) että flatin koulutuksessa tulee antaa ajalle valtaa eikä pyrkiä hallitsemaan koira ennen kuin koira on siihen valmis. Olemmekohan unohtaneet tämän kultaisen neuvon? Itse ainakin voin myöntää, että joskus on kova kiire junnumestaruuksiin ym. kokeisiin ja itse koira saattaa siinä hötäkässä unohtua.

Kirjoituksessaan Veijo Honka toteaa myös, että flateilla on usein melko heikko stressinsietokyky, joka johtaa helposti esim. ongelmiin riistankäsittelyssä. Veijon mukaan heikko stressinsieto johtuu koulutusvirheestä. Tänä päivänä kuitenkin tieto koirankoulutuksesta on lisääntynyt huomasti 1980-90-lukuihin verrattuna. Miksi siis edelleen riistankäsittelyongelmat ovat rodulla niin yleisiä?

Uusien lajien kirjo on valtava; rally-toko, koiratanssi, agility, nose work ja monet muut kilpailevat harrastajista perinteisten noutajalajien kanssa. Noutajien vetovoima hyvinä perhekoirina on kiistanon. Flatin kanssa on tärkeää touhuta jotain, mihin koira saa energiaansa purettua. Voihan olla, että kaikkia flatin omistajia ei vaan yksinkertaisesti houkuttele kuolleiden lintujen raahaaminen metsässä. Kuitenkin mielestäni tulee pitää mielessä, että se mikä tekee flatista (ja muista noutajista) soveliaita moneen muuhunkin harrastukseen ovat juuri ne metsästysominaisuudet. Halu työskennellä ihmisen kanssa, hyvä nenäkäyttö, liikkumiseen sopiva rakenne, halu kantaa... näitä ominaisuuksia

Kuvaajassa on esitetty sileäkarvaisten noutajien osallistuminen sekä tulosten saaneiden koirien osuus NOME B -kokeisiin suhteutettuna rekisteröintiin vuosina 1997-2016

'... Se mikä tekee flateista soveliaita moneen muuhunkin harrastukseen ovat juuri ne metsästysominaisuudet. Halu työskennellä ihmisen kanssa, hyvä nenäkäyttö, liikkumiseen sopiva rakenne, halu kantaa... näitä ominaisuuksia tarvitaan myös muissa lajeissa kuin metsällä. Jos nämä ominaisuudet menetetään, ei ole enää harrastuskoiraa. Tämän vuoksi toivoisin, että jokainen flatin omistaja sitoutuisi rodun tulevaisuuden vuoksi käyttämään koiransa vähintään taipumuskokeessa.'

tarvitaan myös muissa lajeissa kuin metsällä. Jos nämä ominaisuudet menetetään, ei ole enää harrastuskoiraa. Tämän vuoksi toivoisin, että jokainen flatin omistaja sitoutuisi rodun tulevaisuuden vuoksi käyttämään koiransa vähintään taipumuskokeessa. Sitähän ei koskaan tiedä, miten siitä innostuu eteenpäin. Ja vaikka et itse suunnittelisi koiraa jalostukseen käyttäkään, on se kuitenkin aina jonkun koiran pentu, veli tai sisko. Mitä laajemmin meillä on tietoa rodun ominaisuuksista, sitä paremmin voidaan noita ominaisuuksia ylläpitää tai toivottavasti jopa kehittää.

Kasvattajan rooli tässä on mielestäni hyvin tärkeä. Jos kasvattaja ei itse käytä koiriaan taippareissa, hänelle tuskin ohjautuu pennunottajia, jotka niin tekisivät. Kasvattajalla tulee myös olla jonkinlainen näppituntuma taippareiden kulusta sekä siitä, miten koiraa taippareihin koulutetaan. Itse aikanaan otin ensimmäisen flatin palveluskoirakokeita silmälläpitäen. Kasvattajan pyynnöstä lupasin viedä koiran vähintään taipumuskokeeseen. Taippareissa sitten tuomari kehui koiraani niin kovasti, että innostuin jatkamaan pidemmälle. Lopputuloksena oli sitten pari voittajaluokan ykköistäkin. Siihen tarvittiin kasvattaja, joka esitti toiveen, kannustava taipparituomari ja tietysti se hyvä koira :)

Rotujärjestö pyrkii tukemaan harrastajia ja kasvattajia aluetoimintaa kehittämällä. Ajatuksena on, että uusi pennunomistaja löytäisi omalta alueeltaan kokeneemman flatti-ihmisen, joka osaisi neuvoa esim. Suomen Noutajakoirajärjestön paikallisyhdistysten koulutuksiin tai jopa järjestää flateille suunnattua omaa koulutusta. Hyviä koulutusohjeita löytyy myös netistä, esim. SNJ:n treeni-vinkkipalstalta tai Facebookin ryhmistä. Nyt kun korona estää kimppatreeneit, mutta monilla on aikaa, kannattaa satsata koiran koulutukseen ja myöhemmin kesällä tai vaikka ensi vuonna rohkaistua starttaamaan sen oman flatin kanssa taippareissa tai kokeissa.

Jospa lähivuosina saavuttaisimme sen tavoitteen, että 50% flateista on suorittanut taipparit.

- Treeni-intoa toivotellen, Anne

Kuva © Tuula Hursti

Noutaja monipuolisena metsästyskoirana

Vaikka noutajat, niin nimensä kuin ominaisuuksiensa puolesta, ovat luotuja noutamaan, on niistä moneen muuhunkin metsästysmuotoon. Tärkeimpinä asioina mielestäni jokaisessa noutajalla tehtävässä jahtimuodossa on tottelevaisuus, ohjaajan ja koiran välinen yhteistyö ja luottamus sekä koiran kyky tehdä itsenäisiä päätöksiä. Jotta noutajasta saadaan monipuolinen käyttökoira, korostuu jo sen hankinnassa vanhempien käyttöominaisuudet, metsästysinto ja terveys.

On aina ollut itsestänselvyys, että minulla tulee olemaan metsästyskoiria. Harrastan metsästystä todella monipuolisesti ja miettiessäni joitakin vuosia sitten itselleni seuraavaa käyttökoiraa, oli vaihtoehtoja kaksi: noutaja tai seisoja. Valinta näiden kahden välillä oli helppo, sillä metsästä enemmän noudettavia kuin seisottavia riistolajeja. Jo alusta oli kuitenkin selvää, että noutajani ei tule olemaan ”pelkkä” noutaja, vaan sitä tulaaan käyttämään myös muuhunkin. Vaikka en vielä kokenut noutajaharrastaja ole, ja koirani on nuori, olemme päässeet yhdessä mahtaviin metsästystilanteisiin ja -kokemuksiin. Suurimpana vaikuttimena näiden koke-

musten saavuttamiseen on ollut sekä koiran että isännän suuri intohimo metsästykseseen.

Noutaminen on koirani Onnin pääasiallinen työ. Kuitenkin noutokausi jää lyhyeksi, sillä en käy kaupallisissa fasaanijahdeissa koirani kanssa. Metsästyskausi Onnilla piteneekin huomattavasti, kun lisää siihen muita jahtimuotoja. Itse käytän noutajaa niin noutamiseen, ylösajoon kuin jäljellekin.

Noutaja noutajana

Tämä noutajalla toteuttamistani jahtimuodoista on vaatinut eniten koulutusta sekä isännälle että koiralle. Onnilla havaittiin luovutustarkastuksessa hieman vikaa sydä-

men verisuonistossa, joten päätin jo alusta lähtien, että tästä tulee puhdas käyttökoira, ei koekoira. Koulutus noutamiseen on kuitenkin alusta asti ollut sellaista, kuin kokeisiin treenattaisiin, mutta hiominen ja pienten nyanssien harjoittelu on jätetty pois. Jotta koiran käyttö noutamiseen olisi sujuvaa, on kuitenkin treenattava. Näin voidaan maksimoida saaliin talteen saaminen ja ennen kaikkea turvallisuus jahdin aikana.

Noutohommista korostuu huomattavasti enemmän koiran kärsivällisyys verrattuna muihin toteuttamiini metsästysmuotoihin. Malttia tottelevaisuuden lisäksi treenasimekin Onnin kanssa nuoresta lähtien. On

ikävä, jos passissa ollessa koira ei pysy paikallaan ja piippaa. Totta kai tähän vaikuttaa suuresti koiran hermorakenne ja metsästysinto, mutta uskon, että ainakin jälkimmäiseen voidaan vaikuttaa joko rauhoittavasti tai sytyttävästi. Maltilla on myös suuri vaikutus koiran turvallisuuteen. Jos koira ei pysy paikallaan, ollaan nopeasti hankaluuksissa.

'Haluaisin kannustaa jokaista sileäkarvaisen noutajan omistajaa myös kouluttamaan koiristaan metsästyskoiria. Metsästys on laji, johon flatit on alun perin jalostettu. Flatit ovat loistavia metsästyskäytössä työmoraalinsa ja loppumattoman innokkuutensa vuoksi. Luontaisia viettejä ja vaistoja vahvistamalla niistä saadaan loistavia metsästyskavereita.'

Vaikka aiemmin mainitsin arvostavani koiran kykyä tehdä omia päätöksiä, on noutohommissa ohjattavuus tärkeässä roolissa. Eli metsästysvietti ja -into ei saisi kuitenkaan mennä tottelevaisuuden edelle. Tiedän, toisinaan helpommin sanottu kuin tehty. Onnekseni omalla noutajallani on suuresta metsästysvietistä huolimatta aina ollut tottelevaisuus hyvää. Pariin kertaan Onni on jättänyt pillin kuuntelematta, mutta joka kerta olen huomannut, että koira on saaliin sijainnista ollut silloin varma tai ollut jo hajulla, ja itse olen ollut linnun putoamiskohdasta väärässä.

Noutaja ylösajavana

Toiseksi eniten käytän noutajaani ylösajavana. Varsinaisesti tähän en ole Onnia treenannut mitenkään. Olen vain kulkenut koiran kanssa paljon metsässä metsästysseuramme mailla. Tätä koulutusta voi ehkä kuvailla perinteiseksi ajokoira- tai hirvikoiramiehen koulutukseksi: koira tarvitsee metsää. Usein jahtikauden aikana lähdän vain kävelyllä metsään aseensa kanssa. Koira tietää kyllä, kun minulla on ase mukana, niin silloin jhdetaan. Ja koiran käyttäytyminen onkin silloin aivan toisenlaista, kuin jos asetta ei olisi. Uskon, että riistaverinen ja hyvillä vieteillä varustettu koira kyllä havaitsee riistan ja ajaa sen liikkeelle luontaisesti.

Ylösajon pituus on noutajilla koirakohdasta. Toiset ajavat riistaa ääneti kohtalaisen pitkiäkin matkoja. Onnilla tuo ylösajon pituus on tyypillisesti noin 200 metriä, jonka jälkeen koira palaa omatoimisesti takaisin. Olen onnistuneesti ampunut Onnin ylösajoon niin rusakoita kuin fasaaneitakin. Metsäkanalintuja Onni on ottanut ylös myös, mutta ampumatilaisuudet näistä on jäänyt puuttumaan. Sorkkaeläimet ei Onnia juurikaan kiinnosta jostain syystä ylösajotilanteissa ja ne ovat saaneet olla rauhassa, vaikka niitä seuramme alueella runsaasti on. Löytyy ylösajolialta myös kettukin.

Eräs tilanne on jäänyt todella hyvin mieleen. Olimme kävelemässä niitetyllä härkäpupellolla, jossa tiesin olevan runsaasti fasaaneita. Tarkoitukseni oli vain treenata koira. Etenimme vastatuuleen ja huomasin koiran liikkeistä, että se on saanut vainun linnusta. Onni oli noin 50 metrin päässä minusta ja lähti etenemään viistosti minua kohti. Kun se pääsi linnun lähelle, pysähtyi se hetkeksi, mutta jatkoi etenemistään ajaen linnun lentoon. Kun lintu nousi lentoon, pysähtyi koira paikalleen ja minun oli pakko ampua lintu alas, koska koira toimi niin hienosti. Pudotuksen jälkeen koira katsoi minua ja annoin sille luvan noutoon. En ollut treenannut tätä kummemmin, mutta tämän jälkeen ylösajotilanteet fasaaneille ovat olleet samanlaisia. Rusakon perään koira kyllä lähtee.

Noutaja jälkikoirana

Kuten kaikki tietävät, on noutaja loistava myös jälkikoirana. Onnin isän puolelta jälkivetoisuus tulee vahvana ja tätä olemme muuttaman kerran Onnin kanssa treenanneet. Onnia olen käyttänyt kolarieläinten sekä jo ammuttujen sorkkaeläinten jäljittämiseen. Lumettomalla kelillä sorkkaeläimen löytäminen voi olla hankalaa, jos sitä on kyttyiltä ammuttu, vaikka osuma olisikin hyvä. On ollutkin mielenkiintoista huomata, että haavoittuneen tai loukkaantuneen sorkkaeläimen perään Onnilla on kova veto.

Jälkeä koiran kanssa on hyvä treenata. Jos koiralla on metsästysviettiä, menee se tyypillisesti verijälkeä luonnostaan. Tärkeää onkin mielestäni treenata ohjaajaa lukemaan koira ja tarvittaessa hidastamaan vauhtia, jotta riistaverinen koira pysyy jäljellä tarkemmin. Samoin koirasta näkee, milloin mahdollisesti haavoittunut eläin on lähellä, jotta se päästään lopettamaan.

Tänä talvena tarkoitukseni oli Onnin kanssa treenata pienpetojen jäljittämistä. Etelä-Suomen haasteelliset lumitilanteet kuitenkin estivät tämän, joten tyytyminen on vain tästä haaveiluun toistaiseksi. Onni on osoittanut mielenkiintoa pienpetoihin ja luonnetakin tähän tuntuisi riittävän. Tämä olkoon meillä tulevaisuuden haasteena.

Haluaisin kannustaa jokaista sileäkarvaisen noutajan omistajaa myös kouluttamaan koiristaan metsästyskoiria. Metsästys on laji, johon flatit on alun perin jalostettu. Kun näkee omasta koirastaan sen innon ja saa nistumisen tunteita yhdessä koiransa kanssa tekemällä, on se jotain, minkä vuoksi koiran kanssa harrastaa. Flatit ovat loistavia metsästyskäytössä työmoraalinsa ja loppumattoman innokkuutensa vuoksi. Luontaisia viettejä ja vaistoja vahvistamalla niistä saadaan loistavia metsästyskavereita. Myös flattien kanssa voi harrastaa metsästystä monipuolisesti ja vaikka ei itsellä olisi metsästyskorttia, tai muuta metsästysmahdollisuutta, on paljon metsästäjiä, joiden mukana varmasti pääsee metsälle. Muun muassa sosiaalisesta mediasta löytyy sivustoja, joissa voi tarjota noutajakoira palveluita syksyille, ja tietojeni mukaan siellä on syntynyt kontakteja, joiden avulla on päässyt metsälle taas uusiin paikkoihin. Rohkeasti mukaan, koiran ei tarvitse metsästyskäytössä olla kokeissa menestynyt ja epäonnistumista ei tarvitse pelätä, myös metsästäjät ampuvat ohi.

Oskari Tenhunen on 30-vuotias kolmannen polven metsästäjä, joka on kotiutunut Savosta Hämeeseen. Vaikka noutajakokemusta on vielä rajoitetusti, on metsästysvuosia takana jo likimain 20 ja kokemusta erilaisten koirarotujen kanssa runsaasti. Oskari on aina ollut monipuolinen metsästäjä ja montaa riistalajia Suomessa ei olekaan, joita hän ei olisi yrittänyt saada saaliikseen. Eriten tulee jhdattua pienriistaa, mutta ei satunnaiset vierailut suurriistan ja -petojen perässä ole lainkaan harvinaisia. Aikaisempi kokemus koirista ulottuu ajokoirista pystykorvaisten hirvikoirien ja terriereiden kautta noutajaan. Tällä hetkellä koirakalustoon kuuluu 4-vuotias labradorinnoutajauros ja 8-vuotias saksanmetsästysterrieri.

Syystreffit

Flattikansa kokoontuu viime vuoden tapaan syystreffeille Kaarinan Tuorlaan 24.-25.10.2020. Varaa viikonloppu kalenteristasi jo nyt!

Syystreffeillä tavataan uusia ja vanhoja tuttuja, koulutetaan koiria eri tasoisissa ryhmissä sekä vietetään aikaa yhdessä. Lauantaina kokoustetaan järjestön syyskokous.

Koulutustarjonnasta ja hinnoista tiedotetaan myöhemmin. Kouluttajiksi meille on varmistunut mm. Ville Suhonen, Mika Sarekivi sekä Vesa Turunen. Tavoitteena on tarjota taipumus- ja metsästyskokeita sekä peruskoulutusta niin aloittelijoille kuin kokeneemmillekin harrastajille.

Jos haluat tulla tutustumaan flattihmisiin ja rodunomaisiin lajeihin, mutta et halua osallistua koulutuksiin koiran kanssa, voit tulla myös seuraamaan koulutuksia kuunteluoppilaana.

Syystreffit ovat vain Suomen sileäkarvaiset noutajat ry:n jäsenille. Ilmoittautuminen treffeille aukeaa elokuussa, seuraile kotisivuja. Majoitukset ja ruokailut varaa jokainen osallistuja itse suoraan Tuorlasta.

Kuva © Emmi Kiviluoma

Pentuvälitys

* *Hanna Hujanen 040 578 9523*

* *Sanna Lahtinen 040 731 0831*

Olemme toimineet pentuvälittäjinä vuodesta 2012 lähtien. Ota rohkeasti yhteyttä: pentu@flatti.net, tai tule nykäisemään hihasta kokeissa ja tapahtumissa, jos jotakin kysyttävää tulee mieleen.

Pentuvälityksen sivuilta, osoitteesta: www.flatti.net/pentuvälitys löytyy ohjeet kasvattajille pentueiden ilmoittamiseen pentuvälitykseen ja listat suunnitteilla olevista sekä astutetuista ja syntyneistä pentueista. Sivulta löydät ohjeita myös flattipennun ostajalle.

Kuva © Elisa Pekki

Punkki

Millaisia sairauksia puutiaiset levittävät?

Puutiaiset (*Ixodes ricinus*), tuttavallisemmin punkit, nousevat puheenaiheeksi koirapiireissä tasaisin väliajoin. Mietitään minkälainen suojaus omalle koiralle olisi paras, onko niissä riskejä ja voiko koira tai ihminen sairastua punkin puremasta. Tässä artikkelissa kerrotaan koirien kannalta tärkeimmistä puutiaisten levittämistä infektio-taudeista Suomessa. Tulee kuitenkin muistaa, että kaikissa punkeissa ei kulje mukana näitä bakteereja ja viruksia, mitkä tauteja aiheuttavat vaan suurin osa puremista aiheuttaa vain paikallisen ihoärsytyksen. Puremaa tulee tarkkailla ja hakeutua hoitoon jos oireita ilmenee.

Puutiainen on hämähäkieläimiin kuuluva pieni niveljalkainen, joka viihtyy parhaiten kosteilla ja metsäisillä alueilla, joissa on tiheä aluskasvillisuus. Puutiaisen elinikä on 2–4 vuotta, ja sen elämänsykliin kuuluu kolme vaihetta: toukka-, nymfi- ja aikuisvaihe. Kehittyäkseen seuraavaan vaiheeseen puutiainen vaatii jokaisessa välissä veriaterian. Näiden veriaterioiden aikana puutiaiseen voi päätyä taudinaiheuttaja jos veriaterian kohteeksi päätyneellä isäntäeläimellä on sellainen. Näin puutiaiset kuljettavat taudinaiheuttajia eläimestä toiseen veriaterioiden yhteydessä. Veriaterian jälkeen toukka tai nymfi irrottautuu isäntäeläimestään ja luo nahkansa. Nahanluonti kestää joitakin viikkoja ja Suomen viileissä oloissa seuraava vaihe alkaakin yleensä vasta seuraavana kesänä. Aikuinen naaraspunkki tarvitsee vielä yhden veriaterian tuottaakseen munia. Urospuutiainen on huomattavasti naaraspunkkia pienempi ja se kiinnittyy vertaimevän naaraan alle. Joskus koirissa voikin nähdä puutiaisen johon on kiinnittynyt toinen pienempi puutiainen. Kun naaras on saanut riittävästi verta, se irrottautuu isäntäeläimestään ja munii maahan noin 2000 munaa. Naaras huolehtii munista muutaman viikon ajan kunnes kuolee pois. Munista kuoriutuu toukkia seuraavana keväänä.

Borrelioosi

Borrelioosin eli Lymen taudin aiheuttaa *Borrelia*-bakteeri. Borrelioosin itämisaikaa ei tiedetä tarkasti, mutta sen ajatellaan olevan joitakin kuukausia. Tyypillisiä oireita ovat kuume, raajasta toiseen siirtyvä ontuma, nivelturvotukset, imusolmukkeiden suurentuminen sekä yleinen väsymys ja haluttomuus. *Borrelia* aiheuttaa ihmisille punkin pureman ympärille punaisen renkaan, mutta koirilla tällainen rengas on erittäin harvinainen. Yleensä oireiden alkuvaiheessa antibioottiliike (tetrasykliini) tehoaa hyvin, mutta bakteeri voi jäädä elimistöön piileväksi ja aktivoitua myöhemmin uudelleen.

Anaplasmoosi

Anaplasmoosin aiheuttaa niinikään punkin mukana kulkeva bakteeri. Bakteerit asettuvat elämään isäntäeläimen valkosolujen sisälle. Oireilu alkaa noin 1-2 viikon kuluttua tartunnasta ja oireet ovat usein epämääräisiä: kuumeilua, lihassärkyä ja uneliaisuutta. Myös imusolmukkeet sekä maksa ja perna voivat suurentua. Anaplasma voi esiintyä myös yhdessä borrelian kanssa, jolloin oireet ovat usein voimakkaammat. Anaplasmoosin hoito onnistuu yleensä myös tetrasykliiniryhmään kuuluvilla antibiooteilla.

Puutiaisaivokuume

Puutiaisaivokuume eli puutiaisenkefaliitti (TBE) on sen sijaan flaviviruksen aiheuttama infektiosairaus. Puutiaisaivokuume oireilee koiralla erittäin harvoin, mutta esiintyessään oireet ovat usein vakavat, jopa kuolemaan johtavat. Kliinisiä oireita ovat kuume, käyttös- muutokset ja vaihtelevat neurologiset oireet tasapaino-oireilusta neliraajahalvaukseen. Viruksen on todettu siirtyvän puutiaisesta isäntään hyvinkin nopeasti kiinnittymisen jälkeen. Antibiootit eivät tehoa viruksiin, jolloin hoitona on lievittää oireita.

Suurimmalla osalla tartunnan saaneista koirista ei koskaan tule minkäänlaisia oireita. Punkkihäätövalmisteita käyttämällä voi pienentää tarttumisriskiä huomattavasti. Sopiva valmistetta miettiessä on hyvä kääntyä oman eläinlääkärin puoleen. Osa valmisteista vaatii eläinlääkärin kirjoittaman reseptin, kun taas osan saa ilman reseptiä apteekista.

Kirjoittaja Janita Lauri on noutajamaailmaan eksynyt eläinlääketieteen kandidaatti. Teoriapainotteisten opintojen vastapainona aktiivista elämää jakavat kolmevuotias labradorinmoutaja Zara sekä projektikoirana opasentu Juju.

Punkkien torjunta koiralla

Puutiaisia eli punkkeja esiintyy lähes kaikkialla Suomessa aikaisesta keväästä myöhäiseen syksyyn. Punkki tarvitsee lämpöä ja kosteutta. Ne aktivoituvat, kun ulkolämpötila on päivällä yli +5 °C. Ensimmäiset puutiaiset voivat olla hereillä jo hyvinkin varhain, havaintoja on tehty jopa helmikuussa.

Punkki viihtyy erityisesti varjoisissa havumetsissä, rantaheinikoissa ja lehtometsissä. Punkkiaikana säännöllinen punkkitarkastus ja jo kiinnittyneiden punkkien irrottaminen ovat tärkeä päivittäinen rutiini ja merkittävä osa punkkien levittämiltä taudeilta suojautumista. Erilaiset punkkien häätöön tarkoitetut loislääkkeet ovat tehokkain tapa suojautua punkkien välittämiltä taudeilta.

Ollessaan aktiivinen punkki odottaa kasvilisuuden seassa, esimerkiksi ruohonkorrella 10–20 sentin korkeudella maanpinnasta, että sopiva eläin kulkee ohi. Tyypillisiä isäntäeläimiä punkille ovat hiiret ja myyrät, mutta myös suuret nisäkkäät ja joskus ihminen. Verta imevillä Ixodes-suvun puutiaisilla ei ole silmiä. Ne tunnustelevat eturaajoissaan olevan erityisen elimen avulla ympäristöönsä ja aistivat sen avulla hiilidioksidia, hajuja sekä liikettä. Punkki tarttuu etujaloillaan ohikulkevaan uhriinsa.

Vaikka ihoon kiinnittyessään puutiainen vie sahamaisen imukärsänsä ihon läpi ja kiinnittyy tiukasti, sen pisto ei tunnu, sillä puutiainen erittää sylkirauhasistaan puuduttavia ja veren hyytymistä estäviä aineita. Jos puutiainen on TBE-viruksen kantaja, se

siirtää viruksen syljen mukana saaliiseensa. Punkki saattaa pysyä paikallaan päiviä, jopa yli viikon. Veren hyytymistä estävien aineiden avulla puutiainen saa aikaan pistokohdan ihon alle pienen verilammikon, josta se imee verta. Siivilöityään tarvitsemansa ravintoaineet se palauttaa punasoluja ja nestettä takaisin, jolloin puutiainen voi tartuttaa isäntäeläimeen, tai ihmiseen, suolistossaan kantamia taudinaiheuttajia.

Punkkiaikana säännöllinen punkkitarkastus ja jo kiinnittyneiden punkkien irrottaminen ovat tärkeä päivittäinen rutiini ja merkittävä osa punkkien levittämiltä taudeilta suojautumista. Punkit voivat kiinnittyä koirassa mihin tahansa. Ne kiinnittyvät mielellään esimerkiksi koiran naamaan, korvien taakse, kaulaan tai kainaloihin. Punkin välityksel-

lä koiraan tarttuvat sairaudet voivat tarttua lemmikkiin aikaisintaan noin vuorokauden kuluttua punkin kiinnittymisestä. Koiran ihoon kiinnittynyt punkki onkin tärkeää poistaa nopeasti. Punkki poistetaan tarttumalla siihen mahdollisimman läheltä ihoa ja pyörittelemällä punkki irti. Helpoiten irrotus tapahtuu punkkipihtien avulla. Ihoon voi jäädä pieni kohouma, joka häviää pois ajan kuluessa. Näppyä voi tarvittaessa puhdistaa kirvelemättömällä paikallisantiseptilla. Jos puremakohta tulehtuu, kannattaa olla yhteydessä eläinlääkäriin.

Punkkien häätäminen koirasta lääkkeillä

Erilaiset punkkien häätöön tarkoitetut loislääkkeet ovat tehokkain tapa suojautua punkkien välittämiltä taudeilta. Kun lääke tappaa koirassa olevan punkin, se suojaa

välillisesti myös ihmisiä punkkien aiheuttamilta harmeilta – oleilevathan ihmiset ja koirat usein lähekkäin.

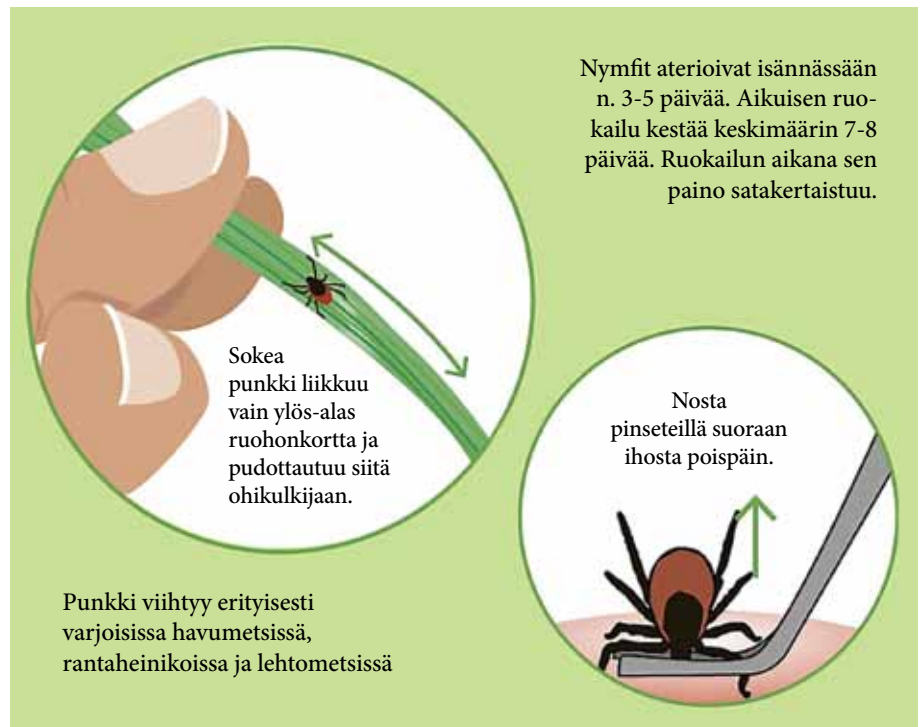
Markkinoilla on runsaasti erilaisia punkkilääkkeitä, jotka voidaan jakaa kolmeen kategoriaan: Koiralle suun kautta annettaviin tabletteihin, ”punkkipillerit”, paikallisvaledeliuoksiin ja lääkkeellisiin punkkipantoihin. Kaikki valmisteet eivät kuitenkaan sovellu käytettäväksi kaikille koirille ja eri valmisteet vaikuttavat eri tavoin. Osa valmisteista karkottaa ja tappaa punkkeja, osa vain tappaa. Karkottava vaikutus tarkoittaa, että lääke ehkäisee punkin kiinnittymistä eläimeen. Tappava vaikutus puolestaan tarkoittaa, että punkki kuolee joko purtuaan eläintä tai ollessaan kontaktissa turkkiin/ihoon vaaditun ajan. Valmiste, jossa on karkottava vaikutus, ehkäisee paremmin punkkien kulkeutumisen eläimen mukana sisälle. Tällöin riski punkin siirtymisestä eläimestä ihmiseen pienenee. Suuri osa markkinoilla olevista punkkilääkkeistä on saatavilla vapaasti ilman reseptiä apteekkeista, mutta joukossa on myös reseptilääkkeitä. Lemmikkieläinkaupoista ja internetistä löytyy myös runsaasti erilaisia ei-lääkkeellisiä yrtti- ja muitakin valmisteita. Niiden teho on kuitenkin yleensä heikko ja puutteellisesti tutkittu.

Punkkilääkkeen valinnassa tulee ottaa huomioon, onko perheessä pieniä lapsia, muita lemmikkejä, pestäänkö eläintä paljon tai uiiko se runsaasti. Punkkilääkettä valittaessa tulee myös huomioida koiran ikä ja koko sekä onko koira tiine tai imettävä. Tämän vuoksi on aina tärkeää tutustua lääkkeen pakkauselosteeseen, jossa on kerrottu lääkkeen haittavaikutukset, sekä se onko lääkkeen käyttäminen turvallista tiineille ja imettäville koirille tai voiko valmistetta käyttää pennuille.

Punkkilääkkeiden vaikuttavien aineiden joukossa saattaa olla aineita, jotka soveltuvat koiralle, mutta ovat myrkyllisiä kissoille tai muille lemmikkieläimille. Esimerkiksi kissan myrkytys on mahdollinen, jos kissa nuolee noin vuorokauden sisään lääkkeellä käsiteltyä koiraa tai nukkuu sen vieressä. Jos perheessä on useampia eri lemmikkejä, on syytä tutustua huolellisesti lääkkeen pakkauselosteeseen koiran punkkilääkitystä valittaessa.

Valedeliuokset

Kaikkien valedeliuosten toimintaperiaate on pääpiirteittäin sama. Lääkeaine sitoutuu ihoon ja karvoihin ja punkki kuolee ollessaan tietyn ajan kontaktissa niihin. Tällä tavoin toimivien valmisteiden vaikutusaika on 4 viikkoa. Fluralaneeri (kauppanimi Bravecto paikallisvaledeliuos) tekee tähän poikkeuksen. Kyseisen valmisteen vaikut-

Nymfit aterioivat isännässään n. 3-5 päivää. Aikuisen ruokailu kestää keskimäärin 7-8 päivää. Ruokailun aikana sen paino satakertaistuu.

Ollessaan aktiivinen punkki odottaa kasvillisuuden seassa, esimerkiksi ruohonkorrella 10–20 cm korkeudella maanpinnasta, että sopiva eläin kulkee ohi. Tyyppisiä isäntäeläimiä punkille ovat hiiret ja myyrät, mutta myös suuret nisäkkäät ja joskus ihminen.

tava aine imeytyy verenkiertoon ja punkin tulee purra koiraa, jotta se kuolee. Tämän lääkkeen vaikutusaika on 12 viikkoa. Lasten ei tule olla kosketuksissa koiraan lääkkeen annostelun jälkeen, tai olla pitkään kiinteässä kosketuksessa, kuten nukkua samassa vuoteessa punkkilääkityn koiran kanssa. Koiran runsas uiminen tai peseminen voi lyhentää valedeliuosten tehoamisaikaa. Lisäksi monet valedeliuosten lääkkeet ovat myrkyllisiä vesieläimille, joten koiraa ei tulisi päästää veteen uimaan tai kahlaamaan muutamaan päivään käsittelyn jälkeen.

Punkkipannat

Punkkipannoista vapautuu lääkeaineita koiran iholle sekä turkkiin ja leviää koiran ihon pinnalla ja turkissa olevaan rasvaan. Punkki kuolee ollessaan tietyn ajan kontaktissa niihin. Punkkipantojen teho ei vähene, vaikka panta joutuisi satunnaisesti kosketukseen veden kanssa. Jotkut pannat on kuitenkin aina irrotettava ennen koiran päästämistä uimaan, koska vaikuttava aine on haitallinen kaloille ja muille vedessä eläville eliöille. Shampoopesu vähentää koiran ihon pinnalla ja turkissa olevan rasvan määrää, eli koiran peseminen voi vaikuttaa punkkipannan tehoon. Lasten ei tule antaa olla pitkään kiinteässä kosketuksessa punkkipantaa käyttävien koirien kanssa, kuten nukkua samassa vuoteessa koiran kanssa.

Suun kautta annettavat tabletit

Tableteista vapautuva lääkeaine imeytyy suun kautta ja päätyy eläimen verenkiertoon. Punkin tulee purra koiraa, jotta se altistuu vaikuttavalle aineelle ja kuolee. Suun kautta annettavilla lääkkeillä ei ole haittavaikutuksia ulkopuolisiin eläimiin tai vesieläimille, koska lääke imeytyy koiran verenkiertoon. Monia suun kautta annosteltavia punkkilääkkeitä ei kuitenkaan saa käyttää tiineyden tai imetyksen aikana.

On huomattava, että kaikki lääkkeet voivat harvinaisessa tapauksessa aiheuttaa koiralle haittavaikutuksia. Tällaisia voivat olla esimerkiksi reaktiot iholla tai pahoinvointi. Sama lääkevalmiste ei siis välttämättä sovi kaikille saman perheen koirille. Siksi on tärkeää huomioida oman koiransa tilanne ja tehdä punkkilääkevalinta yksilöllisesti ja koirakohtaisesti. Lisäksi lääkkeen antamisen jälkeen on tärkeä tarkkailla koiran terveyttä ja olemusta ja tarvittaessa poistaa lääkitys pesemällä (valedeliuokset) tai poistamalla punkkipanta. Mikäli epäilet koirasi voivan huonosti, ota aina yhteyttä eläinlääkäriin. Koska punkkivälitteisten sairauksien itämissaika on useita kuukausia ja niiden oireet ovat hyvin epämääräiset, oireita ei usein yhdistetä punkin puremaan. Tauti voidaankin todeta vasta verikokeessa vasta-aineiden perusteella.

– Mari Mamia

50-VUOTISJUHLANÄYTTELY

Noutajat, myös pennut (5 - alle 7kk & 7 - alle 9kk) ja jälkeläisluokka.

26.9.2020 HÄMEENLINNA

Kauppa keskus Tuulosen parkkihalli
os. Tuulosentie 1, 14810 Tuulos

Arvostelu alkaa klo 10.00

PALKINTOTUOMARIT:

Claudia Berchtold, Itävalta

chesapeakekelahden noutaja, kiharakarvainen noutaja ja novascotiannoutaja

Susan Webster, Iso-Britannia

kultainen noutaja urokset, ROP-JUN, ROP, ROP-kasv, ROP-jälk

Eddie Webster, Iso-Britannia

kultainen noutaja nartut, ROP-pentu, ROP-KÄY, ROP-VET

Marilyn Nightingale, Iso-Britannia

labradorinnoutaja urokset, ROP-JUN, ROP, ROP-kasv, ROP-jälk

Sharon Lambert, Iso-Britannia

labradorinnoutaja nartut, ROP-pentu, ROP-KÄY, ROP-VET, Paras Saukonhäntä

Vicky Davis, Iso-Britannia

sileäkarvainen noutaja urokset, ROP-JUN, ROP, ROP-kasv, ROP-jälk

Jan Egginton, Iso-Britannia

sileäkarvainen noutaja nartut, ROP-pentu, ROP-KÄY, ROP-VET

Claudia Berchtold, Itävalta

varalla kaikille roduille

RYHMÄKILPAILUT:

Sharon Lambert, Iso-Britannia

paras pentu

Jan Egginton, Iso-Britannia

paras juniori

Eddie Webster, Iso-Britannia

paras käyttökoiro

Claudia Berchtold, Itävalta

paras veteraani

Vicky Davis, Iso-Britannia

paras jälkeläisluokka

Susan Webster, Iso-Britannia

paras kasvattajaluokka

Marilyn Nightingale, Iso-Britannia

paras VSP

Claudia Berchtold, Itävalta

Best in Show

Ilmoittautuminen 31.8. mennessä.

www.snj.fi/paanayttely2020/ilmoittautuminen tai os. SNJ päänäyttely 2020, c/o Anne Taipale, Vinssikuja 2, 02480 Kirkkonummi

Ilmoittautumismaksu: 39€, saman om. 2. jne koira, pennut ja veteraanit 35€, yli 10v. veteraanit ilmaiseksi. Ilm.maksu maksetaan ilmoittautumisen yhteydessä

Paperi-ilmoittautumiset:

SNJ:n tili FI09 1083 3000 2157 58, viite 6020

Tiedustelut/Inquiries:

Anne Taipale, nayttely@snj.fi, +358 40 5752 441

Järjestäjä:
Suomen Noutajakoira järjestö ry
www.snj.fi/paanayttely2020/

Kuva © Sanni Väyrynen

Tarvikemyynnistä kaikkea kivaa harrastuksiin!

TARVIKEMYYNTI

Koko valikoiman, tuotekuvat ja tulevat uutuustuotteet löydät osoitteesta:
www.flatti.net/tarvikemyynti.

Muista tilata pentupaketit ajoissa!
Lisätietoa nettisivuilta.

Kuva © Tanja Ukkonen

Muiden tapahtumien tavoin myös yhdistyksen kurssi aloitteleville mejä-koirakoille peruuntui tältä keväältä. Kurssi järjestetään myöhemmin, kunhan maailman tilanne muuttuu turvallisemmaksi tilaisuuksien järjestämiselle. Kurssin sijasta mejä-toimikunta kokosi tämän artikkelin, jossa kerrotaan lyhyesti, mitä mejä-kokeessa tapahtuu ja mitä tulee tietää ja osata, jotta voi osallistua mejä-kokeeseen.

MEJÄ – metsästyskoirien jäljestämiskoe

Kuva © Mari Mamia

Metsästyskoirien jäljestämiskokeen tarkoituksena on selvittää koiran kyky seurata loukkaantuneen tai haavoittuneen riistaeläimen jälkeä. Kokeissa on kaksi luokkaa: avoin (AVO) ja voittaja (VOI) luokka. Jälkien pituudessa ja tapahtumien määrässä on luokkakohtaisia eroja, vaikka jäljet tehdään muuten melko samalla periaatteella. AVO-luokan jäljen pituus on 900 – 1000 m, kun taas VOI-luokan jälki on 1200 – 1400 m. Voittajaluokkaan osallistuakseen koiralta vaaditaan lisäksi näyttelypalkinto. Koira siirtyy voittajaluokkaan saatuaan kaksi ensimmäistä palkintoa avoimesta luokasta.

Harrastuksen aloittaminen

MEJÄ:än pääsee parhaiten sisälle osallistumalla kurssille. Kurssija järjestetään yleensä

kevällä esimerkiksi monissa noutajakoira-toimintaa harrastavissa paikallisyhdistyksissä. Harjoittelu koiran kanssa on kuitenkin helppo aloittaa jo ennen osallistumista varsinaiseen ohjattuun toimintaan esimerkiksi omalla pihalla tai kesämökillä. Hyvin varustetujen markettien kylmäaltaasta voi hankkia nautan verta. Jälki tehdään vetämällä maastossa naruun kiinnitettyä kostutettua vaahtomuovisientä (koko noin 10 cm³), johon on kaadettu verta. Harjoittelussa verta ei kannata käyttää paljon, täysipitkään koejälkeen käytetään 3 dl verta.

Varusteet

Koiralle riittää varusteiksi valjaat ja kuuden metrin mittainen jälkiliina, ohjaajalle kartta ja kompassi, sekä sään mukaiset varusteet

huomioon ottaen maastojen vaihtelevuuden. Pitkävärtiset maastokengät tai kumisaappaat ovat parhaat jalkineet metsässä kulkemiseen, jälki saattaa kulkea melko kosteissa maastoissa. Pitkähihaiset ja lahkeiset vaatteet ja hanskat suojaavat metsässä kulkijaa risuilta ja oksilta. Lippalakki auttaa suojaamaan myös kasvoja.

Ilmoittautuminen kokeeseen

Järjestettävistä MEJÄ-kokeista on saatavilla tietoa Suomen Kennelliiton tapahtumakalenterista. Ilmoituksesta käy ilmi, onko koe avoin kaikille, vai suunnattu vain tietyille roduille. Ilmoituksesta selviää myös, velvoitetaanko osallistujalta jäljentekoa, vai onko kysymyksessä mahdollisesti niin sanottu valmisjälkikoe. Valmisjälkikokeiden osallistujamaksu

on yleensä vähintään kaksinkertainen, lisäksi nämä kokeet ovat melko harvinaisia. Jotkut kokeet ovat myös niin sanottuja iltakokeita, joissa koepaikkoja on vain muutamalle koiralle. Kokeeseen ilmoitaudutaan Kennelliiton virallisella lomakkeella, joka löytyy esimerkiksi www.meja.fi-sivustolta.

MEJÄ-kokeeseen kuuluu kaksi vuorokautta; koeviikonloppu alkaa jälkientekotalkoilla

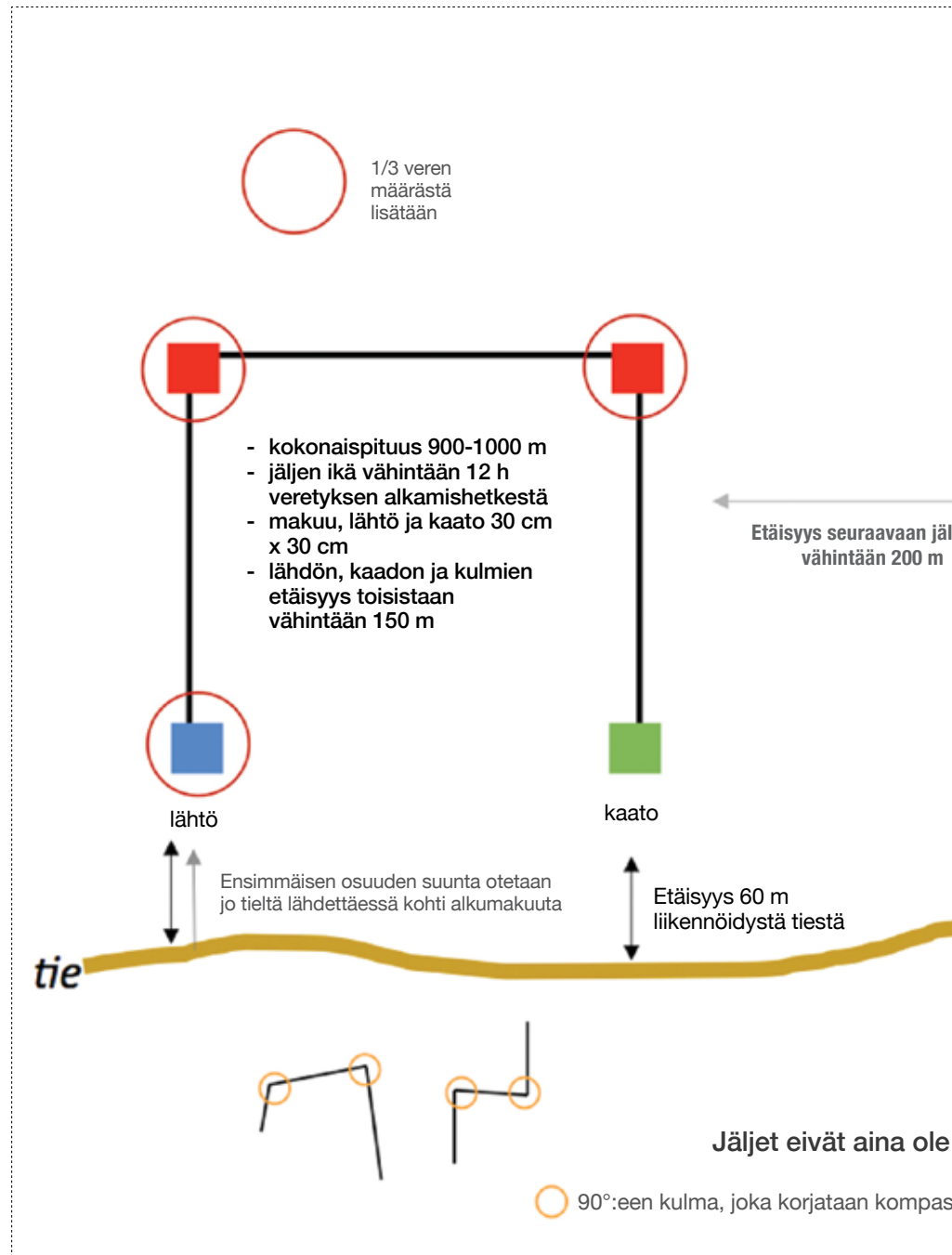
Kokeen keskuspaikalle on saavuttava ajoissa. Vastaava koetoimitsija jakaa ohjeet jäljenteosta ja kertoo jälkiparit, eli kenen kanssa jäljet, 2 kpl tehdään. Ennen maastoon lähtöä suunnitellaan jäljet keskuspaikalla ja täytetään nuottipaperi; kartoista selvitetään osuuskien suunnat ja matkojen pituudet kompassin avulla. Avoimen luokan jäljestä selvitetään kolme suuntaa, voittajaluokan jäljestä neljä suuntaa. Kun suunnat on selvitetty, vähennetään jokaisesta asteluvusta 9°, eli eranto. (Eranto, eli neulapohjoisen ja maantieteellisen pohjoisen ero on Etelä- ja Länsi-Suomessa noin 9°). Lisäksi lasketaan kunkin osuuden pituus, jotka voivat olla erimittaisia. Pituuden voi selvittää käyttämällä viivoitinta, kun tiedetään kartan mittakaava, esim. 1 cm kartalla vastaa 100 metriä luonnossa. Aloittelevan kokeeseen osallistujan ei tarvitse jännittää onnistumistaan, sillä ensikertalaiselle on aina suunniteltu kokenut jälkientekopari, joka opastaa jäljen teossa, kompassin käytössä ja nuottipaperin täytössä.

Jälki kuljetaan kahteen kertaan: ensin suunnistetaan ja sitten veretetään.

Ensimmäisellä kierroksella tehdään jäljen suunnistus ja avomerkkkaus.

Kun niin sanotut nuottipaperit on täytetty, lähdetään maastoon. Alkulappu, jossa on jäljen numero, löytyy tienvarresta maastomestarin kertomasta paikasta, metsäautotien varresta.

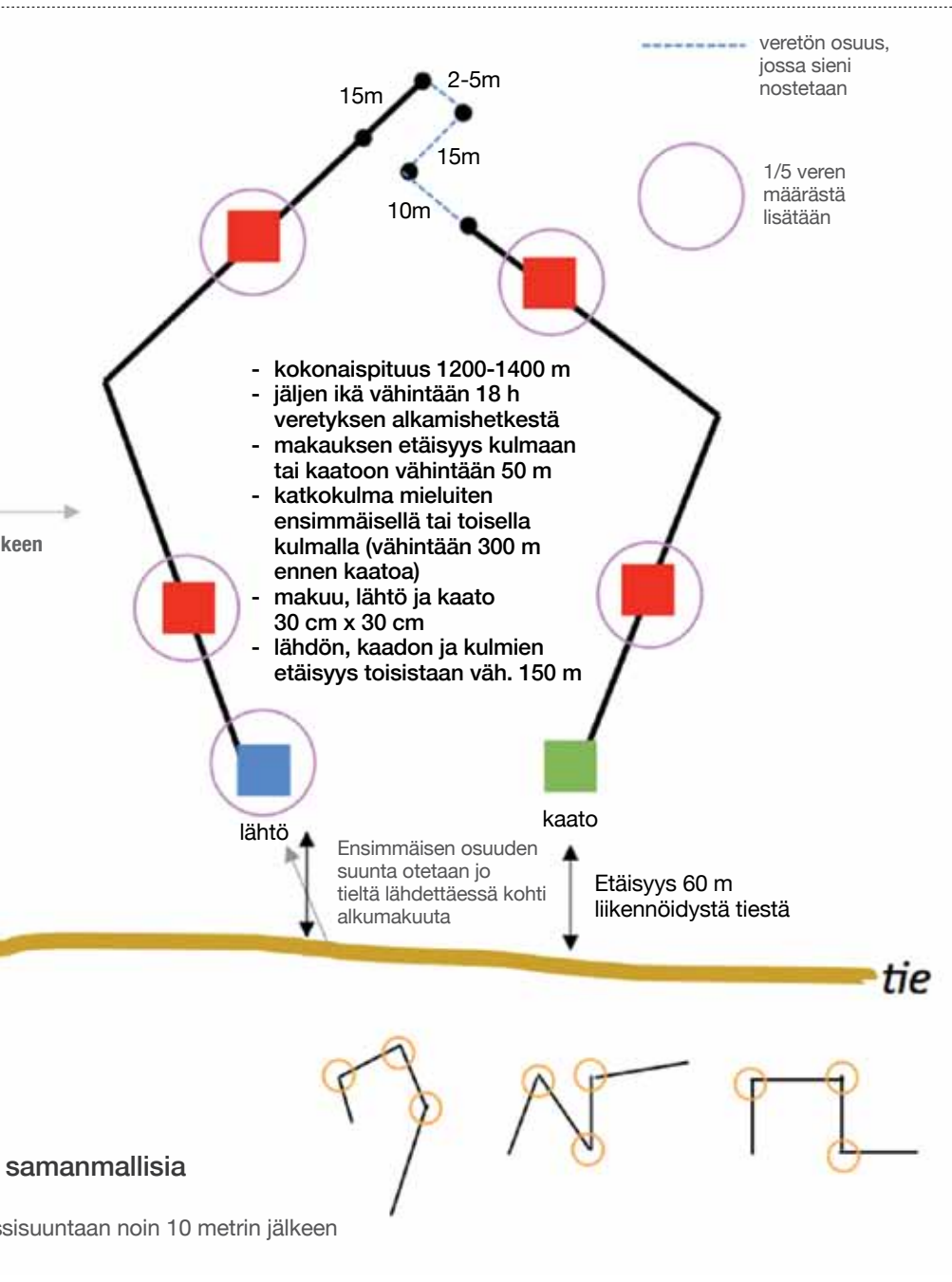
Jo tien varresta tähytetään sopivaa alkumakauksen paikkaa, joka tulee olla selkeä ja avoin. Jäljentekijät merkitsevät tämän aloituspaikan kreppinauhoilla ja lähtevät sitten suunnistamaan jälkeä peräjälkeen niin, että jäljestä vastaava eli seuraavan päivän opas liikkuu ensimmäisenä ja käyttää kompassia. Takana kulkeva jälkipari merkitsee samalla reittiä kokeen järjestäjiltä saaduilla krepeillä, omilla pyykkipojilla tai niin sanotuilla ”saikkosilla”. Kulmat merkataan niin, että ne on helppo muistaa seuraavalla kierroksella. Jäljen loppu, ”kaatopaikka”, merkataan myös näkyvästi.

Toisella kierroksella tehdään jäljen piilomerkkaus ja veretyk.

Suunnistuksen jälkeen lähdetään uudestaan jäljelle: jäljestä vastaava opas kulkee edellä piilomerkkaamassa jälkeä. Piilomerkkauksessa avomerkit muutetaan puiden taakse sijoitetuiksi piilomerkeiksi. Kulkusuunnassa jäljen merkintä ei näy, mutta kun vilkaisee taakseen näkyy merkkijana selvästi. Toinen jäljentekijöistä kulkee perässä verettämässä. Alkumakauksen kohdalla rikotaan maata 30 cm x 30 cm potkimalla. Kastellun sie-

nen päälle kaadetaan verta ja keppiä apuna käyttäen painetaan sienestä verta koko alkumakauksen alueelle. Alkumakaukseen käytetään AVO-luokassa 1/3 veren määrästä ja VOI-luokassa 1/5 veren määrästä. Apuna käytetty keppi jätetään alkumakauksen päälle. Jäljen kulmiin jätetään pienet merkit puun oksaan yli vyötärön korkeudelle ja ennen kulmia voidaan jättää pieni, näkyvä merkki niin sanotuksi etumerkiksi. Loput verestä käytetään avoimessa luokassa toisella kulmalla, josta otetaan suunta kohti kaatoa. Kaadolle jätetään niin näkyvät merkit, että

tin jälkeen lähdetään jälkimaastoon. Ensimmäisen jäljen opas ottaa mukaansa tuomarin, sorkan, tippaveripullon sekä tuomarin eväät.

Koiran ohjaajan toiminta jäljellä

Koiran ohjaajineen tulee olla odottamassa vuoroaan tiellä alkulapun läheisyydessä, niin, että päivä etenee sujuvasti. Kun tuomari on arvostellut edellisen koiran, näyttää opas reitin alkumakaukselle. Tuomari antaa ohjaajalle luvan osoittaa koiralle jäljen, minkä jälkeen koiran työ voi alkaa. Ensimmäisen kymmenen metrin matkan koiraa saa ohjata, mutta sitten liina päästetään pitkäksi ja koiran itsenäinen työskentely alkaa. Tuomari kulkee ohjaajan perässä ja opas tuomarin perässä. Jos koiraa harhautuu liian kauas jäljeltä, tuomari voi tuomita siitä hukana. Tällöin ohjaaja palauttaa koiran tuomarin osoittamalle, puhtaalle jäljelle. Hyväksytyllä jäljellä koiralle voidaan tuomita kaksi hukkaa, mutta tällöin palkintosija putoaa. Koiran koesuoritus keskeytyy kolmesta hukasta tai ajan loppumisesta. Aikaa kokeen suorittamiseen sekä AVO- että VOI-luokassa on 45 minuuttia.

Tuomari voi kokeen aikana huomauttaa koiran ohjaamisesta tai liian kovasta vauhdista. Nämä molemmat voivat niin ikään pudottaa palkintosijaa.

Kun kaato löytyy, pitää ohjaajan antaa tuomarille aikaa arvostella kaatokäyttötymien. Vasta tämän jälkeen ohjaaja saa kiittää koiraansa.

Oppaan toiminta jäljellä

Opas odottaa sovitussa paikassa tiellä edellisen jäljen loppumista, minkä jälkeen kyseisen jäljen opas luovuttaa sorkan oppaalle. Kun opas on saanut sorkan, hän vie sen kaadolle seuraten edellisenä päivänä merkitsemäänsä poistumisreitillä. Opas palaa takaisin tielle asetettuaan sorkan näkyvästi kaadon reunaan, tipautettuaan muutaman pisaran verta tippapullosta sorkalle ja poistettuaan kaadolla merkkinä olleet näkyvät krepit.

Kun koesuoritus alkaa, opas kulkee ensimmäisenä näyttäen tuomarille alkumakauksen paikan. Tämän jälkeen opas jättäytyy viimeiseksi ja varmistaa, että kännykkä on äänettömällä. Oppaan tehtävänä on pysyä jäljellä. Tämä tehtävä on helppo, jos piilomerkkaus edellisenä päivänä on suoritettu huolella. Jos koira poistuu jäljeltä, jää opas jäljelle odottamaan ohjaajaa ja tuomaria. Tarvittaessa, tuomarin niin pyytessä opas näyttää tuomarille jäljen sijainnin. Kun koira on löytänyt

oppaan on helppo löytää paikka seuraavana päivänä tuodessaan sorkkaa tieltä.

Koepäivä alkaa tuomarin puhuttelulla ja jälkien arvonnalla

Kokeet alkavat usein aikaisin aamulla. Varsinainen koe alkaa ylituomarin puhuttelulla, jolloin kaikkien osallistujien on viimeistään oltava paikalla. Puhuttelun jälkeen arvotaan jäljet, minkä jälkeen selviää, kuinka monentena on oman koiran jälki. Yhden koiran suoritukseen, mukaan lukien tuomarin kirjoittama arvostelu, menee karkeasti tunti. Jos

oma opastus ja koejälki on vasta iltapäivällä, voi ryhmän muiden koirakoiden kanssa sopia, mihin ja milloin saapuu jälkimaastoon.

Laukaisusietotesti toteutetaan heti arvonnän jälkeen. Koiranohjaajille osoitetaan paikat yleensä koepaikan lähimaastosta, minne koirat tulee jättää kytkettynä jälkiliinassa ilman käskyä. Koiranohjaajat odottavat koiriensä vieressä tuomarin käskyä jättää koirat. Laukauksen jälkeen tuomari seuraa koirien käyttäytymistä, minkä jälkeen koiranohjaajat voivat käydä noutamassa koiransa. Heti tes-

kaadon, ja tuomari arvostellut kaatokäyttämisen, ottaa opas sorkan puhtaaseen muovipussiin ja ryhmä siirtyy takaisin autoille, jossa seuraava opas odottaa sorkkaa.

Yleensä tuomari antaa tässä vaiheessa luvan purkaa jäljen. Purku suoritetaan vastapäivään, jolloin piilomerkit erottuvat selvästi. Purkamisen ajankohta määräytyy siitä, onko opas jo itse ennättänyt olla koiransa kanssa jäljellä, jos seuraavana ei ole omaa vuoroa, voi tuomarilta tiedustella, ennättääkö mahdollisesti purkaa jäljen välittömästi suorituksen jälkeen.

Tulosten kuuleminen

Kun kaikki koirakot ovat saapuneet kokeen keskuspaikalle, ja jäljet on purettu, seuraa tulosten kuuleminen. MEJÄ-kulttuuriin kuuluu, että kaikki kokeeseen osallistuneet jäävät odottamaan tätä tilaisuutta, vaikka päivä ei olisikaan onnistunut toivotulla tavalla. Kaikkien koirien arvostelu luetaan ja koiranohjaaja tulee henkilökohtaisesti hakemaan arvostelulomakkeen tuomarilta sekä mahdolliset muut palkinnot yleisön seurattessa. Koe on päättynyt, kun kaikki arvostelut on luettu.

Vielä pari sanaa SOME:sta

Niin kauan, kun koeviikonloppu on kesken ja tulokset vielä julkistamatta, ei ole hyvien tapojen mukaista jakaa jälkien tekoon tai koesuorituksiin liittyvää tietoa. Ei muille kokeeseen osallistujille, eikä sosiaaliseen mediaan! Tulosten julkistamisen jälkeen voi tietenkin iloita julkisesti oman koiransa suorituksista tällöinkin ottaen muut ihmiset ja hyvät tavat huomioon.

Kuva ©Anu Brunila-kovanen

Laatuarvostelun pistetaulukko

jäljestämishalukkuus	0-6 p.
jäljestämisvarmuus	0-12 p.
työskentelyn etenevyys	0-10 p.
lähdön, kulmauksien, makauksien ja katkon selvittäminen	0-14 p.
käyttäytyminen kaadolla	0-3 p.
yleisvaikutelma	0-5 p.
	yht. 0-50 p.

Palkintosijat

1. palkinto 40-50 p.	annetaan koiralle, jonka kokonaissuoritus on erinomainen
2. palkinto 30-39 p.	annetaan koiralle, jonka kokonaissuoritus on hyvä
3. palkinto 20-29 p.	annetaan koiralle, jonka kokonaissuoritus on tyydyttävä

<- jos pistemäärä on jossain osa-alueessa nolla, ei koiraa palkita.

FLATTI-KISÄLLI

8.-9.8.2020 Ylivieska

Tuomarit

Näyttelyosuus Katja Korhonen

Koeosuus Vesa Turunen

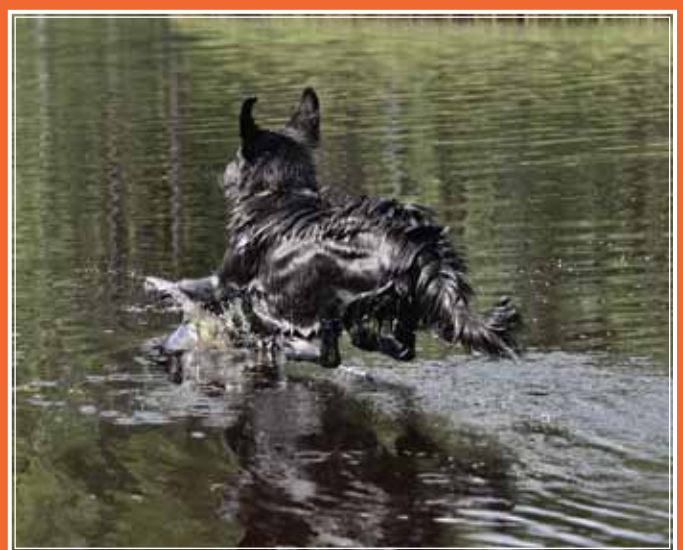
Flatti-Kisällin tarkoitus on Juniori- ja Flattimestaruuskilpailun tavoin toimia sileäkarvaisten noutajien dual purpose -kehittämissä (dual purpose = sekä ulkomuodoltaan että käyttöominaisuuksiltaan rodunomainen). Flatti-Kisälli on kaksiosainen. Sen osat ovat seuraavat:

- Ulkomuotoarvostelu
- Käyttökoe, joka on virallinen NOME-B ALO-koe.

Lauantai 8.8. alkaa näyttelyosuudella, jonka jälkeen siirytään maastoon koeosuuteen. Huom! Näyttelyosuus on kaikille Kisälliin osallistuvilla ainoastaan lauantaina.

Ilmoittautumiset 29.6. – 20.7.2020 koekalenteri.snj.fi

Majoitus: Koetoimikunta tiedottaa majoitusvaihtoehtoja rotujärjestön kotisivuilla sekä Flatti-Kisällin facebook-tapahtumasivulla.

Tervetuloa Ylivieskaan!

Tiedustelut: vastaava koetoimitsija: Marko Mikkilä
puh. 050-5387635, e-mail: marko.mikkila@premec.fi

VANHAT & VIISAAT

Vanhoista flateista on lista Suomen sileäkarvaiset noutajat ry:n kotisivuilla: www.flatti.net/jalostus/lista-vanhoista-flateista. Listalla ovat yli 13-vuotiaiksi eläneet flatit. Toivomme myös lehteen lisää tarinoita vanhoista flateista. Juttuja voitte kirjoittaa yli 10-vuotiaista koiristanne. Onko oma Vanha ja Viisaasi jo listalla? Haluatko kertoa koirasi tarinan? Jos tiedossasi on yli 13-vuotias flatti, joka ei ole listalla, niin kerro se minulle. Kiitos! Ota yhteyttä: virpi.peltonen@turkuflatti.net tai laita yv Facebookissa. – Virpi

Majakkasaaren Gisella, 'Madde' 12v

Madde syntyi 9.10.2007 urosvoittoiseen pentueeseen, jossa oli 9 urosta ja 3 narttua. Maddelle etsittiin pitkään rodulle sopivaa sijoituskotia ja talvella 2008 sellainen löytyi vajaa 2-vuotiaan Arttu-flatin (Majakkasaaren Epele) kaveriksi.

Madde oli pentuna varsinainen täystuho. Tämä sievä karvainen hirviö tuhosi aikanaan yhden sohvan, kaksi lipastoa, ovenkarmit, sekä huomattavan määrän pienempää tilpehööriä. Tämä tuhoaipumus päättyi kokonaan Maddեն ollessa hieman yli 1,5 vuotias. Sen jälkeen ei Madde koskenut mihinkään, ei edes vaikka olisi jättänyt ruokaa pöydälle, niin tämä rouva ei todellakaan koskenut yhtään mihinkään. Madde oli ensi alkuun myös hyvin pahoinvoiva autossa, mutta tämäkin meni noin vuodessa ohi.

Uiminen ei alkuun meinannut luonnistua Maddelta, mutta yhden kerran tukiovetuksen jälkeen tätä koiraa ei enää saanut vedestä pois. Suurin huvi oli seistä vatsaa myöten meressä ja puhallella kuplia aina välillä pieni uintikierros tehden. Veden lämpöasteilla ei ollut mitään väliä, vaan jos vesi oli auki, se oli uimakelpoista. Myös kuivina ja kuumina kesinä, sellaista metsää ei ollut, mistä ei olisi löytynyt Maddեն mentävä lätäkkö/oja.

Jo aivan alusta asti Madde oli hyvin nöyrä koira, jota ei kovinkaan paljoa pitänyt opettaa mihinkään. Remmissä vetäminen ei tullut hänellä kuuloonkaan ja pysyi muutenkin aina omien ihmisten lähetyksillä.

Taiparit läpäistiin heti kun ikä salli ja muistissa on vieläkin tuomarin kauniit sanat nopeasta työskentelystä. Sen enempää Maddեն kanssa ei lajia harrastettu, vaan Maddesta tuli ihan käytännön sorsakoira, jossa osoittikin olevansa ääneton ja tehokas kaveri. Muutamassa näyttelyssäkin käytiin sen verran, että Maddesta tuli EE MVA vuonna 2009.

Terveydeltään Maddեն elämä on sujunut ilman suuria ongelmia, ihan nuorena oli yksi kohtutulehdus, mutta ei juuri muuta vakavampaa. Maddesta tuli myös äiti vuonna 2010, melko nuorena vajaa 2,5 vuotiaana, mutta uroksen kanssa asuessa sterilointimahdollisuutta toivottiin mahdollisimman pian. Madde pyöräytti oman, taas urosvoittoisen pentueen 7 urosta ja 2 narttua, maailmaan. Madde on tämän päivän aktiiviflattien sukutauluissa mm. vuoden 2019 WT-flatti Majakkasaaren Vesililjan äidin isoäiti.

Madde muutti takaisin kasvattajalle alkuvuodesta 2019 perheen elämäntilanteen muuttuessa ja nyt eläkeläisrouva viettää aikansa kasvattajan laumassa, jossa myös rie-

huu mm. juuri 10 vuotta täyttänyt tyttärensä, saaden nauttia niistä parhaista vanhan koiran asioista, eli aamu-uinneista ja kiireettömästä elämästä.

Kaiken kaikkiaan Madde on ollut koko ikänsä todella helppo koira ihan kaikin tavoin. Iloinen ja vilkas luonne ei sen sijaan ole iän myötä kadonnut yhtään mihinkään. Hieman ruumillinen kankeus näkyy menossa, mutta se ei kyllä yhtään tunnu hillitsevän menoa. Maddella on myös sisar elossa, Nila eli Majakkasaaren Gunilla.

Maddեն tarinan kirjoittivat Marjo Koskinen ja Suvi Sinisalo, täydensi kasvattaja Minna Latva. Kuva: Suvi Sinisalo.

Sileston Optio 'Oona' 13v

Oona saapui meidän kotiin 7 viikon ikäisenä vuonna 2007, Sileston kennelistä. Meillä oli kotona Oonaa vastassa yksi kultainennoutaja vanhus ja parin vuoden ikäinen flatti Majakasaaren Xantippa "Sani".

Oona oli pennusta asti hyvin leikkisä ja täynnä energiaa. Asuimme maatilalla, jossa tilaa oli juosta ja seikkailla. Pellolla Oona rakasti kaivaa myyriä ja monta kertaa kuis-tin rappusille tuotiin näyttämään sen päivän saaliit. Oona harvoin tappoi mitä kiinni sai, leikki vain ja metsästi. Tämä luonteenpiirre meinasi käydä Oonan kohtaloksi hänen ollessaan 4kk ikäinen. Oona oli pellolla leikkimässä normaaliin tapansa, kesäinen päivä oli saanut kyykäärmeet liikkeelle ja Oona sai pureman takajalkaansa. Onneksi tästä selvitettiin säikähdyksellä. Noin 10-vuotiaana oli käärme käynyt jälleen kiinni, nyt vuorostaan etujalkaan. Tällä kertaa parantumisen vei aikaa, mutta kyllä vanhus tämänkin vain selätti tahdonvoimallaan.

Kissanpennut olivat aina erityinen mielenkiinnon kohde. Omia pentuja Oonalle ei koskaan teetetty, mutta hän sai näyttää hoivaviettiään kissanpentujen hoidon kautta. Myös kaneja vahdittiin silmä kovana, kun olivat kesäisin pihahäikeissään. Luonteeltaan Oona on mahdottoman kiltti ja pehmeä, mutta sitten kuitenkin joissain asioissa hyvinkin itsepäinen.

Oonan kanssa alettiin pienestä pitäen harrastamaan agilityä, tottelevaisuutta, vesipelastusta ja metsästystä. Oona oli solakka ja nopea, agilityradalla täytyi muutaman kerran jäädä omistajaa odottamaan. Tottelevaisuus ei ehkä ollut Oonan lempipuhua, kun täytyi edetä niin maltillista tahtia. Hauskinta oli sivulle tulo, jonka Oona teki hyppäämällä rinnan korkeudelle ja kauniilla kierteellä sivulle istumaan. Oonan ja kengurunpoikasen välillä ei paljoa eroa olisi ulospäin nähnyt, niin paljon tuo koira pentuna ja aikuisenakin hyppi. Hyppimistä harjoiteltiin päivät pitkät, ensin valittiin puusta sopivan näköinen oksa ja sitten pompittiin kohti korkeuksia, kunnes kyseinen oksa saatiin napattua.

Vesi. Sieltä tuota koiraa ei pois saanut muuta kuin kantamalla. Kesät olivat parhaita, kesämökki sijaitti järven rannalla ja matkaa ei ollut kymmentä metriäkään mökin ovelta laiturille. Siltä laiturilta nähtiin monen monet kerrat Oonan taidokkaat sukellukset damin perään. Ei ole väliä vesialueen koolla, pieni puro tai joki, jopa sopivan kokoinen lätäkkö käy.

Metsästyksen löytyi intoa enemmän kuin laki sallii, mutta kompastuskiveksi nousi pysyn äänen sietäminen. Kovat paukahdukset ei

ole Oonan juttu. Mutta sen ei annettu häiritä harrastamista, yhtä lailla otettiin mukaan touhuihin ja pääsi tekemään hakuja. Palauttamisen oli aina vähän niin ja näin, miksi sitä nyt ihmiselle viemään hienoa saalista, jonka itse löysi metsästä.

9-vuotiaana Oonalla alkoi kasvaa epämääräinen patti toiseen takajalkaan. Eläinlääkäri tarkastuksen jälkeen selvisi, että kyseessä oli harmiton syyliä ja vanhalta koiralta ei semmoista kannata lähteä leikkaamaan pois kerta se ei menoa haittaa. Muutoin Oona on ollut perusterve koira, täynnä iloa ja energiaa – niin kuin flateilla kuulokin olla.

Oona on kunnan vahtikoira. Vaikka onkin pienikokoinen narttu, ei se estä suojelemasta pihaa ja sen ympäristöä. Yllättävää kyllä Oonalla on möreän kuuloinen haukku ja hän kyllä käyttää sitä – onneksi vain iltaisin, kun käy pihan kiertämässä ja varoittamassa, ettei kannata kenenkään tulla lähellekään. Oona

on jopa niin tunnollinen, että vastaa omalle kaiulleenkin haukkumalla.

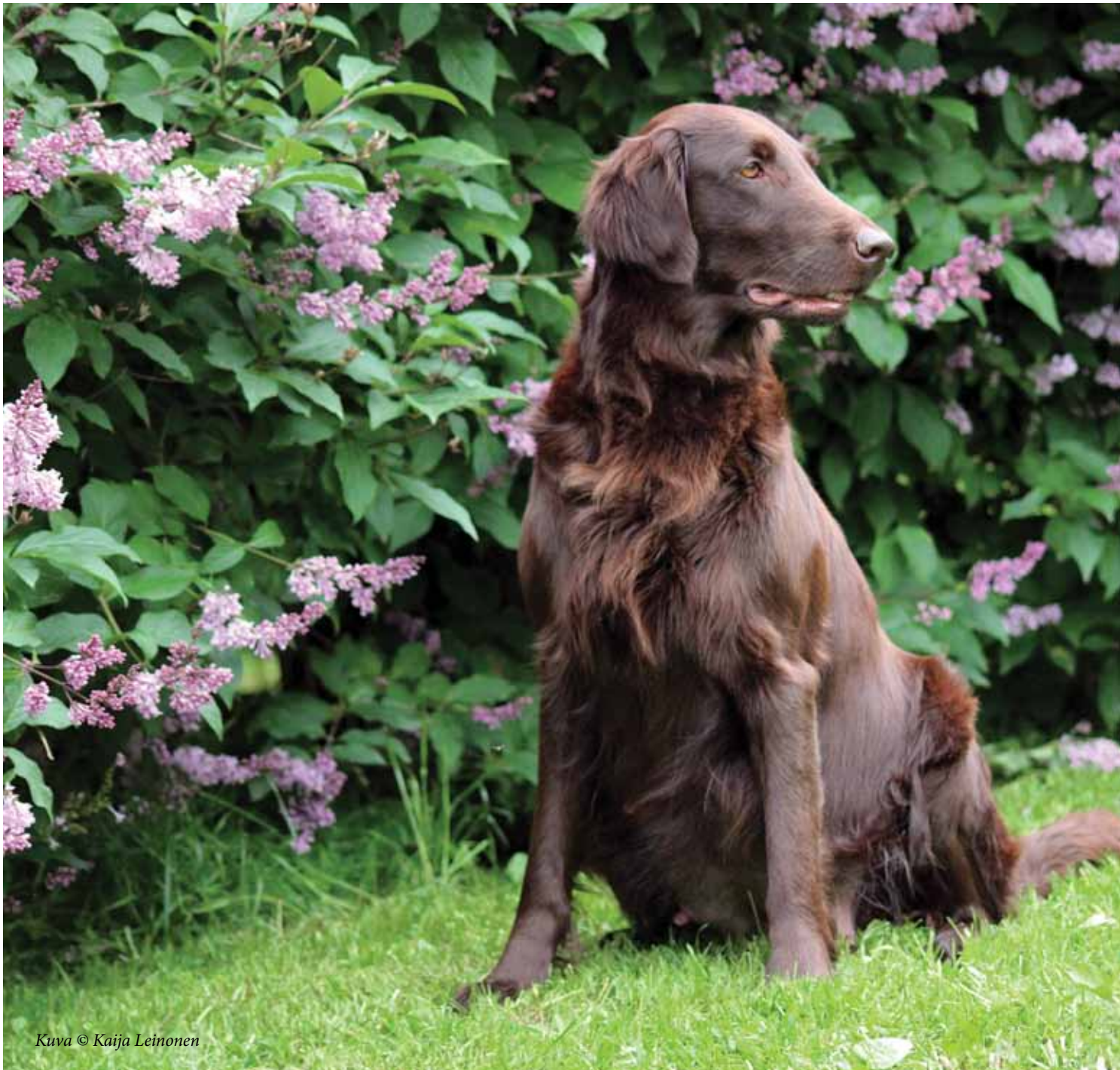
Vanhoilla veteraanipäivillään Oonan päivät täyttyvät lumen syönnistä, lenkkeilystä, kivien uskollisesta kantamisesta ja lepäämisestä. Seurana Oonalla on Harvahampaan Just Go For It "Iitu" ja belgianpaimenkoira malinois "Piru". Oonan harmiksi taloon tuotiin helmikuussa Harvahampaan Sensation of Success "Sanni". Taas pieni räpäle piraijanhampailla hänen korvissaan kiinni. Muutama viikko Oonalla meni sulatella uutta tulokasta, mutta tätä kirjoittaessa mummokoira on jo intoutunut villeihin vetoleikkeihin pennun kanssa.

13-vuotiaana Oona on pirteä ja liikkuvainen vanhus. Kiitollinen täytyy olla että Oona on saanut elää pitkän ja ennen kaikkea terveen elämän.

– Emma & Oona
Teksti Emma Kiviluoma, kuva Emmi Kiviluoma

Nartun kantoajan 10 tärkeintä sääntöä – kultainen 63 vuorokautta

Tämän artikkelin on kirjoittanut kokenut ja menestyksekkäs kasvattaja Juha Kares. Monet tietävät, että Juha kasvattaa tai on kasvattanut mm. lhasa apsoja, löwchenejä ja tiibetinspanieleja, mutta myös suurempia koirarotuja kuten mm. irlanninsettereitä, berninpaimenkoiria sekä skotlanninhirvikoiria. Artikkelel kertoo siitä, kuinka nartun kanssa tulisi toimia aina astutuksesta pentujen syntymään. Monta kertaa ei tule ajatelleeksi sitä, kuinka monella pienellä asialla voi vaikuttaa onnistuneeseen pentutulokseen.

Kuva © Kaija Leinonen

Matka nartun astutuksesta synnytykseen on hyvin tärkeää aikaa. Tämä noin 63 vuorokauden matka luo pohjan onnistuneelle pentueelle. Sinä aikana rakennetaan edellytykset tasapainoisten ja hyvin voivien pentujen mahdollisimman helpolle syntymälle. Nartun kantoajan reilu kaksi kuukautta on huomattavasti tärkeämpää aikaa kuin mitä kasvattajat yleensä ymmärtävät. Tässä kiteytettynä 10 tärkeintä omaa sääntöä nartun kantoajalle. Näitä ohjeita seuraamalla ja kehittämällä olen omassa kasvatuksessani päässyt todella korkeaan tiinehtyvyyteen sekä täysin olemattomaan pentukuolleisuuteen. Näinä 35 vuoden aikana yli tuhat pentua kasvattaneena on

selvitty yhdellä kalkkikrampilla, omilla kasvattinartuilla kolmella keisarinleikkauksella ja kaikilla nartuilla on hoivaa sekä maitoa riittänyt hyvin pennuilleen. Keinoemoo ei ole tarvittu kertaakaan. Siksi käytännön kokemuksen vuoksi uskon omiin kultaisiin käytänteisiini hyvin lujasti.

1. Astutuksen jälkeen ensimmäiset vuorokaudet ovat hyvin kriittisiä. Narttujen astutuksia epäonnistuu käsitykseni mukaan satamäärin, kun narttu työnnetään heti astutuksen jälkeen stressaavaan tilanteeseen. Näitä ovat tyypillisesti vieras ympäristö ja ajattelematon narttua stressaava matkustus. Pahin stressin aiheuttaja on usein astutusmatkalta palaaminen. Narttu joutuu kasvattajan ajattelemattomuuden takia kotiin palatesaan kohtaamaan muun lauman stressaavasti. Varsinkin astutettua narttua arvoasteikossa ylempänä olevien narttujen kohtaaminen on suuri vaara. Kodista löytyy usein narttuja, jotka eivät suinkaan toivo alempiarvoisen nartun tiinehtymistä. Me ihmiset emme sitä vain ymmärrä. Ihmiset eivät valitettavasti usein osaa "lukea koiriaan", eivätkä huomio laumajännitteen vaikutusta tiinehtyvyyteen. Voin kertoa, että laumajännitteen merkitys on valtava. Älä myöskään unohda, että lisääntymisen kannalta lauma on jo kaksi narttua. Pidä siis astutuksen jälkeen narttua ensimmäiset noin 23 vuorokautta suojattuna kuin kukkaa kämmenellä.

2. Kasvattajat alkavat kiinnittämään huomiota ruokintaan ja ravintoon usein liian myöhään. Ruokinnassa tärkeintä on, että narttu on hyvässä kunnossa jo ennen astutusta. Mitä "kuivempi" rotu on kyseessä sen paremmassa massassa nartun tulisi olla ennen astutusta. Koiran ei kuitenkaan pidä olla lihava. Usein alkioiden kiinnittymisen vaiheessa, noin kantoajan kolmannen viikon kohdalla, moni narttu syö huonosti ja silloin aliravitsemus voi muodostua ongelmaksi. Nartun onnistunut ja hyvä kantoaika edellyttää myös vakaata progesteronihormonin määrää koko kantoajan. Kantavan nartun ravinnon tulee olla hyvin sulavaa ja valkuaispitoista. Foolihappo voi olla myös hyväksi. Liian alhainen vatsahappojen määrä voi johtaa B12-vitamiinin ja folaatin heikkoon imeytymiseen, joka on uhka laadukkaalle kantoajalle. Varmista nartun oikea ja riittävä ravinnon saanti myös astutuksen alkuvaiheessa. Usko tai älä syömättömyys on paljon vaarattomampaa kantoajan lopulla kuin alussa.

3. Oksitosiinitaso tulee pitää korkeana koko kantoajan. Oksitosiinilla on uusimpien tutkimusten mukaan hyvin suuri merkitys terveydelle. Erityisesti kantoaikana oksitosiini on todella tärkeä rakkauten hormoni, joka rauhoittaa narttua, vähentää stres-

siä ja saa sen voimaan hyvin. Synnytyksessä oksitosiini mahdollistaa synnytyksen ja sitä tarvitaan matorauhasten toiminnassa. Synnytyksessä oksitosiini lieventää kipua ja imettäessä se myös rauhoittaa narttua. Oksitosiini saa aikaan onnellisuutta ja se liimaa emää sekä pentuja kiinteästi toisiinsa. Oksitosiini saa aikaan uneliaan ja autuaan olon, joka on nartulle parasta suojaa koko kantoajan. Herpesrokotuksia ei tarvita, sillä stressittömyys ja oksitosiini ovat parasta lääkettä kantoaikana. Takaa nartulle jatkuvasti koko kantoajan hyvät edellytykset oksitosiinin tuotannolle. Se tapahtuu sillittämällä ja hellimällä erityisesti nartun vatsaa. Parasta on saattaa narttu yöunilleen "autuaassa oksitosiinihumalassa."

4. Pidä nartun sokeritasapaino mahdollisimman vakaana. Älä anna koiralle turhaa "mössöä." Vältä liiallisen kalkin syöttämistä, se voi sotkea nartun elimistön oman kalsiumtasapainon, joka voi häiritä synnytyksen käynnistymistä tai altistaa nartun kalkkikrampille. Liika A-vitamiini taas voi altistaa pentuja epämuodostumille ja aikaan saada esimerkiksi kitalakihalkioita. Kantava narttu tarvitsee valkuaisaineita ja hiilihydraatteja enemmän kuin normaalisti. Kantavat nartut ruokin ainakin kahdesti päivässä ja ravinnon tulee olla korkeatasoista. Vältä nartun liikaa lihomista ja lisää ravintoa nartun kantoaikana tarpeen mukaan. Yleensä nartut itse tietävät ja ilmaisevat lisääntyneen ravinnon tarpeensa. Lisää ravinnon määrää hiljalleen kantoajan edetessä. Pidä narttu säännöllisellä ja sopivalla ruokinnalla koko kantoajan.

5. Liikuta narttua ja pidä se onnellisena. Anna nartun liikkua normaaliin tapaan ja ulkoile sen kanssa mahdollisuuksien mukaan aivan kahdestaankin. Pidä narttu hyvässä yleiskunnossa ja lisää onnellista yhdessä tekemistä. Leikkiminen ja yhdessä oleminen lisää nartulla myös oksitosiinin tuotantoa. Hyvä yleiskunto taas on avuksi synnytyksessä ja pentujen hoidossa.

6. Vältä kaikin tavoin turhaa stressiä koko kantoajan. Astutuksen jälkeen ja ylipäätään kaikki mahdollista turhaa stressiä aiheuttava toiminta. Unohda kilpaileminen, näyttelymatkat, turhat eläinlääkärissä käynnit ja vieraiden koirien kotona ramppaaminen. Rauhoita nartun kantoaika ja tee siitä mahdollisimman stressitöntä sekä turvattua.

7. Kasvattajat aliarvioivat, eivätkä usein ymmärrä oman roolinsa merkitystä pentueen kasvattamisessa. Nartun kantoaikana kasvattajalla ja perheellä koiran ympärillä on uskomattoman suuri vaikutus. Kasvattajan on itse voitava hyvin ja hänellä on oltava voimavaroja käyttää kantavaan narttuun sekä myöhemmin pentujen hoitoon. Pennutus on aina vapaaehtoista ja kasvattajalla tulee olla

intoa sekä motivaatiota pentueeseen. Oma väsymys, hermostuneisuus ja stressi saavat nartun voimaan huonosti. Kasvattajan tulee aina huolehtia itsestään ja rauhoittaa koti tuleva pentue huomioiden, alkaen nartun astutuksesta pentujen luovutukseen. Kasvattajalla sekä lähipiirillä tulee olla voimavaroja, haluja ja resursseja pentueen teettämiseen.

8. Kantoaikana, pentujen hyvinvoinnissa ja nartun tiinehtyvyydessä on olemassa yksi hyvin tärkeä asia, jonka kasvattajat usein valitettavasti unohtavat jopa kohtalokkainkin seurauksin. Nartun hampaat ja suu tulee olla terve sekä kunnossa jo ennen astutusta. Likainen ja tulehtunut suu on oikea bakteeri- ja tautipesäke. Pahimmillaan tulehtunut ja erittäin huonokuntoinen suu voi johtaa ennen aikaiseen synnytykseen tai pentujen kuolemaan. Huolehdi nartun hampaista ja varmista, että suu on kunnossa jo ennen astutusta.

9. Vältä tautiriskejä ja turhia altistumia traumaalille. Tämä tarkoittaa mitä suurimmassa määrin maalaisjärjen käyttöä. Tyhimmät kasvattajat aloittavat yleensä nartun altistamisen ongelmille jo heti alkumetreillä astuttamalla narttua aivan turhaan onnistuneen ja hyvän astutuksen jälkeen. Astuta narttu oikealla hetkellä hyvin astuvalla hyväkuntoisella uroksella ja silloin yksikin astutus oikealla hetkellä riittää aivan mainiosti. Mikäli uros irtoaa nopeasti, se ei ole ongelma. Sinun tehtävä on saada aikaan nartun emättimeen imu ja tässä tehtävässä jätän imun aiheuttamisen mielikuvituksesi varaan puhdaita käsiin. Nyrkkisääntönä voisi sanoa, että kaksi astutusta on maksimi. Siittiöt elävät mainiosti nartun sisässä yli neljäkin vuorokautta ja ovat kykeneviä hedelmöitykseen aivan mainiosti myös astutuksen jälkeen. Vaikka kuka sanoisi ja mitä, minä käänän nartut astutuksen jälkeen rauhallisesti selälleen ylösalaisin ja rauhoitan nartut silityksellä uneen. Tämän jälkeen laitan aina astutetun nartun lepoon kaikessa rauhassa omaan turvalliseen tilaan omassa autossa, jos ollaan muualla, tai kotona pistän nartun omaan huoneeseen rauhoittumaan. Siinä ollaan rauhassa ja turvataan siittiöiden alkutaipaleen turvallista matkaa stressittömästi. Narttuhan on tottunut jo kasvattajansa käsittelyyn täysin luottamuksellisesti, väkisin tai voimakkeinoin ei narttuja pidä kääntää. Kaiken pitää olla nartulle rauhallista ja mieluisaa. Minulla on tällä hetkellä kotona ja maailmalla neljä pentuetta, näistä kolmessa narttu on astutettu vain yhden ainoan kerran ja suurimman pentueen koko on 9 ja pienimmän 4. Älkää astuttako narttuja siis turhaan. Kantoaikana pitää ehdottomasti välttää nartun altistamista onnettomuuksille ja koville iskuille. Muista myös varoa, ettei narttu vilustu kantoaikana. On myös päivän selvää, että kantavaa narttua ei kuljeteta maailmalla, koirapuistoissa tai näyttelyissä. Pidä narttu suojassa. Älä

altista narttua sairastumiselle tai vammoille kantoaikanaan, äläkä astuttele narttua turhaan.

10. Valmistaudu synnytykseen kunnollisesti ja huolehdi synnytyksen edellytyksistä. Olet ollut huolellinen ja varmistanut narttusi hyvinvoinnista kaksi kuukautta. Se ratkaisevin vaihe on edessä. Se tarkoittaa, että kasvattaja on hyvin valmistautunut tulevaan synnytykseen. Olet hankkinut kotiisi vuohe-maitoa, hunajaa ja kananmunia. Narttu ei meillä synnytyksessä muuta saa juodakseen kuin vuohe-maitoa tai vettä, johon on sekoitettuna hunajaa sekä keltuainen. Olet sopinut valmiiksi oman eläinlääkärisi kanssa mahdollisesta taustatuesta, jos jokin menee vikaan. Se tuo rauhaa ja turvaa synnyttämiseen. Mikäli sinua huolestuttaa tai ongelmia on odotettavissa, ota nartusta röntgenkuva juuri ennen synnytystä, että tiedät tarkem-

min, mitä on odotettavissa. Kasvattajan oma mielenrauha ja tyyneys ovat tärkeimpiä asioita synnytyksessä. Muista huolehtia, että nartulla on mahdollisuus synnyttää turvautusti ja rauhassa vakaisissa sekä rauhoittavissa puitteissa. Tee nartulle turvallinen sekä mieluisa synnytystila valmiiksi jo ennen synnytystä. Takaa nartullesi rauhalliset puitteet synnyttää kaikessa rauhassa. Heitä vieraat ja hysteeristä ilmapiiriä luovat ihmiset mahdollisimman kauaksi nartusta jo hyvissä ajoin. En osaa edes arvioida, kuinka moni nartun synnytys epäonnistuu pelkästään hermostuneiden ja stressiä luovien "kättilöiden" tai rauhottomien puitteiden vuoksi. Sen tiedän, että tuo määrä on suuri. Takaa sinä rauha ja turvallisuus nartullesi synnyttää onnellisesti. Tuo tapahtuma on maailman kauneimpia hetkiä ja oikea kasvattaja rakastaa tuon uuden elämän ihmeen näkemistä sekä kokemista. //

-Juha Kares

Sileäkarvainen noutaja, uros, FI36080/17, s. 27.5.2017
FI MVA Durasselin Michael Jackson

i. FI MVA Toffedreams Walla Walla Racetrack
e. FI MVA FI JVA Metsävirnan Tunturihaukka

Kasvattaja: Jonna Turpeenniemi

Omistajat: Riitta Koivisto ja Janne Antila

SERTIT:

21.07.2018 Seinäjoki, Satu Ylä-Mononen

31.08.2019 Ruovesi, Leni Finne

07.03.2020 Seinäjoki, Reino Korpela

NOU1:

12.08.2018 Vimpeli, Mika Toskala

NOME-B:

24.07.2019 Pieksämäki, Niko Hiltunen ALO1

Sileäkarvainen noutaja, uros, FI44989/18, s. 30.1.2018
FI MVA EEJV-19 Almanza Simply Starstruck

i: NO V-15-16 SE V-13-14-15-16 FI V-12-15 EUW-15 & WW-17
C.I.E. SE U(U)CH & NO UCH GB SH CH Castlerock Simply Magic
e: UA CH NO V-15 C.I.E.&NORD UCH WW-17 EUW-17
WW-14-15 Almanza End of Discussion

Kasvattaja: Ragnhild Ulin, Ruotsi

Omistaja: Jaana Rätty

SERTIT:

07.03.2020 Kouvola, Finne Leni

08.12.2019 Helsinki KV (Voittaja), Niemelä Riitta

28.09.2019 Hämeenlinna (SNJ), Brunnström Gudrun

NOU1:

25.5.2019 Vehmaa, Ari Huttunen

Valioilmoitukset

Valiopalsta on Suomen sileäkarvaiset noutajat ry:n jäsenille ilmainen. Lähetä kuva ja ilmoitustiedot lehden aineistopäivään mennessä: flattiviesti@gmail.com. Flattiviestiin nro 3/2020 tulevat valioilmoitukset viimeistään 24.8.2020.

Lähetä painokelpoinen, rajaamaton vaakakuva mielellään .jpg-muodossa. Kuvan tulee olla mahdollisimman suuri (300 dpi, vähintään 1 Mt). Matalaresoluutioiset kuvat menevät printissä suttuisiksi, emmekä voi niitä valitettavasti käyttää.

Lähetä kuvan lisäksi valiokoirastasi seuraavat tiedot:

- koiran sukupuoli, tittelit ja virallinen nimi
- koiran rekisteritunnus ja syntymäaika
- koiran isän tittelit + virallinen nimi
- koiran emän tittelit + virallinen nimi
- koiran kasvattajan nimi ja koiran omistajan nimi
- ko. valioarvoon vaadittavat tulokset: pvm, paikka, tuomari
- voit ilmoittaa myös koiran korkeimman tuloksen muista lajeista, esim. nome-B ALO1, toko ALO1

Pidätämme oikeuden siirtää valioilmoituksen julkaisun seuraavaan lehteen. Kansainväliset valionarvot julkaistaan vasta vahvistamisen jälkeen.

Sileäkarvainen noutaja, narttu, FI34373/18, s. 20.5.2018
EE JMVA Emkristina's Magus Guaero

i: Swallowsflight Ultimate-Spirit
e: FI MVA Emkristina's Inga Skur

Kasvattaja: Tiina-Maarit Kisonen

Omistajat: Nina Mäkelä & Tony Mäkelä

JUNIORISERTIT:

20.10.2019 Rakvere, Inessa Rodina

07.09.2019 Harjumaa, Saija Juutilainen

04.08.2019 Tarto, Ligita Zage

Kirjoittaja Mikko Griinari, PhD, on rasvahapotutkija ja eläinravitsemuksen dosentti Helsingin yliopistossa. Hän vastaa myös Nutrolin®-tuotteiden tutkimus- ja kehitystyöstä.

Rasvahapot

koiran ihon ja kroonisen tulehduksen hoidossa

Öljyjä on käytetty koirien ravinnon rasvahapotäydennyksenä pitkään. Ensimmäiset kaupalliset erikoistuotteet tulivat markkinoille mahdollisesti jo 50-luvulla. Hansen ja Wiese (1951) julkaisivat tutkimuksen, jossa koiran rasvahappojen puute yhdistettiin monenlaisiin iho-oireisiin:

- Ihon kuivuminen ja hilseily
- Ihon kutina, rasvoittuminen ja altistuminen tulehduksille
- Varpaanväli- ja korvatulehduksien yleistyminen
- Oireilevan ihon paksuuntuminen eli hyperkeratinisaatio, esimerkkinä polkuanturoiden iho
- Karvapeitteen muuttuminen kuivaksi ja elottomaksi sekä karvanlähdön lisääntyminen

Vaikka Hansen ja Wiese tutkivat välttämättömien rasvahappojen puutosta, heidän listallaan olevat iho-ongelmat ovat valitettavan yleisiä tavallisilla, hyvin ruokituilla kotikoirilla. Ravinnon rasvahapotäydennyksiin liittyen on tehty paljon tutkimuksia, joissa on todettu, että näitä yleisiä iho-ongelmia voidaan lievittää. Listaa voisi vielä täydentää tuomalla esiin rasvahappojen merkitys atopian hoidossa. Lisäksi rasvahapoista on hyötyä kynsien kasvuhäiriöiden ja ihon autoimmuunisairauksien hoidossa.

Käytännössä koirien ruokinta sisältää aina rasvaa, usein hyvinkin suuria määriä, eli iho-ongelmat liittyvät hyvin harvoin rasvan puutteeseen. Todennäköisempää on, että iho-ongelmien taustalla on ravinnon rasvahappojen epätasapaino tai rasvahappojen aineenvaihdunnan ongelmat esim. rasvahappojen aineenvaihdunnassa tarvittavien ihon entsyymien puutokset. Kun iho-ongelmia pystytään lievittämään ravinnon avulla, kyseessä on ravitsemuksellinen dermatoosi (Watson 1998).

Koiran rasvahapotäydennyksen historialliset trendit

Edellä on viitattu yleisellä tasolla rasvahappojen tarpeeseen ihon normaalin toiminnan ja hyvinvoinnin ylläpidossa. Jatkossa määritellään mitä rasvahappoja iho erityisesti tarvitsee ja mihin se tarve perustuu. Ensin kuitenkin lyhyt katsaus rasvahapotäydennyksen tutkimuksiin ja historiallisiin trendeihin.

Kasviöljyt

Välttämättömien rasvahappojen tarve tunnistettiin ensimmäisen kerran 1930-luvulla rotilla tehdyssä tutkimuksessa. Siihen asti rasvahappojen ajateltiin olevan pelkkä energian lähde ja varastomuoto

Ihon kuivuminen ja kutina ovat yleisiä rasvahappojen tarpeeseen viittaavia oireita

elimistössä. Burr & Burr (1930) osoittivat, että syöttämällä rotille rasvatonta ruokaa, niiden iho alkoi kuivua, kutista ja hilseillä. Rottien kuiva iho altistui myös erilaisille tulehduksille. Kasviöljyn lisääminen rottien ruokaan paransi iho-ongelmat. Näillä rottakokeilla Burr & Burr osoittivat, että kasviöljyjen sisältämä omega-6 linolihappo on eläimille välttämätön rasvahappo. Koska monet kasviöljyt sisältävät runsaasti linolihappoa, niiden käyttö koirien ruokinnassa yleistyi 1950-luvulla Yhdysvalloissa. Soijaöljy ja maissiöljy olivat edullisia linolihapon lähteitä, joten niitä käytettiin eniten. Eläinrasva sisältää vaihtelevia määriä linolihappoa: eniten linolihappoa on kanan rasvassa (20%) ja vähiten naudun ja lampaan rasvassa (2%). Jos koiran ruoka sisältää runsaasti eläinrasvaa, välttämättömien rasvahappojen tarve kasvaa ja puuteoireet saattavat tulla esiin, vaikka ruoka sisältäisi näennäisesti riittävän määrän välttämättömiä rasvahappoja (Lloyd 1998). Puhtaasti eläinperäisiä ravintoaineita sisältävää ruokintaa olisikin hyvä täydentää kasviöljyillä.

Helokkiöljy

Iho-ongelmiin, erityisesti atopiaan liittyvä tutkimus synnytti teorian ihon entsyymipuutoksista. Teorian mukaan entsyymipuutoksen

seurauksena ihossa ei muodostunut riittävästi gamma-linoleenihappoa (Manku ym. 1984). Vaikka näissä tutkimuksissa ei suoranaisesti osoitettu, että ihon normaalin toiminnan ylläpidossa tarvitaan gamma-linoleenihappoa eli GLA:ta, GLA:ta sisältävät öljyt, erityisesti helokkiöljy, kokivat kaupallisen suosion nousun. Useissa tutkimuksissa todettiin, että helokkiöljytäydennys lievitti iho-oireita ja sen katsottiin olevan osoitus kuivan ja atooppisen ihon GLA-tarpeesta (Lloyd 1998). Helokkiöljy sisältää tyypillisesti 70% linolihappoa ja 10% gamma-linoleenihappoa. On siis hyvin todennäköistä, että helokkiöljyn linolihappo on pääasiallinen ihon toimintaan vaikuttava rasvahappo, kuten jo 30-luvun tutkimuksissa oli todettu. Yhdistelmä helokkiöljyn linolihappoa ja gamma-linoleenihappoa näytti kuitenkin toimivan myös koirilla ja siksi sen suosio jatkui 2000-luvulle asti.

Öljyseokset

Helokkiöljyn suosio alkoi hiipua, kun tutkijat toivat esiin teorian siitä, että gammalinoleenihappo tarvitsee rinnalleen pienen määrän kalaöljyn omega-3-rasvahappoja säätelemään GLA:n aineenvaihduntaa. Omega-6 GLA:n ja kalaöljyn omega-3-rasvahappojen yhdistelmän esitettiin vaimentavan ärtyneen ihon tulehdusta. Saevik ym. (2004) on tämän ajanjakson keskeinen tutkimus. Tässä tutkimuksessa todettiin, että GLA:ta sisältävän purasruohoöljyn ja kalaöljyn seos vähensi atooppisten koirien ihon kutinaa ja kortisonilääkityksen tarvetta. Aikakauden ihoöljyille on tyypillistä, että ne sisältävät vaikuttavina aineina omega-6 GLA:ta helokki- tai purasruohoöljystä ja kalaöljyn omega-3-rasvahappoja. Tunnettuja tuotteita tässä kategoriassa ovat Viacutan, Megaderm ja Eforion.

Lohiöljy

Ei ole tarkkaa tietoa siitä missä vaiheessa lohiöljy ilmestyi koirien ihoöljyjen markkinoille, mutta 2000-luvun loppupuolella sen asema oli jo vahva. Lohiöljy on kaupallinen menestystarina, ja se on edelleen voimissaan, vaikka sille ei ehkä enää ole perusteita. Lohiöljy ”keksittiin”, kun ihmisten ruuaksi valmistetun lohien sivutuotteista syntyneelle öljylle etsittiin markkinoita. Lohien kasvatusta lähti räjähdysmäiseen kasvuun 90-luvulla ja lohiöljyn raaka-ainetta syntyi valtavia määriä. Lohiöljyn laatu oli vaihtelevaa ja omega-3-rasvahappojen pitoisuus alhainen, joten se ei pystynyt kilpailemaan valtameren kaloista valmistetun kalaöljyn kanssa ihmisten omega-3-tuotteiden valmistuksen raaka-aineena. Lohiöljyille piti löytää muita käyttökohteita. Koirien tai pikemminkin koirien omistajien mieltymys lisätä öljyä koirien ruokaan ihon ja karvapeitteen kunnon kohentamiseksi oli hyvin tiedossa ja tähän tarkoitukseen lohiöljyä alettiin markkinoida. Lohiöljyn koostumus ei millään tavoin vastannut sitä mitä tutkimusten perusteella tiedettiin koiran ihon rasvahappotarpeista, mutta se ei lohiöljyä markkinoivia yrityksiä haitannut. Markkinoille tuli muutamia laadukkaita lohiöljyjä, mutta vielä enemmän heikkolaatuisia öljyjä, joista oli koirille ehkä enemmän haittaa kuin hyötyä. Heikkolaatuisten lohiöljyjen tyypillinen piirre oli voimakas haju ja tumma väri, jotka johtuivat öljyn hapettumisesta. Hapettuneessa öljyssä on ainesosia, jotka ovat terveydelle haitallisia. Koiranpennuilla tehty tutkimus osoitti, että hapettunut öljy heikensi pentujen kasvua sekä luuston ja immuunivasteen kehitystä (Turek ym. 2003). Vaikka lohiöljyjen laatu on selvästi parantunut, tyypillinen muovipulloon pakattu lohiöljy hapettuu edelleen herkästi (Thomsen ym. 2017). Yleisen omega-3 buumin myötä lohiöljyn markkinoinnin kärki kääntyi yhä enemmän omega-3-rasvahappojen täydennyksen suuntaan. Lohiöljyä markkinoidaan edelleen hyvänä omega-3-rasvahappojen lähteenä, vaikka muutos lohien ruokinnassa on johtanut siihen, että lohiöljyn omega-

3-pitoisuus on romahtanut kolmasosaan siitä, mitä se oli lohiöljyjen tullessa markkinoille. Lohiöljyä pitää antaa koiralle kalaöljyyn verrattuna nelinkertainen annos jotta päästäisiin yhtä suureen omega-3-annokseen. Näin ollen lohiöljy on kallis omega-3-rasvahappojen lähde

Koiran ihon ja karvapeitteen rasvahappotarpeet

Kuten edellä jo todettiin, ravinnon rasvahappojen puute tulee esiin ihon toiminnan häiriöinä eli käytännössä erilaisina iho-ongelmina. Klassisissa 30-luvun tutkimuksissa paljastui, että rasvahappojen puute on nimenomaan omega-6 linolihapon puutetta ja sen perusteella linolihappo määriteltiin eläimille välttämättömäksi rasvahapoksi. Linolihapon todellinen merkitys ja vaikutusmekanismi paljastui vasta 50 vuotta myöhemmin, jolloin linolihapon puute yhdistettiin ihon luontaisen suojamekanismin, läpäisyesteen ylläpidon ongelmiin (Elias ym. 1980). Ihon läpäisyesteellä tarkoitetaan ihon ulointa, kuoleiden solujen muodostamaa kerrosta. Uloin solukerros on nimeltään sarveissolukerros (stratum corneum), josta käytetään myös nimitystä marraskesi. Sarveissolukerrosta tiivistävän rasva-aineen muodostuminen orvaskeden soluissa on läpäisyesteen toiminnan kannalta tärkein elementti ja linolihappo on tuon rasva-aineen muodostumisen kannalta tärkein rasvahappo. Seuraavan 30 vuoden aikana tutkimus on tuonut esiin useita mekanismeja, jotka selittävät linolihapon vaikutuksia ihossa (Zheng ym. 2011).

Linolihapon puute heikentää ihon läpäisyesteen toimintaa. Tämä tulee esiin ihon kuivumisena, ihon altistumisena allergeeneille sekä ihotulehduksia aiheuttaville bakteereille ja hiivoille. Ihotulehdusten lisääntyminen johtuu pääosin ihon luontaisen bakteeri- ja hiivakanan heikkenemisestä tai epätasapainosta. Kuivan ihon happamuuden säätely heikkenee ja tämä vaikuttaa ihon luontaisten bakteerien elinolosuhteisiin. Monet koirien iho-ongelmat liittyvät ihon toiminnan epätasapainoon, jonka taustalla on ihon läpäisyesteen heikentyminen. Omega-6 linolihappoa sisältävällä ravintoöljyllä voidaan vahvistaa ihon läpäisyestettä ja palauttaa ihon toiminnan tasapaino.

Kuten edellä todettiin, ihon hyvinvoinnin tueksi on kehitetty öljyseoksia, joissa vaikuttavina aineina on gamma-linoleenihappoa (GLA) ja kalaöljyn omega-3-rasvahappoja (EPA ja DHA). Näillä rasvahapoilla pyritään vaikuttamaan iho-ongelmien, kuten atopian yhteydessä esiintyvään tulehdukseen. Saevik ym. (2004) tutkimus osoitti, että näillä öljyillä on tulehdusta vaimentavaa vaikutusta. Jos läpäisyesteen toiminnan heikentyminen on koiran iho-ongelmien taustalla oleva syy, tulehdus on sen seuraus. Sairauden oireita, kuten tulehdusta pyritään hoitamaan välittömästi oireiden ilmaannuttua, mutta hoidon tärkein tavoite on aina pyrkiä poistamaan tai lievittämään sairauden taustasyitä. Koirien iho-ongelmien tapauksessa tärkein tavoite on pyrkiä parantamaan ihon luontaista suojamekanismia ihon läpäisyestettä vahvistamalla.

Omega-3 alfa-linoleenihappo (ALA) on myös välttämätön rasvahappo, koska eläinten elimistö ei pysty sitä valmistamaan. ALA:n tärkein tehtävä on toimia omega-3 DHA:n esiaineena silloin kun omega-3 EPA:aa ja DHA:ta ei ole ravinnossa (esim. puhdas kasviraivinto). Koirilla ALA:ta tarvitaan myös karvapeitteen ylläpitoon. Suurin osa koiran syömästä ALA:ta päättyy ihoon ja karvapeitteeseen (Fu ja Sinclair 2000). Ravintoöljyn turkin kuntoa ja kiiltoa parantava vaikutus voi siis johtua sen sisältämästä ALA:sta. Tulehdusta vaimentavaa vaikutusta ALA:lla ei ole.

Toimiva ravintoöljyseos tukee rodunomaisen karvapeitteen kasvua

Kuva © Juho Pajari

Lähdeviitteet: 1.) Burr, G.O. & Burr, M.M. (1930). On the nature and role of the fatty acids essential in nutrition. *Journal of Biological Chemistry* 86:587-62. / 2.) Dyerberg J, Bang HO. (1979). Lipid metabolism, atherogenesis, and haemostasis in Eskimos: the role of the prostaglandin n-3 family. *Haemostasis*. 8(3-5):227-33. / 3.) Elias, P.M., Brown, B.E., Ziboh, V.A. (1980). The permeability barrier in essential fatty acid deficiency: evidence of a direct role for linoleic acid in barrier function. *J. Invest. Dermatol.* 74(4):230-3. / 4.) Fu Z., & Sinclair A.J. (2000). Increased alpha-linolenic acid intake increases tissue alpha-linolenic acid content and apparent oxidation with little effect on tissue docosahexaenoic acid in the guinea pig. *Lipids* 35(4):395-400. / 5.) Hansen, A.E. & Wiese, H.F. (1951). Fat in the diet in relation to nutrition of the dog. I. Characteristic appearance and changes of animals fed diets with and without fat. *Texas Reports in Biology and Medicine* 9, 491-515. / 6.) Lloyd, D. H. (1989). Essential fatty acids and skin disease. *Journal of Small Animal Practice* 30:207-212. / 7.) Manku, M.S., Horrobin, D.F., Morse, N.L., Wright, S. & Burton, J.L. (1984). Essential fatty acids in the plasma phospholipids of patients with eczema. *British Journal of Dermatology* 110: 643-648. / 8.) SEAFISH (2016). Fishmeal and fish oil facts and figures. / 9.) Thomsen, B., Grünari, M., Jacobsen, C. (2017). Improving oxidative stability of liquid fish oil supplements for pets. *Eur. J. Lipid Sci. Tech.* 119(6). / 10.) Turek, J.J., Watkins, B.A., Schoenlein, I.A., & Allen, K.G.D., Hayek, M.G., Aldrich, C.G. (2003). Oxidized lipid depresses canine growth, immune function, and bone formation. *Journal of Nutritional Biochemistry* 14:24-31 / 11.) Zheng Y., *ym.* (2011). Lipoxygenases mediate the effect of essential fatty acids in skin barrier formation. *J. Biol. Chem.* 286 (27):24046-24056. / 12.) Watson, T.D.G. (1998). Diet and Skin Disease in Dogs and Cats. *J. Nutr.* 128: 2783S-2789S.

Nutrolin® Skin & Coat, alkuperäiseltä nimeltään Iho & turkki, on jo yli 10-vuotias Nutrolin®-tuoteperehen ensimmäinen tuote, ja sen suosio kasvaa edelleen. Nutrolin®-tuotteiden nimet vaihdettiin englanninkieliseksi, koska suurin osa uusista Nutrolin®-asiakkaista tulee tällä hetkellä Suomen ulkopuolelta. Vienti Ruotsiin ja muihin Euroopan maihin kasvaa voimakkaasti. Nutrolin® Skin & Coat sisältää kylmäpuristettuja kasviöljyjä ja sen koostumus on patentoitu USA:ssa ja Euroopassa. Patentoitu koostumus perustuu uudelleen koostumukseen, jolla pyritään vahvistamaan ihon läpäisyestettä sekä tukemaan karvapeitteen ja kynsien kasvua. Öljyn rasvahappokoostumuksen keskeiset elementit ovat omega-6 linoliyhappo ja gamma-linoleenihappo sekä omega-3 alfa-linoleenihappo ja stearidonihappo. Öljyä suositellaan, kun koiralla on:

- kuiva, kutiseva, atooppinen iho
- hilseilevä iho ja kiilloton turkki
- toistuvia bakteri- ja hiivataulehduksia
- kuivat ja halkeilevat polkuanturat
- hauraat kynnet tai kynsien kasvuhäiriö

Kalaöljyn omega-3-rasvahapot

Kuluttajille tehdyt kyselytutkimukset ja omat kokemuksemme ravintoöljyjen myynnistä asiakkaille Suomessa ja Ruotsissa ovat osoittaneet, että koirille suunnattujen ravintoöljyjen keskeinen käyttötarkoitus on ihon ja turkin hyvinvoinnin parantaminen. Iho ja turkki on siis edelleen vallitseva, koiran omistajan käyttöä ohjaava tarve ja on ollut sitä 50-luvulta alkaen. Tavat ja tottumukset muuttuvat hitaasti. Omega-3-rasvahapot tulivat yleiseen tietoisuuteen 1970-luvulla aloitettujen Grönlannin väestötutkimusten myötä (Dyerberg & Bang 1979). Kalanmaksaöljyn aikakausi ja rooli lasten A- ja D-vitamiinin täydennyksenä väheni samalla kun kalaöljyn omega-3-rasvahappojen suosio kasvoi. Omega-3-rasvahappojen tunnettuus siivitti myös lohiöljyn käytön yleistymistä 1990-luvulla koirien ruokinnassa. Vanha tapa ja tottumus ohjasi lohiöljyn käyttöä koiran ihon ja turkin hoitoon, vaikka lohiöljyn koostumus ei millään tavoin vastaa sitä mitä tutkimusten perusteella tiedetään koiran ihon rasvahappotarpeista. Lohiöljyn ja kalaöljyn ravitsemuksellinen merkitys liittyy niiden sisältämien omega-3-rasvahappojen, EPA ja DHA, tulehdusta säätelevään vaikutukseen.

Muutama vuosi sitten olisin tässä kirjoituksessa viitannut omega-3-rasvahappojen tulehdusta vaimentavaan vaikutukseen, mutta nyt käytän mieluummin termiä tulehduksen säätely. Viime aikojen omega-3 tutkimus on tuonut lisää valaistusta siihen miten EPA ja DHA toimivat elimistössä. Tulehdus on keskeinen osa elimistön puolustusreaktiota ja on tärkeää, että sen toimintaa ei millään tavoin häiritä. Omega-3-rasvahapot varastoituvat solukalvoille ja sieltä käsin osallistuvat solujen sisällä tapahtuvan tulehdusreaktion säätelyyn. Tulehdusreaktion käynnistyessä solukalvolta vapautuu omega-6 arakidonihappoa, josta muodostuu tulehdusta välittäviä molekyylejä ja omega-3 EPA:aa ja DHA:ta jotka säätävät eri tavoin tulehdusta välittäviä mekanismeja. Kyse on eri suuntiin vaikuttavien tekijöiden tasapainosta. Nämä tekijät ohjaavat tulehduksen käynnistymistä tarvittaessa ja loppumista, kun sitä ei enää tarvita.

Yleensä elimistö pystyy tasapainottamaan tulehdusta kiihdyttäviä ja vaimentavia prosesseja, mutta joskus tulehduksen äityessä pahaksi, tarvitaan tulehdusta hillitseviä lääkkeitä. Näissä tilanteissa on kyse akuutista, hyvin aggressiivisesta tulehdusprosessista, josta on enemmän haittaa kuin hyötyä. Siksi tilanteeseen pitää puuttua tulehdusta vaimentavilla lääkkeillä.

Ihon ja karvapeitteen lisäksi toimiva ravintoöljyseoos hoitaa polkuanturoita. Nutrolin® Skin & Coat on myös ”sisäinen tassurasva”.

On kuitenkin paljon tilanteita, joissa tulehdus on matala-asteista. Niin vähäistä, että ei ole perusteita hoitaa sitä lääkkeillä. Silloin puhutaan myös vaimeasta, kroonisesta tulehduksesta. Matala-asteinen tulehdus voi kroonistua esim. vanhoilla koirilla, joilla immuunipuolustus on heikentynyt. Myös liiallinen lihavuus ylläpitää elimistössä matala-asteista tulehdusta. Toistuva raskas fyysinen urheilusuoritus tai työ voi myös aiheuttaa tilanteen, jossa matala-asteisen tulehduksen tila pitkittyy elimistössä. Vanhoilla koirilla yleistyneet tulehdukset suussa ja ruuansulatuskanavassa sekä nivelrikko ylläpitävät laajalle levinnyttä matala-asteista tulehdusta. Kaikissa näissä tilanteissa, joissa elimistöön on pesiytynyt matala-asteinen tulehdus, on hyötyä siitä, että omega-3-rasvahappojen pitoisuus solukalvoilla on riittävän korkea. Tässä yhteydessä viitataan kalaöljyn omega-3-rasvahappoihin, EPA:aan ja DHA:han. Kasviöljyn omega-3-rasvahappo, alfa-linoleenihappo ei varastoidu solukalvoille eikä sillä ole vaikutusta tulehduksen säätelyssä. Solukalvojen omega-3-rasvahappojen pitoisuus ei nouse hetkessä vaan se tapahtuu useiden kuukausien aikana. Ihmisillä tehdyissä tutkimuksissa on todettu, että solukalvojen omega-3-rasvahappojen pitoisuus nousee jopa 12 kk:n ajan kalaöljyn syötön aloittamisesta. Solukalvoille kertyy siis hitaasti, mutta varmasti, mittava varasto hyödyllisiä omega-3-rasvahappoja.

Nutrolin® Senior, Nutrolin® Sport ja Nutrolin® Hip&Joint ovat tuotteita, joiden keskeinen ravitsemuksellinen merkitys on rikastaa elimistön soluja hyödyllisillä omega-3-rasvahapoilla. Lisäksi ne sisältävät tehokkaita antioksidantteja, jotka tehostavat omega-3-rasvahappojen toimintaa elimistössä. Nutrolin® Hip&Joint sisältää nivelravinteita (glukosamiini ja kondroitiini), joiden nivelkudosta uudistava vaikutus tulee esiin tilanteissa jossa omega-3-rasvahapot ovat auttaneet elimistöä viemään matala-asteista tulehdusta niin alhaiselle tasolle, jossa kudosten uudistumista eli regeneraatiota tapahtuu enemmän kuin kudoksen hajoamista. //

Tottelevaisuuskokeen liikemuutokset

Tokossa on tapahtunut ”säätömääräinen” sääntöjen ja koeohjeiden tarkastaminen. Sääntömuutokset tulivat voimaan jo vuoden 2020 alussa, joten ne ovat jo tuttuja. Liikekohtaiset muutokset tulevat voimaan aiemmasta poiketen vuonna 2021 (alkuperäinen aikataulu oli 1.9.2020, mutta koronan takia tätä siirrettiin). Alokasluokka pysyi ennallaan, joten tässä käydään läpi yleisesti muiden luokkien muutoksia.

Avoim luokka

Avoimen luokan paikallaolo on muutoin entisellään, mutta etäisyys koirien ja ohjaajien välillä on lyhentynyt ja on nyt 15 metriä.

Seuraaminen on kuten ennenkin, mutta sille on asetettu maksimiaika, eli noin 1,5 minuuttia. Liikkeestä pysähtymisiä on vain yksi ja siinä asento voi olla istuminen, seisominen tai maahanmeno.

Tasamaan nouto ja hyppy on yhdistetty yhdeksi liikkeeksi eli koira tekee avoimessa luokassa nyt hyppynoudon ohjaajan oman puolen kapulan kanssa.

Merkin kiertämisessä yhden kartion tilalla on kartioryhmä, jossa voi olla 3-6 kartiota. Koiran etäisyys kartioista tulisi olla kiertämisessä n. 30-70 cm, eli se ei saisi kiertää niitä liian läheltä. Kokonaisuudessaan avoin luokka on lyhentynyt siitä, mitä se aiemmin oli.

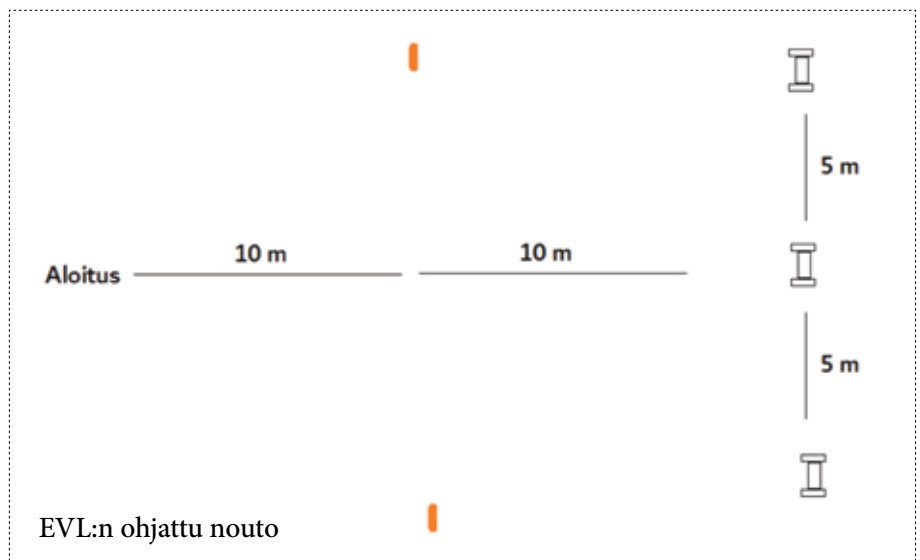
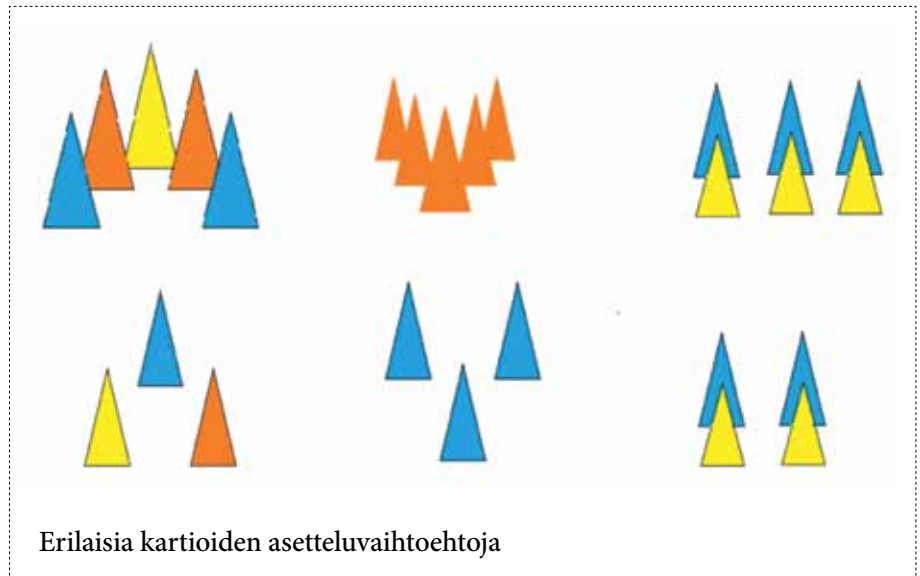
Voittajaluokka

Voittajaluokassa ensimmäinen muutos tulee luoksetulossa, jossa ohjaajan täytyy käyttää suullista pysäytyskäskyä. Lisäksi saa käyttää yhtä aikaa suullisen käskyn kanssa käsimerkkiä.

Uutena liikkeenä voittajaluokkaan tulee kiertohyppy. Siinä koira lähetetään kiertämään noin 20 metrin päässä oleva kartioryhmä. Kiertämisen jälkeen koira pysäytetään sen edettyä noin 5 metriä joko seisomaan tai maahan. Tämän jälkeen koira hyppää joko umpi- tai avoesteen ja palaa ohjaajan luokse. Metallihyppynouto jää siis voittajaluokassa kokonaan pois.

Erikoisvoittajaluokka

EVL:ssä isoin muutos lienee seuraamisen ja ns. Z-liikkeen yhdistäminen toisiinsa. Ne arvostellaan kuitenkin erikseen. Liike alkaa seuraamisella, jonka jälkeen koira tekee pysähtymisiä. Koira tekee kaksi pysähtymistä kolmesta mahdollisesta (istu, seiso, maahan). Pysähtymisissä ohjaaja palaa koiran luokse ja ottaa sen mukaansa seuraamaan sekä kutsuu koiran luokseen seuraamaan – molemmat kuuluvat liikkeen suorittamiseen. Pysähtymiset voidaan tehdä mistä askellajista tahansa,

mutta suositus on, että juoksusta pysähtymisiä on vain arvokilpailuissa. Koko liike saa kestää max. 3-4 minuuttia. Pysähtymiset voidaan tehdä missä vaiheessa vain liikettä eli alkuosassa, keskellä tai lopussa. Liikkeen suoritusohjeessa on kerrottu tarkemmin, miten pysähtymisten jälkeiset paluut ja kutsut tehdään.

Luoksetulossa koira pysäytetään kaksi kertaa ja asennot ovat joko istu, seiso tai maahan.

Ohjaaja saa käyttää sekä käskyä että käsimerkkejä pysäytyksissä. Ruutuun lähettämässä ympyrään menemisen arvostelua on hieman löysennetty ja tästä löytyy tarkat ohjeet ko. liikkeen arvosteluohjeessa.

Ohjattuun noutamiseen tulee myös isompia muutoksia. Koira on aiemmin lähetetty ensin eteen merkkikartiolle, jota ei enää tulevaisuudessa ole. Koira lähetetään siis kohti noutokapulointa (keskimmäinen 20 m aloituspisteestä)

ja kun koira on edennyt 10 m tai enemmän, se pysäytetään seisomaan. Sen jälkeen koira lähetetään noutamaan jokin kolmesta noutokapulasta eli vasen, keskimäinen tai oikea.

Kiertohyppynoudossa on muuttunut kartioiden määrä, se on nyt 3-6 kappaletta. Lisäksi noudettavat kapulat laitetaan nyt hieman kauemmaksi esteistä eli 6 metrin päähän. Aloituspaiikka on 5-7 m esteistä, eli tähänkin on tullut lisää etäisyyttä.

Yleisiä huomioita

Avoimen luokan muutokset ovat sellaisia, että ne tekevät luokasta helpommin läpivietävän, kun esim. toinen liikkeestä pysähtyminen jää pois. Lievää hankaluutta voi aiheuttaa hyppynouto, jos koiralla ei ole varma nouto. Alokasluokassa tehdään vain noutoesineen pitäminen, joten hyppäys siitä hyppynoutoon voi olla jollekin koiralle

haastava. Toisaalta opetuksen kannalta se ei ole kovinkaan hankala, joten isoja vaikeuksia ei liene odotettavissa.

Voittajaluokassa isoin muutos on kiertohyppy. Metallihyppy jää pois (mitä tehdä metallikapuloille tämän jälkeen...) ja kiertohyppystä on useampia osia opeteltavana. Lisäksi liike on fyysisesti hieman raskas, joten harjoittelussa täytyy pitää maltti mielessä.

Erikoisvoittajaluokassa seuraamisen ja jättöliikkeiden yhdistyminen tarkoittaa sitä, että seuraamisen täytyy olla aktiivista ja keskittyntä koko ajan, koska pysähtymiset tulevat seuraamisen lomassa. Jollekin koiralle tämä voi sopia hyvin ja toisille ei. Luoksetulon pysähtymiset eri asentoihin ei liene EVL:n koirille hankalaa, koska eri pysähtymisiä tehdään jo kiertohyppynoudossa. Ohjattu

nouto muuttuu monimutkaisemmaksi, kun koira voi hakea minkä tahansa kapulan. Liike muistuttaa hieman nome-treenaamista; koira lähetetään eteen, pysäytetään ja siitä noutoon eri suuntiin, myös taakse (keskelle). Koiran pitää hallita hyvä ohjattavuus ja luopuminen noutokapulasta, joka on ehkä lähinnä koiraa – nomeahan tämä.

Muutokset tulevat voimaan vuonna 2021, joten tässä on vielä hetki aikaa harjoitella ja kisata vanhoilla säännöillä, kunhan koekausi saadaan liikkeelle. Vuoden 2020 SM-kilpailuja ei käydä Mikkelissä kesäkuun alussa, vaan Mikkelissä pitää vuoden 2021 SM-kisat. Tälle vuodelle SM:ien kohtalo on vielä auki. SM:lle etsitään järjestäjää joko niin, että pidetään joukkue-SM ja yksilö-SM tai sitten vain yksilö-SM.

– Pipa Pärssinen

FLATTIEN TOKO-VIIKONLOPPU 10-11.10.2020 Asikkalassa

FLATTIEN TOKO-MESTARUUSKOE LA 10.10.2020

ALO, AVO, VOI, EVL. Raj. osanotto max 25 koirakkoa. Tuomari Ralf Björklund.

Mestaruus ratkotaan EVL-luokassa, mutta jokaisesta luokasta palkitaan paras sileäkarvainen noutaja! Rotumestaruuden yhteydessä kilpaillaan myös joukkueestaruudesta. Joukkueeseen voi kuulua 3-5 koiraa, joista vähintään yhden tulee osallistua VOI- tai EVL-luokkaan.

Ilmoittautuminen flateille 7.-20.9. Koepaikan varaukset: flatti.toko@gmail.com

Osallistumismaksu jäsenille 30 euroa, tilille FI28 5620 0920 4247 50, viite: 1010 20206. Tiedustelut Pipa Pärssinen, p. 040 536 7167.

FLATTIEN TOKO-TREENIPÄIVÄ SU 11.10.2020

Ilmoittaudu mukaan treenaamaan TOKOa flattimaisessa seurassa!

Ei varsinaista koulutusta, vaan päivä suunnitellaan osallistujien kesken ja treenataan yhdessä.

Osallistumismaksu 20 euroa. Koepaikalla on mahdollisuus myös majoittumiseen, voit saapua paikalle jo perjantai-iltana!

Tiedustelut majoituksesta sekä ilmoittautumiset treenipäivään 27.9. mennessä Miia Mäkijouppilalle: miia.makijouppila@gmail.com, p. 040 564 6453

Kuva © Senni Husso

Kasvattajailmoituksia

Blackpepoon
www.blackpepoon.com

Tarja Kolkka, Valkeala
040 706 6659
blackpepoon@gmail.com

flatcoated retrievers
Dantaran

Laura Rajakallio
Kunnarintie 55
02740 Espoo
050 535 6926

laura.rajakallio@gmail.com www.dantaran.com

Huntstars
Kämmel
Loving home of Flatcoated Retrievers
with focus on 2019 FCI 27.5 Flatcoated Retriever
Innensucht (Kämmel) 2019
www.huntstars.fi

**Kennel
Kevätniityn**

Ann Leskinen / Pietarsaari / 050-338 3562 / ann.l@luukku.com

KASVATTAJABOXIT VUONNA 2020

Kasvattajailmoitukset Flattiviestiin

15€/nro tai 40€/vuosi (4 nroa).

Kasvattajaboxin koko 88x50 mm.

Varaa paikkasi nyt!

Flattiviestin numero 3/2020 ilmestyy 25.9.2020.

Aineistot tulee lähettää Flattiviestin toimitukseen
24.8.2020 mennessä.

Voit käyttää esim. vuoden 2019 kasvattajaboxia, tai voit lähettää uuden valmiin boxin, tai lähetä vain haluamasi teksti ja kuva/logo, niin taitamme sinulle valmiin ilmoituksen, josta saat vedoksen hyväksyttäväksesi ennen painoa.

Aineistot osoitteeseen: flattiviesti@gmail.com.

Lähetä varauksen/aineiston mukana myös maksukuitti.

Kasvattajailmoituksia

Kennel Finnflats

Tuula Ehrman
0400 699 197
tuulaehrman@gmail.com

Heidi Vainio
0400 822 110
heidivainio@merityo.fi

www.finnflats.com

FLAT POWER
FLATCOATED RETRIEVERS

Ann ja Kimmo Vorobjev - Marianne Forsell www.flatpower.com

Korven Akan

Riitta Koivisto / 040-544 6697 / Jämsänkoski
koivisto.riitta@gmail.com / www.korvenakan.com

- Siileäkarvaisia noutajia kaveriksi
metsälle ja harrastuksiin -

Minna Latva, Noutajantie
20780 Kaarina
puh: 0400 842 998
majakkasaaren@gmail.com
majakkasaaren.wixsite.com/flatit

Metsänpeiton kennel

<http://metsanpeiton.wixsite.com/metsanpeitonkennel>

KENNEL NINJATÄHDEN
FLATCOATED RETRIEVERS

Satu Marins
Vehkäläpaale
P. 0400 415515
satu.marins@hotmail.com
www.ninjatahden.com

www.facebook.com/ninjatahden
IG: ninjatahden

Morrini Retrievers

Riitta Niemelä
Långvik
Kirkkonummi
040-7091133
riitta@morrini.net
www.morrini.net

KENNEL NOANARKIN

kaija.leinonen@noanarkin.com
www.noanarkin.com

Suomen sileäkarvaiset noutajat ry jäsenasiat ja tilitiedot

JÄSENASIAT

www.flatti.net/jarjesto/jasenasiat

Jäsenenä saat yhdistyksen jäsenlehdessä, Flattiviestin kotiisi neljä kertaa vuodessa sekä etusijan yhdistyksen järjestämiin kokeisiin, koulutuksiin ja tapahtumiin.

©Anna Mirafitabi

JÄSENMAKSUT 2020

- Varsinainen jäsen 25€
- Perhejäsen 6€ (ei omaa lehteä)
- Pentuejäsen 10€
- Liittymismaksu 5 € (ei koske pentuejäseniä)

KASVATTAJA-ALENNUKSET

Kasvattaja saa 10% alennuksen ostaessaan Tarvikemyynnistä Suomen sileäkarvaiset noutajat ry:n pentuvälityksessä oleville pennuille tarvikkeet pentupakettiin (pilli, pillinauha, dummy, talutin).

Kasvattajan liittäessä uudet pennun omistajat pentuejäseniksi, saa uusi jäsen lahjakortin, jolla saa 10% alennuksen ensimmäisestä Tarvikemyynnin ostosta.

OSOITTEENMUUTOKSET

www.flatti.net/jarjesto/jasenasiat/osoitteenmuutos

Ilmoita osoitteenmuutos järjestön nettisivulla tai sähköpostitse jäsenihteerille: jasenasiat@flatti.net.

KUVAPANKKI

www.flatti.net/flattiviesti/kuvapankki

Flattiviestin toimituksella on kuvapankki, jonne voi ladata flattikuvia rotujärjestön käyttöön (Flattiviesti, nettisivut, facebook). Julkaistuissa kuvissa mainitaan kuvaajan nimi.

TILITIEDOT

OKOYFIHH

Tarvikemyynti: FI45 5620 0920 4247 35

Jäsenmaksut: FI23 5620 0920 4247 43

Yleistili (näyttely, nome ja muut): FI28 5620 0920 4247 50

Flattiviesti aikataulu 2020

Seuraava Flattiviesti, nro 3/2020, ilmestyy 25.9.
Lehteen tulevat aineistot pyydämme lähettämään
osoitteeseen flattiviesti@gmail.com 24.8. mennessä.

Kuvamateriaalia lehden käyttöön voi toimittaa myös kuvapankkien kautta. Tekstiedostot rtf- tai doc/docx-muodossa. Kuvien resoluutio 300 dpi ja jpg-, pdf- tai tif-muodossa. Matalaresoluutioiset kuvat menevät printissä suttuisiksi, emmekä voi valitettavasti niitä käyttää. Jos olet epävarma kuvien/aineistojen laadusta, ota yhteyttä Flattiviestin toimittajaan ja katsotaan yhdessä materiaalit kuntoon.

Flattiviesti aikataulu 2020:

- 1/2020 ilmestymispv 21.02., aineistot 20.01.
- 2/2020 ilmestymispv 06.05., aineistot 03.04.
- 3/2020 ilmestymispv 25.09., aineistot 24.08.
- 4/2020 ilmestymispv 11.12., aineistot 09.11.

Kuva © Julia Kaarela

Suomen sileäkarvaiset noutajat ry:n yhteystiedot

HALLITUS 2020

Puheenjohtaja

Mari Mamia
Stor-Rösintie 66, 01150 Söderkulla
p. 050 4586770
puheenjohtaja@flatti.net

Varapuheenjohtaja

Marjut Sirén
p. 050 4116245
marjutsiren1@gmail.com

Sihteeri

Tanja Aunela
Iiriskuja 18A, 20320 Turku
p. 0400 939076
sihteeri@flatti.net

Anne Haverinen
p. 044 3601152
kennelregalerazza@gmail.com

Nina Onufriew
p. 041 4331959
nina.onufriew@gmail.com

Piia Piiparinen
p. 040 8314848, flatti87@gmail.com

Tomi Nieminen
p. 041 4907122
tomi.jere.nieminen@gmail.com

Aija Laakso
p. 0400 594491
aija.tommila@raide.info

Varajäsenet

Kati Kallio
kati@pyymaen.com

Anne Kolsi
annehkolsi@gmail.com

TOIMIHENKILÖT 2020

Taloudenhoitaja

Marjatta Eivola
Löytänänkatu 2 D 20,
20540 Turku
p. 050 5543183
marjatta.eivola@gmail.com

Jäsensihtheeri

Heidi Vainio
Leikluodontie 130,
23310 Taivassalo
p. 0400 822110
jasenasiat@flatti.net

Tarvikemyynti

Heidi Vainio
Leikluodontie 130,
23310 Taivassalo
p. 0400 822110
tarvike@flatti.net

Pentuvälittäjä

Hanna Hujanen
p. 040 5789523
pentu@flatti.net

Pentuvälittäjä

Sanna Lahtinen
p. 040 7310831
pentu@flatti.net

Kiertopalkinnot

Sari Hagström
p. 0400 514215
flatti.kiertopalkinnot@gmail.com

Webmaster

Markku Kastepohja
p. 040 6650566
webmaster@flatti.net

ALUEYHTEYSHENKILÖT

Kainuun alue: Anne Haverinen
p. 044 3601152, kennelregalerazza@gmail.com

Kanta-Häme: Kirsi Launomaa
p. 040 725 5354, kirsi.launomaa@gmail.com

Keski-Suomi (Jyväskylä): Mika Toskala
p. 040 5649053, mika.toskala@elisanet.fi

Keski-Suomi (Jämsänkoski): Riitta Koivisto
p. 040 5446697, riitta.koivisto@gmail.com

Keski-Suomi (Mäntän seutu): Janne Järvinen
p. 050 3778880, janne68jarvinen@gmail.com

Mikkelin seutu: Jonna Häkkinen
p. 050 3057422, hiekkoi@hotmail.com

Oulun alue: Henna Mikkonen
p. 044 540 0609, hennamik@gmail.com

Pirkanmaa: Tarja Tuhola
vilpputuhola@yahoo.com

Pohjanmaan alue: Heli Pitkjärvi
p. 040 5151932, pitkajarvi.heli@gmail.com

Pohjois-Karjala (Lieksa):
Tiina-Maarit Kisonen
p. 040 5477128, tiinakisonen@gmail.com

Päijät-Häme: Anne Kolsi
p. 040 5922870, annehkolsi@gmail.com

Satakunta: Maija Valtonen
p. 040 4120392, maijajokela3@gmail.com

Uusimaa: Nina Onufriew
p. 041 4331959, nina.onufriew@gmail.com

Uusimaa: Tina Hietala
p. 0400 777097, tina.hietala@gmail.com

Varsinais-Suomi: Mia Jaakola-Siimes
p. 050 3764517, mia@maahismaen.com

TOIMIKUNNAT 2020

FLATTIVIESTI

- flattiviesti@gmail.com
- Päätoimittaja: Mari Mamia
- Toimitussihteeri: Jaana Kontto
- Taitto: Elisa Pekki

HARRASTUSLAJIEN TOIMIKUNTA

- Puheenjohtaja: Pipa Pärssinen
p. 040 5367167, pipa.parssinen@gmail.com
- Jäsenet: Miia Mäkijouppila,
Tuija Manninen,
Johanna af Hällström-Kamila

ULKOMUOTOTUOMARI- TOIMIKUNTA

- Puheenjohtaja: Riitta Niemelä
p. 040 7091133, riitta@morrini.net
- Jäsenet: Kirsi Nieminen, Katja Korhonen

JALOSTUSTOIMIKUNTA

- jalostus@flatti.net
- Puheenjohtaja: Kirsi Nieminen
p. 0400 641866, kirsi@kennelheilurihännän.fi
- Sihteeri: Tuula Niva
p. 040 5045165, jalostus@flatti.net
- Jäsenet: Laura Rajakallio, Anne Kolsi,
Jenni Juvén, Riitta Niemelä

MEJÄ-TOIMIKUNTA

- meja@flatti.net
- Puheenjohtaja: Miia Koski
p. 050 4582157
- Sihteeri: Liisa Keränen
p. 040 5921296, liisam@kolumbus.fi
- Jäsenet: Mari Mamia, Marko Saarni

NOUTAJAJÄRJESTÖJEN YHTEISTYÖTMK

- Kirsi Launomaa (varsinainen jäsen)
- Mari Mamia (varajäsen)

NÄYTTELYTOIMIKUNTA

- nayttely@flatti.net
- Puheenjohtaja: Piia Piiparinen
p. 040 8314848,
flatti87@gmail.com
- Sihteeri: Nina Skyttä
p. 0400 435 737,
nina@skoude.com
- Jäsenet: Satu Marins, Christina Kiuru,
Anni Vornanen, Katja Korhonen,
Liisa Jyväskylä, Tanja Mattila

NOME-TOIMIKUNTA

- nome@flatti.net
- Puheenjohtaja: Kirsi Launomaa
p. 040 7255354,
kirsi.launomaa@gmail.com
- Jäsenet: Anu Mikkola, Minsu Rauramo,
Heli Pitkjärvi, Marko Mikkilä,
Emmi Kiviluoma

COOKED WITH NATURAL INGREDIENTS
in
Vårgårda

 BOZITA

ROBUR

SWEDISH FUNCTIONAL QUALITY

Bozita Robur on Ruotsissa valmistettu superfunktionaalinen koiranruoka. Luonnollisista raaka-aineista valmistettu korkealuokkainen ravinto vahvistaa kehon omia toimintoja. Kun haluat antaa koirallesi parhaat mahdolliset edellytykset - täytä sen kuppi aterialla joka on täynnä luonnon omaa voimaa.

www.bozita.fi